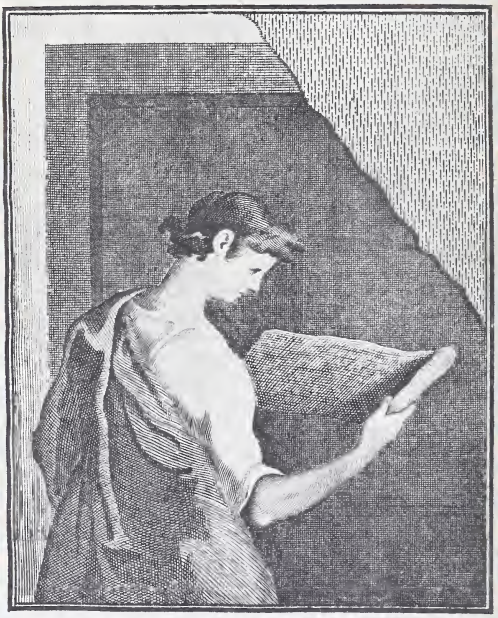

THE J. PAUL GETTY MUSEUM LIBRARY

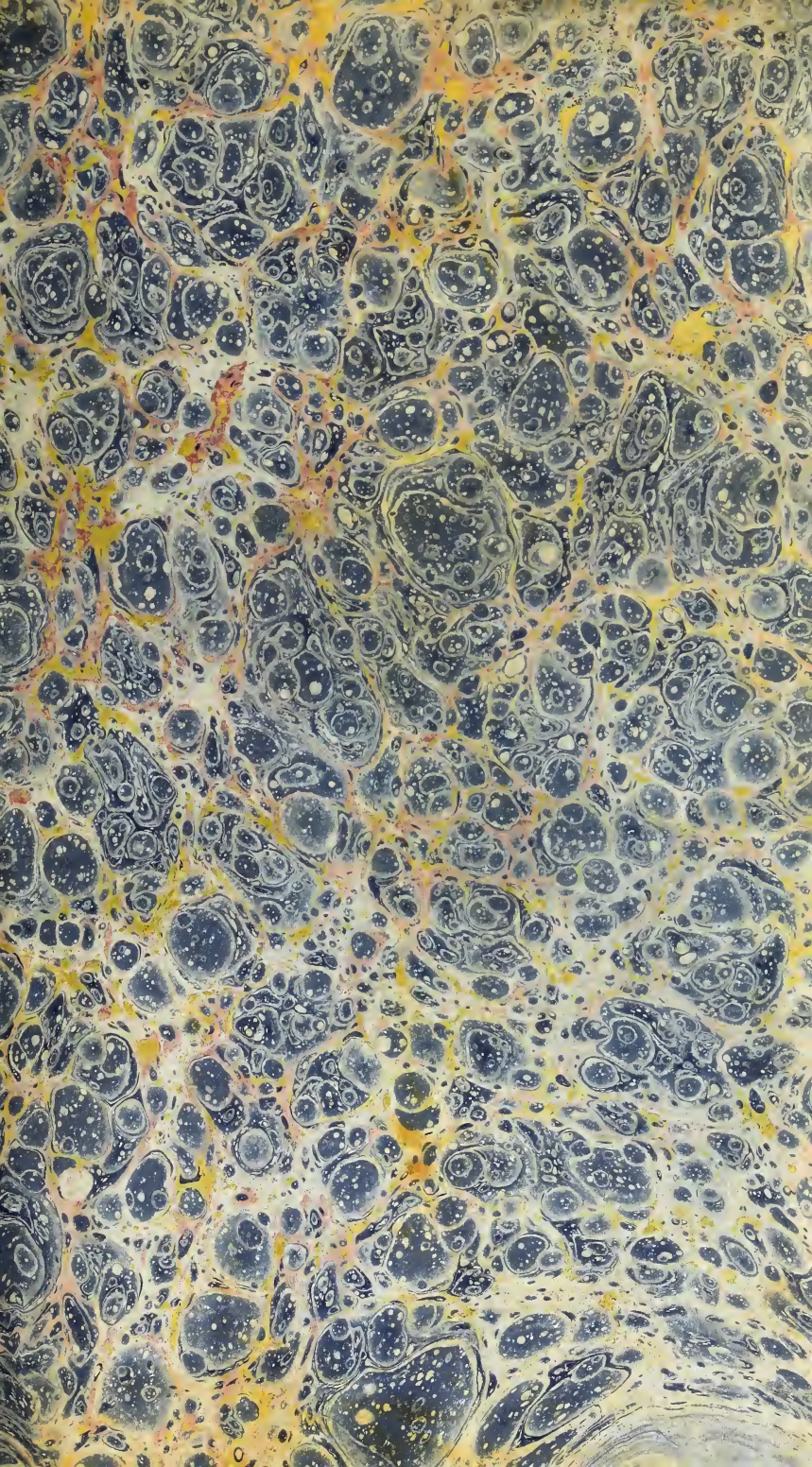

Digitized by the Internet Archive
in 2016

https://archive.org/details/raisonneretcatal00west

Raisonneret Catalog

over

Consul WEST'S

Samling af Malerier

med

Indledning

samt Liste over

Haandtegninger, Figurer, Kobberstik og trykte Værker Samlingen tilhörende.

Udgivet af ham selv.

Kiöbenhavn 1807.

Trykt hos *Andreas Seidelin*,
i store Kannikestræde No. 45.

N
5258
W51W51

THE J. PAUL GETTY MUSEUM LIBRARY

INDLEDNING.

I et Land, hvor Videnskaber vare höit agtede, hvor Belærelse og Kundskaber nöde en udmærket Rang i Selskabet, hvor Hoffet og Borgersamfundet ligemeget skiönnede den Lærdes Omgang, hvor Gram, Hielmstierne, Langebeck, Schöning, Schytte, Luxdorph, Erichsen, Suhm, Carstens, Anker, Gerner, Rothe, Vahl, Wiedewelt og de mange andre grundige Videnskabsmænd nys bredte Lys og Hæder ud over den skiönsomme Nation, i et Land, hvor en classisk Grundvold blev lagt for den studerende Ungdom, hvor det latinske Sprog var det eneste Lösen ved Höiskolens Övelser, og hvor man

endnu ikke troede, at det er sundt for Staten og Mennesket at springe Ungdommen over, og paa eengang sætte Ynglingen ind i den fulde Manddom prydet med alle de Blomster, som have været plukkede af mange og forskiellige Videnskabs Egne; men som ogsaa visne i det samme Öieblik, de have været holdte til Skue; thi de vare af en alt for forskiellig Natur, plantede for nær, og drevne for hastig til at kunne fæste Rod; i et saadant Land, som dette, siger jeg, vilde det være formasteligt hos mig at staae frem og docere, hvad Kunsten gialdt hos Grækere og Romere, hvad Virkning dens Arbeider havde paa Sæderne, hvormeget deres Statuer og Malerier talte til Hiertet, og befordrede store Dyder, endog til religiös Begeistring. Selv indtil Haandværker, Haandteringer og Huusgeraadet virkede Kunstværkernes jevnlige Beskuelse Forædling. De skiönne Former af de etruriske Urner og Kar lige indtil Lamper, og Herculanums opgravede Ruiner, som vi nu stræbe at efterligne, bære herom Vidne. — Og skulde det vel være muligt endog for Phlegmatikeren at besee en Samling af Kunstsager, uden at der jo hang ved ham en uvilkaarlig Fölelse, en eller anden paa-

tvungen behagelig Erindring, en Lyst til at fortsætte Nydelsen af den Forædling, som Gienstanden nys indgöd ham — det förste Skridt til Kunstens Dyrkelse? — Er dette da sandt, saa vil det ikke være forklarligt, hvorledes Nationer hidtil ikke have bestræbt sig for at anvende dette sandselige Redskab til almindelig Forædling, eller hvad som endnu er mere, hvorledes Statsforvaltningen, der vaager over Sæderne, ikke har sögt ved slige offentlige Expositioner at giöre Borgerens ledige Timer, om ikke altid frugtbringende saa dog sædeligen nyttige for det Almindelige, i det de drage ham ud fra andre Adspredelser, der ere lige skadelige for hans Huusholdning, som for hans Helbred og følgelig for Staten. Paris's Exempel har viist dette, da Erkebispens Troe nedlagde alle Skuespil om Söndagen i hiin store Stad, men snart viste Politiet ham, at Misgierningernes Liste voxte meer end fordoblet om Helligdagene, naar Skuespillene vare tillukte, og hans Erfaring gav efter for hans Grundsætninger. — Men efterhaanden som denne Lyst til Kunsten foröges med Kundskabernes Udvidelse, saa foröges og Enthusiasmen, der hos Kunstneren ikke sielden er udartet til

en cynisk Foragt for enhver anden Ting end Kunstens Fortienester, og hos Samleren undertiden til at overtræde den kloge Huusholdnings Skranker, for at tilfredstille sin Samlelyst, der dog er ligesaa ubegrændset som Antallet af de Kunstsager, Kloden indeholder. — Men staaer man saaledes Fare ved Kunstens Tryllerier at overtræde Grændserne, saa er det ogsaa vist, at uden Varme, uden Enthusiasme gaaer man ikke vidt, og at det störste Tal af dens Dyrkere bliver altid inden for Grændserne forbedret i sin Smag, forædlet i sine Følelser. Dette er altid Virkningen af at dyrke det Skiönne, hvad enten det er i Videnskaber eller i Kunster. Begge ere Compositioner af store Naturscener; de förste i det Intellectuelle, hvad enten det saa er Tale eller Digtekunsten, der udtrykke Besielelsen af höie Følelser; de sidste i det Corporlige eller Sandselige. Hine tale blot til Forstanden og Hiertet, disse til det trofaste Öie, som nedlægger Billedet af Gienstanden i Forstandens Skatkammer Hukommelsen, naar Forestillingen end ikke længer kan haves for Öine. Savner man saaledes for Ex. i de historiske Malerier de stærke Udtryk, de höie Ideer, som besiele Heltene i de episke

eller dramatiske Digte, saa seer man for sig Lidenskaberne, man seer Tidens Sæder, Dragt og Rustning, man seer paa eengang forskiellige Characterer og Stillinger, og endelig Coloriten, som naar vel udfört i et Malerie, skaffer vist nok tilveie et Liv, som forgieves söges i Digtekunstens eller Billedhugningens Mark.

Men som i Poesien og Rhetoriken hver Nation har havt sine visse Former, sin Ordföining (Diction), sine Maader at udtrykke Begrebene paa, saa er det og i Malerkunsten; og denne adskiller sig ikke alene i Compositionernes Forskiellighed, i de meer eller mindre ædle Materier, men og i Forskielligheden af Character og Colorit, hvilken igien har underordnede Afændringer, der i det samme Land adskille den ene Mester fra den anden, og atter andre i den samme Mesters Skole, som vise, hvori den ene uddannede Discipel afviger fra den anden. Det maa altsaa ikke være vanskeligere for det heeltövede Öie at kiende den hollandske Skole fra den franske, eller den franske fra den italienske, end for en kyndig Skriver at kiende den tydske Haandskrift fra den hollandske eller den franske fra den engelske, og saavist som det er giörligt at gien-

General Bonaparte en Million for at beholde sin Corregio, men den forblev en Trophee for de franske Vaaben. (see Hr. *La Vallées* Beskrivelse til No. 79. af *Filhols* Udgave af Museum Napoleon). Men og i hine Tider, vidner Historien, var Ærbödighed for Kunstens Frembringelser ikke ringere. Attalus Konge af Pergamus, böd 260,000 Fr. for et Malerie af Aristides. Julius Cæsar kiöbte for 80 Talenter, omtrent 13000 Rdlr. et Malerie, som ferestillede Ajax; og Demetrius giorde sin Ære det Offer at hæve Beleiringen for Rhodus, da han ved at sætte Ild paa de tilgrændsende Huse kunde have erobret den, blot for at skaane et Malerie af Protogenes. Saavidt om *Skiönheden;* men ogsaa *Sieldenheden* sætter paa denne som enhver anden Artikel en Priis, for hvilken ingen Bestemmelser kan sætte Grændser. Beregner man, hvor mange af hver Mesters Originaler i et Par Aarhundrede maa have været fortærede af Tiden, hvor mange af Ild, af Skibbrud, Revolutioner, Krige og andre Tilfælde, og dernæst, hvor meget Smagen for disse Kunstarbeider har fordeelt dem mellem Ruslands og Polens Slotter og Engelands skiönne Landsteder, og saa fremdeles over hele Europa, saa

er det begribeligt, hvorfor Holland, Nederlandene og Italien, hvor de da frembragtes, og fandtes til maadelige ja endog ringe Priser, lokkede ved en ualmindelig Gevinst, befinde sig nu næsten udtömte, og sætte Sieldenhedens Priis paa de overblevne Levninger. — Lægger man nu til, hvor meget Kunstfliden og dens Dyrkelse giör Fremskridt i mange för udyrkede Lande, og at et Nordamerica er staaet frem, som snart vil anvende sin overflödige National-Velstand paa Kunster og Forædling, saa vil gode, originale Kunstarbeider stedse stige i lige Forhold, saa længe man ikke vil formode, at Ærgierrighed skal ved stedsevarende Krige lægge den hele civiliserede Verden under Mörkets og Elendighedens Lænker. — Tager man saaledes for sig *Gerard Hoets* Catalog over alle de Malerier, der ere solgte ved offentlig Auction i Holland med tilföiede Priser fra 26de Septbr. 1684 til 21de Novbr. 1768, saa seer man, hvor meget Malerier fra Tid til anden stige i deres Priser, og hvor meget de siden den Tid have föröget sig for nogle Mestere til mange hundrede Fold, for andre til tusende, ligesom og nogle da agtede Maleres Arbeider, der ere noget haarde og kolde, som *Breughel*, *van Kessel*,

P. Brill, *Vinkeboom*, *Xavery*, *Momper* o. fl. ere faldne fra den Höide, hvorpaa de da stode; men ogsaa Moden har i dette som meget andet sin Periode, sin Caprice, og hvo kan modstaae den herskende Mening? Det, som nu saa meget söges, af de nederlandske Skoler er *Rembrandts* magiske Colorit, *Rubens's* naturlige Kiödfarve, geistrige Sammensætninger og lette spillende Anströg; *van Dycks* Blödhed og Ynde; *Gerard Douws* ligesaa correcte Udtryk som magelöse Finhed; *Schalkens* kogleriske Lysvirkninger i hans smaa Natstykker; *Mieris's* ligesaa kraftfulde som fine Pensel; *Adr. van de Werffs* ubegribelige Nöiagtighed i Forestillingen af de mindste Gienstande; *Ruysdaels* stærke Udtryk og alvorlige Egne; *Hobbema's* dristige Modsætning af Lys og Skygge; *Berchems* giennemsigtige Luft og dunstrige Egne; *Wouwermans* blöde Figurer, galante Forestillinger, smeltede Penselströg og skiönne Luftperspectiv; *Jean Boths* duftende Bierge og hede Luft, og kort alle de Egenskaber, som characterisere hver af de mange andre udödelige Mestere, hvis Navne og Værker störstedelen vil nærmere blive omhandlede i dette Arbeide, og som alle foruden en god Tegning have ved Farvernes rig-

tige Fordeling, ved jevn Overgang fra Lys til Skygge og ved blöde Contourer vidst at nærme sig Naturens blöde Former, og hvad som endnu er det selsomste, skiönt ofte giennem en modsat Maneer og modsatte Veie, dog alle naaet det fælles Maal Sandheden.

Italiens rige Skoler, der bleve Mönsteret for alle de övrige, bære saaledes med Rette Fortrinet saavel i Henseende til 1*st Stilen*, det er: a) *Tegningen*, b) *Æmnet*, c) dets *Sammensætning* og *Udtryk*, som i Henseende til 2*det Coloriten.*

1*st Stilen.* Grækernes ædle Simpelhed, der i Italien var daglig beskuelig i Statuer, Reliefs, Cameer, andre Antiker og alle det stolte Roms Ruiner, der tildeels vare bygte paa græske Grundsætninger, maatte, forenet med den lettere Atmosphære og blide Himmelegn, indgyde Componisten ganske andre Fölelser og en anden Aand, end de almindelige Gienstande i det lave Hollands eller de fugtige Nederlandes tunge Dunstkreds. Derfor sögte og söge endnu alle Kunstnere derhen; thi har Frankerigs Seiervindinger bortfört de kostbareste Antiker og de meest berömte Malerier, saa have de dog ikke kunnet bortföre Alderdom-

mens Levninger, Ruiner, Stötter og Frescomalerierne, ligesaalidet Himmelegnen, Kunstaanden og den övrige Mængde af Kunstens Værker. Efter saa stor en Skiönheds Ideal som Venus af Medicis, Venus der gaaer ud af Badet, Apollo Belvedere og alle de övrige Antiker maa

a) *Tegningen* eller *Formen* nödvendigviis blive mere correct, Contourerne blödere, mere afrundede, Characteren tækkeligere end efter den bedste levende Model, der dog stedse har Ufuldkommenheder eller Feil. Savnet af disse antike Statuer afhielpes vel ved Afstöbninger i Gyps saavel hele Figurer, som Buster, Lemmer, Reliefs i Bosse, som kan faaes fra Museum Napoleon ved at henvende sig til den administrerende Secretair *La Vallée* eller til *Getti*, Former for Museum *); men uforbigaaeligen nödvendigt er det for den, der vil skaffe sig Styrke og Sandhed i Tegningen, at studere det Nögne — altid Naturen, hvad enten det er i Mennesker, Dyr eller Egne.

*) Getti, mouleur du musée Napoleon, hotel d'Angiviliers, rue de l'oratoire a Paris.

b) *Æmnet* eller *Materien* er enten α) *allegorisk*, β) *historisk* eller γ) *efterlignende.*

α) Den *allegoriske* eller *idealske* Composition er for det meste hentet af Fablen eller Mythologien, og er, naar den er tilstrækkeligen characteriseret eller sand höi Ideal, unægteligen den höieste Spids af Geniets og Kunstens Frembringelser, men er ofte mindre agtet, fordi den er vanskeligere forstaaet; den nöies heller ikke med almindelige Characterer, det maa være overnaturlige, idealske, himmelske Træk, som adskille den personifierede Dyd fra det dydige Menneske; det er Prophetens, det er Digterens Inspiration, i det hans Aands Varme har hævet ham over den tunge Dunstkreds, for i de lettere Regioner med Indbildningens Öie at besee mere forædlede, mere oplöfte-de, mere ætheriske Væsener. — *Raphael Mengs* siger: Den uendelige Viisdom har givet Mennesket et blot synligt Begreb om Fuldkommenhed, og det er det vi kalde Skiönhed. — *Plato* i hans Phædra kalder Fölelsen af Skiönhed en blot Erindring af den höieste Fuldkommenhed,

men for at finde denne Definition tilfredsstillende, maatte man först med Platonikerne antage en Tilværelse för denne, fra hvilken enhver Kundskab var Reminiscents. — Apollo Belvedere, Venus, Laocoon etc. ere saaledes overmenneskelige Figurer, ere sande Idealer; til disse regner man og nogle af *Michel Angelos* Compositioner, og man har giort den Forskiel imellem ham og *Raphael*, der begge have forestilt Skaberen, der gav Eva til Adam, at den förste viste i Skaberen en Gud, den anden en Fader. — Og vist nok hörer mangen Madona op at være Gudsmoderen i det Öieblik, man tager Attributet Glorien bort.

β) Den *historiske* derimod forestiller blot Mennesker og deres store Tildragelser; den forstaaes lettere end den allegoriske, og virker paa Hiertet saavel som paa Forstanden; i begge maa Maleren være Digter, i denne sand og fuld af Udtryk, i hiin forstaaelig og sublime. — Den historiske er undertiden efter de gamle Classiker, Historien eller Fablen, men oftere, fordi de fleste Malere manglede

classisk Opdragelse, af den hellige Skrift, og det som er endnu uheldigere for Kunsten, for det meste Forestillinger af Christi Födsel, Korsfæstelse, Gravlægning, Opstandelse m. v. samt Martyrers og Helgenes Eventyrer; thi om man vilde korsfæste eller i Martyrstilen giennembore med Pile det skiönneste Venusbillede, saa blev dog Maleriet aldrig skiönt, fordi Æmnet, Materien var uædel, var grum. Til at levere et skiönt Malerie er det altsaa ikke nok, at Forestillingen er sand — men Valget skal være skiönt, thi Skiönhed er en væsentlig Egenskab; men dette udelukker ikke tragiske sörgelige Scener, thi endog i Sorg kan der være Skiönhed og Adel. Dette er vist nok en nödvendig Følge af Catholicismens ivrige Dyrkelse og den da herskende Smag; men ogsaa denne gav de store Kunstnere en riig og hædrende Opmuntring, i det de stedse arbeidede for anselige Klostere, Kirker og Capeller, og kunde sieldent fyldestgiøre den Begierlighed, hvormed deres Arbeider sögtes, medens de fleste af slige Stiftelsers Op-

hævelse have ophævet denne vigtige Opmuntring til store Arbeider, og lade den nyere Historiemaler, naar han ikke har havt en sær heldig Leilighed til at giöre sit Talent gieldende, næsten döe af Mangel i sit Værksted, omringet af sine Arbeider.

γ) Den *efterlignende* er den, som er hentet af almindelige Naturscener, være sig den levende, den döde eller livlöse Natur, Landskaber, Hyrdelevnet, Söestykker, Ildebrand, Architectur, Kreature, kort: alt hvad der hörer til Livets almindelige Tildragelser. Den har altsaa ingen anden Rettesnoer end Naturen selv, og jo nærmere den kommer den eller Sandheden, des större blive Arbeidets Fortienester; men som den har Lov til at componere, og forene Naturting, der vel ikke ere saaledes til i Virkeligheden, skiönt de ved deres Forening skaffe en sand Harmonie til Veie, saa er stedse Valget af det Skiönne, det Ædle, den store Lov, den eneste Betingelse, uden hvilken Arbeidet, endog med alle andre Fortienester ikke tör vente sig Smagens

og Kunstdommens almindelige Bifald; og jo mere en saadan Composition nærmer sig til det Idealske, det Skabende; jo mere den forraader dyb Lærdom i alle de mange Partier, der udgiöre den store Maler-Digter, jo större bliver hans Krands; derfor er *Nicolas* og *Caspar Poussin* större end *Claude Lorrain*, fordi Malerne bedömmes af æsthetiske Kunstdommere, eg disse knnne ikke give op de Fölelser, som Studering og forædlet æsthetisk Aand have indgivet dem. Men i den efterlignende Stiil have Italienerne meget mindre at opvise end Hollænderne; det er altsaa til disse vi ville henföre for det Övrige.

c) *Sammensætningen* og *Udtrykket*. For denne Deel af Kunsten kan man lægge til Grund den almindelige Lov for ethvert æsthetisk Product *simplex duntaxat et unum*, ikkun een eneste Handling, og atter efter Horats *nil nisi quod ad rem*, ikkun saa mange Personer eller Figurer og Decorationer, som behöves til at udtrykke Handlingen; saaledes indeholde *Raphaels* fleste Stykker — thi vi tale ikke om hans Frescomalerier — ikkun

2 eller 3 Figurer, og om det er större Arder, da ikkun saa mange, som udkræves til at fuldbyrde Udtrykket. Hovedpersonerne i Handlingen maae nödvendigviis være stillede i det meest beskuelige meest fordeelagtige Lys, saa at de tildrage sig fortrinligen Beskuernes Opmærksomhed, medens de underordnede Handlende synes alene anbragte for at tiene Hovedpersonerne til at udföre Handlingen, og maa staae i den nöieste Forbindelse med Æmnet; men det er ikke nok, at Handlingen er een — Kunsten kræver ikke som Digtet en Begyndelse, en Midte og en Ende, den taaler kun et eneste Öieblik af den enkelte Handling, og det maa være det, der giver det höieste Udtryk, den störste Interesse. For at oplyse dette med Exempel henviser jeg til Maleriet No. 104 i vor Samling, Jeroboam der ofrer til Guldkalven af *Lairesse.* Offerfesten holdes, alle Tilberedelser ere der, Kongen staaer ved Alteret, allerede har Propheten forkyndet Afgudsdyrkernes Straf, allerede har Kongen befalet at paagribe den formastelige Sandsiger, allerede begynder Hövedsmanden at udföre den kongelige Befa-

ling, men nu skeer Miraklet, Alteret revner, og Kongens Haand visner — dette er Öieblikket af Handlingen. — Denne samme *Lairesse* har saavel som flere, der have skrevet Regler for Kunsten, fastsat, at et Malerie ikke maa indeholde flere end tolv Figurer, med mindre Æmnet skulde udkræve det, som Fester, Folkeforsamlinger og deslige. — Heller ikke taale enkelte Compositioner Episoder, med mindre de ere knyttede i saa nöie Forbindelse med Hovedsagen, at de saa at sige udgiöre eet med den, thi ellers syndes der mod Eenheden, og Opmærksomheden afvendes fra Hovedgienstanden selv. *Mengs* bebreider *Nicolas Poussin* sine sindrige Episoder, og anseer dem som en Prangen med Lærdom. *Fiorillo*, der vel ikke nægter, at de jo stundom skade Eenheden, finder hans Dom for haard, og synes at elske disse Prydelser hos den philosophiske Maler; overhovedet kan man nok antage, at Episoder aldrig maae være sögte, men synes at tilbyde sig selv som henhörende til Scenen, og vil stedse bruges med Vaersomhed hos Forfattere af stræng Stiil og höi Sands for Simpelhe-

dens Storhed. Ofte kræver Æmnet nögne Figurer som det stærkeste Udtryk, men aldrig er Blufærdigheden saaret, enten beskyttes den ved en vis given Stilling, eller ved et anbragt Dække. Biting, Redskaber, Huusgeraad, Böger, eller sligt Æmnet tilhörende, pleier den italienske gode Stiil blot at vise, uden at udarbeide dem med den Flid, man finder hos Hollænderne, og ere, som man da kalder det, opofrede, for ei at drage Opmærksomheden fra Hovedsagen.

Til Sammensætningen og Udtrykket höre dernæst *Costumet* og *Draperiet*, det sidste maa være simpelt med lette, rummelige, nedflydende Folder; thi smaa, sammenpakkede Folder give et stift og tvunget Udseende, der trætter Öiet, og stöder an mod Blödheden i Formerne; det maa i de snevre Partier være som kastet over Legemet, saaledes at Legemets Omrids synes at vise sig derigiennem. *Costumet*, som bestaaer i Dragter, Rustning, Kar, Vaser, Candelabrer, Redskaber, Biting lige indtil Architectur, hænger af Vedtægter hos de Nationer, hvis Handling forestilles. Jödernes Bygninger f. Ex. forestiller *Rubens* og flere ved snoede

Piller udgravede med Figurer eller Hieroglypher. *Poussin* derimod giver Architectur i græsk Stiil ved Forestillingen af Barnet Moses, der træder paa Pharao's Krone, af Nadverens Indstiftelse o. fl. Ellers anvendes Grækernes fem Ordener i Architecturen efter Scenens Local, med mindre man skulde falde paa at male et gothisk Æmne, da man nödvendigviis maatte anbringe gothisk Bygningsstiil. — Forestilles f. Ex. en græsk Helt, saa har han en Kappe, *chlamys*, kastet over sin Curasse eller Tunik, de Civile den fiirkantede Kappe, *pallium* o. s. v. — Saaledes havde og Qvindekiönnet sine særskilte Dragter, som man bör studere hos *Winckelman* eller *André Lens* i hans *Le costume ou essai sur les habillements etc. Liege* 1776, med 160 Figurer, hvilket findes i Samlingens trykte Sager No. 12; og man lærer da heraf, at et vel componeret Malerie kræver en viid udstrakt Kundskab ikke alene i Tegning, Anatomie, Geometrie, Optik, Perspectiv, Historie, Fabel, Digtekunst, Love, Critik, Oldsager, Dragter og Sæder, men og i Farvernes chemiske Forhold og den underfulde Virkning af deres Anvendelse, som er

det, der bestemmer, hvad jeg har kaldet Kunstens anden Hoveddeel

2det Coloriten. Vanskeligere for den blotte Theoretiker end noget andet Partie af Kunsten er Coloriten eller Farvegivningen. Han fremsætte raisonnerede Grunde, Sammenligninger og Resultater, saa er alt et Mörke uden Praktik. Den, der ikke selv forstaaer at lægge Haand paa Arbeidet, bör altsaa tie om Maaden, hvorpaa Coloriten bliver den eller den, om Farvernes Forhold og Blanding og sammes Virkning o. s. v. Men jeg tör gaae videre og sige, at selv den störste Maler har forfeilet sit Maal, naar han har giort sig nok saa megen Umage for theoretisk at docere denne Kunst. Har nogen af Rubens's mange Discipler nogensinde kunnet naae Mesterens lette, giennemsigtige Anströg? Har nogen af Rembrandts talrige Skole kunnet afbilde den Hinde eller Hud, hvormed hans gamle Ansigter og deres Rynker ere overtrukne, eller skulde en Fader ikke have betroet dette Arcanum til sin Sön, om det var muligt at meddele det? Vi have seet, hvorledes Skribenterne have bestræbt sig at forklare Maaden, hvorpaa *Rembrandt* frembragte dette Tryllerie i Coloriten, hvordan *Tizian* skaffede

denne sande Kiödfarve, skiönt det Hele nærved synes een eneste Farvetone; men havde de truffet det Sande, hvorfor udrettede ikke da deres Grundsætninger det, som Hines Skolarer, der hörte deres Læreregler, og saae dem arbeide, aldrig naaede? *Claude le Lorrains* hede, giennemsigtige Dunster, ja endog de kolde, fugtige i en tidlig Morgen, *Lerchems* svævende Luftperspectiv kan föles, studeres og efterlignes, men ikke forklares ved Kunstens Haandgreb; thi vi tale ikke her om den almindelige Praktik af Farveblandingen. Jeg antager derfor meget mere, at den sande fine Colorit ei er en Grundsætning, men en *Fölelse*, der ikke lader sig meddele, forklare, er Udtrykket af Menneskets eiendommelige Aand, og jeg finder min Sætning derved bekræftet, at det er især ved Coloriten, at man adskiller den flittigste Copie fra Originalen. Nöiagtighed i Omrids, Characterer, Hovedfarver, fiin Udarbeidning kan bringe Copien aldeles nær Originalen, men det sidste Anströg, den lette subtile Berörelse, Kunstens Livsaande, om jeg saa torde kalde det, er umeddelelig, uopnaaelig. Hvor stort Forhold der er mellem Toner og Farver, er noksom beviist ved de Forsög, der have været

giorte paa Farvernes Harmonie; i begges Udtryk ligger der noget saa liigt, at jeg til Bekræftelse for min Sætning tör anföre den antagne Sag, at man vil gienkiende og skielne fra enhver anden en bekiendt Musikers Anströg eller Udtryk paa hans Instrument, og er dette andet end hans Fölelses Udtryk og Aande, hans Kunsts Colorit? *). Derfor staae *Corregio* og

*) Om jeg uden at ansees for at blive sværmerisk tör yttre det, saa gaae mine Fölelser, siden disse ere Ledetraaden i Smagens Arbeider, endog derhen, at jeg ikke har kunnet giöre mig fri for den Tanke, at der jo mellem nogle Malere, Digtere og Tonekonstnere er et vist Forhold, som stedse bringer dem sammen i min Indbildningskraft; men saa ubetingede og uovertænkte som disse Fölelser ere, saa ere de dog grundede paa en dunkel Fornemmelse af visse Lighedspunkter, hvori hine Mestere berøre hinanden — en Sætning, der heller ikke er nye. — Jeg tænker mig saaledes sammen i Coloriten Shakespear og Rembrandt, begge lige stærke i Lys og Skygge, lige kraftfulde i at slaae deres Tilskuere med en fortryllende Glands, som flöd fra en Aand, der kiendte og taalte ingen anden Regl end sin egen Ild, sin egen Begeistring. — Jeg har stedse holdt sammen Milton og Rubens, begge af en uudtömmelig Indbildningskraft, en Fylde af Ideer, som flyder hen over alle Grændser af Form, Regler og æsthetisk Stiil. — Jeg vilde sætte Raphael og Homer sammen, dersom jeg havde studeret den sidste i Original blot saa meget, som jeg har den förste; men jeg vover at samle Mozart og Dominichino, som begge, udrustede med den inderligeste, dybeste

Tizian der begge magelöse, og enhver af de andre store Mestere efter vor antagne Grundsætning uopnaaelige. Hiin sögde egentlig ved dyb Studering af Lys og Skygge at frembringe Masser af begge, der rigtigen uddelte, stillede frem i en magelös Kraft, i et næsten virkeligt Liv, den yndige Skikkelse, som hans blide, söde og smeltende Aand skabte; denne fandt giennem en anden Vei, og ved bestandig at

Tanke, hæve bestandig Følelserne og Forstanden til en höi og ædel Stemning, og synes begge giennem Gienvordigheder at have svunget sig op til denne store Aandskraft, som udmærker dem. — Dyb Kundskab, Rigtighed i Grundsætninger, men Ild, Dristighed og sværmerisk Flugt i Tanken, undertiden endog til det Bisarre, forevige ligemeget Haydn og Giulio Romano. Nic. Poussins lærde, philosophiske, moralske og strænge Foredrag forener sig fuldkommen med Händels store, simple og kydske Stiil; hans Landskaber og Virgils Ecloger harmonere paa det nöieste, og Poussins og Händels simple og höie Sammensætninger synes at have berört Racines Aand. — Det spillende Genie, den meest spögende Phantasie, det Sindrige, Söde og Tækkelige herske eens i Paisello, Albani og Ovid — og jeg kunde blive ved at drage slige Paraleler, naar det ikke var overflödigt for Kunstneren, og maaskee anstödeligt for den strænge Dom, at overlade sig til sophistiske Sammenligninger af saa forskiellige Genieproducter — men ere ikke hine Mestere alle Digtere, der have dannet hinanden indbyrdes? — og naar man har givet Kunsten sit, og Critiken sit, saa maa man og indrömme Indbildningskraften noget.

forfölge Naturen i alle dens Skikkelser, Midler til at efterligne dens optiske Bedrag, og meddele sine Forestillinger et Liv, som gav ham den förste Rang for *Sandheden*, som *Corregio* for det *Yndige* og *Raphael* for *Udtrykket*. Hvad jeg har fundet skiönnest og meest indlysende skrevet om disse to störste Mænd i denne Deel af Kunsten, har jeg samlet under hvers Characteristik, hvortil jeg henförer, saavelsom i Henseende til de i denne Deel meest berömte Mestere af den hollandske og nederlandske Skole; men overhovedet taget, saa kan man ansee den italienske Colorit som fortrinligen varm, kraftig og harmonisk, nogle Mestere undtagen, som *Michelangelo Carravaggio* og adskillige hans Efterfölgere, hvor Overgangen fra Lys til Skygge er afskaaret, eller alt for pludselig, uden Mellemtoner, medens hos *Carlo Dolci*, *Leonard da Vinci*, nogle af *Guido's* Arbeider o. fl. Kiödfarven er saa naturlig, at man troer at see Blodet rinde under Huden.

Muligen torde den systematiske Form, hvorunder jeg har tilladt mig at fremstille mine Betragtninger over Kunsten, blive anseet sophistisk, eller i det ringeste unyttig hos dem, som ville, at Kunstens skiönneste Producter

skal være blot Naturgave, blot Geniets Studering af Naturen, og jeg maa da anmærke, at man saaledes vil i Henseende til Stilen ikke gaae længere end Hollænderne, og at jeg aldrig kan tænke mig nogen Studering grundig, som ikke er bygt paa faste Grundsætninger, og hvor der ikke gaaes frem efter Orden og Methode. Det er denne, som skaffer os klare Begreber om hver enkelt Ting for sig, som adskiller det Væsentlige fra det Tilfældige, og anviser hvert af dem sit Sted. Men er den höie Kunst en öiensynlig Forening i een Character af de fleste Videnskaber lige indtil Psychologien, Lidenskabernes Tolk, saa maa megen Orden i Tankerne være gaaet forud, inden saadan en stor Kunstproduct fik Tilværelse.

Dog det er ligesaa meget over mine Evner som uden for min Plan at foreskrive Regler for Kunsten, men blot at meddele den Studerende til nogen Veiledning Resultatet af mine Betragtninger over Kunsten, saaledes som de have ordnet sig i min Forstand efter at have studeret Mesternes Arbeider og de anförte Skribentere.

Nær som den flamske og hollandske Skole ere hinanden beslægtede, og ofte fremsatte

under een Benævnelse af den *nederlandske Skole*, saa har jeg dog ved deres væsentlige Forskiellighed afhandlet hver for sig i dette Arbeide, alt i chronologisk Orden, saavidt enkelte berömte Mesteres specielle Skoler tillode det, hvis Arbeider da ere anförte samlede, for at vise Stilens Afændring hos de forskiellige Skolarer. I denne Orden ville vi blot kaste et Blik over den

Flamske Skole, da deels Exemplerne for Öiet virke meer end Grundsætninger, og deels Critiken over hver Mester især i det Följende giör Igientagelsen her overflödig. — Denne Skoles store Maneer grændser nærmest til den italienske saavel i Stiil som Colorit, men er i Almindelighed mindre studeret, mindre stræng i Tegning og Udtryk, som og mindre kraftig og harmonisk i Colorit; ligesaa langt borte fra hiins höie Ideal og ædle Simpelhed, som Hollændernes Drikkegilder ere fra *Rubens* eller *Crayer*, de have i deres Characterer sögt blot Naturen, men end ikke med Valg; ogsaa deres Stillinger, deres Gebærder have en Tunghed, en Tvang, en Mangel paa Grace, som ligger i Nationalcharacteren, og characteriserer lige saa meget Mesterne, som det Kunstlede

det Affecterede forraader Franskmanden. — Som Stifter af den flamske Skole angives med Rette *Ottovenius*, hvis Lærdom og Kunststudering i Italien giorde ved hans Tilbagekomst til Nederlandene den store Stiil mere herskende; og efterlod han sig vel ikke mange Malerier, da han tillige var Skribent, saa bære disse Vidne om hans Stiils Reenhed, og give ham hos mig og i det ringeste efter det Mönster, vor Samling kan fremvise, en Rang, som efter mit Skiönne ikke viger for hans Lærling *P. P. Rubens*, der er bleven tillagt Navn af Fyrsten for den flamske Skole. Under hiin classiske Lærer gik *Rubens* frem i Kunsten med classiske Skribenter i Haanden, indtil han sögte Italien, hvor han udviklede sit store Talent, og blev en af de störste allegoriske og historiske Malere i Henseende til Opfindelse og Geniets Fylde, som Kunsten kan opvise. Galeriet i Palais Luxembourg i Paris bærer herom Vidne, om ikke alle store Cabineter bekræftede det samme. Ogsaa ved Sprogkundskab, thi man tæller syv, hvori han corresponderede, ved Statskunst, Fredslutninger, diplomatiske Missioner og den ædleste, meest uddannede Character giorde han sig saa berömt, forenet med hans store Kunst-

talent, at indtil denne Dag holdes hans Navn i saadan Veneration i Nederlandene, at et Brev skrevet af hans Haand skattes som en Klenodie, og giemmes i Archiver; jeg har selv seet to eller tre paa Latin og ligesaa mange paa Flamsk; intet Under derfor, om et Malerie udkastet af ham, udfört af en Skolar, og termineret af ham selv, som var hans almindelige Maade, da hans Rygte voxte med hans Skole, betales meget dyrt, men et i den sande Forstand blot Hoved, endog tvivlsomt, om Alt af ham, blev kiöbt i min Nærværelse af Hr. *de Schamps* i Gent som et Tillæg til hans smukke Cabinet, for 300 Louis-d'or contant. I Hr. *van Avonts* Familie i Antwerpen, som nedstammer fra ham, befindes kuns fire Malerier alle af ham *), et Landskab, Portrait af begge hans Koner og endelig af et ungt Fruentimmer, som han siges at have været forelsket i; dette sidste er blot Buste med to Hænder, som dog have været tilsatte af *Rubens* selv paa tillimet Træe, udmærker sig foruden den flittige Udarbeidning, skiönt ikke i Brystets Tegning, ved en Skygge, som hendes Hat kaster over en Deel af Ansigtet, der ved

*) Da Familien nys er uddöd, saa vil de falde til en Sidelinie.

det reflecterende Lys giör det Afstikkende i Virkningen, har givet dette Billede Navn af *chapeau de paille*, Straahatten, og er bekiendt, jeg tör sige, af de fleste videlystne Reisere, som siden *Rubens's* Död have passeret igiennem Antwerpen. At mange rige Reisende, henrevne over dette Stykkes Rygte, have budet en betydelig Priis for at besidde det, vil man tiltroe i det ringeste Engelskmænd, men jeg tör föie til, at da Prof. *Vanbrée* i Antwerpen bragde i Aaret 1805 *Josephine*, förste Consulens Gemalinde derhen, for at see dette Arbeide, og hun spurgde Eieren, hvor höit han anslog det, svarede han, der har været budet 30,000 Gylden for det, men jeg vil ikke sælge det. — Og Exemplet lærer, at Producter have ingensteds saa stadig og indvortes en Værd som i det Land, hvor de bleve fremavlede; derfor holde gode italienske Malerier i Italien, hollandske i Holland, og flamske i Nederlandene stedse en vis Priis.

I den store Stiil gik *Rubens* saaledes frem, fortryllende Enhver ved hans ophöiede Genie, hans naturlige Kiödfarve, hans övrige skinnende Colorit, og den Vished ved lette dristige Penselströg at fremkalde Liv og Handling som af intet, men Fyrste, som han fortiener at kaldes,

for den flamske Skole, saa kan man hverken tilegne ham Rigtighed i Tegning, Skiönhed i Former eller Ynde i Characterer; hans nögne Figurer ere tvertimod alt for svære og muskelstærke, ofte hiulbenede, og Böininger og Forkortninger utækkelige. I Övrigt vise alle hans Compositioner Digteren, den Lærde, Chemisten, kort den store Maler og især det fyrige skabende Genie, der synes, som en vældig Ström, at bryde hen over sine egne Bredde, og rödde alle Grændseskiel bort for at udtömme sit Overflod.

Hans talrige Skole, der opviser meer end 34 navnkundige Malere, fulgte hans Spor, og giorde den store Stiil mere almindelig i disse Egne, altid gierne afstikkende, om ikke harmoniske, ved glimrende Farver. I Coloriten og den fyrige Aand kom ingen af Skolarerne Mesteren saa nær som *Jac. Joerdaens*, hvorfor og hans Arheider höit skattes i Nederlandene, men har man Föie til ei at beundre Mesterens Former og Characterer, saa har man ikke mindre til at misbillige Lærlingens, der udarte ved svære Muskler og Fordreininger til næsten blot Caricatur. *Caspar Crayer*, Rubens's Samtidige, arbeidede med næsten lige Held og li-

gesaa dristig og let en Pensel, men for det meste i Kirkestilen af en Störrelse, som udelukker hans prægtige Arbeider fra de fleste Cabineter; hans Sammensætning var simplere, Tegningen rigtigere og Stilen overhovedet mere stræng. *Van Dyck*, der vel havde modtaget Undervisning i Rubens's Skole og venskabelig Understöttelse af ham til sin Reise til Italien, valgte sig snart sin egen Maneer, dannet ved at studere de store Mestere; men sporer man saaledes hos denne sieldne Mand, der ogsaa meest opofrede sig til Portraitet, mindre den fyrige Indbildningskraft, den store skabende Aand, saa seer man og stedse Italiens ædle Simpelhed, en correct Tegning, en Smeltning i Coloriten, en Tækkelighed i Stillingen og en Finhed i Udförelsen, som med Rette giver hans Portraiter en Rang mellem de skiönneste i Verden. Ogsaa dennes Disciple fulgte den store Stiil, og foruden disse adskillige andre, som havde dannet sig i Italien. *Theod. Rombouts*, der af Avind opfordrede *Rubens* at male paa Pröve med sig; *Abraham Jansens*, hvis dristige Maneer og glimrende Colorit gav ham et fortient Navn, hvoraf endnu i Magistratens Forsamlingsstue i Stadhuset i Antwerpen en

prægtig Pröve, en nögen Figur, forestillende, saavidt jeg mindes, Handelen; *Langhen Jan*, *Jean Erasme Quellin*, *Pierre van Lint*, *Berth. Flemael* o. m. fl., til hvilke jeg endnu vil föie Lüttichs berömte Maler, *Gerard Lairesse*, der endog nærmer sig *Nic. Poussins* Maneer, og hvis store Talenter jeg nærmere har udviklet under hans Characteristik No. 104.

I Övrigt har Mængden af den flamske Skole foredraget almindelige Gienstande, som man paa Fransk kalder *le genre*, der, foruden de store Fortienester nöie at nærme sig Naturen, stedse blive Bidrag til Tidens og Sædernes Historie, landlige Fester, Kermesser, Drikkegilder, Dandse, det Indere i Husene med alt Huusgeraadet, kort: det kiendeligste Portrait af det simple, landlige Liv, endvidere skiönne Landskaber, hvor Alt er Sandhed og Natur, blant disse behöver man blot at nævne *David Teniers*, *Mart. Zorg*, *Jac. Artois* o. fl.

Den Hollandske Skole, der er talrigere end den flamske, har almindeligen fulgt blot den *efterlignende* Kunst. Faa, uagtet mange have studeret i Italien, have hævet sig til Allegoriens eller Historiens höiere Æmner. — Imidlertid have vi Freden sluttet i Münster,

bestaaende af 96 Personer, malt af *G. Terburg;* Fredslutningen 1609 af *Barth. van der Helst* i Raadhuset i Amsterdam, hvilke dog ere egentligen Portraiter; nogle historiske Arbeider af *A. Blomaert*, *Goltzius*, *G. Honthorst*, faa af *Rembrandt*, der hverken kunne anbefale sig for Tegning eller Sammensætning, og nogle af hans store Skolarer, *Jan Victors*, *G. van den Eckhout*, *Govaert Flink*, *A. van Gelder;* men disse have aldrig trængt frem til noget stort Navn; thi deels synes de selv at have givet den efterlignende Kunst Fortrinet, deels have de heller ikke fundet Opmuntrrng hos deres Medborgere, som i Almindelighed röbe liden Sands for den store Stiil; thi indtil dette Öieblik findes i de skiönneste Cabineter i Amsterdam og Rotterdam ingen Malerier i den store Stiil, ikkun hos Hr. *de Smith*. i Amsterdam eet eller to af *Rubens* og eet af *van Dyck*, anfört heri S. 146, og hos Hr. *Brentano* sammesteds, Italiener af Födsel, nogle faa italienske Mestere; i Övrigt ere de hollandske Cabineter indskrænkede til den nationale Smag, der foretrækker de fineste hollandske Arbeider, det Indere af Huse, Drikkegilder, Forestillinger af Markskrigere, comiscke Scener, Pudserligheder, Smudsighe-

der, Landskaber, Söestykker, Blomster, Dyr levende eller döde, kort: Naturen afbildet med den fineste flittigste Pensel og den meest smeltede Colorit uden Hensigt til Æmnets Værdighed, en Smag, som mange Malere have bevaret til Trods for alle de Forædlinger, som deres Reiser i Italien tilböde dem, men disse Naturting ere og udförte til en Grad af Sandhed og Blödhed, som uagtet Æmnets Ringhed sætter dem hen over alle Landes Kunstproducter i dette Fag, og giver Arbeiderne en Priis, som man burde kalde overdreven, dersom det var muligt at lægge ligesaa meget af dette Kunsttalent i en Vægtskaal, som der kan lægges Guld i den anden, og faae Vægten til at hvile; men Aarhundreder skabe ikke een *Both*, *Berchem*, *G. Douw* eller *Ostade*, medens det mexicanske Riges Miner yde hvert Aar nogle tusende Centner Guld og Sölv. Men og Lykke, at Guldet ikke kan tilkiöbe sig Talentet, det kan alene, ved at tilkiöbe sig dets Product, forhöie dets Værd.

Jeg tilstaaer, at den döde Natur, Harer, Svaner, Agerhöns og deslige forekomme mig en upassende Forestilling, i det der er stedse noget Grumt, nogen ubehagelig Varsel i Vold

og Död, eg den tiener ikke til noget höiere end at vise Kunstnerens Talent, men naar man siger mig det samme om Hollændernes almindelige Naturscener af Sommer, Vinter, Söegang indtil Blomster og Roser, saa bliver mit Svar: Jeg elsker Rosen, jeg elsker min Ven, og kan jeg ikke see dem selv, saa giv mig deres Billede. Malerkunsten bör være et Speil af den hele synlige Natur, og dens Fuldkommenhed bestaaer ikke blot i Efterligning, men meget mere i Valg af det Skiönne, og i at give de afbildede Gienstande Liv, hvilket alene naaes ved Forening af alle Kunstens Hoveddele, Tegning, Udtryk, og Colorit, hvori det Klardunkle og Halvtinterne spille saa betydelig en Rolle. Det er især ved Hielp af disse Halvtinter, denne Farvernes blöde Sammensmeltning, at den hollandske Kunst bliver fortryllende i sin magelöse Efterligning af Naturen, lad være at det er kun blot Efterligning, kun valgt og mesterlig, og jeg seer da i den, hvad jeg troer at see i Digternes Idyller, eller hvad jeg virkelig seer i Naturen, thi jeg kaldte Kunsten et Speil; jeg seer dens landlige Tildragelser, Hyrdelevnet, Naturmenneskets Huusholdning, og tarvelige men fölte Glæder,

kort: det hvorfra vi kom, og det, hvortil vi, naar trætte af Verdens Nydelser og Tomheder, maaskee skulle önske igien at kunne vende tilbage, og nyde, som de.

Jeg erkiender, at den, der engang har Sands for det Skiönne, det Höie, det Tankefulde, og er æsthetisk stemt, maa nödvendigviis föle en Afsmag ved at see *Brauwers* og nogle af *Ostades* uædle og plumpe Æmner ved Siden af den oplöftede *Nic. Poussin*, men dette formindsker ikke Fortienesten af deres Colorit, og fordi Ovid, Petronius og selv Horats have stundom traadt Sæderne for nær, saa maa man dog beundre Coloriten af deres Pensel. Men naar man hörer, at de, som have dannet sig alene efter den italienske Stiil, vrage og forkaste ganske den flamske og hollandske, saa forekommer det mig, som man vilde udkaste den lyriske Poesie af Digtekunstens Rige, og lade blot Heltedigtet og det höiere Drama Marken. Man stille sig saaledes for en *Caspar Poussin* og en *Ruysdael*, man forfölge hiins romantiske Egne, fortryllende Beliggenheder, og man föler sig henrevet som i en poetisk Dröm, man træde derfra over i *Ruysdaels* vilde eensomme Egne, og man vil föle,

at i det ene seer man den höie Forædling, i det andet upyntet Sandhed, i hiint seer man Maleren, i dette Naturen.

Efter at have forudskikket disse Betragtninger over Kunsten og Skolerne, haaber jeg, at den Orden, jeg har fulgt i nærværende Catalog, skal lette den Uerfarne Arbeidet til at sammenligne Delene og overskue det Hele, der bestaaer af 66 hollandske Malerier, 47 flamske og 53 italienske, hvorunder höre 2 spanske og 4 franske; og jeg smigrer mig med, at faa private Cabineter skal i Almindelighed indeholde et bedre Valg, saavel i Henseende til Skolerne, som til Mesterne; thi i förste Henseende skal der især af den italienske Skole lykkelige Omstændigheder til at forene saa mange sieldne Mestere, og i den sidste har jeg giort mig det til Lov hellere at indskrænke Antallet, end at sætte i Classe med de meest ansete Mestere de Malere af ringere Værd og Fortieneste, som ellers findes i Galerierne i Paris, Düsseldorph, Wien o. s. v., hvis Arbeider, for sig selv betragtede, ere unægteligen gode og i enkelte Dele skiönne, men kunne ikke taale at maale sig med hine, og ville saaledes mere tiene til at vise Kunstens Historie

og Fremgang, hvilket og maa være et Nationalmuseums Medhensigt, end just til at danne Smagen og udgiöre et passende Heelt, som var Maalet for mine Önsker. Jeg har derfor udelukt af denne Samling gode Arbeider af *Vinkeboom*, *Breughel*, *Alex. Kerinx*, *van Kessel*, *Emelraet*, *Reg. Seeman*, *van der Pool*, *Drogsloot*, *Esaias van de Velde*, *Gilles Hondekoter*, *Rol. Xavery*, endog hans classiske Arbeide Orpheus, anfört af *Descamps* og *Houbraken*, *P. Baut*, *Boudouins* og *Schovaert*, *Zucarelli* og mange flere bekiendte Mestere, af hvilke adskillige ere endog anbefalede i *Le Bruns* Værk, og Mönstere angivne i Kobber. Men denne selvsamme Samling, som jeg nu kalder udsögt, vilde undergaae den samme Udrendsning, dersom jeg kunde berige den med en *Raphaal*, en *Claude Lorrain*, en *Potter*, og flere udmærkede Mestere, som jeg savner; dog der blive altid Grændser for vore Önsker, og som Samlingen nu er med dens Beskrivelse, underkaster jeg dem den sande Kienders Dom; thi denne er altid upartisk, lærerig og følgelig kierkommen; men til at være Kiender er det ikke nok at være habil Kunstner, og til at skrive Regler for Kunsten er det ikke nok at være Kiender. Kunstneren

har studeret visse Mönstere, valgt visse Mestere til sin Prototyp, disse kiender han, men at kiende de forskiellige Skolers mangfoldige Producter er et særskilt Studium for sig, der ligger som oftest uden for hans Tid og Önsker, og ikke kan forfölges uden at have megen Leilighed til ofte at studere de samme Mestere i deres forskiellige Arbeider. Ved stedse at see og sammenligne erhverves tilsidt saa skarpt et Syn, saa vist et Öie, at man blot ved et Blik vil adskille Copie fra Original og den ene Mester fra den anden. Hvorvidt denne Færdighed kan bringes, seer man Exempler nok paa i Holland og Nederlandene hos de mange Maleriehandlere og Samlere, som ved det förste Öiekast bestemme et Stykkes Værd, og dog aldrig förte Penselen; men dette lader sig og lettere giöre med de smaae nederlandske Arbeider end med den store italienske Stiil, hvor Penselens frie Förelse alene bestemmer Mesteren, og adskiller ham fra den Mængde store Efterlignere, som der have övet deres Kunst. Om alle de æsthetiske Dele af et Malerie, dets Virkning og almindelige Fortienester kan den blotte Theoretiker dömme rigtigen, men om Kunstens Vanskeligheder, den

praktiske Analyse maa han tie, naar han selv ikke er vant til at lægge Haanden paa Arbeidet; derfor siger *Fiorillo* etsteds i denne Anledning: Vilde man være tryg ved at betroe sig og Skib at styres i Havn af en Mand, som aldrig havde Erfaring af Styrmandskunsten? — *Le Brun* ansees saaledes med Rette som classisk Kiender eller Kunstdommer, fordi han som habil Maler forener med theoretisk Kundskab om Mesterne en udstrakt Erfaring, en vedligeholdt Beskuelse af de bedste Arbeider. — Men sielden flyde de Domme, der fældes over Kunstens Arbeider, af saa rene Kilder, jeg vil ikke tale om dem, som Misundelse, Dadlesyge, Lyst til at lægge for Dagen sin Skarpsindighed, sin Smag, maae tilveiebringe, men især stöder Mængden an paa den Klippe, at det ikke kan være en saadan berömt Mester, fordi den eller den Ting mishager, der er en Feil i Tegning; den Character er ikke ædel, her er Coloriten skiærende, dette er for koldt eller sligt, som i sig selv ofte kan være grundet, men som dog ikke forringer Arbeidets Værd, eller forandrer Originaliteten, fordi man hos ingen Mester finder alle eller endog de samme Fuldkommenheder forenede, og noget altid kan si-

ges mod enhver; men hvorfor vil man nægte Maleren det, som man maa tilstaae hver Skribent, hver Mand? man maa tage Mennesket for hvad han er. — Og kan man da af Alles tilsammentagne Fortrinligheder danne sig selv en fuldkommen Ideal, og udföre den, saa vil man naae det, hvortil ingen endnu kom uden den blotte Theoretiker; og da det er Smagens Arbeider, saa vil deres Bedömmelse hænge ikke blot af Grundsætninger, men af Fölelser, og disse, have vi antaget, ere uforklarlige, uberegnelige. Paastaaer man f. E. saaledes, at denne ikke er en *Corregio*, fordi hans Hoveder ikke nærme sig Antiken, men vise en opstaaende Næse, optrukne Mundkroge, fordi hans Stillinger ere som oftest i Forkortning; denne ikke en *Raphael*, fordi han ikke ved förste Öiekast har en paafaldende Virkning, fordi der ingen Ild, ingen Fyrighed viser sig i hans Arbeide, eller denne en *Nic. Poussin*, fordi hans Colorit stöder, saa har man paa eengang sagt, at man ikke kiender disse Mestere, eller at man vil, at Alle skal være een.

Imidlertid gives der nok faa Galerirr, hvor der jo kan opkastes Tvivl om et eller andet enkelt Stykkes Originalité eller angivne Mester.

Vi have allerede omtalt, hvor vanskeligt det er, fornemmeligen i den italienske Skole at forsikre sig Originaliteten, og dersom det var muligt, at Copien ved at holdes ved Siden af sin Prototyp ikke kunde skilles fra den, hvorom jeg tvivler, saa maatte man vel og indrömme, at Fortrinet laae i Fordommen. Imidlertid fortæller Historien, at *Giulio Romano* lod sig i lang Tid bedrage af *Andrea del Sarto's* Copie af *Raphaels* Leo den 10de, der blev sendt til Mantua, hvori han dog selv under sin Moster havde arbeidet paa Draperiet, og tog den for Originalen, indtil *del Sarto* overtydede ham. Dette er vist nok det störste Beviis, man kan före for Vanskeligheden at sætte sig i Sikkerhed mod Irringer, men naar dette har endog bogstaveligen saaledes tildraget sig, saa er det og begribeligt, at *Giulio Romano*, som var af et flygtigt Témperament, som var da saa beskæftiget i Mantua, og som ikke tænkte sig det Puds, man havde spillet Hertugen at sende ham en mesterlig Copie for Originalen, aldrig faldt paa at anstille nogen nöie Undersögelse af Arbeidet, thi ellers maatte han neppe kunne tage en anden for sin Mester og sig selv. — At *Fiorillo* saaledes har fundet tvivl-

somme adskillige i Italien og Europas meest berömte Samlinger anförte Arbeider af *Raphael*, af *Corregio*, som de kostbareste og meest ansete, finder man under deres Characteristik. Og hvor mange Timer har jeg ikke ugentlig selv anvendt paa at studere den store *Raphael*, som för var i Florents, stukken i Galeriet, og nu er i Museum i Brüssel? og jeg er stedse tvivlsom. Madona med Christus paa Tronen, de skiönne Engler ved Foden, Charactererne og det Fuldendte, i alt dette seer jeg *Raphael*, men i de Figurer, som staae paa Siden af Tronen seer jeg kun *Fra Bartholomeo di St. Marc*, er det nu af denne eller hiin? eller maaskee er det af begge? — Amor, der tilsnitter sin Bue, i det Orleanske Galerie, see Pl. 79, var længe tillagt *Corregio*, medens det omsider befandtes malt af *Parmegianino* efter Corregio's Original, hidtil i Wien, og flere andre formeentlige Originaler angives i Italien og andensteds. *Le Brun* viser under Artiklen *Rubens*, at blant de mange af denne Mester i det Düsseldorphske Galerie værende Arbeider befindes nogle, malte af hans Skolarer, og *La Vallée* i det 46 Hæfte af *Filhols* Udgave af Museum Napoleon paastaaer, at den *Guido*, som er stukken under

No. 271 er af *Pezarese*, og at et andet under dennes Navn maae være af *Guido*, saa at Navnene maae være blevne forbyttede og have hidtil været urigtigen angivne. Saaledes bliver der ofte tilbage Tvivl, og opstaae Irringer, naar ikke alle Dele i et Malerie forene sig til at characterisere Mesteren, medens det dog maae hændes Maleren, som enhver anden Skribent, at han i sit Foredrag lettelig kan komme til at ligne den Forfatter, han sidst studerede, maaskee endog i samme Materie, og saaledes blive sig selv uliig, i det han tænker sig den anden.

Men som der ikke er andet Middel til at sætte sig i Sikkerhed mod slige Irringer end giennem de meest Sagkyndiges Dom og egen Studering af Mesternes forskiellige Arbeider og Skribenternes Critik, at komme Sandheden saa nær som muligt, saa har jeg og dertil havt Leilighed, og nyttet den, det tör jeg sige, endog med Lidenskab. — Denne Samling, som er udplukket af mange andre fra Paris af, giennem Nederlandene, Rhinens Grændser, Holland lige indtil her, var daglig besögt i Brüssel ei alene af Landenes mangfoldige Kiendere og Kunstelskere, men ogsaa af reisende Kunstnere og Maleriehandlere, ved hvis Domme og

Grundsætninger jeg hentede det Lys og den Vished, som jeg andensteds ikke lettelig kunde erholde bedre. Ved at studere de mange Mönstere i Galerierne i Paris, Düsseldorph og andensteds befæstede jeg de erhvervede Kundskaber, og hvor jeg endnu var ladt i Tvivl, bragde jeg Malerierne til Paris for at underkaste dem Kunstdommernes Censur som anfört under *van Mol*, *André del Sarto* o. fl. — Andre i dette Catalog har jeg angivet under Spörgsmaalstegn for at yttre min Tvivl, fordi naturligviis ingen skikkelig Mand vil med sit Vidende fremsætte en Urigtighed. De Irringer, jeg ellers kan have begaaet, og for hvilke den menneskelige Natur ikke kan fritage sig, overlader jeg Fremtiden og den mere Oplyste at rette. Sandheden, og om det lykkedes mig, fremsat i den simpleste Dragt, var saaledes det eneste Formaal, hvortil jeg har stræbt, inden jeg vovede at indbyde mine Medborgere til ved min ringe Hielp at ledes til en mere almindelig Følelse for Kunsten, og den unge Kunstner til noget Forraad af ordnet Kundskab om Skolerne og Mesterne, för de paa deres Reiser paa eengang træde ind i store Galerier uden at vide, hvor eller hvorledes de skulle begynde deres Studier;

thi Öiet bliver henrevet ved hver nye Gienstand, den ene Tanke fortrænger den anden, og lader blot en trættende Forvirring tilbage, naar der ikke gaaes frem efter en vis Plan. Hver Mester maa studeres for sig, adskilt fra de andre, eller jevnförd med dem, han staaer i Forbindelse med, men for at skielne, hvorvidt en Mesters Stiil er fölgeværdig, er det nödvendigt forud at vide, hvad Charracter han bærer i Critiken, om han hörer til dem, der nedbröd, eller dem, der opbygte den sande Stiil; thi Kunsthistorien viser os, at fra Raphaels Död forfaldt Kunsten fra sin höie Adel, sit store, sande og simple Udtryk til kunstlet, affecteret Stiil, indtil Carraccis Skole igien oprettede Fölelsen for det Simple, Tankefulde og Stærke i Lombardiet og videre, som Maratta siden efter i Rom. Enhver Kunstner, der reiser for at danne sig, maa altsaa forud vide, naar han ikke vil tabe megen Tiid, ei allene hvad Stiil og Mester han vil fölge, men hvad Kunstdommerne have anmærket om hans valgte Mönster; thi at fölge een i alt var for det förste at lægge Lænker paa Geniet og giöre sit Arbeide blot til en Skygge af et andet Legeme, og dernæst vilde det være at danne sig efter hans Mangler saavelsom hans Fuldkommenhe-

der, medens ved at studere Tegning og Udtryk hos een, Colorit hos en anden o. s. v., et Tredie fremkommer, som med et heldigt Talent og en övet Pensel tör frembringe en skiön Originalitè. Men med alle disse Studier efter de störste Mönstere forfeiles dog Maalet, naar Kunstneren ikke flittig studerer Naturen; thi det er den alene, der ved Hielp af Kunstens Grundsætninger kan lære ham at fremstille Bevægelser, Stillinger, Lidenskaber og kort alle Handlingens sandeste og stærkeste Udtryk, og dette gielder saavel i Allegorien og Historien som i den efterlignende Kunst.

Men man spörger i Almindelighed, *hvad er Aarsagen, hvorfor de nyere Kunstnere ikke naae den Höide, som de ældre?* Sandelig, det er vanskeligt at fyldestgiöre et Spörgsmaal af saa viid en Omfang, og hvis Natur hörer mere hen til Kunstens Historie end vor Plan. Imidlertid giöres det stedse, og jeg vil vove at nævne nogle af de Grunde, som forekomme mig meest vægtige. I det vi spörge om Aarsagen, som det, hvori vi söge Virkningen, saa ligger mit Svar omtrent i Spörgsmaalet selv, naar jeg siger, at som Tanken er, saa er Udtrykket. Er denne enkelt, klar, stærk og dybt

giennemtrængt, saa kan Udtrykket blive et trofast Redskab til at giöre Tanken saaledes beskuelig for Sandserne. Men til at give Tanken denne Reenhed fordres den Strænghed i Sæderne og Vedholdenhed i Studeringen, som tilhörte hiin classiske Tidsalder, da Statssager bleve afhandlede paa Latin, da de Gamles Autorer i Græsk og Latin vare ansete som Grundvolden for al Belæring, og bleve udgivne og commenterede af de mange Philologer i Nederlandene og flere Steder, hvis Navne den nærværende Ungdom nu ikke engang kiender.

Af disse Kilder og ved Hielp af den almindelig herskende Smag for Grækenlands og Roms rene og kraftfulde Stiil tog hver sin Deel, og lærte först eet, för han begyndte et andet. Tarvelighed i Levemaade, Klæder og Forlystelser; thi vi tale ikke om visse Udsvævelser og stærke Temperaments Drifter, som, endog *Raphaels* Liv viser, kan forlige sig med det störste Kunsttalent, var Tidsalderens Lov, og blev stedse et Skiold for vedholdende og uafbrudt Flid i hver Mands Haandtering. Man sammenholde kun Malerkunstens meest glimrende Periode med de bedste Philologers, de störste Critikers, med Statsbestyrelsens da her-

skende Tarvelighedsaand, (thi jeg anseer *Raphael Mengs* *) og *Heyne* og Preussens *Frederic* som Cometer, der lode sig see i vor Tidsalder, men tilhörte andre Regioner, et foregaaende Sekel) og man vil finde, at det er den samme Tidsalder, og at denne Strænghed i Tanken, Sæderne og Udtrykket forholder sig til Strængheden af de Grundsætninger, til Reenheden af den Stiil, man öste af Smagens Kilder, Oldtidens Skribenter, og at jo mere man bortfierner sig fra dem, jo mere löst og affecteret bliver Udtrykket.

Den höie, idealske Stiil i Compositioner af enhver Art, den store Simpelhed og Reenhed i Tanken og dens Udtryk forfaldt hos Grækerne med Sædernes Forderv, og i Rom lagde Augusts og Julius Cæsars Vellyst og Yppighed den sidste Haand paa Kunstens og Stilens Fald; disse Sætninger staae derhen som Axiomer, fordi Erfaringen, Historien har beviist det.

I lige Forhold staae Sæderne og Kunsten,

*) Den ualmindelig strænge Opdragelse, som Mengs fik, og den vedholdende Arbeidstvang, hvori hans Fader stedse holdt ham, har vist nok hos ham som hos Frederic den Store bidraget til den dybe Tænken og den store Sielsstemning, som siden udmærkede dem begge.

som de vare for to Sekler siden, med vor nærværende Tidspunkt. Arbeidsomhed og Tarvelighed fra den tidlige Ungdom holdt Fliden i en stadig og bestemt Gang, man lærte kun een Ting ad Gangen, og den lærtes til Grunde; thi Grundighed og Grandskning var Tidens Aand, og naar Arbeidet bar dette Præg, saa blev det beundret af alle, og dets Forfattere hædrede og rigeligen belönnede. — Hvor disse to store borgerlige Dyder, Arbeidsomhed og Tarvelighed först faae rodfæstet sig i en Stat, vil man see Underværker frembragte. Holland og Nederlandene kunne, skiönt ogsaa nu noget forandrede, endnu tiene derpaa til Exempel; endnu den samme Flid, endnu de samme Dragter og Sæder som for et Par Sekler siden, og Frugten deraf er Formue, der anvendes blot paa Ting af en vis indvortes Værd; thi ikkun det Solide, det Grundige, det flittigen Udarbeidede kan bestaae med denne Aand, derfor have heller ikke Nederlandenes mangfoldige Krige, eller Hollands fremmede Armeer kunnet udtömme Folkevelstanden; thi den samme Arbeidsomheds og Tarvelighedsaand skyder stedse op af Asken nye Skud, der voxe op, og bære Frugter. Malerier af den yderste Fiin-

hed, uden Hensigt til Æmnet, som *G. Douw*, og *Mieris* og *v. d. Heyden* o. fl. ere derfor som Flidens höieste Frembringelser saa höit skattede imellem dem. Men det var denne höie Agt for Fliden, som opvakte Kunstneræren, og gav Kunsten den Rang mellem offentlige Fortienester, derfor saae man og en Professor philosophiæ, *Erasmus Quellyn*, at træde ind i Rubens's Skole som hans Lærling; *Don Juan* af Austrien som Gouverneur af Belgien giorde det samme hos *D. Teniers*, og tælles i Kunsthistorien mellem hans Lærlinge. Den, der udmærkede sig i Landskabet, lod gierne sit Arbeide pryde med Figurer af en anden Mester, undertiden med Architectur af en tredie, hver i sit Fag, thi enhver havde i Almindelighed lært kun eet grundigen, og den fælles Iver for Kunstens Fuldkommenheder og deres Kunstnerære forenede Gemytterne til at arbeide til eet Maal, medens de nyere Tider röbe snarere Misundelse og blot egen Interesse, i det samme de rundeligen udbrede sig over alle Kunstens forskiellige Fag.

Det forstaaer sig, der gives enkelte Genier, maaskee eet i et Aarhundrede, der hæve sig over Tidernes Mörke og Fordærvelse, og

ved sit eget skabende Talent aabne en nye Bane, og forædle eller oprette vanslægtede Begreber. Religionens, Videnskabernes, Kunsternes Historie har beviist dette, og vi nævnte nys *Heyne* og *Mengs*, til hvilke Fremtiden muligen vil föie *Carnova* og *Thorwaldsen;* men der skal heldige Omstændigheder til at trænge igiennem og giöre dette Talent gieldende.

Vi tale derfor her blot om den almindelige Forskiel mellem hiin Tids Kunstværker og dennes, og jeg troer, vi ere overbeviste om, at man i begge har gaaet frem paa næsten modsatte Veie. Vor Tidsalders forfinede Cultur giver paa eengang Ungdommen Smag for det Muntre, det Sirlige, eller hvad vi kalde den galante Verden. Dands, Musik, Skuespil, Maskerader, Extracter af adskillige Videnskaber og Vittighedsværker, nyere Sprog og alle de Adspredelser, som höre Tidens Tone til, udgiöre altsaa den Grundvold, der lægges for Udviklingen af Ynglingens Talent, hvad enten det bliver til Videnskab eller Kunst.

Yppighed, Overdaad, som jeg ingenlunde sætter i Brugen af Guld, Sölv, Juveler, Kostbarheder, Vellevnet og Forlystelser; thi disse forene sig ret vel med Sparsommelighed og

ærbare Sæder, men i Misbrugen af disse Ting, i en idelig Anvendelse og Prangen, og hvad som er værre i den Stræben hos alle Stænder ikke at vige nogen, saavidt muligt, i Glands og Forlystelser, Klippen hvorpaa al Borgerfliid strander. Denne Yppighed, der er indført over hele Europa ved den större Masse af Guld og Sölv, der nu er sat i Omlöb fremfor i hine Tider, og som voxer med Tilvexten af alle de formeentlige Pengerepræsentantere, hvormed alle Staters stedse stigende Forsvarsanstalter og Omkostninger maae dække Statsgielden, giver Sæderne det sidste Stöd, og i Steden for hiin Tarvelighed og Vedholdenhed i Fliid, hiin Reenhed i Tanke og Udtryk, udbreder overspændt og affecteret Foredrag, lös og flygtig Stiil, og en kold og skiödeslös Udförelse, der forraader det Hatsværk og den Letsindighed, hvormed Alting behandles.

Til Exempel paa Forskiellen mellem dyb Studering og lös Stiil henförer jeg til Characteristiken af *Nicolas Poussin* og *Romanelli*, som begge dannede i Rom; og var Uligheden allerede da saa stor, hvad tör da nu den nærværende Tid vente sig? —

Men foruden disse personlige Egenskaber

hos Kunstneren, saa mangle der adskillige uden for ham, der giöre hans Stræben til Fuldkommenhed næsten umulig.

Kunstneren skal leve — leve for sin Kunst, altsaa med Beqvemmelighed uden Næringssorg for sig og Familie — endogsaa dette er vanskeligt i mange Lande. Men Geniet, det store Talent födes ikke blot med Bröd, det vil næres af höiere, ædlere Fölelser, Medborgeres Agt, Regieringens Erkiendelse af Talentets höie Værd. Man læse de fleste af disse Kunstneres Historie, og man vil finde, at de bleve hædrede af Monarkerne, som de förste i Staten, bleve overöste med Belonninger, Æresbevisninger og Ordenstegn; ja vare endog Monarkernes Fortrolige. Men nu — hvad ere nu i alle Lande Kunstnere i de Mægtiges Öine? — Haandværkere, deres Clienter, om de ere lykkelige; lykkelige om de ikke afvises, naar de ville fremstille deres Genieproduct, og meer end lykkelige, om man viser nogen gunstig Nedladenhed til dem og deres Arbeider — dog — i Engeland bæres endnu Agt for Kunsttalentet; vi saae Maleren *Reynolds*, Kobberstikkeren *Rob. Strange* og vel flere bleve Riddere, og Kunstnerne at nyde Belönning; men Kunstaanden virkede dog al-

drig stort paa national Characteren der, være sig i Billedhugning, Architectur, Malerkunst eller Musik, hvortil Aarsagerne vel kunde udledes. I nogle Stater ere Mönstere og Midler nok til Kunstens Fremme, og et vist udvortes Skin af besynderlig Beskyttelse til dens Opkomst, Vidne de store Expositioner af nyere Kunstproducter; men mon ikke den, som har sögt Tilladelse at forestille den meest smigrende Handling, og ofre den störste Rögelse, kunde være tilkiendt Prisen, inden Arbeidet blev fuldendt? Det Indvortes feiler, denne Sands for det Höie, det Simple; denne Følelse for Reenhed i Tanke og Stiil, denne Glæde at fremme det Ædle, det Gode; kort: det inderlige Sande, intellectuel Salighed, om jeg saa tör kalde det, er forjaget, giort landflygtig af Yppighed, löse Sæder og Tidens övrige Aand, hvis Character med alle sine ulykkelige Følger jeg overlader Efterverdenen at udmale. — — —

Men Naturen kan ikke længe udholde alt for store Anstrængelser, og den har altid vidst at giöre sig fri, naar Rystelserne bleve for stærke, og lede Tingene nogenlunde tilbage i deres forrige Gang. Kunster og Videnskaber ville da igien oprette deres Hoved, og Freden,

som alene kan udruge ædle og skiönne Frembringelser, fremme deres Vext; og da tör den Rang, som Frankrig efter Roms Exempel nys har givet Kunstarbeider mellem Erobringens Trophæer, og som har opvakt ligesaa megen Opmærksomhed hos de andre Nationer, som Sorg hos de Overvundne, blive heldig for Tidsalderens Kunstnere, i det Fortidens Kunstværker derved have naaet en Anseelse og en Priis i den oplyste Verdens Öine, som maa komme Kunsten i Almindelighed tilgode. Man beregne alene, hvor mange Kunstnere man der seer arbeide fire Dage om Ugen, og at der efterhaanden udkomme tre forskiellige Udgaver af hele Museum Napoleon i Kobber, een i Folio, en anden i Octav og en tredie blot i Omrids, saa maae disse Producter upaatvivleligen befordre Kunstsmagens Udbredelse.

At Kunstsmagen staaer saa meget tilbage i Danmark, sammenlignet med andre Nationer endog vor nordligere Naboe, medens Videnskaber have her været dyrkede med Grundighed og Held i Almindelighed; og nogle i Særdeleshed, som Historie, Botanik o. fl. drevne til stor Anseelse, kan alene tilskrives Mangel paa Leilighed til at forædle Smagen.

Jeg veed vel, at man antager, snart at Kunster ikke kan trives i den nordlige Himmelegn, og snart, at her mangler Formue til at ophielpe Kunstgeniet; begge have vist nok Indflydelse paa Kunsten, men ikke til den Grad. I Henseende til den förste Sætning, da har Erfaringen lært mig og enhver, hvor meget lettere man tænker og arbeider i varme Himmelegne, i den tynde Atmosphære, end i den tunge, dunstrige; og at Taage og korte Dage ere höist ufordelagtige for slige Arbeider, behöver ikke Beviis; endog Moniteuren i sit Portrait over Danmark af October 1804 har anfört dette som en Hovedaarsag til Mangel af Kunsttalent hos os, men vi have jo dog ogsaa Sommer saavel som andre og klare Frostdage; og dersom disse Dunster ganske tilintetgiorde Kunstgeniet, hvor sætter man da alle de store hollandske Mestere, som frembragte deres duftende Landskaber og fine transparente Arbeider, eller var Hollands tunge Himmel og vandige Dunstkreds en anden da end nu?

Den anden Sætning vil heller ikke udholde Pröven, uagtet vi ikke i Velstand kan maale os med andre Nationer. Var her den samme Smag for Kunstproductet, som her nu er,

for Maskerader, Baller, Clubber, Giestebude o. desl. saa vilde her som i Holland og Nederlandene et smagfuldt Stykke Guld eller Sölvarbeide til lige Priis bevares i den Giemme, hvor nu kun findes falmede Levninger af Flor og Flitter; og den formuende Mand vilde, af hvad han bestemte aarlig at forbruge til sin Beqvemmelighed, afsætte en vis Sum til Anskaffelse af et eller andet ædelt Kunstproduct, og saaledes efterhaanden oplægge en liden Skat af ædle Gienstande, der fryde Öiet, föde Forstanden og forædle alle dem, der dele denne Fornöielse med ham. Naar jeg her taler om Kunstproduct, saa indskrænker jeg det ikke blot til Malerier, Antiker, Statuer; thi Alle have ikke samme Smag, men Kunstflidsproducter, være sig ægte Kobberstik, Afstöbninger i Metal, Gyps eller Porcellain, kun at det var saa skiönt, at det fra Kunstens Side havde en indvortes varig Værd, og fölgelig stedse nyttigt som Mönster for de nyere Kunstnere; ikke Mængde, men udsögt Valg. Til Exempel herpaa vil jeg alene nævne *Wedgewoods* Efterligninger af Sir *William Hamiltons* Samling af etruriske Urner, solgte af ham til det Britiske Museum, om jeg ikke feiler, for 8000 Pd. Sterl., hvilke Efterlig-

ninger jeg der har seet ved Siden af Originalerne; hvor nyttig vilde ikke en Samling af slige Copier, da man ikke kan eie Originalerne, blive for Fabrikantere af Leer, Jordarter, Sölv, Tin, Blik o. d. til Formernes Forædling. Og jeg holder mig overbeviist om, at her i dette Öieblik gives adskillige Formuende, som nden at være Kiendere ville anskaffe sig et og andet ægte Arbeide, der kunde fortiene Kyndiges Beundring og Efterligning af Kunstnerne, naar de blot bleve satte i Vei til at erholde det. Men naar man bemærker, at de Faa her, som smaaligen have giort sig en Samling af gode Kunstarbeider, ingenlunde ere Mænd af Formue, men have snarere nægtet sig Bequemmeligheder for at kunne nyde denne intellectuelle Glæde, saa seer man let, hvad man kan vente sig af den formuende Classe, naar Følelse for Kunsten engang bliver udbredt. — Det maa ogsaa være selsomt for oplyste Reisende at see saa smuk en Hovedstad som denne, saa megen Smag i Klæder, Huusgeraad og Levemaade, saa megen Giestfrihed, Oplysning og Forædling i Omgang, og dog sielden stöde paa andre Kunstarbeider end Familieportraiter og nogle maadelige Kobberstykker, blant hvilke

udmærke sig især de engelske Kridtstik, Kunstens Vanslægtning, samt de engelske illuminerede Kobbere og deslige, der alle forraade Smaglöshed i Tegning og Stiil, medens man ingensteds træffer en valgt Samling af de Mestere, hvis Arbeider stedse bevare deres Priis, fordi Maleren og Kobberstikkeren begge vare sande Kunstnere; thi uagtet Kobberstikkeren kun er Copiist, saa er det en stor og vanskelig Kunst at udtrykke sin Original til en vis Fuldkommenhed, naar man betænker, at der mellem Gravstikken og Originalen atter ligger en anden Copie Tegningen, saa at lettelig noget af Originalens Udtryk og Holdning gaaer tabt. Denne herlige Kunst kan da ikke nok anbefales, thi det er ved Hielp af den, at man kan studere Mesterne og de sieldneste Originaler; Lykke, at det kongelige Bibliothek eier en kostbar Samling af gamle og nye Kobbere, meer end 47,000 Blade af 2000 forskiellige Mestere, hvilke ere ved en sagkyndig Commission blevne redigerede, og forfattede i saa vel ordnede Classificationer med Registere, at hver Mesters Arbeide strax kan findes.

Jeg sætter altsaa hverken i hiin eller denne Mening, Hovedaarsagen til Savn af Kunst-

smag i Danmark, jeg finder den först og fremmest i Mangel paa Leilighed til at danne sig, i Mangel paa offentlige Kunstsamlinger aabne for Enhver og beskrevne saaledes, at den Ukyndige kunde ledes til nogen Følelse af Arbeidets Fortieneste og Skiönheder, saavelsom dets Mangler. Er ikke Kunsten for Öiet, hvad Concerten er for Öret, og Bibliotheket for Forstanden? — Begreb kan ikke fattes om Harmonie uden Sammenstemmen af flere, Videnskaber ikke dyrkes uden Systemer og Værker, og Kunstsmag ikke erhverves uden skiönne Mönstere; men Kunsten har dette forud, at den er tillokkende og fortryllende i sig selv, og bliver staaende rolig for Sandserne, saa at man behöver kun at blive ved at see og see for at lokkes ind i dens Fortryllelser. Men ved stedse at have for Öiet skiönne Former bliver Begrebet om Skiönhed forædlet, og det er kun ved at blive ved at sammenligne, at man fastsætter sit Begreb, men da det sande Skiönne er et Gode, og det Gode maa have et Gode til Følge, saa vil denne Forædling, denne Følelse af Skiönhed forplante sig paa alle de Haandteringer og Planer, som vor Stilling medförer.

Dog for at vise ved Exempel, hvad Virkning Mönsteret har paa Kunstproductet, saa være det

mig tilladt at spörge, hvorfor have vore Snedkere i saa faa Aar giort saa pludselig en Fremgang i deres Arbeider, at de kunne i Almindelighed maale sig med enhver anden Nations Producter; hvorfor vore Hattemagere, vore Skomagere, ei at forbigaae vore Sölv- og Blikarbeidere, der ogsaa have giort mærkelige Fremskridt? fordi de have faaet Mönstere for sig, hvorefter de have dannet sig, og til hvilke de maatte stræbe at komme op, om de ville vente Afsætning. — Sandelig jo mere Kunsten dyrkes og hædres i en Stat, jo mere vil Smagens Forædling udbrede sig over alle Kunstens Grene, Fabrik, Manufactur, indtil det sidste Haandværk. Var dette ikke Frugten af saa kostbar en Artikel som Kunstarbeider, at de maae forædle, naar de dyrkes, saa blev det een af de höieste Luxus eller Yppigheds Artikler, een af de farligste Smitter, der kunde bringes ind i et Land, medens de nu efter deres indvortes Fortienester ansees som Skatte i en Nation, som Monumenter for den höieste Cultur, der beskyttes under militair Vagt og stræng Opsyn, at ingen lægger Haand derpaa.

Uden at have Leilighed til at naae det samme som större og rigere Nationer, saa eier Danmark allerede i sit Skiöd de fornödneste Hielpe-

midler til Smagens Udbredelse og Kunstflidens Ophielpning, naar ikkun disse Midler forenede bleve henrettede til det samme Maal. Som det förste sætter jeg Videnskabelighed, der ingenlunde mangler, vi have oplyste Mænd og kostbare Bibliotheker. Et Kunstacademie er her, der foruden at have dannet de Elever, som følge Kunsten selv, nödvendigviis maa have befordret den Smag i Tegning, som gav ovenanförte Kunstarbeidere det hurtige Fremskridt, og det er at haabe, at samme vil gaae frem med Tiden, og træffe Indretninger stemmende til almindeligere Veiledning *). Det kongelige Kunstkammer ind-

*) Til Kunstnernes Efterretning tör det vel ikke være overflödigt at anmærke, at foruden det i Brüssel aabnede Museum, der indeholder meer end 200 Malerier, hvoraf nogle ere meget gode, men meest store Kirkestykker, afstaaede af Museum i Paris, er under nærværende Regiering atter oprettet et Kunstacademie, der tæller over 200 Elever under duelige Professorer, og drives med Held ved stedsevarende Tilsyn af Bestyrerne, Museums virksomme Conservateur Hr. Bosschaert og Magistraten; men endnu mere har Antwerpen at takke sin driftige Præfect, Exmarquis Herbouville, der ei alene ved sin Indflydelse har sögt at forskaffe dette Academie adskillige Rettigheder, for om muligt at bringe det op til sin gamle Glands, men som en sand Kunstens Ven uagtet andre overvældende Embedsforretninger havde selv dagligen Tilsyn, og af 3 til 400 Elever, Haandværksmestere, Svende og Drenge kiendte hvers Fremgang, somjeg ofte med

slutter mange kostbare Malerier. Af den italienske Skole færre, en saare sielden *Salvator Rosa*, *Carravaggio*, *da Vinci*, *Giulio Romano*, to meget skiönne smaa *Maratta*, *Garofalo*, *Tizian*, *Parmegianino*, *Lucas Giordano*, *Nicolas Poussin* anfört her under hans Characteristik o. m. fl.; af den flamske Skole nogle af *Rubens*, et lidet skiönt af

ham var Vidne til. Ved hans varme Venskab for Talentet og den förste Professor Vanbrée fik Alting Orden, Reenlighed, Liv og Virksomhed, og man saae hver Morgen Kl. 6 Prof. Vanbrée i hans Classe at veilede dens Elever til paa eengang at male i Olie den hele nögne Model i fuld Legems Störrelse i den Character, Costume og Stilling, som Æmnet udkrævede. — Skade for Kunsten og det hele Departement, at denne sieldne Mand blev kaldet til en anden Præfectur, men den erkiendtlige Bye opstillede paa sin store Raadsal hans livagtige Billede i colossalsk Störrelse med Tegninger for sig af de store Planer, han havde lagt til Handelens Opkomst, Orlogsværf, Floders Forening o. s. v. malt af Vanbrée; ved Siden af hvilket sees to andre af hans Arbeider, store allegoriske Malerier, det ene forestillende Scheldens Aabning, det andet Försteconsulen Bonaparte, der hyldes af alle Fredens Sindbilleder, begge malte paa Byens Bekostning, der endog lod ham opbygge i sin Gaard et stort grundmuret Arbeidshuus, hvor han kunde udföre sit store Malerie 15 Fod paa 20 Fod, der skal forestille Försteconsulens Modtagelse i Antwerpen med hans Gemalinde og hele Suite, samt Autoriteterne i Costume, 150 Personer, alle i Portrait, hver Figur 13 Tom. höi, hvoraf den approberede terminerede Skitse allerede var tegnet for 2 Aar siden, for at stikkes af den bekiendte Graveur van den Bergen fra London.

van Dyck, *Lely* o. fl.; af den hollandske flere, udmærkede Landskaber af *Hakkert*, *Both*, *Ruysdael*, *Hobbema*, *van der Hagen*, *Peter Wouwerman*, *Backhuysen*, *Beerstraten* o. fl., i Figurer *Rembrandt*, *J. Victors*, *Blomaert*, *Honthorst*, *G. Douw*, *Schalken*, *Mieris*, *Jan Steen* o. fl. Paa Frederichsborg Slot, der stedse fortiener at bevares som et skiönt Monument af gothisk Stiil, og höitidelig ved sit Minde om hiin Tids Flid og Solidité, fandt jeg i Kirken en *Jacques Jordaens*, i Salen et Par af *Rembrandt* og mange andre för gode, endog to af *Caspar Poussin*, men nu fordærvede, næsten ödelagte. Paa Fredensborg Slot findes 3 eller 400 Malerier, overhovedet vel bevarede, men alle hollandske eller nederlandske, ingen i den sande, store Stiil, blant disse udmærke sig en *Slingelandt*, *Schalken*, *Mieris*, *Peter de Hooge*, *Dav. Rykaert* og adskillige flere kostbare Mestere, som her ikke er Sted til at opregne, af hvilke kunde giöres et Valg til at organisere en udsögt Samling.

Men ogsaa nogle Private have bevaret denne Fölelse for Kunstarbeider og eie Samlinger. Det grevelige Moltkiske Cabinet i Grev Thots Palais tæller en saare skiön *Lairesse* ganske i *Poussins* Stiil, en *Poussin*, 4 *Ruysdael*, 2 *Hob-*

bema, en *Ad. v. d. Werff*, nogle af *Ph. Wouwermans*, *Teniers*, *Ostade*, en *Rubens* o. fl., som hver Onsdag ved vist Klokkeslet aabnes for det Offentlige under Assessor Weinwicks Opsyn. Det Lethraborgske Cabinet skal eie skiönne Sager, men jeg har endnu ei seet det, lige saa lidet som Advocat Smiths i Kiel. Jeg nævner derefter General Walterstorffs Samling, som den, der indeholder flere af den store Stiil, saavel som af den efterlignende, *Annibal Carracci*, *Lanfranco*, *Tizian*, *Luca Giordano*, *Murillo*, *Spagnolet*, *Valentin*, *Michel Ange de Bataille* eller *Cerquozzi*, *Mignard*, Pendants til vor *C. Poussin* og *Jan v. der Meer*, *van der Heyden*, *Wynants*, *Moucheron*, *Kamphuysen*, *Sorgh* o. fl. Lifchirurgus Justiceraad Bodendyck har et nysseligt Cabinet af skiönne Smaaearbeider, Gyldenlöves Portrait af *Frants Mieris*, *Ad. v. d. Werff*, *Wm. Mieris*, *G. Douw*, *Ostade*, *Metxu*, *Rykaert* o. fl. Af Kunstforvalter Spenglers talrige Samling erindrer jeg mig især et prægtigt Hoved af *van Dyck*, en *Ostade*, *Jan Steen*, to kostelige Landskaber, sikkert af *Salvator Rosa*, skiönne som af *Claude le Lorrain*, en *Sassaferrato*, en Skitse af *Tintoret* o. m. fl. Kongelig Chatulcasserer Justiceraad Bugge tæller og i sit Cabinet skiönne Arbeider

af *Frants Floris*, *D. Teniers*, *Glauber* og *Lairesse*, *G. Douw*, *Ostade*, *v. d. Neer* o. m. fl. som jeg maa forbigaae, saavel som hvad jeg har gjennemlöbet i Professor Winslöws nette Samling, hos Etatsraad De Conink, der har kun faa men gode Malerier, nogle skiönne Haandtegninger i Portefeuille og flere Kobbere i udgivne Galerier, og andre Kunstens Elskere, hvilke foruden Kunstens egne Sönner, til hvilke jeg henförer Signetstikker Hr. Jacobsens Samling, have bidraget til at opbevare den Fölelse for Kunstens Værd, som man nu tör haabe efterhaanden vil udbrede sig til Kunstflidens Fremme og Statens Vel. Og hvad tör man ikke haabe af en Regiering, som har giort Retfærd og Ære til Grundlov for alle sine Beslutninger, og derved befæstet sig Verdens Agt som sit eget Folks Lykke. Maatte ikkun denne Visdom stedse med lige Held bevare uforkrænket den uskaterlige Fred, saa tör man vente sig, at den samme Aand vil sörge for Kunstens Opkomst, og forene paa et passende Sted de meest udsögte Kunstarbeider, ordnede og forklarede saaledes, at Folket ved fri Adgang visse Dage om Ugen kunde danne sig, og Kunstnerne og andre Kunstens Dyrkere, endog Damer roligen studere, tegne og copiere visse Dage.

Og naar dette Local var saaledes indrettet, at Lyset faldt ovenfra ned, som Luxembourg Galerie i Paris, saa vandtes ikke alene megen Plads, da al Plads kan nyttes, men Malerierne sees i et langt fordeelagtigere Lys.

Ved paa denne Maade at aabne et Museum for Kunsten vilde Smagen udbrede sig, og denne Udbredelse nok finde Udveie til efterhaanden i andre Lande at erhverve sig sieldne Arbeider til Samlingens Formerelse, ligesom og Gypsformer af de skiönneste Antiker i Museum i Paris, saa uundværlige for Tegningens Rigtighed og Stilens Reenhed, Kunstens Grundvold.

Et lignende Forsög i det Smaa har jeg som privat Mand efter eller snarere over mine Evner vovet at giöre. I halvandet Aar har nu denne Samling staaet aaben alle Dage til det Offentliges Undervisning, og været besögt af nogle tusende Mennesker, Reisende og Indbyggere, af hvilke vel de fleste ved oftere at komme igien have beviist den Sætning, jeg ovenfor fremsatte, at Kunsten er fortryllende. Men mere öiensynlige Pröver paa Virkningen ere de mange Studier, jeg seer fra unge Artister, som daglig arbeide her, saavel i Tegninger, som Copier i Olie, fornemmelig efter italienske Mestere, *Schedoni*, *Guer-*

cino, *Albani*, *Anguisciola*, *Franceschini*, *Parmegianino*, *Romanelli* o. fl. andre efter *Rubens*, *Teniers*, *G. Honthorst*, *Hoochstraten*, *van der Meer* o. fl. af hvilke nogle have overtruffet min Forventning, og vil ved fortsatte Övelser stedse gaae frem. Denne Frugt har jeg altsaa af mine Bestræbelser, som jeg vilde önske mig Helbred og bedre Leilighed at kunne fortsætte, men jeg tör i det ringeste fra dette Forsög i det mindre slutte mig til den Fordeel, det Almindelige vilde drage af hiin offentlige Foranstaltning.

I Henseende til dette Catalogs Indretning da jeg har allerede anmærket, at jeg har lagt hver Skoles chronologiske Orden til Grund, saavidt de specielle Skoler tillode det. Ved at give Characteristiken af hver Mester efter de meest agtede Forfattere, og anföre deres egne Ord, adskilt fra Stykket, faaer den, der ikke kan raadföre sig med Kilderne, en Vished om hver Mesters Maneer for sig, ligesom jeg og derved fritager mig selv for den Bröde at blande Stykkets Fortienester med Mesterens, siden den samme Maler kan have udfört baade gode og maadelige Arbeider, saa at enhver nu kan bedömme Arbeidet efter Mesterens angivne Character. I Stykkets egen Forklaring har jeg sögt den samme

Simpelhed, som jeg i det Hele har bestræbt mig for, men om en malerisk Tanke skulde forekomme, saa vil den Sagkyndige skiönne, at den ikke tilhörer mig men Arbeidet; thi naar en Componist er æsthetisk stemt, saa kan den, der forstaaer at læse ham, ikke andet end följge hans Tanke, og Montesquieu har sagt: *il ne s'agit pas de faire lire, mais de faire penser.*

Hvor det ikke staaer udtrykkeligen udfört, hvorpaa Stykket er malt, betyder *K.* Kobber, *T.* Træe, *L.* Lærred. I Hensigt til Störrelsen er *T. h.* Tommer höit og *T. b.* Tommer bredt. — Maalet er fransk Fodemaal, som det meest almindeligen bekiendte.

En fransk Livre eller Frank kan anslaaes til en Rigsort, en Louisd'or til 6 Rdlr., en Gylden til 3 Mk. og en Guinea til 6 Rdlr. 24 Sk.

Endeligen burde jeg maaskee giöre Undskyldning for et og andet Ord, ei almindeligen antaget i vort Sprog, som: Klardunkel, Halvtinter, Farvetone o. d., men dersom de ere forstaaelige, saa har Horats og Qvintilian givet mig Lov til at bruge dem, naar ikke andre vare antagne til at udtrykke disse Begreb, og hvor eller hos hvilken Forfatter skulde jeg söge Kunstens Terminologie?

I Övrigt föler jeg alt for vel, at dette Arbeide, skiönt det er Frugten af nogle Aars Flid, maa bære mange Mærker af Svaghed; thi det er skrevet under mange Smerter; og da mit nedbrudte Helbred, svækkede Syn, og, om jeg tör sige det, min slövgiorte Fölelse for den för saa kiere Forfatterære og andre lige forbifarende Skyggebilleder, neppe tillade mig mere at træde frem paa denne Bane, saa modtager, mine Medborgere, dette med Overbærelse, som rimeligen det sidste skriftlige Offer, jeg bringer den inderlige Fölelse, jeg nærer for det elskede Samfunds Hæder og Lykke, hvor jeg blev föd og dannet, og hvis giensidige Agt maa være hver ærekiær Mands höieste Attraae og den sidste Lindring for de svage, synkende Kræfter.

Kiöbenhavn, d. 6te Decbr. 1806.

Hans West.

Rettelser.

Side	xlvi.	11	Linie.	Moster *læs* Mester.
—	10.			No. 9. *læs* No. 8.
—	80.	første	—	ham — han.
—	83.	sidste	—	Skad — Skade.
—	94.	6	—	ex — er.
—	112.			No. 65. — No. 63.
—	164.	16	—	Rukens — Rubens.
—	187.	7	—	Eund — Grund.
—	189.	5	—	Gudmoderen — Gudsmoderen.
—	—	17	—	Wilders — Wadders.
—	195.	10	—	Penselströe — Penselströg.
—	276.	11	—	1792 — 1772.
—	378.	6	—	24 — 94.

DEN HOLLANDSKE SKOLE.

Ficta voluptatis causa sint proxima veris.

HORAT.

No. 1. ABRAHAM BLOEMAERT.

Blev föd i Gorcum 1567, studerede efter Frants Floris, indlagde sig stor Berömmelse over hele Tydskland, saavel ved historiske Arbeider som ved Landskaber; han componerede med stor Lethed, Rigdom og Behagelighed; ogsaa Videnskaben om Lys og Skygge havde han fuldkommen inde. Hans Malerier ere gierne af Figurer i Legems Störrelse; han döde i Utrecht 1647.

ET LANDSKAB.

Dette lille Landskab viser paa Höire en Forhöining af Klipper, bedækkede med Træer

og Buske, hvorfra nogle Gedder gaae ned mod Ruinerne af et Slot ved Foden af Höien paa Bredden af et Riviere; til Venstre sees Buske paa en Klippe, hvor en Mand sidder i Samtale med en anden. Paa anden Plan viser sig paa hiin Side af Floden, der er fuld af smaae Öer, Bierge med Afvexling af Beliggenheder og Bygninger, der ende sig i en dunstrig Fierne. Medens man maa beundre den skiönne Plan i dette Arbeide, de smukke smaa Figurer og Luft-Perspectiven, saa föler man dog tillige det Kolde, det Haarde, som den alt for skarpe Modsætning af Farver uden Mellemfarver, det Mörkegrönne mod det Klare, foraarsage; men det var hans Tidsalders Feil, og man forglemmer dette, i det man erindrer, at det var ham og hans Arbeider, der danne-de saa store Mænd som en Jean Both, Gio Bapt. Weeninx o. fl., see Indledningen. — Dette Stykke er oprindeligen underskrevet *A. Blommaert*, saa at Historikerne ei rigtigen have leveret hans Navn. — T. 15½ T. b. 11½ T. h.

No. 2. JOHAN VAN RAVESTEIN.

Föddes i Haag 1580 efter *Johan van Gool;* ogsaa *van Mander*, *Houbraken* og *Weyermans* tale om

ham med Berömmelighed, men den förste, at ingen uden *van Dyck*, *van der Helst* og *Govaert Flink* kan lignes med ham eller overtræffe ham i Portraitet. De tre Malerier, der pryde Salene i Skydebanens Have i Haag, fortiene Kienderes Beundring. Hans Compositioner ere fulde af Forstand, han vidste at give sine Figurer behagelige og afvexlende Stillinger, han forstod Luftperspectivet og Farvernes harmoniske Blanding. Skygge og Lys ere konstigen uddelte i hans Værker, og giöre en herlig Virkning; hans Farve er god og Udarbeidningen mesterlig. Han levede endnu 1655.

EN HOLLANDSK PIGES PORTRAIT.

Man seer her et Portrait i Buste af en ung Pige i sin gamle hollandske Dragt, med opstaaende Hovedsmykke og Pibekrave om Halsen; hendes Dragt er sort i Sort med smaae Guldknapper; men hendes livlige Colorit, der stedse bevarer Ungdommens Blomstren, den store Sandhed og Naiveté forenet med den mesterlige Finhed, der næsten viser Roden af Haarene, bekræfte *van Gools* og de övrige Skribenteres Dom om den Rang, han fortiener mellem Portraitmalernes Ypperste. — T. 15 T. h. 11 T. b.

No. 3. ARNOLD VAN RAVESTEIN.

Sön og Discipel af Johan van Ravestein angives for at være föd i Haag 1615, men enten er han föd för, som jeg har flere Grunde til at formode, da nærværende Arbeide er tydeligen betegnet med Monogramet *A. V. R.* 1626, eller er dette Arbeide af Anton v. Ravestein, der fulgte samme Maneer, og var Directeur for Maler Societetet i Haag 1621. Begge ere berömte i Portraitet, men endskiöndt Arnold ikke naaede sin Faders Fuldkommenhed, da hans Formue fritog ham for at anstrænge sig, saa nöd han dog i levende Live den Agt, som Efterverdenen vedligeholder ham.

EN UNG ADELSMANDS PORTRAIT.

Portrait i Bryststykke med begge Arme af en ung Mand, klæd i en broget Dragt, rimeligen en spansk Pages eller ung Adelsmands Costume, med en nedliggende Krave om Halsen; hans sorte afrundede Haar hæver hans skiönne Colorit; og man maa stedse beundre den Kraft, den Sandhed og det Liv, der herske i Sönnens saavelsom Faderens Arbeide, og forraade samme Aand. — Heraldikens Dyrker maatte kunne tilfredsstille sin Lyst i at opdage af Vaabenet, hvo denne unge Mand var, og ved samme læses Ætat. 19., lige over for

Malerens för anförte Monogram. — T. 24 T. h. 18 T. b.

No. 4. B. VAN BASSEN.

Uagtet denne Mesters Arbeider findes ofte anförte i Gerard Hoets Catalog solgte i lige Priis med Weeninx, Wouwerman, Steenwyck og deslige anseete Malere, har han dog undgaaet Descamps, Le Brun o. fl., mueligen fordi han har levet noget tilbage i Tiden, omtrent föd ved 1580, muligen og fordi han har opholdt sig længe i Italien, som hans Stiil og Figurer vise. Ikkun Fuesli nævner ham i sit Supplement efter Eberlein i Beskrivelsen af Galeriet til Saltzthalum. I övrigt vides intet om hans Liv, men hans Arbeider, noksom agtede, maae træde i steden for Resten.

ST. PEDERS KIRKE I ROM.

For at fremstille dette störste Monument paa vore Seklers Bygningskunst, og giöre dets hele Massa beskuelig i alt sit Forhold, uden at blive for colossalsk for Öiet, har han componeret Partier med Colonade paa begge Sider af Forgrunden for at give sin Hovedsag en tilbörlig Afstand. Begge Sider vise stor Stiil, sindrig afvexlet for at undgaae Monotonie; for at afskiære Synet lader han först Öiet falde

paa en Stötte, indtil det tilsidst bringes til Roe paa denne uhyre store Tanke af Michel Ange Buonarotti. Man seer en Mængde Mennesker spadsere eller sysselsatte paa forskiellig Maade, alle fortreffeligen tegnede og draperede. Holdningen af Perspectivet er skiön, Coloriten kraftig og harmonisk. I Auctionen efter Labistraeten i Antwerpen i Junii 1804, hvor jeg kiöbte det, findes det anfört under No. 11 som et af de skiönneste Arbeider af denne Mester; der er lagt til, at Figurerne ere malte af J. van de Velden, men da i ingen af hans hos G. Hoet anförte Arbeider nævnes, at andre have malt Figurerne, saa tör jeg saa meget mere tiltroe ham selv denne Fortieneste, som J. van de Velden, Broder til Esaias, levede endnu 1679, og dette er oprindeligen undertegnet *B. van Bassen* 1623. — L. 53½ T. h. 69 T. b.

No. 5. HENDRIK VAN STEENWYCK den yngere.

Sön og Discipel af *Henry van Steenwyck* den ældre, der föddes 1550 og döde 1604; denne blev föd 1589, overtraf snart sin Fader, "og omendskiönt" siger *Le Brun* "han fulgte hans Maneer, saa antog "han dog ikke hans Feil, som var at være haard og

"alt for mörk. *Van Dyck*, der agtede hans Arbei-"der, giorde ham bekiendt ved det engelske Hof, "hvor han udförte Architecturen i Van Dycks Male-"lerier, og arbeidede for Kongen alene, uden at no-"gen Privat fik noget fra hans Haand. Imidlertid "seer man i London og Flandern nogle af denne "Mesters Malerier, men de have da tilhört Carl den "förstes Samling, der blev solgt. I övrigt forvirrer "man ofte Sönnens Arbeide med Faderens. *Steen-"wycks* Arbeider ere sieldne i Frankerig, fornemme-"lig naar prydede med *Breughels* Figurer. Det er "en af de dueligste i dette Fag. Hans Arbeider sæl-"ges til 100 Louisd'or, men man maa vel agte sig "for at blande dem med *Peter Neefs*, der undertii-"den have mere Harmonie, men ere mindre fuld-"endte."

KIRKE-PERSPECTIV.

Neppe seer man noget mere fuldendt, end denne protestantisk-gothiske Kirke, der meget ligner Westminsters i London; det uendelige Perspectiv, det fiint udarbeidede Orgel paa venstre Side, og Altertavlen i Capellet ved Udgangen til Gaden, hvor Folk og Huse vise sig, ere forestilte med en Klarhed og Sandhed, saa man maa beundre, hvorvidt den menneskelige Flid kan drive det; derfor siger og *Fiorillo*, at hverken Italienere eller andre Nationer kom

Hollænderne nær i dette Fag. At dette ikke er af Faderen, men af Sönnen, viser ei alene hans Underskrift *H. v. Steenwyck*, men Aarstallet 1609 indarbeidet i Gravstenen selv. — K. $7\frac{1}{4}$ T. b. $5\frac{1}{4}$ T. h.

No. 6. GERARD HONTHORST, eller GHERARDO DELLE NOTTE.

I Utrecht saae han Lyset 1592; lærte hos *Abraham Bloemart;* sögte til Italien, hvor han studerede, og giorde sig berömt ved store historiske Malerier i Rom og Florents; fornemmelig hans Natstykker, der gav ham Benævnelsen af *Gherardo delle Notte*, og ved deres underfulde Virkninger have givet hans Navn en Udödelighed, som sætte hans Dagarbeider hen over *M. A. Carravaggio*, og have bragt hans Natstykker til en meget höi Priis, da hans Maneer er skiön, hans Tegning rigtig og Colorit stærk og sand, saa vidne *Descamps* T. I. p. 103, *Dargensville*, *Fueslin* og flere. At *Le Brun* anförer ham blot i sit Register er muligen, fordi hans Cabinet-Natstykker ere saa sieldne, at han ikke har kunnet levere et Mönster, da han har udfört de fleste i Stort.

GIERRIGHEDEN.

Denne Lidenskab forestiller han i en feed gammel Kielling, hvis indfaldende Læber og fremstikkende Tunge vise, at hun er tandlös.

Om hendes Hoved er bundet et broget Törklæde, og paa Kroppen har hun en Kofte; i den venstre Haand holder hun op sin Pengepung; i den Höire Lyset, hvis Flamme, skiult bag Pengeposen, bryder sit Skin paa den Gamle, og oplyser hendes rynkede Hals, skarpe Öiekast og gierige Aasyn. Naar stillet i sit rette Lys har det Virkning, endog til næsten at kunne skrække. — L. 25 T. h. 26 T. b.

No. 7. GERARD HONTHORST.

NATMUSIKEN.

En ung Pige halv afklæd i sin Aftendragt, endnu med Blomster i Haaret og nedhængende Lokker; bedækket over det venstre Bryst med stribet italiensk Töi, som falder ned fra den höire blottede Skulder. Hun bringer i venstre Haand en Lysestage og en Potte; den höire Haand holder hun for Lyset, som om hun frygtede, at det skulde blæse ud, dog flammer Taanden over den, og oplyser ved dette Gienskin hendes hele Person, saavelsom en gammel Kielling med et rænkefuldt Aasyn og en Violinspiller, der begge synes lige ængstelige for at vinde hende. Begges Dragt er i

Stiil af Lazaroner og den Sort Mennesker, som veed at aabne sig Vej og erobre Gemytter til deres særdeles Hensigter; thi den gamle Kielling förer i sit Skiold et Knippe Nögler, og Musiken skal döve Forstanden og indbyde til Glæde. Malerens Hensigt være nu hvilken den vil, saa er der talende Character i hver Figur; enfoldig Godmodighed i den unge Pige, i den gamle Kielling den meest giennemtrængende List, og i Spillemanden en dum gabende Overtalelse. Man giennemlæse alle Cabineters Cataloger for at overtyde sig om, hvor sieldent det er at træffe et Cabinetstykke af denne Mester liigt dette. — T. 20 T. b. 15½ T. h.

No. 9. PETER JAN VAN ASCH.

Denne Kunstner er föd i Delft 1603, men lidet bekiendt, fordi hans störste Beskieftigelse gik ud paa at pleje hans Fader og Moder, saa at han efterlod kun faa Arbeider; "og disse" siger *Le Brun* "ere "sande, afstikkende, men meget sieldne. Han for-"tiener Rang mellem de bedste Landskabsmalere, og "hans Arbeider Plads i de skjönneste Samlinger." See T. I. p. 93, hvor han giver Aftryk af et simpelt Landskab, der kostede 1800 Livres.

OVERSTEEN.

Prospecten af dette Landsted mellem Delft

og Leiden löber langs med en Canal, der skraa giennemskiærer Egnen. Paa Forgrunden sees en Hest, to Köer, to Faar, en Hund, en Hyrde og to Spadserende. Paa den anden Side af Canalen löber Landeveien, hvor Reisende fare. Veien er beplantet med Træer, som indhegne alle Landstedets Bygninger; over Porten findes Navnet og Da-Eierens Vaaben. Træer og Höider speile sig i den stille Canal, og det Hele er udfört med saa megen Sandhed, at man ved at see paa dette Stykke troer sig i Holland. En let og dristig Pensel, en kraftig Farve give Forgrunden en Tone afstikkende og forgyldt som *Potters*, og Træer og Lövværk en Frodighed som hos *Ruysdael* eller *Hobbema*, men ogsaa Aarstiden er malt; man seer Naturens falmende Skiönhed, den guulnende Höst. T. 29½ T. b. 21 T. h.

No. 9. PAUL REMBRANDT VAN RYN.

Naturen frembringer kun sielden Mennesker, som uden anden Veiledning end den selv sætte sig hen over alle Regler, aabne en nye Bane og skaffe deres Navn en Udödelighed, som forgieves söges giennem Systemer og Studeringer. Til disse kan med Rette henföres Rembrandt, der föddes 1606 af en Möller *Herman Gerrets van Ryn* i en Landsbye

nær Leyden, hvor Möllen laae ved Bredden af Rhinen, hvoraf Navnet *van Ryn*. Sielden tillægger man hans förste Döbenavn *Paul*, og hans Arbeider, Kobberstik saavelsom Malerier vise, at han skrev det paa forskiellige Maader. Han blev holdt til at lære Latin, men foretrak Tegning — blev sat hos en Maler, gik derefter til andre, men dannede sig sin egen Maneer, og giorde sin Faders Mölle til sit Værksted, hvor han fandt sin Lærer Naturen for sig. Det förste Arbeide han bragte til Amsterdam blev ham betalt med 100 Gylden, som gav ham Mod, og da han i sine förste Producter forenede Fliid og Finhed med den magelöse Virkning, der udgiör hans Character, saa blev han snart berömt, og nedsatte sig i Amsterdam 1630, hvor han aabnede en stor Skole. Portraitet var hans Hovedsag; ogsaa historiske Arbeider saae man fra hans Haand, men som han foragtede al Belærelse, og skyede den oplyste Verden, saa blev hans Costumer, Gevandter og Biting lutter bizarre Sammensætninger, ligesom og sieldent noget Ædelt eller Oplöftende forekommer; men derimod en Kraft, et Udtryk, et ved Modsætning af Lys og Skygge saa paavirkende Tryllerie, at alt synes at leve; og som han vidste med sig selv, at han feilede i Tegningen, saa undgik han det Nögne, og skiulede ofte Hænderne med Handsker, eller paa anden Maade. Imidlertid ere alle Historieskrivere enige i, at han i sine förste og flittigste Arbeider (det er indtil omtrent 1638) forenede *Mieris's* kostbare Finhed med den Styrke og den Ild,

som findes i dem, han synes at have blot henkastet; paa hine nævnes til Exempel adskillige af hans Arbeider, blandt hvilke *den lösagtige Qvinde*, et lidet Stykke med nogle Figurer, der Aar 1804 blev kiöbt hos Hr. *Coclers* i Amsterdam for 16,000 Gylden af Maleriehandler *La Fontaine* i Paris, som strax efter afslog et Bud i Contant af 80,000 Franker, og derefter 100,000, da hans Priis er 120,000 Fr. Men snart steg Rembrandts Gierrighed lige med Tilvæxten af hans Rygte, og nu opofrede han Konsten for Vindingen, da han ikke kiendte Æren. Denne Gierrighed drev ham endog til at lade sin Sön sælge sine Kobbere, saaledes som om denne havde stiaalet dem, med flere lige Træk, der gik saavidt, at han taalte, at hans Disciple, for at giöre sig tilgode paa hans Bekostning, malede Penge paa Kort, som han stak i Lommen uden videre Undersögelse. Og ligesom han uden at amalgamere eller blande vidste at anbringe enkelte Farvetoner, der ved et löst Öiekast synes kun at bestaae af Sort og Guult, saaledes at de fremkaldte denne magiske Kraft, uden at nogen forstaaer at analysere dem, eller naae ham i Kraft, saa blev og hans Maneer i Gravstik, der indbragte ham betydelige Summer, en Hemmelighed for Efterverdenen. Hans Kobberstik, der saa ganske stemme med hans Malerier, belöbe sig til 431, og ere raderede fra 1628 til 1659. Han forblev i Amsterdam til hans Död 1674. — *Le Brun*, der T. II. p. 3. giver os to Mönstere af vor Mesters Produkter, nævner ham "som den förste, der har lagt faste

"Grundvolle for Harmonien, Kraften og Virkningen; "og de store Grundsætninger, som han bibragte sine "Discipler, har frembragt den Mængde store Mænd, "der udförte Arbeider, som bleve ham tillagte. Han "nævner derpaa til Exempel Vertumnus og Pomona, "der i tyve Aar forblev i Hr. *Gagny's* Cabinet un- "der hans Navn, og blev som saadant kiöbt af *Rey-* "*nolds* for 13,000 Livres, medens det er malt af hans "Discipel *Arnold de Gelder.* Han anförer, at det "Stykke af *Praslin's* Cabinet, som nu befindes i Mu- "seum Napoleon, blev kiöbt under No. 41 paa Auc- "tionen for 17,120 Livre.

PORTRAIT.

Bryststykke af en Ridder i legemlig Störrelse, af et mörkt Udseende, bedækket med en spansk Hat; Ansigtet er rynket, og Skiægget graat; om hans Hals hænger en dobbelt Guldkiæde, hvori en Orden; over hans Skuldre en Kappe; paa en Stok hviler han begge Hænder, hvoraf den överste, der omfatter Knappen, snarere seer ud, som den var hoven end rundböiet efter Knappen. I övrigt seer man den Kraft og det Udtryk, som oventil er ham tillagt. — T. 28 T. h. 21 T. b.

No. 10. PAUL REMBRANDT VAN RYN.

LANDSKAB.

Sieldent som det var at Rembrandt malede historiske Arbeider, saa var det endnu sieldnere, at han gav sig af med Landskabet; derfor findes og intet i Galeriet i Dysseldorph, ei heller i Louvre, eller i noget bekiendt Cabinet i Holland. I Hertugen af Orleans's Galerie, see pag. 42, findes et med en Vindmölle. I Choiseuls to, endog et Söestykke, det eneste bekiendte. I Cassel findes og tvende, og *Descamps* anförer et Par Stykker. De ere altsaa höit skattede, ikke alene ved deres Sieldenhed, men og ved den underfulde Virkning, de frembringe, der alle synes at udtrykke den höie Grad af Lys og Skygge, som maa have boet i det Menneskes Bryst; en tyk regnig Luft, som Solen mægtigen igiennembryder, saa at en Deel af Egnen er stærk oplyst, medens den anden er skiult i et halvt Mörke, og alt dette er kastet ud med en Raskhed og Vished om Virkningen, som giör al Copiering umulig, og som ved nær Beskuelse skulde antages for en blot Skitse.

Her seer man paa Forgrunden dristigen sat to sammenvoxne gamle Træer, foran hvil-

ke ligge nedfaldne Grene og adskillige Væxter; til Höire sees en Mand; længere til Siden holder en Ridende, der böier sig over Hesten for at tale med en Fodgænger; længere ind i Tykningen af Skoven sees atter to andre Figurer. Til Venstre paa Forgrunden fisker en Mand i Vandet, som falder i forskiellige Höider ned fra en Dam og igiennem tvende murede Vandlöb. Paa en Höide til Venstre gaaer en Mand med en lille Pige, og i Dammen vade adskillige Kreature. Over Dammen snoer sig et Dige, som en Karet, trukken af fire hvide Heste, agter at passere. Langs med Vandet paa hiin Side ere plantede Pile, og paa en Höi tvende Vindmöller, fra hvilke löber en Vei til en Vindebroe, som er kastet over Dammen; til Venstre ligger en Leerbakke, der, saavel som Dammens lyse Leergrund, opklares stærk af de bratte Soelstraaler, som giennembryde Uveiret. Det er kun ved at blive ved at see paa dette Arbeide, og först efter en nær Beskuelse at træde tilbage for at give Stykket sin rette Synspunkt, at man er i Stand til at föle Arbeidets Værd og forunderlige Virkning; fornemmelig ved de halve Anströg, der frembringe de tykke Dunster, som indhylle hele Natu-

ren. Rembrandt har stukket blandt andre Landskaber et, kaldet: *paysage aux trois arbres*, *med de tre Træer*, efterstukket af Hasse og vedhæftet dette Malerie, det er fuldkommen i samme Maneer og Holdning som dette. Samme findes beskrevet i *Catalogue raisonné de toutes les estampes qui forment l'oeuvre de Rembrandt &c. par Adam Bartch garde des estampes à la bibliotheque imperiale à Vienne.* 1797. I. P. pag. 180. — L. 18 T. b. 13 T. h.

No. 11. PAUL REMBRANDT VAN RYN.

St. FRANCISCUS.

Historien viser os, at iblant de forskiellige Canoniserede af dette Navn er især berömt i Legenderne Helgenen *Franciscus af Assissa*, Stifteren til *Minimerne*, eller som de siden bleve kaldte, *Eremiterne*, fordi Stifteren giorde sin Bolig i en Hule, hvor han blev sögt af sine Tilhængere, der siden fik Navn af Franciscanere. Det er denne Helgens Character, som vor Maler har her villet forestille, og han har neppe udfört noget med mere Held. Det samme Subiect har han med nogen Forandring og med mindre Nöiagtighed og Finhed, skiönt

meget anpriist i Beskrivelsen, udfört i det Stykke, som findes i Hertugen af Orleans's Galerie, see pag. 63; men endnu skiönnere og dette nærmere har han leveret en Tegning stukken af *van Vliet* sexten hundrede og nogle og tredive; og som vor Maler ikke var et skabende Genie, saa lod han sig helst nöie med nogle smaae Forandringer i hans engang fattede Tanke, og frembragte et lignende Arbeide. — I en Grotte, hvor Nedgangen viser sig til Venstre ved nogle Trappetrin, paa Siden af en Muur med Lugehuller og en Hvelving, der synes at lede til en end mörkere Hule, paa hvis Nederste skimtes en Muggenheds Vext, en *Alga*, sidder Helgenen paa Knæe med sammenfoldede Hænder foran et af Klippe eller Leer oprettet Alter, hvorpaa ligge hans Pater Noster, et Dödninghoved, et Timeglas snart udlöbet og en opslaaet Bibel, paa hvilken saavel som paa Crusifixet, der er fastgiort ved Stammen af et Træe, Helgenens hele Andagt er henrettet. Bag dette Crusifix staaer en gammel Bog, hvis rynkede Blade og Syening paa Bindet ere öiensynlige. Paa en afbrudt Green er ophængt hans Sivkurv, og om Stammen snoer sig Vedbende. Crusifixet synes at vise Efterligning af

et ringe Træcarbeide, som det i den fattige Orden kunde ventes. Ved Foden af Alteret voxer en Tidsel, derved ligger et Kaalhoved og Cranium af en Hest. Strax ved staaer Stubben af et Træe, lige over for til Venstre staaer en anden, og derved ligger den afbrudte Stamme. — Men af alle Bitingene er intet saa paafaldende for sin Sandhed som den opslaaede hollandske Bibel, hvis gulnende, smutsede og udslidte Blade vise dens Ælde; den er lidt over to Tommer höi, og dog læser man Overskriften i gothiske Bogstaver: *St. Lucæ Evangelie dat XX Capittel*, og efter en Vignet forestillende St. Johannes Evangelist med en Örn læses: *Hier begynt St. Jans Evangelie dat* I *Capittel.* Det er nödvendigt at see denne forslidte Bog for at overtydes om den Grad af Sandhed, hvortil den efterlignende Malerkunst har bragt det, der sikkert i Henseende til Kunstens Regler er for stor, i det den drager Öiet bort fra Hovedgienstanden Helgenen. — Knælende sidder han der med opret Hoved, fuld af hellig Oplöftelse og Tillid, tilbedende den usynlige Gud i det synlige Gudsbillede. Hans næsten skaldede Hoved og graa Skiæg foröge det ærværdige Udseende, ligesom et lidet Saar, el-

ler maaskee et endnu uædlere Attribut paa hans Isse, viser Ordenens Ringhed. Capucinerkappen, sammenrimpet paa Albuen, over Ryggen og mod de nederste Folder, skiuler Legemet, omvundet med Ordenens Cordon og tilhörende Tampeknude med vedheftede Paternosterbaand. De rynkede brune Hænder og den haardhudede Fodsol svare til Characteren. Med Alt hvad Skribenterne have sagt om Rembrandts kostbare Finhed, lig *Mieris*, i hans förste og flittigste Arbeider, saa vilde dog den halve Kiender, paa Grund af den magelöse Udförelse og denne ædle Oplöftelse, maaskee falde paa at tillægge *Gerard Douw* hans Discipel dette Arbeide; men naar man seer den transparente gamle Hud i Ansigtet og paa Öret, de lige og dristige Penselströg, der udgiöre Haaret og Skiægget, Lugen paa Munkekappen, de slet tegnede Hænder, og hvad end mere characteriserer Mesteren, den magiske Sammensætning af Farver, som giör Dödninghovedet saa naturligt, at man kan see lige ind i det Inderste, saa seer man alene Rembrandt, siden ingen anden Maler har forstaaet at frembringe det uefterlignelige Koglerie i Coloriten, som her med saa megen Fuldkommenhed er

udbredt over det hele Stykke, og som blot ved tre synlige Farver, Hvidt, Brunt og Guult, giör hver Gienstand isoleret, og fremskyder Hovedfiguren saa meget, at man troer at see en stor Afstand imellem den og Baggrunden, som dog alene flyer ved Hielp af Farvetonens Fordeling, der hos *Gerard Douw* gaaer over til en graaladen, sölvagtig *(argentin)* og följelig noget kold Colorit, medens hans Mesters er forgyldt, kraftig og varm. Og det, som endnu föröger dette sieldne Mesterarbeides Værd, er den höie Conservation, hvori det befindes. Paa Kanten af et forestilt Stykke Træe til Höire læses utydeligt R. V. og det Övrige er formodentlig Ryn, men Aarstallet 1637 er tydeligt; det samme anförer *Bartch* om hans Underskrift paa Landskabet, *aux trois arbres.* — Det fortiener at anmærkes, at *Gerard Douw* har udfört samme Æmne, og paa et Par Forandringer nær saa ganske fulgt dette lige indtil Syeningen paa Albuen, at dette maa have været hans Prototyp, hvilket Stykke tilhörte endelig Hr. *van Leydens* Cabinet i Amsterdam efter en mangeaarig Proces, til hvis Uddrag var deponeret en Capital af 30,000 Gylden hol. C.; og da dette Cabinet blev i Udgangen af 1804 auctio-

neret af de Hrr. Paillet og De la Roche i Paris, saa saae man i alle Aviser, at dette Stykke var bleven solgt for 42,000 Franker; men man var end ikke fornöiet med dette Bud, og Stykket blev taget tilbage af Eieren, hvor jeg endnu i May Maaned saae det. See *Paillet's Catalogue* p. 15. No. 19, hvor ogsaa Priserne staae tilföiede. — T. 15 T. h. 11½ T. b.

No. 12. GERBRANDT VAN DEN ECKHOUT.

Blev föd i Amsterdam 1621, dannede sig saa ganske i Rembrandts Skole, at ingen kom Mesteren nærmere endog til Urigtighed i Tegning og Costume, men Charactererne i hans historiske Stykker og Ligheden i hans Portraiter erstattede disse Mangler. *Le Brun* giver os T. II. p. 10 to Aftryk af hans historiske Arbeider, og siger: "Jeg kan forsikkre uden "at befrygte Modsigelse, at *van den Eckhout* er en "af de dueligste Malere, som have existeret. — Den "Dag vil komme, da han vil blive regnet mellem "de meest berömte Artister, og jeg gjör ikke mere "her end forudspaae de Lovtaler, som Efterverdenen "ikke vil mangle at yde ham. For Christus, der "prædiker imellem de Lovkyndige, har jeg be"talt ved *Horions* Auction i Brüssel 1000 Livre; men "nogle i Stort sælges til 6000 Livre. Ofte tillægger "man Rembrandt hans Arbeider, men Eckhouts To"ne er mere forgyldt og mere guul."

PORTRAIT.

Dette forestiller en gammel suurseende Mand med tynde graae Haar paa Hovedet og et graat Skiæg; en mörk Kappe er kastet om ham. Der er intet, der tiltrækker sig Opmærksomhed uden Hovedet, som ved sin stærke Character, den höie Pande, de sammentrukne Öinebryne, det skarpe Öiekast og den udstaaende Mund er saa fuldt af Udtryk, at man tör antage, at det maa have været overmaade lignende. — T. $24\frac{1}{2}$ T. h. 18 T. b.

No. 13. JEAN VICTORS.

Ogsaa denne store Mester er Discipel af Rembrandt, og maa ikke forvirres med *Jean Victors* af Rubens's Skole, ei heller med *Jacomo Victor*, Fugle- og Dyrmaler; om begge taler *Fueslin* med flere Skribentere; men ingen, end ikke *Gerard Hoet*, om vor Mester, för *Paillet* i sit over *van Leydens* Cabinet udgivne Catalog, see pag. 24. No. 31, hvor han paastaaer at have reddet denne Forfatters Ære, som han anseer for een af de störste af Rembrandts Skole, i det han beviser, at det er den samme, som i Museum Napoleon er urigtigen benævnt *J. Victoors;* hvilket Stykke, det eneste der af denne Mester, og nys kiöbt, er Portraitet af et Fruentimmer i halvt Corpus ved sit Vindue. — I sidste Supplement

af Museums Catalog, er i Følge Paillets Anmærkning denne Feiltagelse rettet. Efter nyelig at have seet i Brüssel et Stykke af denne Mester, ganske i samme Maneer, som det, der findes stukket i *Le Brun* T. III. pag. 1. og malet 1652, under Navn af *F. Victors*, holder jeg mig overbeviist, at det er den samme Mester, ved Feiltagelse af *F.* for *J.* — *Le Brun* uden at kiende andet til ham, end de Stykker, han anförer, oplöfter ham for den store Sandhed og Virkning: og jeg kan tilföie, at jeg siden har seet i Nederlandene og Holland fem eller sex Stykker af den forunderligste Kraft, og meget höit skattede. I Gildemesters Cabinet, solgt i Amsterdam i Juni 1800, see Cataloget pag. 122. No. 245, befandtes et af denne Mester, 19 T. paa 25 T., der löb til 875 Gylden H. C. Paillets Anmærkning bekræftes ved tydelig Underskrift, ikke alene paa dette Stykke, men og paa tvende anselige Compositioner, som findes her i det kongelige Kunstkammer, hvilke vilde skattes höit i Napoleons Museum, om det endog kun var det ene; skiönt de ikke ere udarbeidede til den Grad af Finhed, som nærværende

PORTRAIT,

Der forestiller en hollandsk Dame indtil Knæerne, siddende i en blank bonet Lehnestol, med den ene Haand, hvori Törklædet, paa Skiödet, og den anden paa Stolens Arm. Paa et Bord ved Siden ligger hendes Bönnebog med

forgyldt Snidt og Sölvspænder. Hendes Dragt er sort i Sort med Kammerdugs Pibekrave om Halsen og *Pleureuser* for Hænderne, efter Tidens Brug, liig vor Præstedragt. Paa Hovedet har hun en tynd Kammerdugs Hue, giennem hvilken skinner det mörke Haar, men naar man fæster Öiet paa Carnationen, det Ansigt, de Hænder med deres Aarer og Sener, ikke at tale om Biting af Ringe, Bönnebog m. v., saa falder man i Forundring over den Sandhed, hvormed Alt er udtrykt lige indtil Luften, der omgiver Personen, og det vil ikke være let for Portraitmaleren at komme Naturen nærmere, thi hun synes heel og holden at sidde der levende, vanskeligt som det er at skaffe hele Figuren den Relief, naar den er malt *en face.* Skade at Originalen var saa langt fra den skiönne Natur. Stykket i *Paillet's* Auction gik til 5000 Fr. — Oventil er her tegnet *J. Victors*, og bag paa den gamle Blindramme stod *Ætat.* 51. 1657. — L. 38 T. h. 30 T. b.

No. 14. GOVAERT FLINK.

Föd i Cleve 1606, studerede hos Rembrandt, hvis Maneer han ganske fulgte, fornemmelig Portraitet; og *Le Brun* der giver os T. II. p. 8 et smukt

Mönster paa hans Duelighed, siger, at han forlod hans Mesters hurtige henkastede Maneer, og sammensmeltede mere sine Arbeider. Han havde samlet sig et kostbart Cabinet af Malerier, Statuer, Basreliefs og Tegninger som Rubens, og arbeidede med megen Held i den store historiske Stiil, hvoraf man endnu seer adskillige i Amsterdams Raadstue, bestilte af Borgemesterne, men han oplevede ikke at fuldende det bestemte Antal, og döde 1660.

PORTRAIT.

Dette characteristiske Hoved af en Dreng, der ikke har det fordelagtigste Ansigt, bærer ved sit paafaldende Udtryk Vidne om den störste Lighed, en Kraft, der er frembragt ved den stærke Modsætning af Lys og Skygge, som ved et Par lette Penselströg giver snart det brune Haar alle Farvens Nuancer, og snart udbreder en Harmonie over Ansigtets Colorit, som fortryller mere, end det behager. Over den brune Kiole böier sig en hvid udtunget Krave, der ikke mindre ved Lys og Skygge characteriserer Mesteren. — L. 19½ T. h. 15 T. b.

No. 15. PHILLIP DE KONINCK.

Om denne Discipel af Rembrandts Skole taler ingen anden Forfatter end *Weyermann* T. III. p. 158;

han föddes i Amsterdam 1619, og har især giort sig berömt ved meget træffende Portraiter; imidlertid viser *Gerard Hoets* Catalog, at han har malet Selskaber, det Indere af Huse, endog Landskaber, saa at det rimeligen er den *de Koninck*, hvorom *Le Brun* taler med Uvished, i det han p. 17 meddeler os et Mönster paa hans Landskaber, som han sætter ved Siden af *Rembrandts* og *Ruysdaels*; thi han maa ikke forvirres med *Salomon de Koninck* af samme Skole; og vanskeligt som det er med Bestemthed at skielne Arbeiderne af saa talrige Skoler som Rembrandts, Rubens's o. fl., saa har man dog tillagt denne Mester nærværende Stykke, mere paa Grund af Hovedernes Character, end fordi man nöie nok kan adskille hans Colorit fra nogle af samme Skole, hvis Hovedfortieneste er Virkningen.

CERES BELEET.

Ovid fortæller os i femte Bog af hans Metamorphoseon v. 445, at den uheldige Ceres igiennem alle hendes Besværligheder kom i Nattens Mörke træt og fortörstet til en ringe straatækt Hytte, bankede paa Dören, og da en gammel Kielling, som aabnede, gav hende paa hendes Begiering at drikke, stillede hendes uforskammede og dristige Dreng sig for Gudinden, beloe hende, og kaldte hende umættelig:

Dum bibit illa datum, duri puer oris et audax
Constitit ante deam: risitque avidamque vocavit.

At Gudinden herover forbittret kastede Skaalen og den söde Drik paa Drengen *Stellatus*, der strax deraf blev plættet og forvandlet til en Lacerta, vedkommer ikke vor Gienstand, som blot forestiller den givende gamle Kielling, den modtagende Gudinde, der holder Kiellingens Lys, og den spottende Dreng. Ideen er god, Virkningen kraftig: Skade at Tegningen er saa urigtig. — T. 25 T. h. 20½ T. b.

No. 16. JEAN ADRIAN VAN STAVEREN.

Saaledes anförer *Gerard Hoet* denne Mesters Navn, der kun utydeligen er bekiendt hos *Fueslin* og andre Skribentere, blant hvilke *Le Brun*, som ikke siger mere om ham, end at han er en kostbar Efterligner af *Gerard Douw*, og rimeligen hans Lærling. Fra de forskiellige Arbeider af denne Mester, som man træffer i Cabinetterne i Holland, blandt hvilke i Hr. Crawfords i Rotterdam, saavel som fra dette, er det ikke alene klart, at han er Discipel af den kostbare *G. Douw*, men han er det mueligen og af *Rembrandt*, som baade hans Colorit og Levetid synes at bekræfte; thi dette Stykke er kun malet 26 Aar efter *Rembrandts* Död, altsaa kan han have studeret i hans Skole. Man seer af *Hoets*

Catalog, at hans Arbeider vare allerede for hen mod et Aarhundrede höit skattede.

St. HIERONIMUS I BÖN.

Helgenen *St. Hieronymus*, der altid ledsages af sin Löve, som man her seer paa anden Plan, sidder bedende paa det ene Knæe, medens han med Albuen paa det Andet fremstaaende stötter sine oprette udmagrede sammenfoldede Hænder. Hans graae Haar og Skiæg, forenet med hans kraftfulde Öiekast, indgive behageligere Fölelser end det beenradede Legeme, han blotter ved at nedkaste sin Kappe, som om det endog var rigtigt i Tegning, dog opvækker mere Modbydelighed end Ærefrygt, det eneste Religionens Herolder bör indprænte. Hans bare Födder bære en Sold. Paa en Forhöining for ham ligger hans opslagne Bog, bag hvilken en af Blade og Bark afklædt Træstamme reiser sig. Hans Bedested er i Skiul af en Række Ruiner, hvoraf endnu tvende Buer aabne Udsigten til et Landskab. Det törre Træe er udfört med en Finhed og Sandhed som af *G. Douw* selv, og skiönt det övrige ikke er *Rembrandts* kiække Pensel og transparente Colorit, saa seer man dog, hvor meget han

heri har studeret ham, og frembragt hans store Virkning, skiönt ikke hans Harmonie. Paa en Steen ved Alterets Fod staaer hans Underskrift: *Staveren.* Ao. 1690. — T. 22 T. h. 17 T. b.

No. 17. DOMINICUS VAN TOL.

Kaldes urigtigen af *Le Brun van Tool*, see T. II. p. 27, hvor han giver en Pröve af hans Arbeider, og siger: "Ingen Historieskriver har meldt os noget "om *van Tool*, men det synes os vist, at han er Di- "scipel af *Gerard Douw*, hvis Couleur og Harmo- "nie han besidder, uden dog at besidde al hans Fin- "hed; men han har nærmet sig ham meest, og man "har tillagt *Douw* dennes Arbeider, der ere höist "skiönne; de ere og sieldne, og sælges til 4000 Livre." *Gerard Hoet* nævner udtrykkelig *Dominicus van Tol* som *G. Douws* Discipel, og anförer adskillige af hans Arbeider, som allerede da solgtes til 4 à 500 Gylden.

DEN ASTRONOMISKE PHILOSOPH.

Dette Stykke, der er hans Mesters Navn værdigt, og vilde lettelig tillægges ham, forestiller en Philosoph i sit Studerekammer, siddende i sin Lenestol og skiærende en Pen; paa Bordet for ham staaer hans Himmelglobe, derved ligge hans Papirer; ved Vinduet hænger hans Viol de Gamba og paa Væggen et Land-

kort, forestillende Danmark, som lader formode, at han har tænkt sig Tycho Brahe. Han har en lös Kiortel paa; Hatten sidder paa den ene Side, og det sortegraa Haar og Skiæg, samt rynkede Ansigt og senede Hænder vise hans Alder; men hans Mine og halvtillukte Öine vidne om, at han grunder paa noget, og glemmer at skiære sin Pen. Tegningen er correct, Udarbeidningen fiin og Coloriten snarere liig *Mieris* end *G. Douw* i Kraft, og naar man vil undersöge, hvor megen Kunstforstand det kræver i Optik, Perspectiv, Tegning og Colorit, for at skaffe den Sandhed, den Harmonie tilveie, som viser sig i den Globe, hvis Partier det er for vidtlöftigt at detaillere, saa er denne Biting alene et Mesterstykke for sig. — T. 10 T. h. 8 T. b.

No. 18. GODTFRED SCHALKEN.

Föddes i Dortrecht 16[3; lærte hos *Samuel van Hoogstraten* og sidst hos *Gerard Douw;* men valgte sig en egen Maneer, og oplyste sine Arbeider ved Soelstraaler, Lys eller Fakler. Han blev kaldet til Engeland, hvor han i det Store forgieves sögte at kappes med de berömteste Mestere, men i det Smaa overtraf han Alle, fornemmelig i smaae Natstykker,

hvor han har forenet den fineste Udförelse med den störste Nöiagtighed af Naturen. I övrigt forsömte han Tegningen, valgte sielden en god Model; hans Figurer ere stive, hans Hænder tunge, hans Arme udmagrede, og ingen Finhed i hans Contourer; saaledes commenterer *Descamps* over ham T. III. p. 142. Man kan i Almindelighed fastsætte, at hans Natstykker i det Store, og Dagstykker, skiönt smukke, hvor Kiödet dog har en violet Colorit, ikke agtes eller betales lige med hans smaae Lysarbeider; saa siger *Le Brun* T. II. p. 24, hvor han anförer en Magdalene, der blev sendt til Engeland, samt det Stykke der findes i Napoleons Museum, og *Fruentimmeret, der træder en Syenaal;* hvilket findes stukket i *Poullains* Cabinet, og solgt allerede 1780 for 5000 Livre, skiönt uden Biting, og kun 6 Tommer 6 Ligner höit og 5 Tommer bredt, see *Poullains* Cabinet pag. 23. No. 95.; men hverken det ene eller det andet kan maale sig i Composition, Rigdom eller Finhed med vort Mönster; og *Le Brun* föier til, at hans Arbeider i Smaat sælges til 6000 Livre. Det Düsseldorphske Galerie eier uden Tvivl hans Mesterstykke i de *fem kloge og de fem daarlige Jomfruer*, hvor man er tilböielig til at blæse ud den Gnist, der falder ned fra en Jomfrues Lampe, at den ikke skal brænde hendes Fod. For samme har været budet en uhyre Summe. Det er sammes saavelsom nærværende Stykkes forgyldte Tone, der adskiller *Schalkens* skiönneste Arbeider fra den röde Colorit, han har brugt i nogle, som giör dem saa sögte i Engeland

og Rusland, at man ingen træffer i noget bekiendt Cabinet i Holland og Nederlandene, kun Dagstykker, Portraiter.

MAGDALENA.

Ved en Grotte under Stammen af et udgaaet Træe sidder den angergivne Magdalena med udslaget Haar; et Klæde er kastet omkring hende, som lader hendes höire Skulder og Bryst blottet; hendes sammenfoldede Hænder hvile paa Bibelen, og stirrende paa sit Crusifix, strækker hun sig frem mod det lyksalige Haab. Paa en Sivkurv staaer Timeglasset, ved Siden hendes Krukke og et Dödninghoved, alt oplyst af den ringe Leerlampe, hvis flammende Væge brækker sit Skin paa hendes fremrakte Hoved, og kaster en Skygge paa Næsen og Tindingen, som er mesterlig udfört, og som giör det Inderlige, det Haabfulde i hendes Character, mere talende. Hendes fremstaaende Kravebeen og faldne Conturer vise, at hun har nydt Livet; og er det ikke Corregio's afrundede tækkelige Forkortninger, saa er Characteren et skiönt Udtryk af inderlig Tilbedelse, der opvækker Andagt. Harmonien i dette Arbeide svarer til Finheden, hvis skiönne Con-

servation forhöier dets Værd. — T. $11\frac{1}{3}$ T. h. $9\frac{1}{3}$ T. b.

No. 19. GERARD TERBURG.

Det var i Zwoll i Overyssel, at denne Maler saae Lyset 1608, og begyndte Kunsten under sin Fader; men snart udmærkede han sig ved Portraitet, meest i det Smaa. Han bereisde Tydskland, Frankerig og Italien, uden at det Sidstes skiönne Alderdomsværker forandrede i mindste Maade hans nationale Stiil. Ved hans Tilbagekomst blev han Medlem af Congressen i Münster 1648, hvor han udförte det berömte Malerie, der forestiller alle Befuldmægtigede ved Congressen i Portrait og Costume, 96 i Tallet, 21 T. b. 18 T. h., solgt i Udgangen af Aar 1804 ved Auction i Paris af *Paillet* og *Delaroche* af *van Leydens* Cabinet for 16,000 Franker, og stukket af *Suiderhoff*. Han blev derefter kaldet til Madrid, hvor han blev slaaet til Ridder, og fik Kaarde, Sporer og Guldkiede af Kongen, gik derfra til London, hvor den uhyre Priis, man betalte for hans Ardeider, ikke kunde holde ham, men han vendte tilbage til Deventer, hvor han blev Borgemester og döde 1681. *Le Brun* siger pag. 32 i 2den Tome: "*Terburg* er en af de förste Malere af denne Sko-"le; han har troligen copieret Naturen; han har "ikke vidst at variere sine Compositioner, men igien-"taget sig selv, og ofte forenet flere Portraiter i eet "Malerie. Hans Arbeider sælges fra 10 til 12,000

"Livres, og enkelte Portraiter i halvt Corpus beta-
"ler man med 1200 Livres."

PORTRAIT I HEEL FIGUR.

Nærværende Stykke er rimeligen Forestilling af en af de hellige Söstre i Holland, hvis Dragt meget ligner Beguinernes i Nederlandene; hun er malt staaende, 18 Tommer höi, klæd i Sort, med Hænderne over Kors, og man beundrer ligesaa meget den afstikkende Kiödfarve ved Siden af det giennemsigtige Kammerdug, som den Stilling, at man troer at kunne gaae rundt omkring hende, en Følge af, at de i Baggrunden værende Meubler, en Seng, en Stoel og et Malerie paa Væggen ere kunstforstandigen anströgne meget let for at sætte Hovedfiguren des mere frem. — L. 22½ T. h. 17 T. b.

No. 20. GERARD TERBURG.

PORTRAIT.

Portrait af et ungt Fruentimmer i Knæstykke, staaende ved et Bord, hvorpaa ligger hendes Slöer; over Bordet hæver sig en Colonne, ved hvilken er heftet et Gardine. Haaret

er efter Tidens Brug opkröllet i mange Lokker, med en Rad Perler om Halsen, Örenringe og Diamanter. Hun er klæd i en blaalig Pekings eller Atlas's Robe, en Klædesort, denne Mester er saa berömt for at forestille, og som derfor saa meget forhöier Prisen af hans Arbeider. Men er denne Detail udfört med beundringsværdig Kunst, saa kiendes denne ikke mindre i Figurens naturlige Stilling, Blödheden i Conturen og Harmonien i det Hele. — L. 13 T. h. 11½ T. b.

No. 21. GERARD TERBURG.

PORTRAIT.

Portrait i Knæstykke af en ung Mand, der synes efter Ligheden at være Broder af forrige, hans stærke Haar hænger ned paa hans Skuldre, hans brune Kiole med Opslage over Albuen, prydet med sorte Gramaner, en Halsklud med stor Kniplings Slöife, Stok i Haanden, hvis Elfenbeens Knap bedrager Öiet, udgiöre Costumen, og Personen viger ikke sin Mage i Naturlighed. Paa Bordet ligger en rund fladpullet hollandsk Hat, blank ströget, som om den nylig kom fra Hattemagerens Værksted. — L. som forrige.

No. 22. ADRIAN VAN OSTADE.

Aar 1610 föddes dette Genie, der tidlig yttrede sig til Kunsten, som drog ham til Holland til *Frants Hals's* Skole, men Portraitet og hans Mesters Maneer ombyttede han snart med smaa Malerier, forestillende de meest ringe Scener, udtrykte saavel i Colorit som Character paa en uefterlignelig Maade, han döde i Amsterdam 1685. — *Le Brun* T. I. p. 73 giver os to Kobbere, om det förste af dem siger han: "det "störste, som her findes stukket, kan ansees som et af "de fuldkommenste fra hans Haand, 15 T. paa 21.; "det kom fra *Boisset's* Cabinet ind i *Gildemesters* i "Amsterdam; det er altid værd 10 à 12,000 Livre." — Det blev solgt efter *Gildemester* i Juni 1800 i Amsterdam for 2,550 Gylden, foruden otte andre af samme Mester, alle i forholdsmæssig Priis fra 400 til 2,700 Gylden, see Catalog p. 79. — "At sige" fortsætter han "at *Ostade* var den sandeste, den for- "standigste Colorist, er aldeles ikke at overdrive. — "*Cornelius Dusart*, hans Discipel, har fortræffelig co- "pieret ham; men Lærlingens Farve er tyndere paa- "lagt, mindre feed end Mesterens; hans Arbeider ere "for nærværende Tid sieldne."

SLAGSMAAL VED KORTSPIL.

I hans sædvanlige Tone seer man her i en hollandsk Straahytte et Par kortspillende Bönder, af hvilke den ene rimeligen er bleven

grebet i Bedragerie, thi Modspilleren holder ham i Haartoppen ned, og vil stikke ham med sin Kniv, som han med en kraftig Arm förer i Veiret, medens Raserie funkler af hans Öine. Synderen er revet fra sin omveltede trebenede Stoel, og hans Hat, Kort og Pibe ligge paa Jorden. Et Barn, der ligner sin kiere Fader, skriger af fuld Hals, medens Konen, bortvendende Ansigtet, trækker Morderen af alle Kræfter tilbage. To andre Bönder, opmærksomme ved dette Skrig, komme löbende fra Gaden, og ere ifærd med at lukke Klinken op af den nederste Halvdör, for at forekomme Ulykken, om de ellers selv ikke have drukket for meget. Det almindelige Huusgeraad af Tönde, Leerkar, Træebænke, pryde Hytten. Paa en omkastet Træskammel læses: *A. v. Ostade.* 1640. — T. $7\frac{3}{4}$ T. h. $9\frac{3}{4}$ T. b.

No. 23. CORNELIUS DUSART.

Af alle *Adrian Ostades* Discipler er *Dusart*, der föddes i Harlem 1665, den, der er kommen sin Mester nærmest. Hans Hukommelse var saa stor, at han kunde udföre en Gienstand, der havde henrevet ham, med en Nöiagtighed, som om den var tegnet efter Naturen; hans Sammensætninger vare ædlere end hans Mesters, han döde 1704. — *Le Brun*

giver os T. I. p. 80 et Mönster, og siger: "*Dusarts* "Malerier have ofte tabt deres Navn, og antaget *Osta-* "*des*, hvis Arbeider sælges til saa betydelig en Priis, "og de ere ikke ringere. Den her stukne kiöbte "Hertugen af *Praslin* paa *Le Gros's* Auction No. 130, "for 1500 Livre. Den, der er stukken i *Poullains* Cabinet under No. 28, $8\frac{1}{2}$ T. h. $6\frac{1}{2}$ T. b., blev solgt for 800 Livres, see peg. 23.

EN DRUKKEN SLÆBT HIEM.

Nærværende Stykke er saa meget rarere, som hverken *Dusart* eller hans Mester have i Almindelighed givet sig af med det vanskelige Arbeide, at male Natstykker, der dog her saa kraftigen og saa sandt forestiller den pudseerlige Scene, at see en drukken Mand slæbt hiem om Natten fra Kroen. Ledeslös og afmægtig hænger han der med et fordreiet Aasyn mellem sine tvende Hielpere, hvoraf den ene grinende yder sin Tieneste, medens den anden synes med en alvorlig Mine at straffe hans Letsindighed. En klodset Dreng lyser for dem med sin Lygte, som han holder op med begge Hænder, i det han dreier sit af Frygt betagede dumme Ansigt om mod den Drukne. — Man seer ikke alene det Lys med dets Skygger, som falder giennem Siderne af Drengens

Hornlygte, men ogsaa Bunden er giennemsigtig, og kaster en lige Straale nedad. Paa Kroen til Hiöre, hvor Skildtet hænger ud, brænder endnu Lys, og bag Træerne staaer Maanen op. Ved Skinnet fra Lygten bliver man Grunden og Smaavæxter vaer. — Tegning, Character og Colorit forene sig med det fineste og letteste Penselströg, til at forestille en Scene, der, om den endog kunde henföres under de uædle, som denne Skole saa meget frembragte, dog er af den Beskaffenhed, at vi ved den virkelige Tildragelse selv vilde uden Tvivl standse, for at være Tilskuere af et saa löierligt Skuespil. — T. 8½ T. b. 6½ T. h.

No. 24. DANIEL DE BLIEK.

Denne fortiente Mester er neppe nævnt af nogen Biograph, uagtet dette Arbeide beviser, hvormeget han var dertil berettiget. Ikkun *Ger. Hoets* Catalog anförer nogle faa af ham malte Arbeider, som for det meste vare Kirker.

ARCHITECTUR.

Dette derimod giver Udsigten af et Landskab tvers igiennem Colonaden af en Architectur, indsluttet af en Balustrade, der ender med

en Statue. Naar man tænker sig en klar Efteraarsdag, da en vis svag Straale giver Naturen et blegt Udseende, saa seer man dette Lys med sine lette Skygger udbredt med den störste Harmonie over alle Gienstande. Dagens Gienskin, det Klardunkle, de halve Anströg bringe frem, som ved en Troldomskraft, de Festons og Decorationer, der synes skiulte i Skyggen, og staae i den meest harmoniske Forstaaelse med den blege Himmel, der bedækker Horizonten, og som indbyder Öiet til at hvile sig. Det indlagte Marmorgulv, Colonadens Perspectiv, og den Roe, man finder i Lyset, sætte dette Arbeide, der er sieldent, ved Siden af *Steenwyk's den yngere* og bringer os til at beklage, at en for tidlig Död eller lige Omstændighed skal have berövet Kunsten den Glæde at see hans Arbeider mere almindelige og erkiendte. Stykket er mærket *D. D. B.* 1658. — T. 10 T. h. 8 T. b.

No. 25. DANIEL DE BLIEK.

ARCHITECTUR.

Partie af fornævnte Colonade, samme Farvetone, med en Udsigt over den indere Deel af dette Slot. Ligeledes mærket og lige Störrelse.

No. 26. WILLEM VAN DEN VELDE.

I Leyden saae han Lyset 1610. Tidlig henrevet af Kunsten betroede han sig stedse ud paa det oprörte Hav og i de hæftigste Söetræfninger mellem de Hollandske og Engelske, for at nedtegne de mærkværdigste Scener, som undgaae den Beængstedes Opmærksomhed. Disse Tegninger udförte han paa Papir, og gav derved General-Staterne Efterretninger, som de ellers ikke kunde faae. Efter deres Befaling tegnede han saaledes i Aaret 1666 en anden Træfning mellem disse Nationer, under *Monck* og *Ruyter*, der varede fra den 11te til den 14de Junii, hvorved de fik Oplysning om enhver Bevægelse. — Hans Rygte naaede til Engeland, hvor han blev henkaldet af *Carl den förste*, og vedblev endog under *Jacob den anden.* For dette Hof udarbeidede han og en stor Mængde Tegninger af sielden Fuldkommenhed. Han tegnede alt med Pennen paa hvidt Papir, eller paa hvidttrykt Lærred, eller paa Papir limet paa Lærred, eller og paa hvidtgrundet Træe. Man kan ikke före Pennen med mere Kunst og Forstand, siger *Descamps* T. II. p. 184. Mod Slutningen af hans Liv forsögte han at male i Olie, men det vilde ikke lykkes ham. Han döde 1693 i London.

ET SÖESTYKKE.

Som et Beviis paa, hvorvidt Fliid og Kunst kan drive det i Pentegning, har jeg ikke tænkt det overflödigt at indlemme dette Söestykke i

Samlingen, skiönt det er blot sort paa hvidt; men ved nöie Iagttagelse bliver man vaer, hvor uendelig mange Linier Mesteren maa have draget, for ved Lys og Skygge af to enkelte Farver at fremstille en Pynt af Holland med Huse, Træer og Vindmölle liggende ved Söen, hvor Fiskere med deres Kurve, Garn og Baade ere i Bevægelse; hvor Fartöier af forskiellig Taklage og Cours komme ind i kunstforstandig Beseiling; hvor et Linieskib gaaer under Seil, hvor andre roe; hvor Fierne forsvinder, og kort, hvor hele Holdningen saa nöie svarer til Naturen. Paa en Planke findes i Arbeidet tegnet: *W. v. Velde.* 1643. — T. 18 T. h. 23 T. b.

No. 27. BARTHOLOMEUS v. d. HELST.

Denne Kunstner föddes i Harlem 1613, og sættes saa höit, at *van Dyck* alene kan maales med ham. Hans Kiöd, hans Klædesorter, Guld og Sölv forundre ved deres Sandhed; men jeg maa hellere afskrive *Le Brun* T. II. p. 38, hvor han giver os hans Mesterstykke til Mönster, og siger: "Jeg beklager den "yderlige Sieldenhed af *van der Helst's* Arbeider. "Aldrig har nogen Maler forestilt Naturen med mere "Sandhed og Kunst. Sammensætning, Rigtighed, "Farve, Harmonie, Udförelse, alle til at danne en "stor Maler fornödne Egenskaber findes forenede i

"det Malerie, som vi have ladet stikke. Menne-
"skene leve deri; alt er besielet; det er et Malerie,
"der maa bringe alle Malere til Fortvivlelse: kort,
"for at bedömme, hvorvidt Malerkunsten kan gaae,
"maa man see dette Mesterstykke, som ikke af no-
"gen Mester er overtruffet. Lige over for dette ma-
"gelöse Arbeide seer man *Rembrandts* Borgervagt,
"men det kan ikke taale at sammenlignes med hiint,
"hvis Fortryllelser binde en saaledes, at man ikke
"kan forlade det. Som hans Arbeider ere höist
"sieldne, er det umuligt at fastsætte Prisen; og hvad
"det Stykke angaaer, som vi have talt om, saa vo-
"vede man intet ved at betale de anseligste Summer,
"om det nogensinde kunde bringes til Salg. Det
"Stykke, som for nærværende Tid pryder Museum,
"af 20 T. paa 26, forestillende Præmiums Uddeling
"ved Fugleskydning, har jeg solgt ved offentlig Auc-
"tion for 10,010 Livres."

PORTRAIT.

Nærværende Stykke forestiller en midaldrende Mand med rundt Haar og Knebelsbart; malet noget over halvt Corpus i naturlig Störrelse; holdende sin höire Haand op, som om den löftede hans Flöiels Samarra, medens den venstre nedhængende viser en Diamantring paa Fingeren, og holder hans Handsker. Hvide stribede Pleureuser og en hvid Krave om Hal-

sen giöre end mere afstikkende det næsten fölelige sorte Flöiel, hvori han er klæd, der især paa den höire Arm sees at være trykt ved Brugen; at giöre Beskueren opmærksom paa Aarer, Sener og det sande Naturens Udtryk i hver Deel, vil være at gientage hvad *Le Brun* nys sagde; jeg vil alene tilföie en anden Sieldenhed ved et Portrait, det afstikkende Landskab, der udgiör Grunden i Maleriet, hvor man seer Soelskinnet bryde ned mellem Træerne, varmt som hos *Both*, *Hakkert* eller *Lucatelli*. Ved den venstre Haand har han tegnet: *B. van der Helst.* Ao. 1651. — T. 32 T. h. 24 T. b.

No. 28. OTTO MARCELLIS.

Blev föd i Holland, og man veed intet om ham, indtil han tiltraadde sin Reise til Italien. I Frankrig stod han længe i Dronningens Tieneste, og fik en Louis-d'or for fire Timer om Dagen, foruden Bord og Logis; siden arbeidede han hos Storfyrsten af Toscana, derefter i Neapel og Rom, hvor han erhvervede betydelig Formue, og vandt stort Bifald. — Det var og i Roms Omegn han samlede Insekter og krybende Dyr, som han udförte til Fuldkommenhed. Han vendte tilbage til Amsterdam, hvor han opelskede Planter og Dyr for at studere dem; og *Descamps* siger T. II. p. 204: at denne Mesters Malerier fortie-

ne Plads i de meest udsögte Cabinetter. Han döde 1673, kaldet af nogle *Marceus.*

STUDIUM AF VILDE VEXTER OG DYR.

Ved at kaste Öiet paa dette Stykke seer man strax, at Mesteren aldrig har havt til Hensigt, og har muligen heller ikke havt Evnen, til at levere en sirlig Bouquet af de skiönneste Blomster samlede med æsthetisk Smag, som *Jan v. Huysum.* Dette er tvertimod et Studium af Naturens almindelige Produkter, men derfor ikke de mindst vanskelige at udföre, en *carex*, nogle *umbellatæ*, Skræppen med sin sölvagtige Bagside og en stor Mængde vilde Vexter. Denne sammendyngede Masse er kastet op mod Stammen af et Træe, begroet med Mos, lige saa mesterlig udfört, som de större Vexter, i hvis Midte han har sat en Guldfasan, en Padde, en Slange, Snegle og Insecter. Men jeg anseer især dette Arbeide vigtigt, forsaavidt som det kan veilede den botaniske Tegner til at udtrykke Markens vilde Urter med en beundringsværdig Sandhed. — L. 35 T. h. 29 T. b.

No. 29. HANS JORDAANS.

Under dette Navn anförer *Descamps* tvende Malere, en T. I. p. 167, der var Discipel af *Martin*

de Cleef, blev Medlem af Academiet i Antwerpen 1579, og var lige stærk i Historie, Landskab, Forestilling af Maaneskin, Ildebrand m. v. og boede i Delft; en anden T. II. p. 251, der mulig tör være hiins Sön, da han föddes i Delft 1616. Denne opholdt sig meest i Italien, hvor han blev beundret for den Hurtighed, hvormed han componerede og malede; han döde i Egnen af Haag, man veed ei naar; hans Arbeider ere sieldne i Frankerig og Flandern. — Han anförer derpaa hans *Overgangen over det röde Hav* og *Moses der slaaer paa Klippen. Gerard Hoets* Catalog 3die Deel viser p. 394, at i Prints *Trivulzios's* anselige Galerie, som blev solgt i Amsterdam 1764, befandtes to Landskaber under No. 121. 22, hvoraf det ene allerede da löb til 120, det andet til 130 Gylden hol. C.

CASCATELLO VED TIVOLI.

Det er denne, der her forestiller os et Partie af Cascatello ved Tivoli med en Ruin af Sybeles Tempel. Lige over Cascaden har han kastet en hvelvet Broe, hvor et Menneske passerer; i Faldet fisker En, og derved endnu to andre Figurer; til Höire sees atter en anden. Den raske, kraftige og visse Pensel seer man i Löv, Buske, Klipper, Vand, Luft og Figurer; men at *Ruysdael* overtræffer ham, forringer ikke hans Værd. I Arbeidet til Höire

nedentil er malet *H. Jordaans.* — L. 42 T. h. 36½ T. b.

No. 30. JAN WYNANTS og LINGELBACH.

Dargenville er den første Skribent, der taler om *Wynants*, der skal være föd i Harlem Aar 1600, hans Dödstid vides ikke, kun dette, at hans Talenter vare höit agtede, og at fra hans Skole gik ud to af Hollands meest berömte Malere, *Adrian van de Velde* og *Phillip Wouwerman*, der begge prydede hans Arbeider med deres skiönne Figurer. — *Le Brun*, der T. II. p. 52 giver os et Mönster, siger videre: "som Efterligner af Naturen, den han punkt-"lig har udfört med saa megen Kunst og Sandhed, "er og skal han blive Cabinetternes Prydelse. Hvil-"ken Blödhed i hans Sandbanker, hvilken Sandhed "i Træstammerne, hvilken Finhed i de Planter, som "han efter Naturen blandede sammen i saa afstik-"kende en Uorden. *Lublines* Malerie, der gik ind "i *Boissets* Cabinet, kostede 10,600 Livre, ellers er "Prisen ulige efter Arbeidets Beskaffenhed og Figu-"rerne, som forskiönne dem. Han har havt tre "forskiellige Manerer. Den förste er broderet og "ligner *Jac. Ruysdaels* stærke Virkninger. Den an-"den er sand som Naturen, og er undertiden lidt "blaa, paa Grund af den Gummi Guth, hvormed "han glacerede sine Farver for at giöre dem grönne. "*Adrian van de Velde* og *van Huysum* giorde det sam-"me; dette kan dog ikke saa meget tilregnes Malerne,

"som Reengiörerne, der for at skaffe Malerierne mere "Friskhed udslide dem med Sæbe, som borttager al "Yndighed og Harmonie. Hans sidste Maneer er let "og affeiet, Tonen er rödladen, og da ere gierne Fi- "gurerne af *Lingelbach.*" — Jeg troer at burde tilföie, at da han meest har malt Sandbanker og Lyngheder, hvis mörke Grönne giver saa alvorligt et Udseende, fornemmelig i Modsætning af det hvide Leer eller Sand, saa indgive hans Arbeider, uagtet deres underfulde Sandhed, mere Kulde end varm Interesse, fordi han ikke har valgt den skiönne Natur.

ET LANDSKAB.

Dette Landskab viser sig ved förste Öiekast, efter *Le Bruns* afgivne Critik, at henhöre til hans sidste og raske Maneer; ogsaa er Tonen noget rödladen og Figurerne af *Lingelbach;* men lykkeligviis forestiller dette en heed Eftermiddag, der forjager Kulden. Paa den skraanende Forgrund staaer et stort Træe, derved Stammen af et udtörret; det Nederste af den sortagtige Sandvei, hvorpaa tre Figurer og en Hund, snoer sig op ad en leeret Bakke, paa hvis Venstre viser sig den blokkede Grönsvær, afpælet med et gammelt Hegn, inden hvilket fremstikke Huse mellem Træerne; paa Bakken sees en Ridende og en Fodgænger i Selskab;

bag Bakken nedstiger man til en Slette, som udbreder sig til Venstre. Er dette Stykke saaledes ikke af hans fine, flittige Arbeider, saa er der dog med Sandheden forenet megen Harmonie, og en stærk Holdning af Lys og Skyggefald i den kiendelige Soelshede. Undertegnet *J. Wynants.* — L. næsten 24 T. h. 18 T. b.

No. 31. PHILLIP WOUWERMAN.

I Harlem, der var frugtbar paa saa mange duelige Malere, saae denne Mester Lyset 1620; lærte især Kunsten af *J. Wynants*, og blev snart Rival til *Bamboche* eller *Peter de Laer*, der vendte tilbage fra Italien med et berömt Navn og mange Tegninger. Kiöbmand *de Witte* afkiöbde den flittige og fattige *Wouwerman* sine Arbeider, og giorde ham berömt, i det han berigede sig selv. *Bamboche* siges at have taget sin Död over at see *Wouwermans* Arbeider sine foretrukne, og man troer, at denne har siden benyttet sig af *Bamboches* efterladte Tegninger, for at forklare, hvorledes *Wouwerman*, der aldrig forlod Harlem, kunde saa rigtig forestille biergige Egne og vilde Beliggenheder. Han döde i Harlem 1668. — *Le Brun*, der T. II. p. 53 giver os et Landskab og to Cavalerie-Stykker til Mönster paa denne Mesters Arbeider, siger: "Hans Genie var ligesaa frugtbart, "som hans Pensel var fuldendt. Han har havt ad-"skillige Manerer: den förste kold og noget tör,

"lignende *Bamboches;* den anden er den, man beun-
"drer i følgende Malerier: *den store Hiortejagt* af
"*Choiseuls* Cabinet, kiöbt af Keiserinden af Rusland
"for 20,700 Livres. *Hestetorvet*, anseet som hans
"Mesterstykke, der gik fra *Gagnat's* i Hr. *de Biré's*
"Cabinet. To af Hertugen af *Praslin's* Cabinet, der
"bleve solgte til London for 12,000 Livre. *Silde-*
"*fangsten;* tre eller fire Landskaber, sandige, sölv-
"klare og af störste Finhed, hvoraf det ene blev
"solgt efter *Lambert* for 10,000 Livres. Endelig den
"sidste Maneer, som er den, hvori han har malt
"den Mængde Batailler, Troppe-Marcher og andre
"af en rödagtig Tone og et tungere Anströg. Imid-
"lertid ere altid denne Mesters Arbeider prægede
"med Genie; hans Sammensætninger ere afstikken-
"de, og hans Tegning rigtig." — Saavidt *Le Brun:*
Jeg troer, at det i Almindelighed er uegent at til-
lægge denne og andre Mestere tre eller flere Mane-
rer, naar de ikke ere bekiendte for at have gaaet
ganske over til en anden end den oprindelige, som
f. Ex. *Guido* gik fra *Caravaggio's* eller *Gerard Douw*
fra *Rembrandts.* Forskielligheden er derimod blot
en Til- eller Aftagen af Mesterens Kræfter, hans
skridtvise Udvikling eller Ungdomsarbeider; hans ful-
de Krafts Arbeider, og endelig de aftagende Evners
Produkt. Saaledes vil det blive gieldende for den-
ne saavel som enhver anden Maler, at hans bedste
Maneer er den, hvor man seer de fleste Fuldkom-
menheder forenede; Plan, Tegning og Colorit. De
Arbeider af *Wouwerman* derfor, hvori herske mees

Harmonie, Klardunkel, Luftperspectiv, hvor Fierne, Himmel, Træer, Planter nöiagtig efterligne Naturen, vil altsaa kunne fortiene det förste Sted. Efter Consul *Gildemester* blev solgt sex Landskaber af denne Mester, hver fra 2,000 til 3,650 Gylden. See Cat. No. 265-270.

ET SWEITSISK LANDSKAB.

Nærværende Stykke er ualmindeligt saavel i Henseende til sin betydelige Störrelse, som til Forestillingen; det er et vildt, (agrest) Landskab, der viser en Række Klipper, ved hvis Fod til Höire ligger en ringe Hytte, fra hvis Skorsteen Rögen opstiger, omplantet med en Piil og nogle andre Træer; foran samme malker Konen et Faar af sin Flok, der bestaaer af sex. Ved Stubben af et raadent Træe sidder Bonden paa Knæe for at binde sin Hund, at den ei skal löbe bort med de Reisendes Hunde, tre i Tallet; dette seer en Bondedreng paa med Opmærksomhed. Midt paa Forgrunden vise sig Hovedpersonerne, fire Reisende i spansk Dragt, der belave sig paa at fortsætte deres Reise ved Solens Opgang hen over denne klippige Egn. To ere allerede stegne til Hest, en tredie sætter Foden paa en Steen og er ifærd, stiv som han er, at stige op paa sin udslidte hvide Hest, medens den fierde lader

en Dreng holde sin for at sætte sin Stövlekrave i Orden; alle fire Heste ere udmagrede Kræe, svarende til Scenens Barskhed. Langt borte rider allerede en Reisende ned ad Bakken, og foran forsvinder en Fodgænger med sin Bylt. Paa Forgrunden til Venstre staaer paa en Brinke over Rivieret Stammerne af et Par udgaaede Træer, omslyngede med Vedbende. I Rivieret sees en Baad med tre eller fire badende Personer. Fra Horizonten frembryder den rödmende Morgen, der farver de nærmeste Skyer, medens de fierneste endnu ere prægede med Nattens Mörke. Den meget afstikkende Tone i Brinkens Klippegrund og fine smaa Vexter, saavelsom Buskværket og Barken paa Træstammen til Höire, vise ikke mindre Mesterens Fliid, end hans store Kunst i Coloriten i at male Luft og Dunster mellem Klipperne saaledes, at man troer at föle dem og at see Atmosphæren omkring hver Gienstand. Den samme Kunst fremstiller den hvide Hest og de röde Beenklæder, uden at nogen af begge giör Plet i Maleriet, men det Hele forener sig i en Harmonie, der behager Öiet, som en smuk Musik Öret. Paa Stykket findes hans Monogram. — L. 40 T. b. 31½ T. h.

No. 32. DIRK STOOP.

Denne Kunstner er en af de flere fortiente Mestere, som er undgaaet *Le Brun*, *Descamps* og de övrige Forfattere; ikkun *Fueslin* anförer under *R. Stoop* pag. 631, at dette Navn forekommer med saa megen Forskiellighed i Döbenavnene, at man maa slutte, at der har været to eller tre Malere af samme Navn; under hvilke han anförer *J. P. Stoop*, som Bataille-Maler. Ogsaa denne har malt Batailler, Egne i Italien, og nærmer sig *Phil. Wouwerman* i Skiönheden af hans Heste, i en fiin og delicat Pensel, og i den blöde og harmoniske Tone, som troligen fremstiller alt lige indtil Atmosphæren. Naar og hvor denne Mester er föd, og har studeret, er altsaa hidtil ubekiendt; men at han har levet for mere end eet Aarhundrede siden, lader sig slutte af *Gerard Hoets* Catalog, hvor hans Arbeider forekomme; ogsaa ere de sieldne og skattes höit, naar flittigen udarbeidede, og da ere de gierne smaa Stykker med et Par Figurer.

ET JAGTSELSKAB.

I nærværende Arbeide har han leveret en stor Composition, et talrigt Jagtpartie, der giör Halt under en brat Klippe, for at vande Heste og Hunde. Ved Foden af Klippen hvile to Jægere, af hvilke den ene stöder i sit Horn, og ved dem ligge deres Hunde. Ved Brönden giver

en Dame sin Hest at drikke, det samme agter hendes Cavaleer. En Dreng har taget Vand i sin Hat for at lædske en Flok törstige Hunde, otte i Tallet, af hvilke to ere koblede af Falkonereren. Til höire holder en Jæger til Hest, en anden er nedstegen; ved dem sees flere Folk og en Mængde Jagthunde. Paa Bakken kommer En bærende dödt Vildt. Til samme nærmer sig en Karet, trukken af to Heste. Længere tilbage mellem Biergklöfterne ankommer en Ridende; denne Biergrække, der er prydet med fremragende Buskværk, falder gradeviis af, og ender sig i en Fierne, indhyllet i Dunster. Den kraftige Tone paa Forgrunden, endog til Forestillingeu af den spættede Hund til Höire, der fra Central-Gienstandens klare Oplysning gaaer jevnt over ved Farvernrs Sammensmeltning til en viid dunstrig Egn, giver denne Mester saavel ved rigtig Tegning, som ved forstandig Colorit, en Rang efter *Phillip Wouwerman*, og befæster hans Navn ved Underskriften af *D. Stoop.* — T. 32 T. b. 25½ T. h.

No. 33. JEAN BOTH, kaldet BOTH D'ITALIE og ANDRE BOTH.

Disse to Brödre, der föddes i Utrecht omtrent

1620, og lærte under *Abraham Blomaert*, sögte Rom, hvor *Jean* studerede *Claude le Lorrain*, og *Andreas Peter de Laer* eller *Bamboche*, den förste i Landskabet, den sidste i Figurer og Dyr, lige saa forenede i Kunst som i Broderlighed, saa at man skulde troe Figurer og Landskab malte med samme Pensel. — *Le Brun*, der T. I. p. 43 giver os Kobberet af en Composition, meget liig dette Stykke, men kun af 28 Tom. paa 24, siger: "*Jean Boths* Landskaber ere "sieldne og af en ualmindelig Skiönhed, og det er "fornemmelig i hans store Malerier, at man seer "det Luftperspectiv, han har vidst at anbringe, og "som forsikkrer ham Sted mellem de förste Land-"skabsmalere i Verden; derfor sælges og hans for-"nemste Arbeider indtil 500 Louisd'or. *Berchem*, "*Poelenburg* og *André Both* have prydet hans Arbei-"der med Figurer og Dyr."

LANDSKAB.

Dette Stykkes Störrelse og Plan vise, at det kan henföres til den förste Classe af hans Arbeider. Paa Forgrunden seer man komme ned ad Veien mellem Klipperne en Hyrde, 5 Tommer höi, med tvende Muler i forholdsmessig Störrelse, en Hest, ladt med Huusgeraad, en Hund og nogle italienske Faar; paa höire Side af samme en Bakke, inden hvilken viser sig i Dalen et Vandsted; paa Venstre af

Forgrunden sees mosbegroede Klipper, en Mængde fine afstikkende Vexter og krybende Planter, Stammen af et raadent Træe og to ranke Træer, hvis Top rækker op i Klipperne. Paa den anden Plan kommer en Hyrde ned med en Drift Oxer mellem de fremstaaende Klippestykker, som ende sig i Træer, Buske, Rör, der omgive Vandet og de fierne Bierge, der ere bestraalede af Eftermiddagens Soel; men foruden det livlige, det afstikkende Grönne, det frodige Lövværk, saa seer man Dunsterne i Luften og mellem Biergene, og næsten föler man Italiens Hede. Det er meget sieldent at komme over en *Both*, og mere over en af dette Stykkes Störrelse og Klarhed. — L. 36 T. h. 35 T. b. — Af *Gildemesters* Cabinet blev solgt en *Both* blot 18 T. paa 22 T. for 1399 Gylden og en Femtedeel i Omkostninger. See Catalog p. 11.

No. 34. HENDRIK ROKES MAARTENZEN ZORG, i Almindelighed kaldet MAARTENZEN ZORG.

Föddes i Rotterdam 1621, lærte hos *David Teniers*, og imiterede *Brauwer*. *Le Brun*, der Tom. I. p. 81 giver os et Mönster, der blot har to Figurer,

siger: "*Zorg* maa ansees som en af de dueligste "Malere. Hans Arbeider maa sættes mellem hans "Lærers *David Teniers* og *Ostades*. Hans Tegning "er rigtig, hans Farve kraftig, afstikkende og meget "harmonisk; hans Hoveder og Hænder ere udförte "med Finhed og Sandhed. Undertiden ligner han "*Brauwer*, men overtræffer ham. Kun faa af hans "Arbeider kiende vi i Paris, hvoraf nogle sælges til "3000 Livres, og ere langt mere Værd efter deres "virkelige Fortieneste; det jeg her har ladet stikke, "blev solgt for 800 Livre, og jeg anseer ham for at "fortiene et af de förste Steder i Cabinetterne.

HYRDERNES TILBEDELSE.

De fleste af denne Mesters Arbeider forestille nederlandske Selskaber, Drikkegilder og det Indere af Bondehuse med Huusgeraadet, udtrykte paa det sandeste, og med en Lysfordeling, som forundrer. Her har han hævet sig over sig selv, og behandlet et ædelt Æmne med den störste Forstand. Det er Hyrdernes Tilbedelse, forestilt ganske i den nederlandske Bondestil. — Bleg og giennemtrængt af Følelse, med den ene smukke Haand paa Hiertet, fremviser den lykkelige Gudsmoder sit nysfödde Barn, svöbt paa gammeldags Maade; bag hende staaer Joseph, hvilende sin venstre Haand

paa Oxens Hoved, medens han med den anden synes at bevise Tilbederne den Lyksalighed, der er Jorden beredt, den bedende gamle Kone med sin sidste Tand i Munden, den stirrende Dreng, og den opmærksomme unge Hyrde, der bringer sin Geed og Kurv som Offer til den Nysfödde, udgiöre en skiön Gruppe. Ved Marias Side sees en anden Hyrde, henrykt i Tilbedelse at opholde Huen i sine sammenfoldede Hænder; ved ham knæler i den meest naturlige Stilling en Pige med blotte Hoved, thi ved Siden af hende ligger den hollandske Straahat, frembydende sin Höne, som om hun bad, at man dog ikke vilde forsmaae hendes Gave, og i hendes Kurv sidder en anden. Bag denne Gruppe löber en Vindeltrappe, hvor flere Tilbedere komme ned. Fra denne Side falder Lyset ind, som jevnt udbreder sig giennem Stalden, hvor under Hækken sees Bagdelen af et Asen med sit Seletöi, og ved den et Bundt Stikker. I Baggrunden aabner En Dören for at see, hvad der foregaaer. Paa Forgrunden til Höire sees Hyrdens Hund, og en Sivkurv med Tömmermandens Redskaber. Til Venstre ligger en Melkekrukke paa en Tönde, der bærer Indskriften: *M. Sorgh.*

1642, saa at Forfatterens Navn i Almindelighed afskrives urigtig. Enhver Beskuer vil selv blive vaer Lysets höist mesterlige Uddeling; disse giennemsigtige Anströg, og hver Character især, lige indtil den sande Simpelhed, der forædler Maria; men jeg maa anmærke, at alle Kunstkiendere, som have seet dette Arbeide, erklære, at de aldrig saae noget saa skiönt fra denne Mesters Haand. — T. 21 T. h. 30 T. b.

No. 35. SAMUEL HOOGSTRATEN.

I Dortrecht skal denne være föd Aar 1627, og efter at have fulgt *Rembrandts* Skole, sögte han Italien, hvor han dannede sig, og forlod for det meste sin Mesters Maneer, uden i Portraitet, vel vidende, at den stærke Modsætning ikke fandt alles Bifald; men man anseer ham endog for at have gaaet over til en Raahed i sin Colorit. Han var tillige Lærd, Digter, og prosaisk Skribent. Hans Afhandling over Malerkunsten er meget agtet, og hans Reise i Italien regnes mellem hans bedste litterariske Arbeider. Alle Fag lige indtil den döde Natur lykkedes ham, men især var Portraitet og det historiske dem, han meest yndede. Han döde i Dortrecht 1678. *Le Brun* giver et Kobber T. II. p. 11. og siger: "Efter hans "Mesters store Grundsætninger, uden at følge hans "Maneer, havde han en blöd og behagelig Pensel, "og vidste at give sine Smaaarbeider en uendelig Ynde,

"deres Priis kan jeg ikke fastsætte, da de ere höist "sieldne."

PARIS'S DOM.

Hyrden Paris paa Bierget Ida blev valgt af Jupiter, der ikke vidste, at han var Sön af Kong Priamus, til at skille Trætten mellem Juno, Pallas og Venus, hvo der skulde have det Guldæble med Paaskrift: *til den Skiönneste*, som Spliden havde kastet ind paa Bordet ved Gudernes Fest. Nögne skulde de stilles for Hyrden, og han tilkiendte Venus det. — Han sidder her under Bierget ved Siden af hans Hiord, rækkende Venus Stridens Æble, som hun modtager med en undselig Selvbevidsthed af hendes fortiente Fortrin; ogsaa hendes Sön vil have Deel i Æblet. Juno med sit Gevandt under Armen, har allerede vendt Ryggen, og kaster endnu et skiælende Öie til denne Scene, medens Minerva paa den anden Side af Skiöngudinden, stöttende sig ved sin Landse, truer ham med sin vise Finger. Mercurius, der skal bringe Jupiter Paris's Dom, staaer bag Gruppen. Ved Hyrdens Side ligger hans Hund. For at skiönne, hvor vel denne Forestilling er tænkt, og Handlingen concentreret, til Udtryk

af Eenhed og Interesse, eftersee man samme Materie behandlet af Rubens i det Orleanske Galerie, 1ste Bind S. 11. Paa Bænken staaer Mesterens hele Underskrift: *Hoochstraten*, saa at han i Almindelighed ikke skrives rigtig. — T. 7 T. h. 11 T. b.

No. 36. LUDOLPH BACKHUYSEN.

Föd i Embden 1631, kom for sin skiönne Haandskrift paa et Handelscontoir i Amsterdam; i hans 19de Aar begyndte han, uden Veiledning, at tegne Fartöierne i Havnen saa skiönt, at hans Haandtegninger solgtes til 100 Gylden; derefter tog han Undervisning af *Everdingen*, og opofrede sig med saa stor en Lidenskab for sin Kunst, at han gik til Söes i sin Baad i de stærkeste Storme for at studere Hav og Himmel i sit Oprör. Söefolk förte ham endog med Magt i Land for at frelse ham. Han döde i Amsterdam 1709. *Le Brun*, der Tom. II. pag. 62 giver os et Mönster liigt dette Stykke i Störrelse og Qvalité, siger: "*Backhuysen* har med det störste Held "efterlignet Himmel og Hav; hans Maneer er blöd, "let og behagelig; de af hans Arbeider, som fore"stille Sandrevler og Söekyster, som det vi have "ladet stikke, ere de rareste. *Backhuysen* er saa "fuldkommen, at man intet kan have at udsætte, "undtagen, at i hans sidste Arbeider ere Farvean"strögene alt for rödagtige; men hvo er den Maler,

"hvis Maneer ei har forandret sig i Alderdommen? "Prisen for hans smukkeste Arbeider er fra syv til "otte tusende Livres."

SÖESTYKKE.

Dette forestiller en Indseiling mellem en Landtunge og en Pynt, hvor man seer et Par Fiskere med deres Fiskerbaad. Söen er temmelig i Bevægelse, en Sluppe med fem Mand holder ind ad Havnen, længere borte kommer en anden. Paa Höire ligger et Orlogskib til Ankers, længere borte et andet aftaklet. I Fiernen sees i Bygen komme et Skib under Seil med Lodsbaaden ved Siden. Paa Fiskerbaaden læses hans Anagram: *L. B.* 1689. Dette Stykke tilhörte Hr *de Labistratens* Cabinet i Antwerpen, som blev solgt i Junii 1804. See Catalog p. 6. No. 4. — L. 15½ T. h. 13½ T. b.

No. 37. LUDOLPH BACKHUYSEN.

FISKEHANDLEREN.

Den store Sandhed, hvormed denne Maler har copieret Naturen, lige indtil de skrækkeligste Scener af Storm og Uveir, lader intet tilbage at önske, naar han endog gaaer uden

for sit Fag, i at forestille en hollandsk Fisker, der sælger Torsk eller Cabliau. — Foran sin Hytte staaer han ved et Bord, med den ene Haand paa Kurven, hvoraf han tager sine Vare, medens han med den anden viser deres gode Qualité. Intet kan være mere talende end denne gamle Söemands Character, der synes at trodse alle Elementets Farer. Ilden i hans Öine, Rynkerne paa hans Pande, Styrken i hans Mund, og hans Skiægs Graahed fortolke ligesaa meget hans Aabenhiertighed som hans Bestemthed. Et Törklæde löselig kastet om hans Hals, en blaa Tröie, en röd Vest, Skipperens Knappe og vævede Hat udgiöre hans Costume. Ved Siden af ham seer man en hollandsk Pige, meget opmærksom paa at tælle sine Penge for en kiöbt Fisk. Bag ham vise sig Masterne af hans Fiskerfartöier. Paa Bordet, hvor hans Fiske med deres Indvolde ligge udbredte, findes en Fiskebænk, mærket med hans Chiffre *L. B.* — Sieldenheden af slige Arbeider fra denne Mesters Haand, hvis blöde Pensel og harmoniske Colorit ere saa ganske umiskiendelige, har giort, at man har troet, at det var Portraitet af den Fiskermand, der pleiede at före ham ud paa Dybet at stu-

dere sit Element. — Lærred limet paa Træe 11½ T. h. 9½ T. b.

No. 38. FREDERIC MOUCHERON og LINGELBACH.

Föd i Emden 1633, lærte under *Asselyn*, studerede i Frankerig, og nedsatte sig siden i Amsterdam. *Le Brun*, der T. II. p. 35. giver os et af de skiönneste Mönstere paa denne Malers Arbeider, siger: "at deres egentlige Fortieneste bestaaer i en god "Tone af Farve, Lövværket let toucheret, og hans "Fierner dunstrige og afvexlende. I Frankerige pry-"dede *Helmbreker* hans Landskaber med Figurer og "Dyr, som siden i Holland *van de Velde* og *Lingel-"bach*; han anslaaer hans Arbeider fra 4 til 6000 "Livre, naar Figurerne ere af *van de Velde*, og en "Fierdedeel mindre, naar af andre." Han anseer *Isaac Moucheron* for en udmærket Artist, men synes at kiende ham mindre, i det han siger, "at han "er mere bekiendt ved hans i Holland meget agte-"de smukke Tegninger end ved Malerier."

LANDSKAB.

Dette Landskab viser i Forgrunden paa venstre Haand Stammen af et Par svære Træer paa en Brink, hvor to Gedder staae, inden for hvilken er et Vandsted; paa höire sees mellem

Træerne et Par Hyrder, to Köer og en Flok Faar, som gaaer til Vands. Længere borte hæver sig een Plan over en anden indtil Biergene i Fiernen, der ere indhyllede i Dunster. Figurerne af *Lingelbach.* Undertegnet *F. de Moucheron.* — L. 29¼ T. h. 38 T. b.

No. 39. ISAAC MOUCHERON og EMANUEL DE WIT.

Isaac blev föd i Amsterdam 1670 af *Frederic*, hvis Lærling han var; han gik siden til Italien, hvor han fordybede sig i at copiere alt omkring Tivoli, vendte tilbage til sit Fædreneland, hvor han blev meget sögt, og *Descamps* siger: "at han overtraf sin "Fader i Malerkunsten, at han kiendte Architectu-"ren og Perspectiven til Grunde, at hans Lövværk "er anströget med stor Lethed, og at man neppe "kan see en rigere Plan end i hans Landskab, hvor "fremhængende Grene, Planter og Bygninger afvex-"le. Ogsaa Figurer malte han vel, men ofte ere "de malte af *de Wit*, *Verkolie* o. fl.

LANDSKAB.

Dette Malerie viser paa Venstre af Forgrunden en Fontaine under et Træe, paa Höire en Architectur i Ruiner, hvoraf Stykker ligge nedtumlede paa Jorden, bevoxet med Bu-

ske. Nogle Figurer sees i Midten af Forgrunden, som ved Trappetrin leder op til den Bygge, der indslutter Rivieret, paa hvis anden Side sees Landet, Bygninger og Bierge i Fiernen. Figurerne af *de Wit.* Undertegnet *J. Moucheron.* — L. 26 T. b. 21 T. h.

No. 40. JACOB RUYSDAEL.

Denne Maler der er föd i Harlem, angives for at have seet Lyset 1635, Cataloget over Paris's Museum fastsætter endog 1640, og uagtet Historikerne anmærke, at han tolv Aar gammel allerede frembragte Malerier, der forundrede Kiendere, saa har jeg dog seet Malerier af ham, undertegnede 1643, 44 og 45, som viisde et alt for fuldkomment Arbeide, for at være saa tidlig en Ungdoms Product, det er nok at han sögte *Berchem*, sluttede et gavnligt Venskab med ham, og arbeidede stedse i Egnen om Amsterdam uden nogensinde at reise. — Han malede Landskaber og Söehavne. "Hans Farve" siger *Le Brun* T. I. pag. 57, hvor han giver os to Kobbere, "er varm og forgyldt, hans Penselströg fiin og "bestemt. Han har i Begyndelsen efterlignet *Berc-*"*hems* förste Stiil, samt *Everdingens*, og har i sine man-"ge Arbeider efterladt tre Manerer. De förste Ar-"beider ere af en levende Tone, der giör dem af-"stikkende og sögte. Derfra er han gaaet over til "den skiönne Maneer, der er studeret, fuldendt og

"af en ubeskrivelig Ynde; det var da, at hans Land-"skaber bleve prydede med Figurer af *van de Velde*, "*Berchem*, *Wouwermann* og *Lingelbach*. Han har "desuden malet Söestykker, Udsigter af Harlem, Ske-"veling, og andre, hvori Tonen er mere graaladen, "og Penselen fört med mere Lethed. — Skiönne Ar-"beider af denne Mester sælges fra 6 til 8000 Livres. "De af hans sidste Maneer ere mindst agtede i Fran-"kerig, og Vandfaldene söges begierligen i England; "ogsaa finder man der mange af *Everdingens* tillag-"te *Ruysdael*."

EGESKOVEN.

Denne Mignature forestiller blot en opgaaende Vei giennem en tyk Egeskov, hvor Træe uden for Træe, Green uden for Green vise en Tykning, som vi see i Naturen. Hist og her foran staae nogle frodige Buske og Kratskov; men det er Alt saa mörkt, at det kræver en passende Klarhed for at oplyses. Giennem den i Skoven löbende Krumvei, der faaer en mærkelig Virkning ved den skiönne Himmel, der aabner sig, trasker en Mand og en Dreng af alle Kræfter, malte af *van de Velde*. Man seer af den bestemte Pensel og det kraftige Lövværk, at *Ruysdael* maae have været meer end 10 Aar gammel, da Stykket er op-

rindeligen undertegnet *J. Ruysdael.* 1645. — T. 8 T. h. 6½ T. b.

No. 41. JACOB RUYSDAEL.

KALKOVNEN.

Le Brun, der allerede har anmærket de tre Manerer, der findes i *Ruysdaels* Arbeider, har til samme Tiid, saafremt man ellers vil raadspörge Naturen, sagt os, at denne er den skiönneste; ogsaa finder man Partier af den samme klare, fremragende Holdning i ethvert af hans gode Arbeider. Imidlertid erindrer jeg ikke at have seet noget saa klart, saa lyst i Farven, uden det med de to Möller, der sees i Museum Napoleon under No. 537, hvor Figurerne ere af *Wouwerman*. Men det er nok, at hans Luft, Lövværk, Vand, Træestammer, Forgrunde, fremragende Grene og hele Tone vise Mesteren. Man seer her et Landskab som deelt i to. Til Venstre staae nogle Huse og en Kalkovn med sin naturligen opstigende Rög. I det med Siv begroede Vandsted lægger en Mand i sin Baad til ved en anden. Til Höire snoer sig frem en Vei, bevoxet ved Vandsiden med de frodigste Egetræer, og ved den anden

med lavere, op mod en Bygning indhegnet med Plankeværk. Paa Veien sees tre Figurer. — Hvorledes Maleren har vidst at bringe enhver Gienstand saaledes frem, lade Öiet omvanke indtil det Indere af hans Plan, og frembringe denne Virkning, vil man overlade til Artisten at udfinde. — L. 30 T. b. 24 T. b.

No. 42. JACOB RUYSDAEL.

VANDFALDET.

Det, der i Almindelighed characteriserer denne Mesters meest beundrede Arbeider, findes næsten heri forenet; maleriske dristige Beliggenheder, Höider, Vandfald, Bygninger og faa Figurer, thi han malte helst Steder, hvor kun faa Beboere kunde formodes. Forgrunden modtager Faldet af to sammenlöbende Strömme, den större, der styrter sig ned over Klippestykker mellem to Bierghöider paa Höire, den mindre paa Venstre, der har skaaret sig en Vei under Foden af den Grund, hvorpaa den graa Skovhytte staaer, og som Beboerne söge at giöre veibar, ved at belægge den tvers over med nogle Træestammer, i Form af Broe. Hist og her skyde sig frem hans afstikkende

Buskværk. Til Höire paa Bakken ligger i Fiernen et gammelt Bergslot med Taarne. Luftens Bevægelse, Vandets Klarhed og Skum forene sig med det Heles Holding og de skiönne smaa Figurer til at forestille en sand Naturscene. — T. $15\frac{1}{2}$ T. b. $17\frac{1}{2}$ T. h.

No. 43. JOH. REYNIER DE VRIES.

Denne Mester, hvis Levnet er hidtil ubekiendt, er anfört af *Le Brun* T. I. p. 59, hvor han siger, at han forvirres ofte med *Ruysdael*, og at hans bedste Arbeider sælges indtil 50 Louisd'or; er nöiere omtalt hos *Fueslin* p. 701, der anförer ham som Discipel af *Ruysdael*, og at et af hans Malerier findes undertegnet 1657.

EN SKOVEGN.

Dette Landskab forestiller et gammelt Taarn paa Bredden af en Flod, ved Siden af hvilket sees en muret Hytte, hvor et Par Mænd holder Samtale. Tyk, skyggefuld Buskværk, forenet med de gamle Mure, udbrede et Mörke over Egnen, der speiler sig i Vandet; paa den anden Side af hvilket sees et Kirketaarn m. v. Det er denne Stiil i Landskaberne, som nu saa meget söges, fordi den nærmer sig *Ruysdael* og *Hobbema;* men afstikkende som denne To-

ne er ved sin stærke Virkning, saa vil dog Naturens strænge Følger altid finde den for mörk. Ogsaa har denne Mester undertiden fulgt *Wynant's* Maneer, og da er han lysere; men man agte vel, ikke at forvirre *Reynier* med *Hans Fredemand de Vries*, som *Le Brun* synes selv at have giort. Undertegnet *R. Vries.* — T. 17½ T. b. 22 T. h.

No. 44. JAN VAN DER HAGEN.

Omtrent 1635 maa denne Maler være föd i Haag; i övrigt vides lidet andet om ham, end at hans Tegninger af Landskaber mellem Cleve og Nimwegen, der skattes meget höit, ere udarbeidede mellem 1650 og 1662. — *Le Brun* siger T. II. p. 79: "*van Hagen* "er en af de duelige Malere, der saa at sige ere "forglemte. I hans Malerier er Perspectivet for- "treffelig iagttaget; en smuk og riig Couleur skyder "alle Gienstandene frem; Figurer og Dyr ere lige- "saa godt malte som af *van de Velde* og *Paul Potter;* "kort, de ere af störste Skiönhed. Nogle af hans "Malerier falde ganske i det Sorte, blant hvilke det, "vi her have ladet stikke, fordi han har betient sig "af den blaa Aske isteden for Ultramarin; imidler- "tid have de en afstikkende Virkning, et kostbart "Lövværk, en sand og kraftig Farve, der allevegne "forraade den store Mesters Talent. Havde *van Ha-* "*gen* stedse betient sig af Ultramarin isteden for den

"blaa Aske, saa skulde han nu være anseet for en "af Hollands förste Kunstnere. Hans Arbeider ere "meget sieldne."

ET LYSTSLOT.

Meget som dette Stykke har været omtvistet i Nederlandene af de störste Kiendere af den hollandske Skole, snart at Landskabet var af *J. Ruysdael* i hans förste Maneer, og som Portrait (om jeg ellers tör bruge dette Udtryk) hans almindelige Stiil uliig, at Bygningerne vare af *van der Heyde*, og Figurerne af *van de Velde*, og snart at det Hele var af de to sidste o. s. v., saa har jeg aldrig kunnet komme til den Vished der som her, thi i intet Cabinet i Holland eller Nederlandene, skiönt jeg troer at have giennemgaaet de bedste og fleste, har jeg endnu truffet en eneste *van der Hagen*, ikkun i Museum i Paris een, men for liden til nok at vise Mesteren. I Samlingen paa det kongelige Kunstkammer her, forevises derimod flere, men især en meget stor og skiön, undertegnet af Mesteren, hvis Lövkast, Buskværk og Tone svare saa fuldkommen til disse Poppelpile, til de kraftfulde Vexter paa Forgrunden, at jeg med god Sikkerhed tör tillægge

ham dette Arbeide; dog, da man seer, at Bygningen har været en Hovedsag, saa tör jeg ikke modsige, at jo samme, skiönt i det större, tör være af *van der Heyde*, der var samtidig med ham, da Muur, Tagsteen, Lys og Skyggefald ganske ligne *van der Heyde*, der ellers arbeidede i det Smaa og ofte ved Hielp af Camera obscura. — Maleren har havt et Lystslot at male, bygt i den gamle Stiil, med to Flöie, gothiske runde Udtaarne og Gavle, og et firkantet höit Taarn i Midten med Altan. Sammes Indgang er befæstet ved en Vindebroe, over hvilken en Herre i spansk Dragt med sin Dame gaaer ud paa en Terrasse, der löber foran Façaden hen til en Sidebygning paa Venstre, bygt af hollandske brændte Steen, sammenbundne med Jern Bolter; langs denne Bygning er plantet en Række Træer, uden for hvilke man seer Folk paa Gaden, kigende ind over Hegnet. Paa Terrassen sees adskillige Folk, Hunde, Statuer og en Pumpe. Fra denne Terrasse gaaer en Trappe ned til de ydere Graver, der omgive Slottet; paa Skraaningen er plantet klippede Buske; Bredden af Gravene er bevoxet med Rör og Siv, og strax ved öser en Mand sin Baad.

Midt i Graven staaer en Neptun paa en Piedestal, alt i hollandsk Stiil. Til Höire er indhegnet et pynteligt Hyttefad, hvor en Mand ligger ned for at drage Fisk op, en anden staaer ved Siden og seer til, og paa en Brink ovenfor hviler en tredie sig; i det fiernere Landskab til Höire sees atter et Par andre, og mellem Poppelpilene til Höire af Bygningen atter en anden, endog paa Altanen af Flöien og i de aabne Vinduer sees Personer. Men som alle disse Figurer og Hunde ere udförte med en Tegning og Delicatesse, som bekræfter *Le Bruns* Dom, saa er ogsaa Buskene foran Gravene udförte med en mesterlig kraftfuld Pensel, og en ualmindelig Sandhed, lige indtil det stille Vand, hvori Alting speiler sig. For at give saa eensformig en Forestilling, som en sirlig Bygning med klippede Hække er, en vis Varme og Interesse, har Maleren grebet det prægtige Öieblik i Naturen, naar en tyk Torden trækker op, hvilken spiller her med sine Hvirvelvinde i Poppelpilene paa den ene Side og formörker alt, medens Solen brændende falder med fordoblet Kraft paa den anden Side af Bygningen, og ved den stærke Modsætning af Lys og Skygge giör Virkningen desmere

paafaldende. Paa Neptuns Piedestal findes tegnet *J. V. R.*, der vel snarere, da det er i Træk, skal være et *H.* fec. 1652.— L. 34 T. h. 51½ T. b.

No. 45. CARL DU JARDIN og JAC. RUYSDAEL.

Denne Discipel af *Berchem* födtes i Amsterdam 1640, gik tidlig til Italien, hvor hans Arbeider bleve dyrt betalte, paa hans Tilbagekomst arbeidede han meget i Lyon, men hans Forlystelser overgik hans store Indkomster, og da han fandt sig meget forgieldet, ægtede han sin gamle men rige Vertinde. Skamfuld herover, da han var kommen tilbage til Amsterdam, hvor han udarbeidede en Mængde Malerier, hvis Priis han kunde bestemme som han vilde, og plaget af hans gamle Kielling, gik han tilsidst hemmelig tilbage til Venedig, hvor han döde i sin blomstrende Alder 1678. *Le Brun* giver os T. I. p. 53. to Mönstere i det Smaa, og siger: "at han lærte snart efter hans Tilbagekomst "til Amsterdam, at Malerie i Smaat kræver mere "Finhed og Sandhed, han studerede Naturen; hans "Malerier ere ligesaa mange Mesterstykker; han har "malt Historien i naturlig Störrelse, og hans Arbei-"der af dette Slags, uden at være ligesaa fuldkom-"ne som hans Landskaber, vise Skiönheder i Detail, "der ere höist beundringsværdige, hans *Charlatan* i "Museum Napoleon, som kostede 20,000 Livre, vi-"ser os hans skiönne Maneer. Det Stykke, vi have

"ladet stikke, som forestiller Kreaturene, kostede "4800 Livre, Landskabet 3000 Livre, Konen, der "driver sin Mule over Vandstedet, blev solgt til Lon-"don for 6000 Livre; og jeg tilstaaer, at jeg kiender "faa Malerier, der kan lignes med denne Mesters, "som sielden ere copierede eller efterlignede."

BARNDOMMENS LYKSALIGHED.

At *Carl du Jardin* har malt Portraiter, sees endog af det Stykke, som forevises i Museum Napoleon, og uagtet nærværende Product er et sandt allegorisk Malerie, et Sindbillede, maaskee det sindrigste paa Barndommens Lyksalighed, saa synes dog Figurens Character, der vilde have været mere ædel, om det var blot Ideal, at tilkiendegive, at Ansigtet er efter Naturen, det övrige er det skabende Genie, der forestiller den glade Dreng, 33 Tommer höi, staaende med den ene Fod paa en Boble i en stor Söeskal, fyldt med Coraller og Söevexter, medens han holder den anden Fod ud over det oprörte Hav, hvorpaa hans Skal svömmer langt fra Land, som sees i Fiernen; han er omgivet med Lykkens Gevandt, der tiener ham til Seil; en stormende Himmel svæver over hans Hoved, og Söen sprudler op mod hans enge Fartöi; men Barndommen,

Lykkens personificerede Symbol, kiender ikke Farer, kun Glæde og Lyksalighed, thi han har blæst sine Sæbebobler, der lykkes, og han strækker sin höire Haand, hvori han holder Röret, ud i en Spænding, som viser hans Glædes Hæftighed, medens han i den Venstre holder Skallen med Sæben, hvorpaa hviler et Par endnu uafsendte Bobler; men han seer kun sine Arbeider, og synes at sige: *O Gud! hvor lykkelig jeg er!* Hans kröllede Lokker, Hulheden i Kinden, hans inderlige Smiil opvækker en Følelse hos Tilskueren, som neppe holder ham fri for at betale denne glade Yngling med et Smiil, og er det muligt, at Maleren kan gaae længere end at meddele os de Følelser, hvormed han var besielet, da han udförte sit Arbeide? Den skiönne Tanke i Sammensætningen, Tegningens strænge Rigtighed og Lethed, det Transparente i Sæbeboblerne og Coloriten, og Contourernes Reenhed, der saa meget characteriserer denne Mester, give denne allegoriske Tegning et Fortrin hos den store Stiils Elskere for alle Harlequinader, som den hollandske Smag kan have drevet til uhyre Priser. Af hans Paaskrift paa den store Söeskal *K. du Jardin.* f. Ao. 1663, seer man,

at han har malt det 23 Aar gammel, altsaa nogle Aar för hans sidste Afreise til Venedig; Luften sees at være af ham selv, men Söen skal være malt af *Ruysdael*, saaledes i det ringeste bekræfter den erfarne Kunstkiender *Reyers* i Amsterdam, hos hvem dette Stykke er kiöbt. L. 42½ T. h. 34 T. b.

No. 46. JAN STEEN.

Dette store Kunstgenie föddes i Leyden 1636, lærte sidst hos *van Goyen*, som for hans comiske Lune og Munterhed gav ham sin Datter til Ægte og et Bryggerie; men snart havde han tilsat Alt, og begyndte at holde Vertshuus, hvor han drak meest selv, og naar Kielderen var tom, tog han Skiltet ind, og lukte sin Dör, til han fik nogle Stykker færdige, der satte ham i Stand til paa nye at kiöbe Viin. — Alt hans Arbeide er saaledes blot Naturens, Geniets, ei Kunst-Studeringens; og er Materien for det meeste hentet af det ringe Livs Scener, saa er dette udtrykt med en Kraft, en Afvæxling, en Bevægelse, en Sandhed, der ere ligesaa umiskiendelige, som Blödheden i hans Former, Finheden i hans Anströg og Harmonien i Coloriten. — *Le Brun*, der p. 78. T. I. giver Kobberet af et lidet saare skiönt Landskab, hvilket sielden var hans Æmne, siger derfor: "Denne Maler var beundret af den engelske Maler "*Reynolds* for en af de meest sande og harmoniske

"Colorister; ham er altid Naturen liig, og aldrig "træffer man en haard eller skiærende Farve i hans "Arbeider. Indtil 6000 Livres angiver han Salget "af et af hans Stykker, der fortiene Plads i de för-"ste Cabinetter." I Almindelighed forestille hans Malerier meest Farcer og Pudseerligheder af to, tre eller faa flere Figurer, som sælges fra 50 til 100 Louisd'or. Allerede 1780 solgtes de to Stykker, der findes stukne i *Poullains* Cabinet p. 40 og 41, det ene for 2400 Livre, det andet for 1800 Livre. See Side 23.

DAVIDS TRIUMPH.

Dette Stykke derimod er heel ualmindeligt, saavel i Henseende til sin rige Composition, som til Æmnet; det er en Parodie paa Davids Seiervinding. Man seer Helten forestilt som en lang Karl med et dumt Hoved, kronet med Laurbær, og væbnet med en uhyre Sabel, at bestige Trappen til Alteret for at modtage Lykönskning af Prindsessen, Kong Sauls Datter, der kommer ham i Möde, klæd i hviid Atlas, og med en Vertshuuspiges Galanterie i alle sine Gebærder. Paa höire Side af Helten ankommer Kong Saul i en Triumphvogn, trukken af fire hvide Heste, ledsaget af sine Stridsmænd til Hest og til Fods, og omringet af Folket knælende for ham. Majestæ-

tisk og sikker som en Gud sidder han der i österlandsk Stolthed, hörende paa den Herold, der til Hest tilbröler ham sin Lov i sit bugtede Horn. Forrideren seer smægtende op til sin Fane, og i Baggrunden viser sig en Vrimmel af Folk, Cameler m. v. Paa Alterets Forhöiniug opföres moderne instrumental og vocal Musik af 15 Personer, blant hvilke kiendes Sangerinden med Blomsterkurven, *Jean Steens* Kone, der ofte forestilles i hans Stykker beruset som her, og *Jean Steen* selv, der dandsende paa en Forhöining med Tambourinen i Haanden, har en Ræverumpe i Nakken og et Par Briller malt paa sin Bagdeel. Paa Alteret, hvor Viraken brænder, findes Inscriptionen: *Soli Deo gloria* og et Vers paa Hollandsk. Ved Siden sees en Dreng med sin Tromme at triumphere paa sin Maade over Goliaths afhugne Hoved. Fra Murene vise sig Tilskuere. — Hvor meget er det ikke at beklage, at et saa vittigt Hoved, thi man kan ikke nægte Farçen sin Fortieneste, saa correct en Tegning og saa blöd en Pensel ikke har behandlet ædlere Gienstande, eller givet Kunsten sin Værd i at forene det Gode med det Skiönne. — Dette Stykke er af alle kunstelskende Reisende længe be-

kiendt i det *Werbrouchske* Cabinet i Antwerpen, som blev solgt 1804 den 19de Juni. See Cataloget pag. 45. No. 163. Undertegnet *Jean Steen.* 1671. — L. 38¾ T. h. 58 T. b.

No. 47. JAN HACKERT og ADRIAN VAN DE VELDE.

Jan ansees for at være föd i Amsterdam 1636; han reisde til Tydskland og Sweits, hvor han indsluttede sig i Huler for at studere Naturen. Efterat nogle Arbeidere havde truffet ham adskillige Gange i denne Stilling, og bemærkede, at han stirrede stedse paa den samme Gienstand, skiönt de ikke fandt andet end nogle uforstaaelige Mærker nedskrevet paa hans Papir, saa paagreb de ham, og bragte ham til Dommeren, som en Troldkarl. Dommeren, der snart fandt ud, at han var Maler, satte ham i Frihed, og sörgede for, at han fortsatte sin Studering uforstyrret. — *Le Brun* giver os T. II. p. 80 et skiönt Mönster af denne Mesters Arbeider, og siger: "*Hackert* "er en duelig Landskabsmaler, altid sand og rigtig "i Forbindelsen af hans Virkninger; han har i Sær"deleshed fundet Fornöielse i at forestille Skove, hvor "Solen stikker tvers imellem Træerne. Hans Maneer "er flydende, og hans Penselströg let og giennem"sigtig. Stor Efterligner af Naturen, som han al"drig tabte af Sigte, ere hans Malerier opklarede af "Solen til forskiellige Timer paa Dagen, hans Træer

"ere skiönt afvexlede, og hans Arbeider kan sættes "ved Siden af de störste Mesteres, de ere berigede "med skiönne Figurer af *van de Velde* eller *Lingel-*"*bach.* Prisen 2000 Livres."

ET SKOVRIGT LANDSKAB.

Paa Forgrunden sees nogle store Træer med deres hvide Bark paa et lavt Jordströg bevoxet med Kratskov, bag disse nogle Ruiner og en klar Udsigt mellem Træerne til den af den nedgaaende Soel glödende Mark og ildröde Skyer, der synes at hænge svævende over Toppen af Træerne. Til Höire seer man ind i Tykningen af Skoven adskillende hvert Træe med deres Mellemrum. Paa den lave Forgrund drikker en Hund af Vandstedet, hvorfra en Hyrde driver sit Qvæg, og lader til at ville forstyrre en Parring, som en Pige, der driver sin Mule over Vandstedet, synes at være opmærksom paa. Det er ufornödent at analysere dette Arbeides Fortieneste efter at have forudskikket *Le Bruns* Anmærkninger, men jeg vil alene giöre dem opmærksomme, der have besögt mange Cabineter, hvor sieldent det er at möde saa varm, saa capital en *Hackert* med *van de Veldes* Figurer, skiönt det tillige er Skad

at dette Stykke er malt paa to Stykker Lærred. Det har ligeledes tilhört det under 19de Juni 1804 i Antwerpen solgte Cabinet. See Catalog No. 65. p. 23. Et Landskab af lige Störrelse med dette, men mindre kraftigt, er tilkiöbs hos *Reyers* i Amsterdam for 1400 Gylden. — L. 32 T. h. 37 T. b.

No. 48. JAN VAN DER HEYDEN og ADRIAN VAN DE VELDE.

Van der Heyden föddes i Gorcum 1637, begyndte at male gamle Slotte og Bygninger med saadan en Nöiagtighed, at man kunde tælle Stenene i dem, hvilket giorde snart hans Arbeider sögte, og disse bleve prydede med skiönne Figurer af *Adrian van de Velde*, undertiden og af *Eglon van der Neer*. *Le Brun*, der T. I. p. 81 giver os et skiönt Mönster, siger: "*van der Heyden* har vidst at hensætte Natu-"rens fineste Træk i sine Arbeider, saa at man skul-"de troe at see tvers igiennem et reflecterende Glas, "hans Himmel, Landskaber, alt er udtrykt med den "störste Sandhed. Hans Malerier ere kostbare, Bent-"heims Slot, som jeg havde i min Samling, blev "solgt for 7000 Livres; Raadstuen i Amsterdam, som "befindes i Museum, er værd 20,000 Livres. Men "det er godt at advare Elskerne, at der i Nederlan-"dene findes mange Slags Malerier, som i Steden "for at være malte, ere ikkun Kobberstykker aftryk-

"te paa Velinpapir, som ere colorerede; Tagene, "Sammensætningen af Stene og Brolægning ere ik- "kun Træk af Gravstikken. Figurerne og Lövvær- "ket ere i disse höist maadelige."

LANDSKAB.

Dette Stykke viser mindre den store Kunstners Fortieneste, dersom denne bestaaer mere i möisommeligen at copiere hver Linie, hver Punct i Naturen, end ved et skabende Genie og en fri Pensel at afbilde dens Skiönheder. Man seer saaledes her ikke Muur og Tagstene udpunkterede, men Porten til en Flække eller et gammelt Slot i gothisk Stiil, med Krigstaarn og uregelmæssige Vinduer, malt med Kraft, Skiönhed og Sandhed. For denne Port har en Borger Vagt, og bærer Geværet paa den höire Skulder. To gaae ind ad Porten, strax ved ham staaer et Barn, og foran Hytten ved Siden af Porten sees en Betlerske med et Barn paa Ryggen og et andet ved Haanden. Langs med Slottet og sammes Grund löber et lidet Rivier, hvori Bygninger, Træer og andre Gienstande speile sig, lige indtil Konen, der vasker Klæder; bag hende sees mellem Tykning af Træer ringere Vaaninger med deres Beboere;

til Venstre af Bækken, som snoer sig, sees andre Huse, en Mand til Hest, en Seilbaad til Ankers, og paa Forgrunden en Cavaleer og Dame i spansk Dragt med deres Hund; men det som meest slaaer i dette Stykke, er den store Virkning, som Skyggefaldet, Lysfordelingen, der er *van der Heyden* saa egen, udbreder over det Hele, forenet med de afstikkende ranke Bögetræer, som ligeledes characterisere denne Mester, ligesom og den klare giennemtrængende Luft, der saa meget opliver Arbeidet. Dette Stykke tilhörte det i Antwerpen under 19de Juni 1804 solgte Cabinet. See Catalog p. 23. No. 66. — T. 23½ T. b. 18 T. h.

No. 49. J. BEERSTRATEN.

Le Brun har blant saa mange andre ogsaa den Fortieneste at have reddet adskillige Mesteres Navne fra Forglemmelse, eller har i det ringeste troet det, fordi han i sit Modersmaal fandt intet om dem, og Franskmændene gaae gierne ikke længere. Han troer saaledes at have været den förste, der giorde *Beerstraten* bekiendt, der malede de fortreffeligste Vintere, hvoraf han har ladet stikke en i T. III. p. 9, og tillægger *van de Velde* Figurerne. Han kalder ham urigtigen *Beextrate*, da hans Navn er *A. Beerstraten*. Denne er derimod *J. Beerstraten*, anfört af

Fueslin som Söemaler, samt i det wincklerske Cabinet, ogsaa i det Dresdener Galerie findes et Söestykke af denne Mester, og i *Gerard Hoets* Catalog anföres adskillige; men endog der giöres ikke nöie nok Forskiel mellem *A.* og *J.* og deres Underskrift saavel som Arbeidet, hvorom jeg ved adskillige Leiligheder har havt Erfaring, ere dog væsentligen forskiellige. Kunstkammeret bevarer en skiön Vinter af den förste. *J. Beerstraten* döde 1687.

EN SÖEPROSPECT.

At denne Mester har besögt Italien lader sig slutte af mange af hans Söehavne, og dette vidner ikke mindre om, at han har studeret Naturen i Middelhavet eller det adriatiske Hav, hvor disse Rækker af nögne isolerede Klipper, bevoxede med lidt Mos, löbe ud i Söen, og danne Havne eller tryg Ankerplads. Forgrunden tilbyder den sandeste Forestilling, man kan see af en Söekyst; nögent Land, et Par Hytter og en brat Klinte, bevoxet med lidt Söegræs, som end mere farver de paa Strandbredden af Söen vaskede Stene med sit stærke Grönne. Paa Pynten sees tre Folk. Op mod disse glide de jevne Bölger, forestilte med en Sandhed, som næsten bedrager Öiet. Til Höire ligger en hollandsk Galease med sine Seil

löse, og en Baad med sex Mand gaaer fra Borde; længere henue roer en anden, og til Venstre er fortöiet Vraget af et Skib, hvor adskillige Folk sees om Bord; disse Fartöier ligge i Læe af nogle Skiær, om hvilke Indlöbet gaaer, som atter er bedækket af en Række Klipper, der löbe langt ud i Söen, og kaste deres Skygger paa den glatte Söe, der desuden hist og her er fordunklet af de tykke Skyer, hvormed Himlen er overtrukken. Figurernes skiönne Tegning, der vist nok vare *van de Velde* værdige, det Fine og Fuldendte i Toug, Takkel og Skibsredskaberne forene sig heldigen med den sande Harmonie i Colorit af Vand, Mos og Klipper, der saa nöie afbilde de vestindiske Öers Udseende, at man troer sig paa Stedet. Men ogsaa den samme Sandhed hersker i *A. Beerstratens* Vintere, saa at jeg ikke vil vove at sige, da de saa meget have været forvirrede med hinanden, at de jo begge kan have malt lige Scener. Undertegnet *J. Beerstraten.* — L. 27½ T. h. 34 T. b.

No. 50. P. COLONIA.

Atter er her en Mester, der er undgaaet den flittige *Le Bruns* Opmærksomhed, i hvor meget han

end overtræffer mange af dem, han har draget frem for Lyset, men hvo kan udrette Alt? *Gerard Hoet's* Catalog anförer *A.* og *P. Colonia*, Samtidige med *Berchem*, *Wouwerman* o. fl. Begge ere formodentligen Sönner af *A. Colonia* fra Rotterdam, men denne har især giort sig berömt, skiönt Historikerne intet melde om ham, ved hans fortreffelige Nat- og Ildebrands Forestillinger, der meget overgaae *van der Poels* ved den giennemsigtige Reflexe i hans Arbeider, der oplyser hans Gienstande paa den meest harmoniske Maade. At denne har fulgt *Berchem* viser den hele Stiil, men at han og har studeret i Italien fremlyser af den Art Faar, Hunde og andre Kreature, han har fremstilt. I Övrigt veed jeg intet större at fremsætte til hans Fordeel end hans Arbeide, der forestiller:

NOA DER GAAER UD AF ARKEN.

Det er sikkert vanskeligt at giöre et Æmne henrivende for Öiet, som ikke er det for Forstanden; imidlertid giver det Dyrmaleren Anledning til at skaffe sin Kunst en vis Rang i at kunne före den hen under den historiske Classe. Man seer her Patriarchen Noa, som en bedaget Mand at gaae i Spidsen af sin Hær, hans Familie följer til Hest og til Fods; to Elephanter og et Par Cameler komme efter; foran dem vrimle Köer, Gedder, Faar, Sviin,

Hunde, Löver, Tigre, Svaner, Gæs, Heirer, Kalkuner, Rotter, Muus og mange flere Bæster, Par om Par, som deels begive sig om ad Biergveien, deels tabe sig i Fiernen indtil Arken selv, der efter Legenderne skulde være bygt i den hellige Kirkes Form. Bag denne viser sig en Række nögne Bierge. Over Forgrunden til Venstre derimod sees en meget steil Höide, paa hvis Top staaer endnu en muret Bygning, som synes at have trodset Oversvömmelsens Magt, saavel som de skiönne Træer og Buskværk, der voxe langs Biergets Side; men Maleren bör være Poet, og om han endog ikke har fulgt en Legende, der torde indeholde slige Tillæg, saa var det nödvendigt for ham som Landskabsmaler at skaffe til Veie alle de Biting, som i nogen Overeensstemmelse med hans Æmne kunde berige Arbeidet. Naar man saaledes giver op Paastand paa en Poussins philosophiske Aand, stræng Stiil, Analogie og Costume, saa har man stedse for sig en stor og harmonisk Handling, hvor Farverne ere sammensmeltede til en sielden Blödhed, hvor Lys og Skygge ere heldigen uddelte. Man bemærke alene, hvor frit det skiönne store Træe rager frem ved Hielp af det bageste

Luftperspeetiv, hvor Vandet brækker sit blaalige Skiær paa Svanernes Bryst, hvor Farverne paa den röde Koe spille ved Skyggerne, hvor Fiernen flyer og Luften svæver. Kort, det er saa meget i *Berchems* Maneer, og röber ved den dristige Pensel i Vexterne paa Forgrunden, saavel som ved den fine Behandling i Coloritens væsentligste Dele saa meget den store Kunstner, at et Arbeide saa capitalt som dette, giver Mesteren Rang efter hans store Mönster. Undertegnet *P. Colonia.* — L. 37 T. h. 32½ T. b.

No. 51. P. COLONIA.

FLUGTEN I ÆGYPTEN.

Ved Maanens blege Skin, der bryder sit Lys i Vandet, oplyses den hellige Familie paa dens Flugt til Ægypten. Maria ridende med sit Barn ved Brystet paa Asenet, holder Samtale med Joseph, der vandrer ved Siden. I Baggrunden skimter man nogle Bygninger; til Höire sees nogle Bakker og Træer, hvis Bark og skiönne Lövværk ere oplyste af Maanen. Den raske Pensel i Vexterne, det fine Anströg, den smeltede Colorit, den blöde Tone og det sande Udtryk i Æselet, der saa meget nærmer

sig *Berchems* Maneer, henrive Öiet medens den ganske ubedækkede Maane, uden kiendelig Straalebrækning i nærliggende Skyer, giör Plet i Maleriet. — T. 11 T. h. 10 T. b.

No. 52. CASPAR NETSCHER.

I Heidelberg skal denne Mand være föd 1639, men hans Moder flygtede efter Faderens Död fra Krigens Rædsler ind i en Fæstning, hvor hun saae to af sine Börn i sine Arme döe af Hunger; for at redde det tredie, vovede hun at nytte Nattens Mörke ved Flugt giennem den beleirende Fiende, og var lykkelig nok at naae Arnheim, hvor Almisse reddede dem. En Læge *Tullekens* tog Barnet til sig som sin egen, lod ham studere, men den Unge foretrak Malerkunsten, hvori han giorde stor Fremgang under *Koster;* men han besluttede at söge Italien, dog naaede han ikke længere end til Bourdeaux, hvor han giftede og nedsatte sig. Endelig vendte han tilbage til Haag, hvor han foruden andre smaa Arbeider, malede alle fremmede Ambassadeurer og Fyrster, som der strömmede til, og döde 1684. — *Le Brun*, der T. II. p. 84 giver os es Mönster af blot 10 T. paa 8 T. Störrelse, siger: "som "rigtig Tegner, fortreffelig Colorist, trofast Efterlig"ner af Naturen, maa man ansee *Caspar Netscher* "for en af de störste hollandske Mestere. Hans blö"de Pensel har givet hans Arbeider en Grad af Fuld-

"kommenhed, som vanskeligen naaes. Hans Sön "*Constantin*, der er kommen ham nærmest, er langt "efter ham. Hans smukke Compositioner ere me- "get sieldne, og ere værd fra 8 til 10,000 Livre. "De fleste bestaae i halve Figurer, seet tvers igien- "nem Vinduer. Hans Malerier staae i Classe med "dem af *Gerard Douw*, *Metzu*, *Mieris* og *Ary de* "*Vois*." Det Stykke, som findes stukket i *Poullains* Cabinet No. 63, der var kun 11 T. paa 9 T. blev solgt for 2400 Livre, see Side 23.

EN ÖVRIGHEDSPERSON I PORTRAIT.

Ikke alene *Titian* og *van Dyk* vidste at give i Portraiter en kraftig, paatrykkende Stilling, ogsaa *Netscher* og *Terburg* forstode denne Kunst. Her staaer en midaldrende Mand, klæd i Sort, bedækket med en stor spansk Peryk, en liden Knebelsbart, en broderet Halsklud og Skiorte, med den ene Haand i Siden og den anden hvilende paa en Marmorkugle af Altanen eller Vinduet hvor han staaer, til hvis Höire er tilbagetrukket et Gardine. Man sammenlige dette Mesterarbeides Dele med hvad *Le Brun* nys har sagt, og man maa give Mesteren den Ret, at nok faa have naaet og færre vil naae ham i at forene saa mange Fuldkommenheder. Plan, Tegning, Colorit og en

kostbar Finhed, udtrykt med Kraft. Men det er og malt i hans kraftigste Alder, i hans 37de Aar. Midt paa til Höire læses *C. Netscher.* F. 1675. — L. 18 T. h. 14½ T. b.

No. 53. JOHANNES BILTIUS.

Det ex Tilfældet med denne Mester som med flere frelste ved *Le Brun* fra Mörke og Forglemmelse, at han er undgaaet Skribenternes Opmærksomhed, uagtet hans sande Fortienester, mueligen fordi han har malt mange maadelige Arbeider paa en hvid Grund, der ikke have giort Lykke; andre paa en mörk Grund saa fuldendte og blöde, at de ere ikke en *Weeninx* uværdige; til disse vil jeg henföre en Hare paa det kongelige Kunstkammer.

FUGLESTYKKE.

Det samme gielder om nærværende Stykke, der forestiller en Agerhöne ophængt over et Bord, hvorpaa ligger et Par Kramsfugle, tre andre Fugle og nogle Rönnebær; bag ved sees Donen eller Snarerne og en Fiærpose. Fuglenes ophævede Bryst, Fiærenes Lethed, som om man havde blæst imellem dem, de læderagtige Födder og hornede Klöer ere udförte med ligesaa megen Sandhed, som Tonen i Co-

loriten er blöd. Det er undertegnet *J. Biltius* fecit. Ao. 1674. — L. 29 T. h. 22 T. b.

Np. 54. PETER DE HOOGE.

Denne Mester er föd omtrent 1643, og blev *Berchems* Lærling; studerede *Metzu*, *Mieris* og *Gonzales Coques*, er mindre bekiendt af Historien end af hans Arbeider, der först i de sildigere Aaringer have naaet en Anseelse, som sætte dem hen over al Priis. — *Le Brun*, der T. I. p. 52 giver os Kobberet af et Malerie, som befindes i Hr. *Destouches* Cabinet, af blot to Figurer, siger: "Denne Mesters Composi-"tioner ere i en nye Stiil, og Soelvirkninger frem-"bragte paa en underfuld Maade, indtil ofte endog "at skuffe. Det har varet længe, inden man erkiend-"te denne duelige Mesters virkelige Fortieneste, for-"di man tillagte andre mere berömte Artister hans "Arbeider, for at naae en höiere Priis. Man sælger "de bedste fra 100 til 150 Louisd'or." De sælges nu i Holland til 3 à 4000 Gylden. For det Stykke som var i Hr. *van Leydens* Cabinet, der blev solgt af *Paillet* og *Delaroche* i Paris i Udgangen af 1804, af lige Störrelse med dette, og indeholder kun tre Figurer i Forgrunden og een i Baggrunden, blev buddet af Hr. *La Vallée* for Museum Napoleon 5,300 Franker, men det blev taget tilbage for 5,500, see Catalog. p. 32. No. 43.

ET HOLLANDSK SELSKAB.

Denne Composition er langt rigere, den viser et hollandsk Selskab af ti Personer. Paa Forgrunden staaer en Cavaleer i spansk-hollandsk Dragt, færdig at dandse med sin Dame, klæd i guult Atlas, som flyder ned i de letteste Folder. Med Ryggen mod et Speil i sort Ramme til Venstre staaer et Fruentimmer i en röd Flöiels Kofte bræmmet med Hermelin, og holder Glas og Flaske. I Ruderne af det opslaaede Vindue speiles hendes Ansigt. Giennem dette Vindue, hvis Glas og Blye ere saa sandt forestillede, falder Solen kraftigen ind paa det musicerende Selskab; Violinspilleren, der vender Ryggen til Dagen, er i halvt Lys, to Clarinetspillere og en syngende Dame i fuldt Lys, lige over hvilken sidder en anden, klæd i Sort, for desmere at fremskyde de dandsende Personer, længere ind i Salen dandse to andre. Paa Væggen hænger et Malerie, uden Tvivl en Hyrdernes Tilbedelse i den *Rubenske* Maneer med sin gamle forgyldte Ramme. Gulvet er det hollandske indlagte couleurte Marmor, og for at concentrere det magiske Lys og den kraftige Soelvirkning, der opklarer alt bag og under enhver Figur, har Mesteren op-

trukket et Gardine, bag hvilket Scenen foregaaer. Ved denne sparsomme Uddeling af Lys ledes Öiet ind i en med Fliser belagt Forstue, paa den anden Side af hvilken atter sees et Værelse, opklaret af Solen, hvor der staaer et Bord. — Man behöver kun at blive ved at see paa dette skuffende Lys, for at tilkiende Mesteren den Fortieneste, at være den förste, der opfandt dette optiske Bedrag, at efterligne Naturen saa nöie, at man ved förste Öiekast troer, at Solen virkelig skinner derind. Og hvad Virkning vilde det ikke giöre, dersom Materie og Costume, svarende til Tegning og Udförelse, havde været öst af Grækernes Kilde. — L. 28 T. h. 24½ T. b.

No. 55. JAN WEENINX.

I Aaret 1644 föddes denne sieldne Mand i Amsterdam; som Discipel af sin Fader *Johan Baptist Weeninx*, mistede han ham i sit sextende Aar, og havde siden ingen anden Lærer end Naturen. Han begyndte med at copiere heldigen sin Faders Arbeider, siden efterlignede han dem. Historie, Dyr, Landskab, Blomster, alt lykkedes ham. I Nogle overtraf han sin Fader, og undgik den graa Tone, som skiæmmer mange af hans Faders Arbeider. Alt

fra hans Haand er af den kostbareste Finhed uden Törhed. Hans anselige Arbeider vise en Lethed og Storhed, som tilhörer Historiemaleren, og hans smaa Malerier den kostbareste Finhed. Hans Værker ere altid blevne betalte meget dyrt; han döde 1719. — Dette er *Le Bruns* almindelige Dom; men han siger særdeles T. I. S. 50, hvor han giver et Kobber af hans Jagtstykker: "*Jan Weeninx* maa ansees som "*Raphael* mellem Dyrmalerne; aldrig kan man for- "ene mere Kunst og Sandhed, hans Farve er glim- "rende og stærk, med den letteste Pensel forener "han den kostbareste Finhed. Bygningskunsten, "Landskabet og Figuren lade intet Önske tilbage. "Hans skiönne og rige Malerier sælges til tre eller "fire hundrede Louisd'or. Man har af ham döde "Haver og Fugle liig det, vi have ladet stikke, til "100 à 120 Louisd'or? Lord *Clewes* har betalt store "til 5 à 600 Guineer." Blant *Weeninx's* store Arbeider maa jeg nævne fem store Malerier, hvert fra 100 til 200 Tommer stort, som udgiöre Tapisseriet paa tre Sider af den store Sal i Oosterlincks Hotel, kaldet den store Doelen paa Cinglen i Amsterdam; men skiönne som jeg fandt dem, saa er han dog langt fra at være saa fuldkommen i det Store, som i det Smaa. For dette Tapisserie böd en Americaner forgieves 14,000 Gylden.

JOH. BAPTIST WEENINX'S MONUMENT.

Sönlig Kierlighed indgöd vor Maler dette

Æmne, der sikkert er mere tilfredsstillende for Tanken end Synet af en död Hare eller Svane. Foran en simpel Architectur med en Colonade af den Ioniske Orden, er oprettet et Marmor-Mausolée med ophævede Figurer. Over sammes Corniche sees i Medaillon Faderens Billede, fattet i en Krands med nedhængende Festons og tvende grædende Figurer. Paa Capitlet hæver sig en antik Urne, udarbeidet i höi Relief. Colonaden ender med en Udsigt til en italiensk Söehavn, hvor man seer Skibe og en Mængde Mennesker, sindrig fordelte i forskiellig Syssel, omtrent tive i Tallet. Paa Forgrunden ligger den sörgende Kunstner med Haanden under Kinden, og har kastet Kappe, Hat og Kaarde, begrædende sit Tab. Hans Hund löber op mod trende Personer, der, spadserende ved Foden af Gravstedet, synes at standse ved Synet af hans Stilling, og denne Episode er saa meget heldigere anbragt, som den forener sig med Æmnet selv, i det Fruentimmeret kaster et medlidende Blik ned paa hendes sörgende Ven, medens Tyrken, maaskee hendes Eier, ledsaget af sin Slave, antændt af bitter Jalousie kaster et straffende Öie paa hende. — Figurernes skiönne Tegning,

mærkelige Ansigts Characterer og lette Draperie henrive Öiet; men denne afstikkende Colorit, disse blöde, sammensmeltede Farver, som hæve alt og giör alt levende, denne Sölvtone i Skyggerne paa Urnen, forenet med en *Mieris's* Finhed, give dette Arbeide Fortienester, som man vanskelig træffer samlede hos nogen anden Maler. Det torde maaskee indvendes mod Stilen, at et Malerie var anbragt i et Marmor-Monument, ligesom og at sammes Störrelse maatte være colossalsk i Forhold til de understaaende Figurer, men det vilde i alle Fald ikke betage Arbeidet sin Værd. Til Höire neden til sees hans Underskrift *J. Weeninx.* — L. 25 T. h. 22 T. b.

No. 56. WILHELM ROMYN.

Denne hollandske Mester, hvis Arbeider nu saa höit agtes, er forbigaaet af *Houbraken*, *van Gool*, *Descamps* og flere. *Hagedorn* anförer ham Tom. I. p. 253, og *Fueslin* sætter ham i Classe med *Berchem*, *Asselyn* og *van der Meer den unge*, og siger, at han var Discipel af *Melchior Hondekoter*, der döde 1695, saa at vi derefter kan beregne hans Levetid. — *Le Brun*, der T. II. pag. 105. giver os to Mönstere, ganske lige dette, og et endnu ligere sees i Museum

Napoleon under No. 474, siger: "Ingen Forfatter "har talt om *van Romeyen;* hans Compositioner lig- "ne *Jan Weeninx*, og bringe mig til at troe, at han "har været i Italien. Hans Couleur og Maneer nær- "mer sig ofte til *Lingelbach*, og hans Arbeider ere "af en udmærket Fortieneste. De bedste har jeg "solgt til 100 Louisd'or." Nogle Stykker har han malt ganske i *Berchems* Maneer, blant hvilke nogle anföres i *Gerard Hoets* Catalog og et i *Gildemesters.* See pag. 92. No. 185.

LANDSKAB.

Dette arcadiske Landskab er i omtalte Maneer, og forestiller paa Forgrunden en liggende röd Koe og en staaende broget, begge fortræffelig udförte, ved samme ligge en Kalv og et Lam, skiödeslös tegnede; den liggende og staaende Gied ere derimod bedre; en arcadisk Hyrdinde med Blomsterkrands om Hovedet vogter Flokken. Bag hende hæver sig et Mausolée med en Urne under Stammen af et Træe. Paa Forgrunden sees adskillige smaa Vexter, længere borte et Vandsted, hvor Kreaturene vade, dette er omgivet med bratte Affald prydede med simple Bygninger, Træer, Buske og Popelpile. Paa de fierneste Klipper seer man Solen bryde sit Skin; Himlen er klar og et

skiönt Luftperspectiv udbreder Harmonie over hele Egnen. — T. 11½ T. h. 12½ T. b.

No. 57. JAN VAN HUCHTENBURG.

Föd i Harlem 1646, fik Smag for Kunsten i Omgang med hans Ven *Jan Wyek*, sögte sin Broder *Jacob Huchtenburg*, Discipel af *Berchem*, i Rom 1667. Efter dennes Död drog han til Paris, hvor han giorde stor Fremgang under *van der Meulen*. Aar 1670 vendte han tilbage til Holland. Prinds *Eugen* antog ham til sin Maler, og sendte ham Planerne til hans Beleiringer og Batailler, som findes malte og stukne af *Huchtenburg* i *Histoire militaire du prince Eugene de Savoye, du prince et duc de Marlborough et du prince de Nassau Friis, par Rousset, à la Haye* 1729. 3 Tom. fol — Kunstdommerne tillægge ham stor Roes for den Aand, det Genie, der hersker i hans Compositioner, det Udtryksfulde og Afvexlende i Physionomierne. Forundring, Smerte, Vrede, alle Lidenskaber gav han sin Pensel efter Forestillingens Natur, en sand og kraftig Couleur, et let Anströg, der giver Liv til hans Tegning, som er altid efter Naturen. *Descamps* og *Le Brun* give ham dette Vidnesbyrd, og sætte ham i hans bedste Arbeider ved Siden af *Phillip Wouwerman*, og den sidste anförer Prisen for slige Arbeider til 3000 Livres. See pag. 78. T. 2.

HERTUGEN AF MARLBOROUGH FOR BRUSSEL.

Dette Stykke, der ansees for et af de skiönneste af denne Mester, forestiller Hertugen af Marlborough paa sin hvide Hest omgivet af sin Generalstab og de Allieredes Feldtherrer, i det Öieblik, da han i Löbet af sine Seiervindinger rykkede frem Aar 1706 mod Brussel, der allerede var forladt af Churfyrsten af Bayeren, og modtog de Deputerede for Brabant og Byens Stænder, der droge ham i Möde for at overgive Byen og bevidne deres Underdanighed. En Mængde Tilskuere fra Byen sees paa forskiellige Höider, og i forskiellige Stillinger, lige indtil i gabende Beundring over Seiervinderen at rulle ned af Brinken. Ved Siden af Helten melder En til Fods de Deputeredes Ankomst, en Anden til Hest foran deres sexspændte Vogn röber ved nedhængende Hoved sit faldne Mod, og tiltrækker sig de Nærmestes Opmærksomhed. En Herre til Hest med blotte Hoved torde være Hertugens Broder, der imodtager sin Udnævnelse som Gouverneur af Brussel med Commando af de fire Bataillioner og to Esquadroner, som siden besatte Byen. Hovedscenen er anlagt paa en Höide, der lig-

ner Beliggenheden uden for Anderlects Porten for Brussel. Man seer Artilleriet salutere, Cavalleriet at defilere og i Dalen Infanteriet. En Part af Byen og dens Muur med Egnen derom viser sig i Afstanden. Det er ufornödent at giöre Beskueren opmærksom paa den Mangfoldighed og Rigdom, der hersker i denne Composition med alle sine Episoder, uden at de stöde Handlingens Eenhed eller foraarsage Forvirring. Intet haardt eller stivt uagtet den mærkelige Finhed, men Tonen i Coloriten blöd, som Stillingerne og Charactererne ere naturlige; dog kan man anmærke, at Himmelen er for blaa, en Feil der er mindre undskyldelig hos Italienerne end hos Hollænderne, hvor Luften for det meste er tung og svanger med Dunster. Mærket med hans Monogram *H. F.* i eet Træk. — L. $28\frac{1}{2}$ T. b. 23 T. h.

No. 58. HENRICH MOMMERS.

Houbraken alene taler om denne Maler fra Haalem, der har levet ved 1630; han har studeret i Rom, hvor det nederlandske Kunstselskab efter Sædvane gav ham et Binavn, og kaldte ham Slempop, d. e. Drukkenbolt. I Övrigt kiender man denne Maler af de gode Discipler, han i sit Fæderneland

dannede i sin Skole, saasom *Brackenburg*, *D. Maas* og flere.

ET LANDSKAB.

Man kiender strax i dette Arbeide den store Stiil, den som *Berchem*, *Both* og flere have fulgt, der have studeret Italiens Skiönheder, et muntert Grönt og dristige Partier. Paa Forgrunden vader en Drift Creature i Vandstedet, ledsaget af tre Folk; bag dem sees under en Muur fem Andre. Denne Muur omgiver den stigende Grund af et forfaldet Biergslot, hvis Ruiner endnu staae der. Paa denne Grund hæve sig adskillige Træer; til Venstre er atter Vand, bag hvilket reiser sig en anden Höide, som ender sig i fierne Bierge. Luften er kraftig; Dyr og Mennesker ere tegnede og udförte som af *Carl du Jardin*, hvis Ven og Medarbeider vor Mester rimeligen kan have været, men ikke Lærling, som nogle have vilet, da *Dirk Maas* (see *Le Brun* T. I. p. 55.) gik ud af *Henrich Mommers's* Skole for at studere hos *Berchem*, af hvem *Carl du Jardin* var Discipel. — L. 25½ T. b. 23 T. b.

No. 59. ABRAHAM BEGYN.

Er efter *Fueslin* föd i Haag 1630. *Descamps* T. 3.

p. 291. taler omstændeligst om denne Mester, og viser, at han besad fuldkommen Perspectiv og Architectur, som han anbragte ved Udsigter i sine Landskaber, der ere malte i *Berchems* Maneer, og udförte med den störste Lethed, at hans Figurer og Dyr ere vel tegnede, og hans Farve god. Han har malt kun faa Cabinetstykker, da han 1690 blev kaldet til Hoffet i Brandenburg, hvor han prydede Slotter og Galerier med store Arbeider. *Hoets* Catalog viser, at han og har malt Söehavne i *Lingelbachs* Maneer, see T. 3. p. 560.

EN ITALIENSK SÖEHAVN.

Paa Forgrunden ligger en Baad, hvori tre Mand, ladt med mærket Kiöbmandsgods, og fastgiort ved en af hugne Steen opkastet Brygge, paa hvilken hæver sig en Colonne, prydet med en antik Buste; ved Siden deraf sees en Fontaine, af hvilken en Dreng drikker, derved staaer en Cavaleer med sin Dame i spansk Dragt, to Hunde og en graa Hest, som holdes af en Dreng. Paa den anden Side af Colonnen sees en Tyrk i Samtale med en anden. Bag dette Landingssted ligge endnu et Par andre Seilbaade med Soelseil og Flag nedhængende af det hede Stille. Over disse reiser sig en Række af steile Klipper, paa hvis Höide sees

nogle Bygninger, Grantræer og lidt Buskeværk. I forskiellige Affald löbe disse Klipper langs med Söen, og ende sig i en viid Fierne ved Indlöbet, hvor et Fartöi ligger til Ankers, som speiler sig med hver anden ophöiet Gienstand i det blikstille Vand, der saavelsom Luften og Klippekanterne glöde af den brændende Soelhede. Det skiönne Luftperspectiv, den giennemsigtige Farvetone og klardunkle Reflexe mellem Klipperne, komme saavelsom Figurerne *Berchem* saa nær, at et halvtövet Öie kunde bedrage sig. Nede paa Klippen til Höire sees i et Mærke *B.* — T. 27 T. b. 21½ T. h.

No. 60. SIMON VAN DER DOOS.

Sön af *Jacob*, föddes i Haag 1653, lærte under ham og siden under *Carl du Jardin*, bereiste Sweits og England, og endte sine Dage i Antwerpen. — *Le Brun* beviser omstændelig p. 103. T. II., "at den-"ne og ei en Broder er Discipel af *Carl du Jardin*; "at hans Arbeider ere afstikkende, kraftige, harmo-"niske, og at de bedste sælges til 2000 Livre." — Naar man kaster Öiet paa den Composition, *Le Brun* giver til Mönster, og paa dette Stykke, saa seer man Forskiellen. At denne Mester i Almindelighed ansees som den förste i at forestille Uld og Faareslægtens Naturvæsen er antaget; men naar han med

dette Fortrin forener den Kunst i et lidet Landskab at levere en sand lyrisk Poesie, en Idyl af *Gesner*, eller en Ecloge af *Virgil*, saa maa man sande med *Montesquieu*, *at det kommer ikke an paa at bringe til at læse, men til at tænke.*

HYRDESTYKKE.

Vor poetiske Maler indbyder os saaledes ved denne Forestilling til Naturens stille Velsignelser, til Landlivets Roe, til Hyrdelivets Lyksalighed. Paa en skiön Sommeraften ved Solens Nedgang, da et blidt Stille kalder hele Naturen til Roe, seer man Hyrdinden siddende i Skyggen af en Eeg, ved Siden af et simpelt Vandspring, med sit Barn paa Skiödet. Mættet, endnu med en Draabe Melk paa Læben, sover Noret tryggeligen ind ved Brystet af sin Moder, som hviler i stille Betragtning over sin Lykke. Ved Siden af hende falder den dalende Soel paa Hatten af hendes ældre Sön, træt af Dagens Glæder; ved hendes Födder sover allerede Væderen med aabne Mund; bag hende nikker den liggende Koe, og foran hende böier et Faar sine Knæe til Hvile, medens et andet brægende kalder en Flygtning tilbage. Længere borte ved Foden af nogle

simple Ruiner driver en Hyrde sin Flok hiem, og atter længere borte en Anden, og saaledes ende disse höiere Planer sig i Bierge, som bedækkes med Aftenens Dunster. En bliid Himmel, en fuld Harmonie, ædel Simpelhed, og en lyksalig Roe tale til Hiertet, og giöre dette Stykke Pendant til *Virgils Tityre tu patulæ recubans sub tegmine fagi.* Dette overtræffende Arbeide af denne Mester er efter *Gerard Hoets* Cataloge Tom. III. p. 553. solgt i Hr. *van der Voorts* Cabinet i Leyden i September 1766 allerede da for 205 Gylden. Paa Kildestenen læses *S. van der Doos.* MDCCVIII. — T. 15 T. h. 21½ T. b.

No. 61. H. VALCK.

Om denne meget fortiente Kunstner tie alle Biographerne; kun *Gerard Hoet* og andre Catalogister nævne ham, og vise, at han var samtidig med *Reynier van Brakenburg*, der föddes i Harlem 1649; hvis Stiil han har saa nöie fulgt, at dette og hans fleste Arbeider tillægges *Brakenburg*, hvorved Mesteren er bleven tabt i Forglemmelse. Om *Brakenburg* siger *Le Brun* T. II. p. 101, "at hans Compo"sitioner, der ere sindrige og afvexlende, forestille "for det meste Selskaber af Bönder og Borgere, hvor "Viin og Musik herske; at hans Grupper, skiönt

"talrige, ere vel samlede, Tegningen rigtig, Cha-"ractererne udtryksfulde, af Virkning og Harmonie "som *Adrian Ostade*, og anslaaer Prisen til 1000 "Livre." Det samme gielder om denne med den Forskiel, at hans Characterer ligne mere *Jan Steen* end *Ostade;* ligesom og at *Brakenburg* er mindre fiin i Udförelsen, og at hans Colorit falder mere i det Gule. Da jeg har seet et Stykke Mage til dette, undertegnet *H. Valck*, og skarpseende Hollændere have bekræftet min Forskiel, og givet denne Fortrinet for hiin, saa anseer jeg mig pligtig at give Mesteren denne Opreisning og redde hans Navn fra Forglemmelse. I *Gildemesters* Cabinet solgt i Amsterdam 1800, fandtes to af denne Mester, see Catalög p. 116. No. 233 og 34.

HOLLANDSK SELSKAB,

Dette Stykke forestiller et kortspillende Selskab af en halv snees Personer i forskiellig Beskieftigelse; den ene beviser sin Mening paa sin Maade, den Anden sin paa en anden; En röger sin Pibe og tier, en Anden har lagt sin og spiller sit Kort med den venstre Haand, hvilken bagvendte Bevægelse bringer den Höire saa höit i Veiret, at en skielmsk Pige bag ham viser ved Hielp af et Speil hans Kort til Modspilleren, der, i det hun böier sig tilbage for at see i Speilet, faaer Leilighed til at give

sin Elsker Haanden; men det, som meest interesserer, er den synderlige Character, Enhver udtrykker. Öltönde, Kande, Flaske og Kammerredskaber ere de passeligste Meubler til et sligt Selskab. — L. $17\frac{1}{2}$ T. b. $11\frac{1}{2}$ T. h.

No. 62. PETER VAN DER WERFF.

Han blev föd i Nærheden af Rotterdam 1665; lærte hos sin Broder, Ridder *van der Werff*, men han sögte sine Glæder i Vertshusene, blev sindsyg og döde 1718. *Le Brun* har i Tom. II. p. 93 givet Kobberet af et Sykke forestillende Malerkunsten, som dette Musiken, og synes at være Pendant til dette. Han siger: "*Peter van der Werff* har frem-"bragt adskillige Arbeider af virkelig Fortieneste, liig "dette hvoraf vi give Kobberet. Det er blevet solgt "for 4000 Livres, og befindes i *Destouches* Samling. "Han har mere behandlet private Materier end hi-"storiske Stykker. De bedste ere fuldendte af hans "Broder. Vi have seet eet sælges i Hertugen af "*Choiseul's* Cabinet No. 31 til 12,150 Livres, og Loth "og hans Döttre, No. 80, copieret efter hans Bro-"der, til 5,260 Livre."

TONEKUNSTEN.

En nögen qvindelig Figur, omgivet med Gevandt, slaaer her sin Guitar, stirrende mod

Himmelen, som om hun hentede sin Begeistring fra höiere Regioner; hun hviler sin venstre Arm paa et Alter, hvorpaa ligge adskillige Böger. Ved Foden af samme læner sig op til hende en syngende Genius (samme Figur finder man i det af *Le Brun* givne Mönster). Paa en Piedestal beströet med Blomster staaer en Statue, og bag hende er optrukket et Gardin. Paa Jorden ligger en Rulle Papir og en Stemhammer. Uagtet den kolde Elfenbeens Tone, som hersker i de fleste af Ridder *van der Werffs* Arbeider, saa sættes de dog i saa umaadelig höi Priis, paa Grund af hans overtræffende, blöde, fine og sammensmeltede Pensel; men endskiönt Perlerne paa Födderne, de Silkegardiner, Draperie m. m. röbe Ridderens Pensel, saa ligger der dog uagtet den gode Tegning og de skiönne Conturer noget haardt i Hovedernes Character, som röber Lærlingen. Mærket *P. v. d. W.* 1696. — K. 15 T. h. 11 T. b.

No. 65. JAN VAN DER MEER DE JONGE.

Skal være föd i Schoonhoven 1650. Hans Fader og Broder bare samme Navn, derfor denne kaldt til Forskiel *den unge*. Begge Brödre have studeret under *Nic. Berchem*, og ofte ere deres Arbeider for-

virrede som deres Navne til Skade for den yngere, hvis sieldne Fortienester ere derved undgaaede *Le Brun.* "*D'Argensville*, og efter ham *Fueslin*, sige pag. 412, "*van der Meer den yngere* malede Faar bedre end "*Berchem* og andre Hollændere. Hans Malerier be-"staae gierne i Landskaber med Hyrder og Hyrdin-"der samt deres Hiorde, paa hvilke man neppe kan "see sig mæt. Hans Figurer, Forgrunde, Luft Træer, "Alt er malt med stor Smag. Man seer i hans Vær-"ker faa Heste, Köer og andre Dyr, kun Faar og "Gedder, hvorpaa han anvendte sin eneste Fliid; "han skal være död 1690."

LANDSKAB.

Nærværende Malerie forestiller i en tidlig Morgen Naturen i al sin Friskhed og Creaturerne i deres sande Oeconomie. Foran staaer en Oxe i Forkortning med omvendt Hoved, tyggende Dröv, omringet af et Dusin Faar og Gedder, nogle endnu sovende, hver i sin naturlige Stilling og med en Uldfarve svarende til sin Alder. De to Lam, der kratte sig, frembringe en Virkning, der er ligesaa sand efter Naturen, som den er nye i et Malerie. Geddernes Leie og spillende Öine, Vædernes Hvile, Moderen som med fremrakt Hals lokker sin liggende Unge, der ved tilbagetrukne Nak-

ke synes at svare, ere saa sande Udtryk af Naturen, at man har ondt ved at finde noget at udsætte eller tilföie. Bag et Par store Træer kommer frem Hovedet af en Hest. Træets Bark, Mos og Lövværk ere en sand Studering for Maleren. Paa den anden Plan paa venstre Haand driver en Hyrde ned en belæsset Æsel, en Oxe og en Flok Faar, udförte med Sandhed, Finhed, Blödhed og med en Farvesmeltning, der er ligesaa kiendelig i det afvexlede Lövværk, som adskiller Træearterne med deres giennemskaarne Toppe. Paa Ryggen af Bakken til Höire ligge nogle Bygninger. Dalen er fyldt med frodigt Buskværk, Forgrunden med afstikkende Smaavexter. Uden at overdrive tör man tilföie, at dette Stykke forener flere Mesteres Fuldkommenheder, og har efterladt intet ufuldendt. I Oxens Hoved og de to Gedder troer man at see *Potter;* i Forgrund og Træernes Bark *Wynants;* i de smaa Figurer *van de Velde*, og i de livelige afvexlende Træer hans Lærer *Berchem.* Undertegnet *J. v. d. Meer de ionge.* 1679. — L. 30 T. h. 37 T. b.

No. 64. TARTUANI.

Ved at kaste Öiet paa denne store Fore-

stilling af Hyrdeliv og velsignet Frugtbarhed, bliver man strax vaer den *Berchemske* Stiil, og söger snart at henföre Arbeidet til *Mommers*, snart til en anden af hans Efterfölgere, men med ingen Bekiendt vil det forene sig. Man tager derfor Tilflugt til det eneste, der er tilbage, den blotte Underskrift, som heldigviis findes under den malkede Geed, *Tartuani*, skrevet med en italiensk Haandskrift. Om denne er en Italiener af Herkomst, eller anden Fremmed, der i Holland har dyrket *Berchems* Aand, og ved Döden eller andre Tilfælde blevet tabt for Kunsten, vil jeg ikke kunne bestemme; men Arbeidet viser, at det maa have lagt omtrent et Sekel tilbage, at Mesteren var sin Sag voxen, udkastede store Træer paa Forgrunden malte med en rask og dristig Pensel, anbragte Köer, Faar og Gedder afvexlede i mange Farver og Stillinger, snart liggende, snart staaende malket, og Malkepigen sat i den meest naturlige Stilling. Den hvide Koe strækker sit Been ud for at lettes for sin Byrde, der springer i Spanden; den röde liggende seer frem; længere borte driver Hyrden andre Flokke, og som sædvanlig kaster Jord med sin Skovl efter Faarene for at holde dem sammen, som han

driver op ad Bakken, der gaaer frem i forskiellige Höider, og ende tilsidst i en dunsterig Fierne. Det er alt Natur og Hyrdelivets Character, og det vilde være uretfærdigt, om ikke saa fortient en Mesters Navn blev reddet fra Forglemmelse. — L. 39 T. h. 43 T. b.

No. 65. NICOLAS VERKOLIE.

Denne Mester föddes i Delft 1673 af *Jan Verkolie*, som selv underviste ham, men denne fortiente Læremester tabde han snart, og nu opofrede han sit Talent til Studering og til historiske Arbeider, der bleve begierligen sögte af Kunstelskerne. Ogsaa stak han i den sorte Maneer; han döde 1746. Vi ville anföre *Le Brun*, som T. III. p. 2. giver os et Kobber, og siger: "*N. Verkolie* er en af de duelige Malere af den nyere Skole; som Discipel af "sin Fader ösde han i hans Skole *Gerard Lairesses* "store Grundsætninger, og dannede sig en Maneer, "som holder sig imellem den store Mesters og Ridder *van der Werffs*. Hans Malerier ere componerede med Smag, hans Figurer ere behagelige, og "Kunsten af Virkningerne bragt til den höieste Grad "af Fuldkommenhed. Hans *Moses paa Nilen* af "*Neufville's* Samling i Amsterdam solgte jeg til Hr. "*Dubreuil* i Paris for 3000 Livres. Man har ofte "forvirret Faderens Arbeider med Sönnens, hvilke "ere meget sieldne."

DEN SOVENDE VENUS.

Nærværende Landskab forestiller Venus sovende under et höirödt Teppe, bag hvilket en listig Silene har sneget sig ind, og vil borttage Venus's Belte; paa den anden Side af Teppet kaster en Satyr sig frem, for med sit Riis at forjage Gudindens Sön, der i sin Flugt skrigende seer om til sin Moder. Ruiner af et Alter, begroet med Buske, et Par svære Træestammer udgiöre Baggrunden, som til Höire aabner en viid Udsigt. Paa Forgrunden sees en Deel smaa Vexter og en nedfalden Corniche, i hvis Arbeide læses: *N. Verkol* f. Ao. 1707. Et större Exempel paa de Virkninger, *Le Brun* nys saa meget ophöiede, kan man ikke let fremvise end i den röde Skiær, som det höiröde Teppe kaster ned paa det Halve af Gudindens Legeme, der noksom viser, hvor meget han har studeret *van der Werff*, ligesom hele Stilling og Æmne röbe *Lairesses* Aand. See Kobberet af *Lairesse* i *Le Brun* Tom. I. p. 41. — T. 14½ T. h. 25½ T. h.

No. 66. A. VERMEULEN.

Denne Maler boer i Dort, er omtrent 80 Aar gammel, og har ved Sandheden i hans Arbeider allerede forsikkret sit Navn at overleve sig selv.

VINTERSTYKKE.

Man seer her i dette Vinterstykke sand hollandsk Landströg og Adfærd, alle paa Isen i Slæde eller paa Skridtskoe, lige indtil deres Domini. Den speilklare Iis, dens Sprækker, Ridserne af Skridtskoene, Figurernes rigtige Tegning og blöde Omrids, Landhusenes Anbringelse, den flade Egn med sine eensformige Pile, bag hvilke sees et Kirkespiir, vise Holland og ere sande Udtryk af Naturen; men især fortiener Opmærksomhed den Kunstforstand, hvormed Skyerne ere malte, de stærke klare Anströg, som giör Luften saa afstikkende og det Hele saa harmonisk. Paa Baaden staaer malt *A. Vermeulen.* f. — L. 30¼ T. b. 22 T. h.

DEN FLAMSKE SKOLE.

Suspendit picta mentem vultumque tabella.

Hor.

No 67. ALBRECHT DURER.

Nürnberg frembragte dette sieldne Genie 1470, der ikke lod sig indskrænke til sin Faders Guldsmeds Kunst, men gik frem til langt större Maal, til Maler- Billedhugger- og Bygnings-Kunst, saavel som til Kobberstik og Formskiærer, lettet ved hans grundige mathematiske Kundskaber. Keiser *Maximilian den förste*, henrevet af hans Arbeider, adlede ham, og giorde ham til Medlem af sit Statsraad, ogsaa *Carl den femte* og Kong *Ferdinand* viste ham megen Agt; endog för den Tid var *Maximilian* saa indtaget af hans store Talenter, at da Keiseren en Dag saae ham arbeide med Besværlighed paa en höi Muur,

befalede han en af sine Hofsinder at staae Buk for Maleren. Cavaleren undskyldte sig, at det var en alt for vanærende Stilling for en Adelsmand at tiene til Trappestige. Denne Maler, svarede Keiseren, er meer end adel ved sine Talenter; af en Bonde kan jeg giöre en Adelsmand, men af en Adelsmand aldrig saadan en Kunstner. "*Le Brun*, som anförer "dette, fremsætter *A. Durer*, som den förste Befor- "drer af Kunstens Fremgang uden for Italien; thi i "hans Compositioner er Orden, i hans Tegning Sand- "hed, skiönt han savnede Kundskab i Antiken. — "Valgte han ikke skiönne Former, saa var han nöi- "agtig, og ofte har hans Draperie været fulgt af sto- "re Mestere. En Finhed lige udbredt overalt i hans "Værker har givet dem en Törhed, som giör dem "mindre sögte, og holde dem i en maadelig Priis "af omtrent 1000 Livre, skiönt de nu ere meget "sieldne." — Han stod endog i venskabelig Forbindelse med *Raphael* og *Lucas van Leyden*. Hans Kobberstik og Træsnidt ere höit agtede. Ogsaa har han skrevet over Kunsterne. Han döde i Nürnberg 1528.

KONGERNES TILBEDELSE.

I en talrig Gruppe af meer end tredive Personer fremstilles for det nyfödde Gudmenneske de Vise af Österland, ledte af den underfulde Stierne, som straaler over den lykkelige Bolig. I en aaben Stald, i hvis Baggrund til

Venstre sees Oxen og Asenet, sidder Maria med Jesus, omgivet af en himmelsk Glands, bag hende staaer Joseph. Foran Guddommen knæler en af Kongerne, ledsaget af sit Følge, frembydende sit Guldkar. Paa Jorden har han nedlagt sin Krone, og er klæd i Guldmoers Klæder og Kappe, udrustet med Sabel og Sporer. Bag ham nærmer sig en sort Konge med sit Følge, holdende i Haanden et stort Guldkar; han har en Turban paa Hovedet, besat med en Krone, er klæd i en röd Kappe, stukken med Guld, hvis Slæb bæres af en Slave. Efter ham følger i en Afstand den tredie Konge, bærende en Skaal af udgravet Steen, kronet med et persisk Diadem, og behængt med en udtunget Guldkaabe; han ledsages af Stridsmænd og Opvartere. Til Venstre sees en Gruppe af Tilbedere, blant hvilke udmærker sig en Neger med Turban og Pilekaageret over Skulderen. Grunden til Höire er Architectur. Den ovenmeldte Critik er saa anvendelig paa dette rige Arbeide, at jeg bör blot anmærke, hvor meget nogle af Charactererne udmærke sig ved en særdeles Kraft, skiönt der i Övrigt er Monotonie i Stillingerne, og i Coloriten Savn af Mellemtoner til at tilveiebringe Harmonie. Muli-

gen er det den samme Hyrdernes Tilbedelse, som *Descamps* anförer at have tilhört Kongen af Frankerig, da den nu ikke findes i Museum. *A. L. B. D.* findes broderet i Arbeidet paa det nederste af Negerkongens Kappe. — L. 40 T. h. 60 T. b.

No. 68. MICHEL COXCIE.

I Mecheln (Malines) saee han Lyset 1497, blev tidlig *van Orleys* Discipel, men snart sögte han Rom, hvor han forblev for at efterligne *Raphaels* Værker. I den gamle St. Peders Kirke og i Sta. Maria dal anima udförte han store Arbeider. Endelig giftede han sig i Italien, og vendte hiem til sit Fædreneland. I Brüssel og dens Omegn havde han malt adskillige Altertavler og andre store Arbeider, men de bleve i Urolighederne bortförte og bragte til Spanien, hvor de bevares; det samme giorde Hertugen *Mathieu* ved et i Kirken i Mecheln. En hellig Familie i Antwerpen var ofte Gienstanden for *Rubens's* Roes. "Hans Arbeider" siger *Descamps* T. I. S. 58, "ere meget sögte og vanskelige at overkomme. Han "beskyldes ellers for i sine Compositioner at have "laant af *Raphael*, ligesom han og vidste liig *Ra*-"*phael* at give sine Qvindefigurer megen Ynde, og "han efterlignede hans simple, rene og söde Ma-"neer." — Han blev kaldet til Antwerpen for at pryde Stadhuset med sine Arbeider; men han havde

det Uheld at falde paa Trapperne, og döde faa Dage efter, 95 Aar gammel.

OBERST BERCHEM OG KONE I PORTRAIT.

Dersom der ellers er noget ærværdigt i Foreningen af Alderdom og Andagt, saa vil man ikke ligegyldigen see paa dette Ægtepar, der synes at stemme i deres Fölelser til det sidste Öieblik. — En skaldet Olding, klæd i Harnisk med en spansk Krave om Halsen, staaer her i formindsket Störrelse indtil Knæerne med oprakte sammenlagte Hænder; i samme Stilling vendt mod ham staaer hans Hustrue, klæd i Sort med en Kappe paa Hovedet og Krave om Halsen, ved hendes Side sidder hendes troe Hund, en Mops, og mellem begge sees överst forenet deres Vaaben, og neden til paa et Bord en Bog med Spænder. — Den störste Simpelhed hersker i begges Character og Stilling, den Simpelhed, som ingen föler, ingen kan udtrykke, uden den, der har Sands for det sande Store. Og alt dette er udfört med en saa let og simpel Pensel, at man neppe kan troe, at han har giort sig mindste Umage for at levere denne Sandhed. At disse tvende Portraiter have udgiort blot eet Malerie for

de Forestiltes Död kan formodes af Compositionen, men at de ved den enes Afgang ere blevne overskaarne, og Billedet af den först Afdöde sat over dens Gravsted, og siden efter ved den andens Död det andet Halve, slutter jeg med saa megen större Vished, som de i sidste Revolution ere nedtagne fra Gravstedet i St Johans Kirke i Mechelen, og derefter sat sammen igien af *Peter Thys* i Brüssel. — Paa Bagen findes skrevet i gammel Stiil: *"Jaques "de Berchem, mort* 1600, *sa mere etoit Schoon- "hoven, il avoit epousé Anne van Ruynen, morte "*1599, *sa mere etoit Cruyninghen, enterrés am- "be deux à St. Jean à Malines."* — *Jacob Berchem död* 1600, *hans Moder var Schoonhoven, han havde ægtet Anna van Ruynen, död* 1599, *hendes Moder var Cruyninghen, alle begge begravede i St. Johans Kirke i Mecheln.* — T. 23 T. h. 17 T. b.

No. 69. HANS HOLBEEN.

Blev föd i Basel i Sweits 1498, og lærte de förste Grunde af hans Fader, der havde samme Navn, som gav Denne Benævnelse af den *unge.* Ved et besynderligt Venskab med den lærde *Erasmus Rotterdamus* bragte han dennes Portrait og Anbefalings-

breve til *Canceler Morus* i Engeland, der snart skaffede ham *Henrich den ottendes* varmeste Beskyttelse og Alles Agt; han döde i Engeland af Pest Aar 1554. — *Le Brun*, der p. 7. T. I. giver et skiönt Mönster paa vor Kunstners Talent som Portraitmaler, siger: "denne Mesters Arbeider ere meget sieldne, "og, af Mangel paa Kundskab om deres sande For-"tienester, har man tillagt ham andre Mesteres haar-"de, törre og smaglöse Arbeider; men de Skiönhe-"der, man finder i hans, vil erkiendes til alle Tider, "hvor den gode Smag hersker, en correct Tegning; "en sand og glindsende Farve, liden Skygge, men "nok for at tilveiebringe Harmonie. I Engeland, "hvor hans fleste Arbeider findes, sælges de fra 50 "til 500 Louisd'or, naar meget smukke og vel condi-"tionerede."

MANDS PORTRAIT.

Dette Stykke er som de fleste af hans Arbeider et Portrait, forestillende en midaldrende Mand, fiin af Legemsbygning med en Bonnet paa Hovedet, hvis Skygge falder paa Grunden. Med Tidsalderens Knebelsbard, en opstaaende Krave, en sort Flöiels Samaria og sorte Taftes Ærmer, holder han i den ene Haand sine Handsker og hviler den anden paa et Bord. Man vil i dette som hans övrige Arbeider finde Draperiet saa fyldigt eg Folderne saa store,

at der bliver lidet Forhold mellem Lemmerne og Skuldrene, men dette betager ikke Fortienesten af Arbeidets Udtryk, Sandhed og Liv, der er erkiendt med Beundring i næsten tre Aarhundreder. — T. 24 T. h. 17 T. b.

No. 70. ANTON MORO.

Da denne berömte Maler er föd i Utrecht 1512 og död 1568 efter Cataloget over Museum Napoleon, og var Discipel af *Jan Schoorel*, burde han egentligen have været henfört under den hollandske Skole, om han ikke baade i Stiil og Opholdssted havde forladt Holland; thi han dannede sig ganske i Italien, blev af Cardinal *Granvelles* taget i Keiser *Carl den femtes* Tieneste, og af ham sendt til Portugal for at male Hoffet; derfra ligeledes til Engeland, hvorfor han blev rigeligen belönnet. Siden kom han atter tilbage til Kongen af Spanien, for hvem han havde copieret adskillige udmærkede Damers Portraiter af *Titian*, som giorde Originalerne Rangen stridig, og blev ved for stor Fortrolighed med Kongen en Gienstand for Inqvisitionen, i det han engang i Spög berörte Kongen med sin Malerstok, saa at han fandt det sikkerst at reise til Brüssel, hvor han nedsatte sig, og blev saa meget yndet af Hertugen af Alba, at han afslog Kongen af Spanien at vende der tilbage; han döde i Brüssel 1575, efter *Fueslin*, som siger: "Hans Malerier ere sield-

"ne og kostbare; han malte især fortræffelige Por-"traiter, men forfærdigede og nogle meget skiönne "historiske Stykker. *Moro* udtrykte Naturen med "megen Styrke og Lighed o. s. v." Man finder, at endog *Rubons* har copieret hans Arbeider.

CARL DEN DRISTIGE.

Hvad Haand det var, der malede det Portrait, som har opbevaret os Ligheden af den forvovne *Carl*, sidste Hertug af Burgundien, der endte sine Dage lige saa rasende, som han förte sit Liv, vil være vanskeligt at udfinde; men man har seet denne mærkelige Mands Billede igientaget af sildigere Mestere, af *Rubens*, *Giorgione* o. fl. Et angivet af denne sidste er i Brüssel i Hr. *Cocro's* Cabinet meget liigt dette, men da *Giorgione* var föd 1477, samme Aar da *Carl* endte sine Dage, er det klart, at hiint ligesaa lidet som dette er efter Naturen. Hvo Forfatteren er til dette har været meget omtvistet, snart at det var af *Giorgione*, snart af *Titian* i hans förste fine Maneer, og snart af *Anton Moro*, som Historien viser copierede saa nöie *Titian*, at han satte Kiendere i Forlegenhed. Det er i det ringeste vist, at dette afviger fra hiint af *Giorgione* deels i

en langt finere Pensel og en mere smeltet Colorit, og deels i Tillæget af Ordenen af det gyldne Skind. — Af *Moro* har jeg kun seet fem Malerier i Museum Napoleon og et i Holland, da de ere höist sieldne, og til ingen nærmere kan det henföres, naar ikke til *van der Helst*, hvis Fiinhed, Sammensmeltning og Sandhed, have givet ham den förste Rang; men jeg finder i ingen af begge den venetianske Colorit og Aand, som Udförelsen af dette Arbeide synes overalt at forraade, og fra hvad jeg har havt Leilighed til at sammenligne skulde jeg ikke forundre, om en competent Kunstdommer tillagde det *Bellins* og *Giorgiones* berömte Discipel *Sebastiano del Piombo*, der foruden hans faa kostbare historiske Arbeider udmærkede sig ved Portraiter, hvis store Kraft og Fiinhed, lige beundrede, giöre dem saa höit anseete, at jeg ikke efter mit eget Skiönne vovede at tillægge ham det. — *Carl* sidder her ved et Marmorbord, klæd i sit Staalharnisk, har kastet tilbage sin Kaabe, hvis Fliig omslynger hans höire Arm, udspilende sin venstre Haand paa sin Staalhielm og den Höire paa Bordet, som spendt af Lidenskab; om hans Hals hænger det gyldne Skind. Et kröllet Haar bruser om

hans Hoved, og aabner en lav og flad Pande, under hvilken stirrer et Par vilde Öine, hvis Udtryk svarer til den sammenknebne Mund, over hvilken saavelsom paa Hagen viser sig et let Skiæg. Tegning, Character, Colorit, det Sande i Harnisk, Haar og sammensmeltede Kiödfarve giver Forfatteren en höi Rang mellem Portraitmalerne, om det endog er udfört efter *Giorgione.* — T. 33 T. h. 24 T. b.

No. 71. MARTIN DE VOS.

I Antwerpen saae denne Mester Lyset 1519; studerede under sin Fader, gik til Rom, men henrevet over den venetianske Skoles skiönne Colorit, sögte han Venedig, og blev snart fortrolig forbunden med *Tintoret.* Efter föie Tid bredte hans Rygte sig med hans Arbeider ud over hele Italien. Men Fædrenelandskierligheden kaldte ham tilbage til Antwerpen, hvor han blev Medlem af Academiet 1559, og udarbeidede de mange store Alterstykker, som findes anförte i *Descamps* T. I. pag. 119., hvor det hedder: hans Maneer nærmer sig til *Tintoret*, hans Tegning er rigtig, hans Farve god og Udförelsen let. Saare sieldne ere hans Cabinetstykker, og det er muligt, at dette er den *Tilbedelse*, som *Descamps* anförer at have været i et Kloster i Oudenarde. — *Le Brun*, der T. I. p. 21. siger, at man undertiden

har tillagt *Rubens* hans Arbeider, skiönt hans Couleur er koldere, og hans Maneer mere tör, begaaer den Feil, som Cronologien kunde have beskyttet ham imod, at nedskrive ham som Discipel af *Rubens*, medens vor Mester var 58 Aar gammel, da *Rubens* blev föd, han döde 1604.

DE VISES TILBEDELSE.

Man seer her de tre Vise af Österland nedkastede i Tilbedelse for den nysfödde Guddom, som lægger sin Haand paa den enes Hoved, hvis Scepter, kronede Hat og kostbare Kar ere nedlagte paa Jorden. I hellig Ærefrygt fremholder den siddende Maria sin guddommelige Sön, for at lade ham udföre sit höie Kald, som den staaende Joseph forstummer saa meget over, at hans Legeme synes at synke sammen i Afmagt. Foran denne skiönne Gruppe staae Kongernes trende Stridsmænd i ivrig Samtale over den store Tildragelse. — Grunden er en Architectur. Det er overflödigt at udbrede sig over Plan, Tegning, Characterer, Stillinger, Grupering og Colorit efter hvad ovenfor er sagt, hvor det Hele er udfört ligesaa skiönt, som det er tænkt. — T. 12½ T. h. 17 T. b.

No. 72. FRANTS PORBUS.

Denne Mester föddes i Brügge 1540, og blev Lærling af *Frants Floris*, som snart sagde om ham, *denne unge Mand vil een Dag blive min Mester;* ogsaa *Descamps* T. I. p. 165 giver Lærlingen Fortrinet for Læreren, og siger, at uagtet Portraitet var hans egentlige Fag, saa malede han dog store historiske Malerier for Kirker og Klostere i Nederlandene, ogsaa Landskaber og Dyr saae man fra hans Haand; 1564 blev han Medlem af Academiet i Antwerpen. Han roses for Styrke og Harmonie i Couleuren, for Penselens Lethed og for den store Sandhed, som udmærker alt, hvad han har udfört. *Le Brun* Tom. I. p. 64. taler især om dennes Sön og Lærling af samme Navn som Faderen, og foretrækker endnu hiins Arbeider for dennes; han anslaaer et Portrait af ham uden Hænder fra 40 til 60 Louisd'or, men saa meget nærme de sig hinanden, at man oftest maa have Tilflugt til Aarstallet for at adskille dem, og at *Le Brun* selv forvirrer dem, viser han, naar han siger, at *Frants Porbus den yngere* havde lært de förste Grundsætninger af *Frants Floris*, medens denne döde Aar 1570, det samme Aar, da hiin blev föd. — Vor Mester döde 1580.

PORTRAIT.

Dette Portrait viser en midaldrende Mand med sortegraae Haar og et langt Skiæg, det

skarpe i hans Öie, de livelige Træk lige indtil næsten at vise Blodet i Öret, give saa sandt et Udtryk, at man ikke kan tvivle om den höieste Grad af Lighed med den Forestilte, der har en opstaaende hvid Pibekrave om Halsen og en sort Dragt, stafferet med Flöiel; alting lever lige indtil hvert Haar i Skiægget. Til Venstre findes oventil hans Monogram og Aarstallet 1573. — Lærred limet paa Træe 15 T. h. 12 T. b.

No. 73. OTTOVENIUS eller OCTAVIO VAN VEEN.

Leyden saae ham föddes 1556, og uagtet hans Fader, som var Borgemester og af de anseligste Familier, holdt ham til Studeringer, saa overgav han sig dog til Malerkunsten, og sögte snart Rom, hvor han tilbragte 7 Aar i *Frederic Zucchero's* Skole; derfra gik han ud med de store Talenter, som giorde ham sögt af Europas fleste Hoffer, og som siden dannede saa berömt en Lærling som *Rubens*; men Fyrsternes Belönninger i Wien, Bayern, Cöln o. fl. holdt ham ikke fra at söge tilbage til Antwerpen, hvor han prydede Kirkerne med Mesterstykker, og aabnede som den förste en höiere Stiil for den flamske Skole. Erkehertug *Albert*, henrevet over hans

Kunst, kaldte ham til Brüssel, som Myntdirecteur og kongelig spansk Maler; her udarbeidede han de mange lærde Tankesprog, Sindbilleder af Horats, Tacitus o. fl., der paa eengang vise ham som Digter, Historiker og Maler, hvilke findes her i det kongeilge Bibliothek. Han döde i Brüssel 1634. — Det Stykke, som findes stukket hos *Le Brun* T. I. p. 10. har han uddraget af de 32 Kobbere, som findes i hans Levnetshistorie af *Saint Thomas d'Aquin*, da hans Cabinetstykker ere höist sieldne. *Le Brun* siger: "denne duelige Maler, der vidste at vogte sig "for den stive Maneer, som hans Forgængere havde "havt, bör ansees som Stifter af den flamske Skole. "Han var den förste, der gav Kundskab om Harmo"niens og Couleurernes Fortryllelser. Hans Pensel "er blöd, undertiden alt for sammensmeltet: hans "Stiil er ikke meget stræng i Costumerne, og hans "Tegning undertiden kunstlet (maniereret). Man "kiender faa Cabinetstykker af ham, oftere træffer "man Figurer i halv Corpus af naturlig Störrelse. "Vil man med Opmærksomhed fölge denne Mester, "saa vil man gienkiende de Costumer og Masser af "Lys og Skygge, som *Rubens* aldrig har veget fra, "og næsten altid have disse store Grundsætninger "frembragt de störste Malere. Man finder af ham "to Æmner og to Portraiter i Galeriet i Wien." I Museum Napoleon findes kun eet end ikke mærkeligt, Christus der opvækker Lazarus. Hans gode Arbeider skattes lige med *Rubens's.*

MENNESKETS OVERGANG FRA VELLYST TIL KLOGSKAB.

Alt hvad Kunstdommerne have anfört om denne sieldne Mand forener sig paa eengang i nærværende Composition, der forestiller i den sindrigste og meest forstaaelige Allegorie Menneskets Overgang fra Vellyst til Klogskab. — Nedkastet i Afmagt og udtömt af Nydelser ligger der den unge Mand. Men Venus er nedstegen i sin Vogn, ledsaget af sit Fölge, hendes lille Gud seer, i det han klapper ham, ömt om til sin Moder, der aabner en kierlig Straale fra sit Hiertes Bryst mod den synkende Yndling. Medlidende sees Ceres bagest at oplöfte sin bange Haand, en Satyr beladt med Druer synes vemodig at bortvende sit Aasyn fra denne sörgelige Scene, medens en deilig Bacchus, endnu fuld af Haab, understöttende den Afmægtiges Been tiltroer sin rakte Druesaft en overnaturlig Kraft, og dette Selskab sluttes med Elendigheden eller Armod, der graadig strækker sig frem for at frarive Vellystens Yndling sin sidste Skiorte; men Tiden, den gamle Saturnus med sin Lee, tæmmer Venus's Magt, og Minerva, Visdommens Gudinde med sit strænge Aasyn, har nedladet sig,

ledsaget af tre Genier, som bære Ærens Palmer. Skarp seer hun paa Venus, og afböder med sin höire Haand Straalen af hendes Melk, at den ikke skal naae hans Mund, og med den Venstre söger hun at oplöfte den segnende Yngling, for at före ham op til Dydens og Ærens Tempel, der ligger paa en brat Klippe. Saaledes gaaer Mennesket over fra Vellyst og Udsvævelse til Klogskab og Hæder. — Men tydelig som denne allegoriske Forestilling er, saa har dog Maleren troet at foröge sit Arbeides Værd ved at tilföie et flamsk Vers af otte Linier, indeholdende Stykkets Æmne, under Titel af *Ungdommens almindelige Billede.* Dette Arbeide, der med Rette ansees for et af de skiönneste fra hans Haand saavel i sindrig Sammensætning, som i Character, Tegning og Colorit, der endnu i det tredie Sekel bevarer en sielden Friskhed, er meget bekiendt af sit smukke Kobber, stukket i hiin Tid af en berömt gammel Mester, hvis Navn jeg ikke mindes. — L. 36 T. h. 42 T. b.

No. 74. PETER PAUL RUBENS.

Blev föd i Cöln 1577, hvor hans Fader flygtede hen fra Antwerpen i Urolighedernes Tid; siden

vendte han her tilbage, og satte sin Sön först under *Tobias Verhaect*, dernæst under *Adam van Oort*, men snart gik han over til den flamske Raphael, *Ottovenius*, der tillige var en lærd Mand, og det er ham *Rubens* har at takke saavel for Smag i Videnskaber, som for den prægtige Colorit. Siden kom han til Hertugen af Mantua, der efter at have giort sig bekiendt med hans Fortieneste, udnævnte ham til sin Minister hos Kongen af Spanien. Derefter studerede han atter Kunsten længe i Italien: sögte tilbage til Antwerpen, som han igien vilde have forladt, men Erkehertug *Albert* vilde ikke, at han skulde tabes for det spanske Flandern, og snart naaede han ved sine ualmindelige Talenter en Berömmelse, som trængte igiennem til alle Hoffer, saa at han ikke alene opfyldte Gesandtskaber i Spanien og Holland, men blev endog af det spanske Hof sendt til Engeland for at negocere Freden, som lykkedes ham og blev sluttet 1630. — Ved denne Leilighed slog Kongen af Engeland ham til Ridder i Parlamentet, prydede ham med Sværdet, hvormed Ceremonien var udfört foruden mange kostbare Foræringer. Han blev i det Fölgende Kammerherre hos Erkehertug *Albert* af Brüssel, blev nobiliteret i Spanien og udförte andre Negociationer for Dronning *Marie de Medicis*, for hvem han havde malt de 24 allegoriske Malerier, der findes i Luxembourg i Paris. — Endelig efter at have erhvervet et udödeligt Navn saavel ved Kunst, Lærdom, Statsklogskab og Dyd, som ved den talrige Skole han dannede, döde han

i Antwerpen den 30te May 1640. At give noget fyldestgiörende Begreb om saa stort et Genie i saa snævert et Udtog er umuligt; jeg vil derfor henvise til *Descamps* og *Le Brun*, af hvilke den sidste siger T. I. p. 13, "*Rubens* er upaatvivleligen det skiönne-"ste Genie og den dueligste Colorist, som Malerkun-"sten kan bryste sig af. Jeg beundrer *Raphael*, men "*Rubens* henriver. Hans Portraiter sælges fra 2 til "400 Louisd'or; hans större Compositioner efter deres "Værdie fra 10 til 20,000 Livre." Og som Störstedelen af hans anselige Compositioner ere for det meste efter hans Udkast malte af hans Disciple og af ham selv fuldendte, saa ere hans terminerede og colorerede Skitser, der i Grunden ere fuldendte Arbeider, naar man seer dem i en Afstand, meget höit skattede, fordi det er denne store Mesters oprindelige Idee, udfört med egen Haand, der syntes at kunne følge Tankens Hurtighed. For en Skitse af omtrent 3 Fods Længde paa 2 Fods Bredde og mod en Snees Figurer, befindelig i *Danoets* Cabinet i Brüssel, har forgieves været budet 1000 Louisd'or. — Men med denne höie skabende Aand, med disse ualmindelige Talenter, der endog overstige min Dom, tör jeg dog ikke tilbageholde de Følelser, de fleste af denne Mesters mangfoldige Arbeider have indgydet mig, de henrive mig ved den giennemsigtige Colorit, de opvække en Forstummelse for Öieblikket ved al den Ild og Bevægelse, de indeholde, men de behage mig ikke; thi Formerne ere svære, tunge, kiödrige som det hele flamske

animalske Rige, Ansigterne utækkelige og Stillingerne sielden ædle. *Senza di noi ogni fatica è vana*, skrev *Carlo Maratta* under Gracerne. Uden os er al Möie spildt.

LANDSKAB.

Dette er blot et Landskab saa let malt, at man kan endog see Træet, hvorpaa det er malt giennem Farven; men det store Genie röber sig. Med saa megen Kunstforstand ere Farvemodsætninger anbragte, for Exempel ved det klare Vand, der rinder mellem den mörke Siv og Foden af Bakken, lige indtil de afvexlede Anströg, der udgiöre Fiernen, at næsten med et Intet er frembragt en stor Virkning. En Jæger lægger an paa en Hiort, der drikker; længere borte studser en anden Hiort ved Synet af Jægeren. — T. 20½ T. b. 16 T. h.

No. 75. PETER PAUL RUBENS.

DANIEL I LÖVEKULEN.

Denne fuldendte Skitse viser otte Löver i forskiellig Stilling og Alder, blandt hvilke Daniel befinder sig siddende nögen med et rödt Gevandt om sig i en bedende Stilling; det lette Penselströg, der giver disse glubende Dyr

Liv og Bevægelse midt i Hulens Mörke er ligesaa kraftigt som deres Character, den man skulde forundre sig over at være saa naturligen truffen, naar ikke Traditionen, der stedse fra *Rubens's* Tid indtil Revolutionen er bleven med dette Stykke i Antwerpen, hvor det bestandig har været copieret af Academiets Skolarer, bekræftede, at *Rubens* havde Leilighed at studere en tam Löve i de forskiellige Stillinger, som dens Driver gav den, der ved at kildre den under Struben vidste at opirre den, men dette giorde den tilsidst saa utæmmet, at han maatte ophöre, og da han paa Tilskuernes Forlangende i Gent atter forsögte det, sönderrev den sin Eier, og blev skudt. Det store Malerie, som *Rubens* malte herefter, befindes, efter *Descamps* T. I. p. 326 i Scotland i Hertugen af *Hamiltons* Samling; og Kobberet viser, at han i Udföringen har endnu tilföiet et mindre Lövehoved over den Unge, der sees til Venstre i Maleriet. — Malet paa Lærred limet paa Træe $24\frac{1}{2}$ T. b. $19\frac{1}{2}$ T. h.

No. 76. PETER PAUL RUBENS.

FRANTS DEN FÖRSTE.

Portrait af *Frants den förste*, Hertug af Toscana, Fader til Maria af Medicis, staaende

i et Galerie inden for et rödt Gardine med en Udsigt til Marken. Han hviler den höire Haand paa sin Stok, den Venstre er skiult under hans korte Kappe foret med Hermelin. Ved at see denne kostbare Skitse i en Frastand skulde man troe, at det var et fuldendt Malerie, medens Nærheden viser, at det var kun dristige og visse Penselströg, som frembringe den hele Virkning. — Det store Malerie befindes i Paris i Enden af Luxembourgs Galerie som et af de 24 Stykker hvori Forfatteren malede Maria de Medicis Historie, saavelsom

Ne. 77. PETER PAUL RUBENS.

PORTRAIT AF JOHANNA AF ÖSTERRIG.

Jeanne d'Austriche, Moder til Maria af Medicis. Ogsaa denne Skitse viser ved enkelte Penselströg giennemsigtigt Floer og anden Fruentimmerpynt, der skuffer ved Afstanden. Muligen for at undgaae Monotonie i begge Stykker har *Rubens* i det store Malerie, som og kan sees af Kobberstykket, fortsat Architecturen i Steden for Udsigten til den aabne Himmel her. Begge disse Stykker tilhörte for-

dum Prince de Contis Cabinet, solgt for omtrent 40 Aar siden. — T. $8\frac{1}{2}$ T. b. 11 T. h.

No. 78. PETER PAUL RUBENS.

Abbé VAN DER STERREN.

Nærværende Stykke har ikke uden Aarsag baaret en almindelig Agtelse mellem *Rubens's* Arbeider, og kan sikkerligen anföres som fuldkommen classisk i hans Hovedkunst Coloriten, men det er og malt paa en Tid, da Mesteren var i sin fuldeste Kraft, strax efter hans Tilbagekomst fra Italien, för han endnu havde oprettet Skole, og udfört ligesaa meget *con amore* for Kunsten, som for Personen, det forestiller. Det findes omstændeligen anfört i *Historische Levensbeschryving van Petrus Paulus Rubens etc. te Amsterdam by Johannes Smit* 1774, see p. 91 og fölg. Denne Beskrivelse viser, at da *Rubens* i Italien blev underrettet om sin Moders Sygdom, ilede han hiem, men da han ved sin Ankomst til Antwerpen fandt hende död, blev han utröstelig og indsluttede sig i Abbediet St. Michel, hvor han maa have sluttet det nöie Venskab med Abbeen for Abbediet. Endeligen begyndte han at arbeide, og debu-

terede omtrent Aar 1609 med det store Alterstykke til Stiftskirken af St. Walburg. Alle Kunstens Elskere og Dyrkere strömmede til, og enhver Stiftelse vilde være den förste til at besidde et Arbeide fra hans Haand; under de ivrigste befandtes Abbeerne af Abbediet St. Michel i Antwerpen, som ogsaa strax formaaede ham til at male et Alterstykke, Jesu Födsel, men da dette var opstillet, skulde enhver fremkomme med sin Kunstdom, og den gik da ud paa, at han ikke nöie nok havde fulgt Skriften, i det Jesus skulde være lagt mellem en Oxe og et Asen, og det sidste manglede. Men *Rubens*, som var en stor Ven af Abbeen og alle hans Geistlige, blev snart underrettet herom, og fik en Dag fastsat til et Möde i Kirken, da en af disse Herrer paa en skiertsende Maade bebreidede ham saa grovelig at have forseet sig mod den hellige Skrift i at have forsömt at forestille Asenet. *Min Herre*, svarede Rubens, *da Maleriet er bestemt til Choret i Deres Abbedie, saa var det mig ikke tilladt at lægge det til, som De klager over.* De taug, og da *Rubens* paa deres Forspörgsel om Prisen fastsatte 1300 Gylden, siden han havde arbeidet paa det i 13 Dage, og de vilde afkorte

noget, svarede *Rubens*, at dette ingenlunde var giorligt, men paa Grund af det nöie Venskab, som var mellem ham og Abbeen *van der Sterren*, tilböd han at male hans Portrait som Tilgivt, hvilket blev antaget, og da det var færdigt, blev dette fortræffelige Stykke sat i det store Chor i Abbediet, hvor det af alle blev beundret, indtil det tilsidst blev flyttet over i Abbeernes Hovedsal.

Dette Portrait, der ved sin paatrykkende Kraft, store Stiil og characteristiske Biting træder paa engang ud af Portraiternes Classe ind i det historiske Fag, forestiller saaledes Prælaten *van der Sterren* staaende i Legems Störrelse indtil Knæerne, vendende sit Hoved mod Höire og holdende begge Hænder oprettede i en bedende Stilling; hans er klæd i Præmonstranternes hvide Ordensdragt, har sin Mithra eller Bispehue liggende paa Bordet, og Bispestaven eller Abbediekorset staaende ved Siden, prydet med Helgenen St. Michaels Billede i Stavens Krumning, og i Huulheden staaende en Maria med Barnet. Grunden er en stærk Lakröd. Ikkun *Rubens* torde vove at sætte et kraftigen coloreret Hoved en endnu stærkere Grund til Modsætning, uden at Kiödfarven der-

ved lider, men ved Farvesmeltning, ved hans Pensels Kraft og Dristighed, og den skinnende Glands af hans Lys vidste han at give sine Forestillinger en Fyrighed, en Ild, som man forgieves söger hos andre. Ligesaalidet skade det hvide Skiæg, det hvide Linned og den hvide Ordensdragt hinanden indbyrdes. Hovedets skiönne Udtryk af Andagt og Beskedenhed, Letheden i Skygger og i Klædernes Folder, Sölvmoret, Perlerne og Ædelstenene i Bispehuen, kort, det Fuldendte i enhver Biting vise, hvormeget han har bestræbt sig at giöre dette Arbeide udmærket. Paa Venstre sees Prælatens Vaaben med Symbolum *Omnibus omnia.* I Revolutionen slap dette endog for sin Histories Skyld rare Stykke fra Antwerpen ind i Holland, hvor jeg kiöbte det hos den berömte Kunstkiender og Maleriehandler *Coclers* i Amsterdam. T. $43\frac{1}{2}$ T. h. $37\frac{1}{2}$ T. b.

No. 79. ANTON VAN DYCK.

Blev föd i Antwerpen 1599, lærte hos *von Balen*, men fik Adgang til *Rubens*, som fandt en Fornöielse i at danne dette skiönne Genie, der giorde saa stor Fremgang, at *Rubens* selv ved Gaver og Anbefalinger befordrede hans Reise til Italien. Her

opofrede han sig til at studere *Titian* og *Paul Veronese* i Venedig, derfra gik han til Genua og Rom, hvorfra han kom tilbage til Antwerpen. Siden besögte han Holland, Engeland og Frankerig, og gik derefter atter til Engeland, hvor han blev forestilt den ulykkelige Kong *Carl den förste*, som fattede en særdeles Godhed for ham, slog ham til Ridder af Bath, gav ham sit Portrait besat med Juveler i en Guldkiede, Bolig og anselige Summer for hans Arbeider. *Van Dyck* ægtede Milord *Ruthvens* Datter, og förte et kostbart Huus og Leverée; men ved Guldmagerie og Ödselhed saae han sig nödt til at arbeide for Penge isteden for Kunstneræren, og endte med at affærdige hans sidste Arbeider saa svage, at de undertiden forvirres med hans Efterligneres. Han döde 1641, 42 Aar gammel, og blev begravet i St. Pauls Kirke. Hans Hoveder ere saa fortryllende og naturlige, at de sætte Öiet i en behagelig Forvirring. Han havde lært efter *Titian* at give sine Figurer en lykkelig Stilling, og om han i hans historiske Arbeider har mindre Ild og Fyrighed end hans Lærer *Rubens*, saa har han og mere Tækkelighed, ædlere Former, ligesom og större Blödhed, en finere Sammensmeltning af Farver. Men som Portraitmaler maae han immer blive den förste i Verden; Lighed, Colorit, Tegning af Hoved og Hænder, Draperie og de skiönne Biting, anbragte i den störste Simpelhed, forevige hans Navn, og give ham Forrang i Portraitet, som ingen kan bestride ham uden maaskee *van der Helst;* men da dennes Arbeider ere

langt færre, beholder hiin stedse Fortrinet. — *Le Brun*, der T. I. p. 17. giver et saare simpelt Exempel paa dette Genies Product, vil ikkun tilstaae ham 10 Grader, naar han giver *Rubens* 13, efter den synderlige Pröve, man saa sindrigen har lagt alle Mestere under, som om det var Spiritus, man prövede; men Italien giver Lærlingen Fortrinet, og hvad Læreren vinder ved förste Beskuelse frem for denne, vinder denne ved Igientagelsen, liig Italiens rene Stiil. — Prisen for hans Arbeider viger heller ikke for *Rubens's*. Hans *Værkbrudnes Helbredelse* i *Rubens's* Maneer blev kiöbt 1803 paa *Pawels's* Auction i Brüssel af Hr. *Smith* i Amsterdam for 25,000 Franker, der med Omkostningerne beløb sig til omtrent 27,000 Livres; et Portrait uden Hænder sælges til 200 Louis-d'or, efter Stykkets Beskaffenhed, og saa fremdeles.

EN ENGELSK DAME VED CARL DEN FÖRSTES HOF.

Dette Stykke er Portrait af et ungt Fruentimmer, seet i tre Fierdendeel; hun har sit Haar skiödeslöst sat i Lokker prydet med Blomster; hun bringer den höire Haand mod et Rosentræe, plantet i en Vase, og med den Venstre synes hun at holde sin Robe op; hun er klæd i hvidt Atlas og Lilla besat med Juveler. Den friske Carnation, Hændernes fine Tegning, men især den blöde Sammensmeltning af Far-

ver saa let anbragte, at man som i *Titian* kan see hver Traad af Dugen derigiennem, viser, at dette Stykke er en Product af *van Dycks* skiönneste Maneer, ligesom og Dragten tilkiendegiver, at det er en Dame, der var over de spanske Nederlandes almindelige Costume, og at hun besad en friere, en ædlere Stilling, end man træffer i de fleste Portraiter af den Tids og det Steds Damer. Baggrunden i Maleriet er en Klippe, der aabner sig til en klar Himmel. Dette Stykke har i et Aarhundrede tilhört Greffier *Fagels* Familie, og findes anfört i Fortegnelsen af hans Cabinet i T. II. pag. 411 af *Gerard Hoets* Catalog trykt 1752, og er forblevet i denne Familie, til Baron *Fagel* saae sig nödt til at flygte fra Holland Aar 1803 til Engeland, da hans efterladte Effecter bleve solgte, og dette faldt i Hænderne paa nysnævnte Hr. *Coclers* i Amsterdam, af hvem jeg har kiöbt det. — L. 38 T. h. 31 T. b.

No. 80. JAN VAN HOECK.

Som en af de störste Prydelser af *Rubens's* talrige Skole tælles denne Mester, der föddes i Antwerpen 1600; paa Grund af dette store Talent og Lighed i Fölelser og Smag sluttedes endog et nöie

Venskab imellem dem; derfor banede *Rubens* ham Vei til at bereise Tydskland og Italien, hvor han nedlod sig i Rom. Snart giorde hans Talenter ham berömt, og hans Arbeider, Portraiter og historiske Stykker bleve begierligen sögte; men Keiser *Ferdinand den anden* havde taget hans Löfte, og han begav sig til hans Hof, hvor han udförte mange Arbeider, og blev overöst med Æresbevisninger og Rigdomme, desuagtet kaldte Fædrenelandskierligheden ham hiem, hvor Erkehertug *Leopold* fölte sig stolt af at kunne udnævne en saa fortient Undersaat til sin förste Maler; men nogen Tid efter döde han i Antwerpen 1650, begrædt af alle. Saa melde Historieskriverne, blant hvilke *Le Brun*, der T. I. p. 24. tilföier: "Mange af *van Hoecks* Portraiter og Male-"rier ere ofte blevne tillagte *Rubens*, skiönt hans "Farve er mere paalagt og stærkere af Harmonie. "Jeg har seet dem sælge under hans eget Navn til "3000 Livres."

DEN HELLIGE FAMILIE.

Dette Stykke er componeret af *Rubens*, og her udfört af hans tro Ven og Lærling, det er en hellig Familie, hvor den siddende Jomfrue sees i Profil, holdende paa sit Skiöd Barnet, der klapper sin Moder, som seer paa ham med moderlig Lyksalighed; bag hende staaer Elisabeth henrykt, hvilende sig paa en Vugge,

hvori Klæderne ligge. Den lille St. Johannes med Lammet trænger sig i tilbedelsesfuld Henrykkelse op mod den hellige Moder; ved Siden staaer Joseph. Originalen af *Rubens* af lige Störrelse med dette, der er stukket af *Westerman* og siden i *Poullains* Cabinet No. 86, sees p. 23 at være bleven solgt for 11,000 Franker. Dette af *van Hoeck* adskiller sig alene fra Mesterens deri, som *Le Brun* anmærkede, at Farven er mere paalagt (empatée) og dog er det sorte Floer saa giennemsigtig malt, som om det var af *Rubens* selv; men som *van Hoeck* har lært af *Rubens*, saa har denne igien laant af *Paul Veronese*, hvis Characterer man saa fuldkommen sporer, især ved at jevnföre dette med No. 88 og 90 af *P. Veronese* i Erkehertug *Leopolds* Galerie udgivet af *D. Teniers.* — L. 40 T. h. $33\frac{1}{2}$ T. b.

No. 81. THEODORUS VAN THULDEN.

Som en af *Rubens's* ypperste Discipler kiender man denne Mester, der er föd i Bois-le-duc Aar 1607. Rimeligen paa Grund af disse fortrinlige Talenter valgte *Rubens* ham til at arbeide med sig i Paris paa de 24 allegoriske Malerier, som findes i Palais Luxembourg; han tegnede siden og stak Pri-

matices Arbeider i Fontainebleau, studerede i Rom, og arbeidede efter sin Tilbagekomst for Kirker og Klostere i hans Fædreneland, hvor han Aar 1638 var Directeur for Academiet i Antwerpen. — *Le Brun* siger T. I. p. 26: "Denne Mesters Arbeider ere sield-"ne, og fortiene Liebhabernes Opmærksomhed, en "fiin Farve lig *van Dycks*, en sirlig og rigtig Teg-"ning forsikre ham en af de første Pladse mellem "denne Skoles Historiemalere. En St. Sebastian af "ham kostede 6000 Livres."

CHRISTI AABENBARELSE FOR MARIA.

Dette Stykke tilhörte et af de i Antwerpen ophævede Nonneklostere, og forestiller i en sand poetisk Composition Christi Aabenbarelse for hans Moder. Man seer Maria pludselig at have forladt sit Arbeide og sin Stoel, ved Siden af hvilken hvile de grumme Redskaber til hendes Sorg, Tornekronen, Linklædet, Naglerne m. v., for i tækkelig Tilbedelse at kaste sig for Frelseren, i det han ledsaget af Apostler lader sig tilsyne. Han er opstanden, og til Vidne om hans Seier planter en Erkeengel Seirens Fane foran ham, medens mindre Engle nedlæggende Palmer og Troens Sværd ledsage Lammet, hvilken Grupe slutter med Johannes, som Korsets Skioldholder. Christus

er guddommelig og kraftig, ganske i *Rubens's* Maneer, som Maria i sin Henrykkelse er yndig. Over hende bringer en Grupe af Engle det Thema, som Himmelchoret besynger: *Mater Christi lætare alleluja*, og atter over dem opföres himmelsk Musik af höiere Væsener paa Lyre, Basse og Orgel hvilende paa Skyer. Den hele Grupe af 32 Figurer er malt i et ætherisk Lys, i en bedaarende Holding, liig den man seer i en Dröm, et Syn, en Begeistring; og naar man fradrager den Forskiel, der er mellem flamsk Tegning og italiensk, saa er denne poetiske Sammensætning, den hele Plan og dens fine Udförelse værdig en af Italiens Mestere, og et skiönt Monument for den nederlandske Skole. Undertegnet *T. van Thulden.* f. Ao. 1660. — Kobber 34½ T. h. 24½ T. h.

No. 82. FRANCOIS WOUTERS.

Föddes i Lierre 1614, dannede sig i *Rubens's* Skole, reiste til Engeland, blev Directeur af Academiet i Antwerpen 1648, og döde af et Pistolskud, uden at man veed fra hvem, Aar 1659. Han udmærkede sig især ved sine Landskaber, og prydede dem, siger *Le Brun* T. I. p. 28. med smaa Figurer, som man skulde troe malte af *van Dyck.*

EN RIDDER AF ST. GEORGE.

Her seer man en Herre forestilt som *St. George*, der dræbte Dragen, og derved gav Anledning til denne Ridderorden, at give Snoren, der var heftet til hans seierrige Landse, til en Dame kronet med Diadem. At denne, hvem hun end forestiller, ledsaget af sine Opvartersker, modtager hans Tilbud, viser, at det maa have Hentydning til en Ægteskabserklæring mellem en Ridder af *St. George* og en fyrstelig Dame. Nogle ville, at Allegorien har tilsigtet *Ludvig den* 14*des* Formæling. Nok, man seer den taknemmelige Mængde, der blev befriet for det Uhyre, som anrettede saa mange Ulykker, hvis Virkninger sees ved Sivet, paa Knæe for Velgiöreren, medens himmelske Væsener bekrandse Heltens Bedrifter. Hans Heste forestilles ved Siden, da Historien fortæller, at han först til Hest anfaldt dette Uhyre, men bröd sin Landse og fældede den til Fods. I Landskabet kiender man Mesteren, men i Figurernes Ansigtstræk, i Coloriten, fornemmelig i de nedstigende Engle seer man saa kiendelig hans Lærers Stiil, skiönt forfinet, at man har tillagt *Rubens* dette Arbeide i hans förste Tid, men skiönt som det er, har dog

Mesteren manglet at concentrere Lyset til en vis Punkt, medens det nu svæver jævnt hen over den hele Plan, og bliver derved fladt og koldt. Imidlertid ere hans Arbeider sieldne og kostbare. — T. 30 T. b. 18 T. h.

No. 83. VINCENT MALO.

Saa lidet er denne store Mesters Arbeider kiendte paa denne Side Alperne, at *Le Brun* förer ham hen til den gamle *Teniers's* Skole, skiönt denne selv var Discipel af *Rubens*, medens *Gerard Hoets* Catalog T. II. p. 250 viser, at *Vincent Malo* har allerede udfört Arbeider, som have været fuldendte af *Rubens* og *van Dyck*. *Fueslin* anförer efter *Soprani* p. 390, "at han giorde sig saa berömt i Genua for "hans skiönne Colorit, at ethvert Kunstcabinet maat-"te prange med hans Arbeider, at han malede Al-"tertavler i Florents og Rom, hvor han aabnede en "Skole og döde 45 Aar gammel i Midten af det syt-"tende Seculum." Ved at kaste Öiet paa dette Arbeide er man tilböielig til at tilskrive *Rubens* det, siden ingen af hans övrige bekiendte Discipler have besiddet enten dette rige skabende Genie, denne Ild og Afvexling, der sees i Menneskers og Hestenes Bevægelse, eller dette giennemsigtige lette Anströg, som heri herske, men mere Grace og större Correcthed i Tegningen adskiller Lærlingen, der deler med Læreren den Ære at besidde en uudtömmelig

Aand, en Fylde af Ideer, som ikke lader een Plads ledig for Handling og Bevægelse.

SABINER-ROVET.

Sabinernes Döttre ere indbudte, Romulus, der staaer paa en Forhöining med Lictorer og andre romerske Övrighedsmænd, giver Signalet, og paa eengang er hver Sabiner overvundet, og hver Romer i Besiddelse af sin sabinske Pige; men i al denne Striid og denne Masse af Handling findes paa förste Plan aldeles ingen Forvirring, thi hver har sin, ikkun Modstriden og Bevægelse, og denne er paa det sindrigste afvexlet. Bag denne Grupe af tallöse Handlende viser sig ved Digternes antagne Anachronisme, for at tilkiendegive at det er Rom, Constantins Bue med Basreliefs, Colonner og sirlige Bygninger; men disse Bygningers end lettere og lysere Anströg röbe den store Colorist, som veed derved at forlænge sit Perspectiv og give Handlingen en större Strækning. — T. 31 T. b. 21 T. h.

No. 84. PETER VAN MOL.

Var föd i Antwerpen 1580 og döde i Paris 1650. Han angives for at være Discipel af *Rubens*, men

har maaskee rettere fulgt noget hans Maneer, da han omtrent ligealdrende med *Rubens* maa have været uddannet, inden *Rubens* aabnede sin Skole i Antwerpen, som var efter 1609. *Guerin* i hans *description de l'academie etc.* Paris 1715 viser, at *v. Mol* var Medlem af Academiet der, og at han havde malt Arbeider for Kirkerne, blant hvilke en Christi Födsel *aux petits Angustins*, som skal være hans og *van Dycks* fælles Arbeide. — *Le Brun* feiler derfor, naar han T. I. pag. 20 siger: "Ingen Forfatter "har endnu talt om *van Mol* (ikke *Mool*), og alle "de Undersögelser, jeg har anstillet, for at faae no-"gen Oplysning om ham, have været frugteslöse. — "Hans Sammensætninger vise en stor Character; hans "Tegning er lærd og kraftig; hans Farve stærk, har-"monisk og fiin. Denne duelige Mester kan sættes "ved Siden af *Rubens* og *van Dyck*. Jeg har kiendt "en romersk *caritas*, malt paa Træe 3 Fod paa 2, "som Grev *Spath* kiöbte for 300 Louisd'or. Han gi-"ver til Exempel Kobberet af et i *Destouches* Cabi-"net, og anförer et andet, som blev solgt ved Auc-"tionen af hans Cabinet No. 86 for 5948 Livres."

JOHANNES DEN DÖBERS HOVED.

Om dette mærkelige St. Johannes den Döbers Hoved vare de lærde Kunstkiendere i Nederlandene saa uenige, i det de snart tillagde *Rubens*, snart *van Dyck*, snart *Guido Reni* det, at jeg bragte dette og flere med mig til Paris,

hvor jeg anmodede Hr. *La Vallée*, administrerende Secretair ved Museum Napoleon, at lade samme bedömme af de meest anseete Kunstdommere; men ogsaa disse vare uenige, snart vilde man, at det var af *Guido*, om det ikke var malt paa Eeg, og snart af en anden, men alle forenede sig derhen, at Malerkunsten ikke let kunde gaae videre saavel i Udtryk som i Colorit. Endelig appellerede jeg til nysanförte *Le Brun*, som efter at gaae nöie ind i hver af de formodede Mesteres Maneer, tilkiendte *van Mol* dette Arbeide, hvori han ganske var henrevet, og föiede til, at *Lucien Bonaparte* havde foröget sit kostbare Galerie med et Stykke af denne Mester, som han havde kiöbt til en meget höi Priis, men at dette endnu overtraf alt, hvad han havde seet af ham.

Paa et Fad, bedækket med et Klæde, ligger her den ædle Döbers Hoved, der synes at have tilgivet den hele Menneskeslægt inden Dödens Öieblik; Rolighed og Fromhed ere udbredte over hvert et Træk, det er en Död, der synes at være en anden Fortsættelse af Livet. Man seer, at det er en tredive Aars Jöde med sit korte Skiæg, der saavel som det kröllede Hovedhaar er kraftigen og med höieste Kunstfor-

stand udfört; men det, som meer end alt henriver, er den nylige Döds Kiödfarve, der endnu röber ved en blaalig Tone, hvor Blodet randt, ligesom Muskeldelene ved en gulbleg. Det er en skiön Sandhed, om der ellers er Skiönhed i Döden, men Skiönheden ligger i den trofaste Bevarelse af Naturen, Fromhed og Ædelmod. Det er saaledes paa *Le Bruns* Autorité, at jeg tilkiender *van Mol* disse Fortienester. — Træe $14\frac{1}{2}$ T. h. $15\frac{1}{2}$ T. b.

No. 85. HANS ROTTENHAMER, BREUGHEL DE VELOUIS o. fl.

Rottenhamer saae Lyset i Münich 1564, reiste tidlig til Rom for at studere Antiken, og til Venedig for Coloriten, hvor især *Tintoret* eller *Robusti* var den, som han fulgte i sine bedste Arbeider. Efter at have henbragt mange Aar i Italien, hvor han giftede sig, nedsatte han sig i Augsbourg. Hans Ansigter ere yndige, og som han meget havde lagt sig efter Antiken, holdt han meest af at male det Nögne. *Breughel* og *Paul Brill* malede Grunden og Landskaberne i hans Arbeider. *Le Brun*, der T. I. p. 40 giver os et Mönster, hvor man træffer de samme to Figurer som paa dette Stykke, siger: "Han "har arbeidet meget, men hans Smaaarbeider, som "i Övrigt ere sieldne, foretrækkes meget de Store,

"og uagtet hans Arbeider have i de sidste ti Aars "Tid tabt noget i Priis ved den blaa Grund, som "*Breughel* har lagt i sine Landskaber, saa betragter "jeg dog *Rottenhamer* som en af de første Classiker "i den nederlandske Skole, og anslaaer hans bedste "Stykker til 150 Louisd'or." — *Braamcamps* Catalog over hans 1771 i Amsterdam solgte Cabinet viser en Priis fra 500 til 1000 Gylden for hvert af de fire Stykker, der befandtes, see *Pryzen der Schilderyen* etc. pag. 7. No. 187-190.

RUBENS'S GALERIE I ANTWERPEN.

Dette Malerie kan sammenlignes med No. 7 i Düsseldorphs Galerie under Navn af et Malercabinet, udført af adskillige Mestere. I dette seer man en Forestilling af *Rubens's* Galerie i Antwerpen. Udsigten af Byen, Cathedral-Kirken og Schelde-Floden tilkiendegive Stedet. Den øverste Hovedlinie af *Rubens's* bekiendte Malerier, Albert, Isabella etc. vise Forfatterens Studerested. Ved at giennemlöbe den korte Beskrivelse, som *Descamps* giver "T. I. p. 302. "over *Rubens's* Cabinet i Form af en Rotonde, "prydet med Vaser af Porphyr, Agate, antike "og moderne Urner, Buster, Statuer, riig Me-"daille-Samling, prægtige Malerier og övrige "Kunstarbeider, som Europas Potentater havde

"beæret ham med, og som han tildeels i Ita-"lien havde forskaffet sig, og hvoraf Störstede-"len blev solgt til Hertugen af Bouquingham "for 60,000 Gylden," saa behöver man ingen anden Forklaring af denne Composition, der desuden viser Arbeider af hans Samtidige, snart et Frugtstykke i Maneer af *Sneyders*, snart et Blomsterstykke af Pater *Segers*, snart et Portrait af *Holbeen*, endog et Söestykke liig *Rembrandts* i *Choiseuls* Cabinet. Paa venstre Haand findes neden ved et Malerie i Maneer af *Frank*, paa Höire et af *Roland Savery* og *Polenbourg*, rimeligen malte af *Breughel*, saavelsom Byen, Schelden, Aben, der med Briller examinerer et Malerie og den övrige Detail foran. — Hovedfiguren *Kundskaben*, der seer giennem et Glas, ledsaget af en Genie, er saavelsom Antiker, Buster og Torser af *Rottenhamer*, der stedse dyrkede Alderdommens Monumenter. — Træe 33 T. b. 22 T. h.

N. 86. HANS ROTTENHAMER og JEAN BREUGHEL.

Landskabet og Architecturen af *Breughel de Velours*, Hovedhandlingen af *Rottenhamer*.

malt i den Tid, da han endnu ganske bevare de *Tintorets* Colorit og stærkere Skygger.

CALISTO I DIANAS BAD.

Calisto, der befindes frugtsommelig i Nymphernes Bad, beröves sil Belte og forjages af Diana. Foruden ni Figurer paa saa snevert et Rum findes endnu Jagthunde, Koger og andre Atributer; men er der mindre Blödhed end i hans sidste Maneer, saa er der og mere Kraft. T. 13½ T. b. 9½ T. h.

No. 87. HANS ROTTENHAMER og JEAN BREUGHEL.

GUDERNES FEST.

Dette Product er uden Tvivl et af de rigeste og tillige meest fuldendte af denne classiske Maler. At give en Detail af en Grupe af omtrent halvfiersindstive Figurer vilde kræve en mythologisk Afhandling over hver Guddoms Character og Attributer, og viser noksom, hvor meget Maleren har kiendt Fabel og Guder-Læren. Vi indskrænke os til at anmærke, at Componisten har givet Gudernes Beherskер med sin Dronning, hans Örn og Lynstraa-

len ved hans Födder, det meest beskuelige Sted, de övrige anselige Guddomme, Venus og Mars, de ni Muser, Ceres, Flora og Bacchus med sit Følge vise sig i Forgrunden, allevegne omgivne med Amourer, Spög, Latter, Blomster, Frugter og alle Livets Nydelser. Paa den anden Plan kommer Havguden ridende paa en Hippopotamus, foran ham Sirener, Tritoner o. s. v. I Baggrunden mellem Klipperne skimtes underjordiske Guddomme, og ved Enden af Bordet sees Visdommens Gudinde staaende at bestyre Festen. For Kunstens Dyrkere vil det i Særdeleshed være lærerigt at bemærke den Delicatesse, hvormed Coloriten er behandlet i Niobe og de övrige Figurer og Partier i halvt Lys (demie teinte) hvilket bidrager saa meget til Harmonie i denne alt for rige Grupe, der dog uagtet Mængden hverken giör sig skyldig i Forvirring eller i den mörkeblaa Grund, hvorom *Le Brun* nys talte, og som saa meget skader det bedste af de to Stykker i Museum i Paris, der i Övrigt neppe er det Halve af dette i Composition. Dette Stykke, der er stukken i Kobber, findes anfört af *Descamps* Tom. I. pag. 245. og at have tilhört

Mr. *Blondel de Gagny* i Paris, hvor jeg kiöbte det. — Kobber 24¾ T. b. 17¼ T. h. *).

*) Hr. *La Vallée* i hans Beskrivelse over Kobberet No. 233 af *Filhols* Udgave af Museum Napoleon, forestillende et Landskab af *Breughel* og Figurerne af *Rottenhamer*, giör den Anmærkning fra chronologisk Beregning, at disse to ei kan have arbeidet sammen, saasom *Breughel* kun var 15 Aar gammel, da *Rottenhamer* döde, han troer derfor, at det er *Roland Saveri*, som var hans Samtidige, der har malt Landskaberne. Grundet som hans Anmærkning er, saafremt Biographerne have antegnet rigtige Aarstal, saa forekommer det dog synderligt, at *G. Hoets* Catalog, der gaaer meer end eet Sekel tilbage, og hvis Forfattere have levet saa meget nærmere de omtvistede Malere, skulde have forenet sig om at forblive i denne Vildfarelse; da disse to Mestere angives stedse for at have arbeidet sammen. Men jeg er mere tilböielig til at troe, naar det ei er *Breughel*, at det var *Rottenhamer* selv, da alle den Tids Landskabsmalere lignede hinanden indbyrdes. Og dersom *Rottenhamers* Dodsaar 1604 er rigtig, saa maa det have været *Henrich van Balen*, der har malt Figurerne i *Rubens's* Galerie No. 85, da hans Arbeider, som *Le Brun* anmærker, ofte forvirres med *Rottenhamers*, thi ved 1604 var *Rubens* endnu ei kommen tilbage til Antwerpen, mindre havde han Galerie eller malt Alberts og Isabellas Portrait. Men *van Balen* var sielden saa correct i Tegningen, og *Adrian Stalbent*, der har malt Æmner liig dette, var haard og skiærende i sin Colorit. Er Dödsaaret derimod urigtigen angivet, saa lader det sig forklare, hvorfor alle Skribentere og Kunstdommere hidtil sætte disse to Mestere som Samarbeidere.

No. 88. ADAM ELZHEIMER.

Blev föd i Frankfurt 1574, lærte hos *Offenbach*, og sögte derefter Italien, hvor han lagde sig efter at male i Smaat, der saa meget lykkedes ham. — *Descamps* saavel som *Le Brun*, der T. I. p. 67 giver os et Mönster, melde: "at denne Mesters Arbeider "ere ligesaa mange Mesterstykker, hans Pensels Fin- "hed er saa meget mere paafaldende, som den ikke "har hindret ham fra at have en riig Farve og et "blödt Anströg. Hans Arbeider ere nu meget sield- "ne, og især finder man faa vel conserverede, hvil- "ke da sælges til en höi Priis. Aarsagen er, at Ma- "leren har glaceret i det han malte, saa at Farver- "ne med Glaceringen ere ved Reengiöringen borttag- "ne; men man vogte sig for Copier af *Thoman*, "*den gamle Teniers*, *Bamboche* og *Grev de Goud*; "han döde i Rom 1620. Prisen paa denne Mesters "Arbeider gaae til 6000 Livre og mere, og den jeg "har ladet stikke, blev solgt for 1000 Livre."

CHRISTUS OG DISCIPLERNE AF EMAUS.

Christus giver sig tilkiende for Disciplerne fra Emaus ved at bryde Brödet: paa Bordet staaer endnu en Fisk og en Kage. Christi fromme forklarede Character, og Disciplernes tilbedelsesfulde Forstummelse over at gienkiende deres Lærer, give denne Handling et stærkt

Udtryk, hvilket dog afvexler ved den enes dybe rolige Forundring, medens den anden sprungen op fra sin Stoel og Kappe, sees endnu i Springets Hæftighed med Laaret i Forkortning, og ved de udstrakte Arme viser Legemets fulde Contour giennem den snevre Underkiortel. Peskueren kan jevnföre Farve, Colorit og Anströg med Kunstdommernes nys anförte Forklaring. — T. 6 T. h. 8 T. b.

No. 89. GASPARD DE CRAYER.

I Antwerpen saae denne Maler Lyset 1582, studerede siden hos *Raphael Coxcie* i Brüssel, men overtraf snart sin Mester, og fuldförte Arbeider, som tildrog ham saa megen Opmærksomhed, at Kongen af Spanien sendte ham en Guldkiede med Medaille foruden en stor Pension. *Rukens* selv, henrevet af hans Rygte, reiste til Brüssel for at giöre vor Kunstners Bekiendtskab, og ved at see ham arbeide sagde: *Crayer, Crayer, ingen skal overgaae Eder.* — Men han foretrak Rolighed for Hoffets og de Stores Gunst, og forlod sin Post i Brüssel for at arbeide i Roe i Gent (Gand). Der overraskede *van Dyck* ham paa sin förste Reise fra Engeland, og malte sin Kunstvens Portrait. Hans Arbeider sættes ved Siden af *Rubens's;* han havde mindre Ild, men var mere correct, mere forstandig og simpel. Han grou-

perede sine Figurer med Kunst, og hans Udtryk have al Naturens Sandhed. "Han er" siger *Descamps* T. I. p. 353. "af alle Malere den, man kan ligne "med *van Dyck;* hans Historiemalerier have alt det "Udförte og det Sammensmeltede af hiin Mesters "Portraiter, som ikke lettere kan bevises end ved "Vanskeligheden i at adskille deres Arbeider, for- "nemmelig Portraiter, som han har udfört med stör- "ste Held, skiönt hans Hovedsag var Malerier af den "hellige Skrift." Han arbeidede med Kraft indtil hans 86de Aar, da han döde; derfor vare og alle Kirker og Klostere fulde af hans Arbeider i det Store, men mange ere og som *Rubens's* affeiede i Hast efter den fastsatte Priis, og nogle röbe den kolde Alderdom, saa at der er Valg at giöre, om man ellers har Valg. *Le Brun* giver os til Mönster T. I. p. 69. en Nymphedands, et sieldent Æmne for hans Smag, og siger: "*Crayers* Arbeider ere næsten alle "i Stort: det er uheldigt, at han har malt saa faa "af maadelig Störrelse til at pryde Cabineterne; thi "han er ligesaa sublime som *Rubens* og *van Dyck*, "mellem hvilke jeg sætter ham." Han anförer et Par Stykker til 12 Fods og 17 Fods Störrelse, og endelig det meget Store i Düsseldorph, muligen hans Mesterstykke, og slutter med, at Prisen paa hans Arbeider ere lige med *van Dycks* og *Rubens's.*

OMSKIÆRELSEN.

Nærværende Stykke förer Beviis for den

gamle Beskyldning om Hierarchiets Stolthed. Tre Munke, en Carme, en Broder Carmelit, som holder Salvelseskarret og en Recollet i Portraiter vil vise sig i Kirken at forrette Omskiærelsen, thi man maa troe, at alle disse hellige Ordener ere i det ringeste lige gamle med Christus. Men har Maleren været nödsaget til at vige for Troens bedre Vidende, saa har han dog ikke tilladt den, der vil udföre Ypperstepræstens Embede at gaae videre end til Forberedelsen, og har bevaret Decorum. From og andagtsfuld sidder Gudsmoderen der, og fremrækker sin Nysfödde til Lydighed under Loven, medens den overnaturlige Spæde rækker kierligen mod sin Moder; men en Engel er sendt fra Himmelen for at bringe i sit Fad den Draabe Blod, der maatte flyde, og en anden holder Vasen med det hellige Vand. — Det er i disse fire Figurer især, at man gienkiender *Crayer*, men i Portraiterne af de tre Munke har han saa meget overtruffet sig selv, og givet dem saadan en Kraft og Udtryk, at man skulde troe det en Product af den venetianske Skole. I de förste seer man en flamsk Mester, i de sidste en *Paul Veronese*, og det er overflödigt at udbrede sig over Characterer, Stillinger, Dra-

perie og Colorit, hvor det ligger saa beskueligt for Öiet; jeg vil alene anmærke, at man vil finde den överste Engels höire Skulder fortegnet, hvilket sees at være hvad man kalder en *Repentir* (en fortrudt Feiltagelse), der rimeligen efter en falsk Synspunkt har forledet Mesteren til at forandre sin förste og rigtige Tegning, som nærved sees tvers igiennem det sidste Anströg. — L. 59 T. b. 42 T. h.

No. 90. CASPAR DE CRAYER.

CLEOPATRA.

Plinius fortæller i 9de Bog, at Antonius brystede sig af at have givet Dronning Cleopatra et umaadeligen kostbart Maaltid. Dronningen smeel, og bad sin Elsker at spise hos sig næste Dag. Han fandt Bordet tarveligen dækket, og troede, at Cleopatra vilde giöre sig tilgode paa hans Regning; men Dronningen tog et Glas Ædike, kastede deri en Perle af umaadelig Værdie, og drak det ud paa een Gang. Hun vilde giöre det samme med en anden, men Antonius forebygte det, og erklærede sig overvunden.

Vi see her den stolte, den blide og vel-

lystige Dronning prydet med Diadem, Smykker af Perler og en Kaabe stukken med Guld og Ædelstene, at fremrække sin allerede udmagrede Arm og Haand for at kaste i den oplösende Syre den Perle, som var saa höit skattet. Glasset, som skal indeholde denne kostbare Drik, holder hun i venstre Haand paa et Bord, og bag hende giver et optrukket Gardine Udsigt til Marken. Idealen er ikke den blöde, fine Skiönhed, der vil vinde en Elsker, det er den övede Beherskerinde, der finder en stolt Seier i at befæste sit Herredömme; thi Tabet af Perlen koster kun et Smiil, men af Herredömmet Elskeren. Hun veed, at hun maa vinde, derfor denne stolte Tilfredshed, denne sikkre Vellyst udbredt over hendes Aasyn. Alting er Kraft og Sandhed værdig *Rubens*, den flamske Skoles Fyrste. — L. 38 T. h. 32 T. b.

No. 91. CHRISTOPHER JAN VAN DER LAENEN.

Denne Mand var föd i Antwerpen, man veed ikke naar, var samtidig med *Rubens*, hvis Familie han malede i et muntert Selskabsstykke; han forestillede meest forlibte Spille og Drikkeselskaber og Lystigheder, ofte anstödelige for gode Sæder, som

man angiver til Aarsag, at hans Arbeider ikke vandt den Berömmelse, de fortiene. *S. Bolswert* stak endog eet af hans Selskaber i Kobber. Han levede 1620.

ET BAL I ANTWERPEN.

I en stor Sal med tredobbelte Vinduer paa begge Sider, behængt med elleve Malerier og tapisseret med Guldlæder, Gulvet lagt med Marmorfliser og en Camin i Enden af Salen, saaledes som man endnu træffer gammeldags Værelser i Nederlandene, seer man et Selskab af Damer og Cavalerer, sexten i Tallet, hvoraf en Cavaleer i spansk Dragt figurerer i Menuet for sin Dame under Musik af en Violin og en Violoncel spilt af Maleren selv. Til Höire sees fem Damer og tre Cavalerer opmærksomme paa de Dandsende, den forreste Cavaleer undtagen, som synes at sige Galanterier til en Dame. Disse have deres Haar opfæstet med en Kam, som nu atter Moden har indfört, ere klædte i Atlas broderet med Guld og Sölv, og om Halsen kostbare Brabantske Kniplinger. Paa Gulvet ligger en Flöiels Pude. Bag de Dandsende staaer atter et Par i Samtale; en Opvarterske gaaer ud af Dören,

og ved det dækkede Bord, som byder Östers og Capunsteg, tilfredsstiller en Dreng sin Appetit. Paa Gulvet sees en Messing Vandkumme, hvori et Par Flasker halv fulde af Spiritus, en Vindspiller staaer strax ved. — At Silke, Flöiel, Guld og Kniplinger ere mesterligen forestilte, at man seer Orangeriet igiennem Vinduerne, at selv Malerierne indtil Söestykket over Caminen, der forestiller Christus, som frelser den svagtroende Peder, ere fortreffeligen anbragte, at Perspectivet i Loftet og den hele Plan er iagttaget til en sielden Fuldkommenhed, ere mange forenede Fortienester; men naar det hele Arbeide ved nær Undersögelse befindes udfört med en Finhed, som giör hver Deel til en Mignature, uden at det giver det Hele tilsammentaget et koldt og haardt Udseende, saaledes at det taaler ligesaa meget nær Beskuelse, som lang Frastand, saa maatte dette Talent have sat hans Arbeider hen over hine Feil i Indholdet, om de i Almindelighed havde forenet saa mange skiönne Egenskaber sammen; men dette er sikkert et af de skiönneste, man kiender fra hans Haand. — T. $26\frac{2}{3}$ T. h. $37\frac{1}{2}$ T. b.

No. 92. JEAN MIEL eller MEEL.

Italien kan giöre Paastand paa denne Kunstner for hans Talenter, og Flandern for hans Födsel 1599. *Gerard Seghers* var hans förste Lærer, men han sögte tidlig Rom, hvor *Ardrea Sacchi* modtog ham i sin Skole, og lod ham endog arbeide i sine egne Værker; men eet af disse af et alvorligt Indhold, bestemt til Barbarinis Palais, opfyldte han med Bambochader, som forbittrede *Sacchi* saa meget, at han jog ham bort. — *Johan Miel* beviste derimod snart ved store Arbeider, malte for Alexander den syvende og flere, at hans Talent ikke var indskrænket til ringe Sammensætninger, og han vandt saa stor Anseelse, at han endog blev indlemmet i Academiet i Rom. Han gik siden i Hertugen af Savoiens Tieneste, hvor han döde 1664. Han var mindre rigtig i Tegningen af hans store Arbeider end i de Smaae. "Det var især i disse" siger *Descamps* T. II. p. 34. "at han var fiin, afstikkende og "sindrig; han synes at have fulgt *Bamboche* i den "samme fulde og kraftige Farve; han har underti- "den anbragt en ligesaa klar Grund og Luft i hans "Malerier som *Carl du Jardin*, men naar han kom- "mer til den förste Plan, saa giör han altid sine "Skygger for svære." — *Le Brun* giör ham ikke mindre Ret T. I. p. 37. hvor han giver os et Mönster liigt dette. "Adskillige historiske Arbeider have "givet *Jean Miel* Plads mellem de duelige Malere, "men han er meest kiendt ved hans Bambochader,

"hvori Compositionen er sindrig og afvexlet, Farven "kraftig og fuld af Harmonie, en rigtig Tegning og "et fyrigt Anströg. Naar hans Malerier ikke ere "malte paa röd Grund, som giör. at de have kastet "sig i det Sorte, saa have de en forstandig og be- "hagelig Stiil, og vil altid fortiene en udmærket "Plads i Cabineterne. Deres Priis gaaer til 3000 "Livres. *Jean Miel* har prydet med sine Figurer "Architectur-Malerier af *Salviousse*, *Bibiano*, *Clau- "de le Lorrain* o. a. Han har stukket en Himmel- "fart og fire Hyrdestykker, Beleiringer og Batailler "til Krigshistorien af Flandern. *Goubau*, *Michel An- "ge des Batailles* og *Lingelbach* have fulgt hans Ma- "neer. Denne Mesters klare og skinnende Arbei- "der ere ligesaa kostbare ved deres Sieldenhed som "ved deres Skiönhed. Det, som vi have ladet stik- "ke, er et af hans meest capitale, 18 Tom. paa 24 "Tom. To andre af Hr. af *Praslins* Samling bleve "solgte ved Auctionen under No. 121 for 1499 Livres."

DEN NEAPOLITANSKE BARBEER.

En Reisende vil forfriske sig, og giör Halt ved en Hytte, hvor han lader sin graa afsad- lede Hest vande ved en Dreng, medens han selv faaer den pialtede Beboer til at aftage sit Skiæg siddende paa en Steen. Synderligt er det at see, hvorledes Barbeeren holder ham i Hovedet, medens han skraber ham Hagen. —

Foran Hytten spinder Konen af sin Haandteen, og seer opmærksom paa en anden pialtet Cavaleer, der synes at sige noget til hende, i det han rider til Vands sit Æsel, der skriger af fuld Hals. Ved hende leger et Barn, og ved Siden staaer en Pige med et Kar. Höns paa Forgrunden og i en Kurv, en Vandkumme og en tör Træestamme omgive den runde Leerhytte tækket med Straae. Ved Siden sees to Köer, bag hvilke aabner sig Udsigt til et soelbart Landskab, som ender med affaldende Bierge, indhyllede i hede Dunster. Foruden de italienske Characterer, det varme Luftperspectiv og den blöde harmoniske Colorit, bliver man især henrevet over de udmærkede Ansigter, der sees for det meste i halvt Lys. — L. 21 T. h. 25 T. b.

No. 93. PETER VAN LINT.

I Antwerpen föddes han 1609, og man veed alene om ham, at han gik meget ung til Italien, hvor han studerede, og erhvervede sig et stort Navn ved de betydelige Værker, han udförte i Kapellet af St. Croix, i Kirken Madona del popolo og for Cardinal *Jevasi*, for hvem alene han maatte arbeide. Efter ti Aars Ophold i Italien vendte han til-

bage til Antwerpen, hvor han debuterede ved store og smaae Arbeider, der bleve höit agtede. Kong *Christian den fierde* af Danmark satte megen Priis paa dem, og modtog næsten Alt, hvad der kom fra hans Haand. Man troer han döde der. Man seer faa af hans Arbeider, men hans Tegning var correct og hans Colorit god. Alt dette melder *Descamps*.

HYRDERNES TILBEDELSE.

I heel Störrelse og liden Natur forestilles de Handlende, den hellige Moder, der fremviser den Nyfödde, bag hvilke staaer Joseph. Foran den Tilbedede knæler en Engel i hellig Henrykkelse. Bag ved komme Hyrderne ind i Stalden. Paa Forgrunden ligger et bundet Lam bragt til Offer. Man seer deres Hund, Hovedet af en Oxe og et Stykke af en Muur, hvorpaa Forfatterens Navn *P. v. Lint.* — L. 42 T. h. 70 T. b.

No. 94. DAVID TENIERS DEN UNGE.

Föd i Antwerpen 1610 af *David Teniers* den ældre, *Rubens's* Discipel. Efter at have fulgt sin Faders Skole, lærte han hos *Adrian Brauwer*; ogsaa hans Broder *Abraham Teniers* arbeidede i samme Stiil, men blev langt tilbage for ham saavel i et tungt Penselströg, som i Coloritens Graahed. —

Men vor Mesters sieldne Talenter naaede snart Erkehertug *Leopold*, der satte Ptiis paa hans Arbeider, udnævnte ham til sin første Kammertiener, gav ham sit Portrait i Medaille med en Guldkiede og Bestyrelsen af hans kostbare Galerie. Kongen af Spanien vilde have modtaget alt, hvad *Teniers* kunde fuldende, men Dronning *Christina* af Sverrig erholdt ogsaa nogle, og foruden Betalingen skiænkede ham sit Portrait i Guldkiede. For at tilfredsstille de utaalmodige Kunstelskere malede *Teniers* de mange smaae Stykker med et Par Figurer, som han giorde færdige paa een Dag. — De store Mesteres Arbeider, som fyldte *Leopolds* Cabinet, studerede og copierede han, og udgav dem stukne i et Volumen in Folio Brüssel 1660 med 164 Kobbere, samme findes her i Cabinetet. Men han gik videre, componerede i hver Malers Maneer saa nöie, at han bedrog dem, der ikke til Grunde kiendte hans Pensel. Især efterlignede han saa nær *Rubens*, at denne til Giengield malede for Spög nogle i *Teniers's* Maneer, af hvilke eet meget skiönt i Hr. *de Schamps's* Cabinet i Gent, som jeg har seet med megen Fornöielse; det er et Selskab af drikkende Bönder, hvor *Rubens* og *Teniers* ere selv i Portraiter. Disse Arbeider, bekiendte under Navn af *Pasticer*, skattes i valgte Cabineter, ogsaa skiönne historiske og allegoriske Compositioner, meest i det Smaa, seer man fra hans Haand; de ere sieldne og kostbare. Men *Teniers*, der ikke vilde dele Æren med Nogen, tog Naturen alene til sin Lærer, og nedsatte sig i Landsbyen

Perck mellem Antwerpen og Mechelen, hvor han havde sit Lyststed, kaldet *de tre Taarne (les trois tours)*. Her studerede han Naturen, og Menneskernes Lidenskaber i Kermesser, Dandse, Lege m. v., uden at blande sig i deres Ordener. *Descamps* T. II. p. 156 siger, at som han erhvervede sig et stort Navn i et lidet Fag, saa kan man anvende paa ham Virgils *in tenui labor, at tenuis non gloria.* Hans Landsted blev til et Hof, hvor alle Oplyste strömmede til for at bevidne ham deres Höiagtelse. *Don Juan* af Austrien, *Leopolds* Eftermand i Belgiens Gouvernement, *Carl den femtes* naturlige Sön, blev hans Discipel og Ven, logerede ofte hos ham, og malede til Erkiendtlighed hans Söns *Leopolds* Portrait. Agtet og elsket af de Anseligste endte han sine Dage i Brüssel 1690, men hans Liig blev hensat med talrigt Følge i hans yndede Landsbye Perck. *Le Brun* giver T. I. p. 75. sex forskiellige Mönstere, hvoraf to meget rige Compositioner, og siger: "*Te*"*niers* er et af de sieldne Genier, som Malerkun"sten kan bryste sig af, og for at kiende hans Ta"lenter henviser jeg til *Lebas's* Værk i Kobber." — Han taler siden om de forskiellige Manerer, hvori han har malt, og tilföier: "*Abraham Teniers*, Zorg "i sin förste Maneer, *Abshoven*, *Dehondt*, *van Hel*"*mont*, *D. Rykart*, *Michaux* og mange andre have "saaledes efterlignet denne Maler, at man maa væ"re meget sikkre Kiendere for ikke at blande dem "sammen, og disse Kundskaber kan ikke erhverves "uden troligen at sammenligne dem. Alle Dage

"sælger man Malerier under *Teniers's* Navn, som "ikke ere af ham, og allevegne finder man disse "Producter. Prisen paa hans Arbeider variere uden "Ende, og der ere de, som sælges indtil 1000 Louis-"d'or."

KUGLESPILLERNE.

Kunstdommerne, i det de erkiende, at han aldrig forskiönnede den Natur, han saae for sig, men kun afvexlede den, have tilstaaet, at han altid paa en forunderlig Maade blev den troe ved den simpleste Forestilling af Luft, Træer, Huse og Mennesker. Nogle have troet at finde hans Figurer for korte, hvilket andre mere tilregne deres Stillinger og Dragter end den egentlige Form. Til Exempel seer man her et lidet Stykke i hans skiönneste Maneer, en Hytte med sit tilhörende gamle Plankeværk; fra Loftet sees en gammel Kielling at være Tilskuer af et Kuglespil af fem Bönder, hvoraf den ene i sin hvide Skiorte med den venstre Haand paa Knæet meder Kuglen i den Höire, medens en anden med udstrakte Arme bevidner sin Frygt for Spillerens Færdighed. Deeltagelse eller Ligegyldighed er stærkt udtrykt i hver Figur efter den Menneskeklasses Sæder. Længere borte sees en Hyrde med

sin Hiord under et Træe og nogle Buske. Luften er den sædvanlige graa Tone. Man finder den samme Gienstand ofte igientaget med Forandring. Dette characteristiske Arbeide er nederst betegnet *D. Teniers.* — K. $5\frac{1}{2}$ T. h. $7\frac{1}{2}$ T. b.

No. 95. DAVID TENIERS DEN UNGE.

GARTNERHUSET VED DE TRE TAARNE.

(les trois tours.)

Teniers's Historie har fortalt os, at hans Landsted, *de tre Taarne*, var hans Lyststed. Dette hans Arbeide skal forestille hans Gartners Huus med vedliggende Have og Blomsterqvarterer, udlagte paa gammel Viis. Man seer her en Mængde Folk, blant hvilke den, der bærer Orangetræet i Ballen, saa ganske viser *Teniers* i den Stilling og Character; en anden ved Hiulbören vender sig for at modtage Ordre af Eieren, der kommer gaaende, ledsaget af sin lille Opvarter og bekiendte Favorit Hund. — Den Sandhed, der ligger i de gamle nysklippede Hække og Træer, som indhegne Haven med sit perspectiviske Parterre, og den stærke afstikkende Tone, hvori Huse, Træer og Luft vise sig til Venstre, gaaer har-

monisk over til det lettere Anströg, hvori er malt det nærliggende Lyststed, *de tre Taarne*, der ligeledes er anbragt i Kobberet af *David Teniers* Portrait, malt af *Peter Thys*, see *Teniers's* för anförte Værk p. 164. Dette Lystslots Omegn ender sig med Höider, der falde af i en Fierne. — Kienderen vil blive vaer, at dette Stykke er hist og her lidt retoucheret i Grunden, men Lövværk, Figurer, Luft og hele Tonen ere i Övrigt saa kiendelige af vor Mester, at dette Arbeide, der saa meget hörer hen til hans Historie, ikke omsonst har været anseet for at fortiene omhyggeligen at opbevares. Det skal være stukket i Kobber, men jeg har ei truffet det. — T. $16\frac{1}{2}$ T. h. 24 T. b.

No. 96. DAVID TENIERS DEN UNGE.

CARL DEN ANDENS KRONING.

Vi have i Indledningen om vor Mester talt om hans historiske og allegoriske Smaaarbeider, der saa meget skattes. Nærværende er meget mærkeligt, ikke alene ved den sindrige Sammensætning, rigtige Tegning og udtryksfulde Characterer, men ved den latinske Thesis, der forklarer Allegorien. Indledningen

har viist os, at Erkehertug *Leopold* var vor Mesters store Beskytter, og hans Eftermand i Belgiens Regiering, *Don Juan af Austrien*, hans Ven og Lærling. Den förste var kaldet til Wien, og den sidste til Madrid, hvor han levede i Mörket, indtil den umyndige Tronfölger *Carl den anden* blev kronet femten Aar gammel. Ved denne Forandring kom *Don Juan* atter frem, og fik al mulig Indflydelse. For at nytte denne og giöre sin Sön *Leopolds* Lykke, som da rimeligen studerede ved Academiet i *Löwen* (*Louvain*) har *Dav. Teniers* sikkert malt dette Lykönskningsstykke til den nys kronede Yngling, og hans Sön *Leopold Teniers* skrevet dette sirlige Program paa Latin, for at anbefale sig til sin forrige Velynders Beskyttelse. Man seer her i en Sal prydet med Buer og Colonade den unge Konge siddende paa sin Trone med Scepteret i Haanden og Kronen paa Hovedet. Ved Foden af Tronen viser sig halvknælende *Klogskaben* med Viisdomsöiet paa Scepteret i höire Haand, medens hun med den venstre opholder et stort Billede af hans Forgænger, hvilende paa hendes Knæe; Billedet bringes af en Genius ovenfra, og understöttes af en anden neden til. Den staaende *Ret-*

færdighed rækker sin höire Haand til samme, i det hun seer til Kongen, medens hun i den anden holder Vægten, i hvis ene Skaal Kronen findes lettere end Korset i den anden. Bag hende fremkommer *Afholdenhed*, der med sin lette Tömme og tynde Vond tvinger tilbage den hæftige springende Hest, der synes at ville söge den unge Förste. Mellem tvende Colonner, der ere prydede med keiserlige Kroner, og omvundne med Symbolet *non plus ultra*, staaer *Tapperheden* Mars, holdende sig ved sine Piller. Giennem Buerne aabner sig Udsigten til Slottet og Himmelen, hvis graaladende Tone, lette Anströg og harmoniske Colorit vise den sande Kiender paa eengang Mesteren, mere end den ligesaa sieldne Underskrift paa Stykket: *David Teniers junior pinxit Bruxellis.* Ao. 1678.

En lige Composition i Architectur og Tegning findes i Mesterens Titulkobber til hans för ommeldte Værk; og samme har han endnu paa nogle faa Forandringer nær fulgt i hans *Susanna i Badet* af omtrent lige Störrelse med dette, som befindes i *Cochero's* Cabinet i Brüssel, og atter et endnu finere Arbeide, en liggende Venus i en riig Grupe, i

Hr. *Danocts* Cabinet sammesteds. — L. $9\frac{1}{2}$ T. h. $15\frac{1}{2}$ T. b.

Den anförte Thesis, der ligeledes er malt paa Lærred 23 T. h. 14 T. b., er for vidtlöftig at afskrive heel, om endog ikke mange Ord ved Tid og Mishandling vare udslettede. Den begynder efter en lang Titulatur til *Joanni Austriaco* med fölgende Anbefaling af *Leopold Teniers: Nomen quod immeritus præfero, accessum exorat apud te, Serenissime Princeps, illud mihi a sacro fonte suscepto indidit serenissimus archidux Leopoldus, in gubernatione belgii decessor tuus etc. etc. digneris oculo vel uno non minus hoc quam Leopoldi nomine gloriabor ego etc. etc. — Leopoldus Teniers.* ———— Derefter kommer *repetitio, prooemium* og Beskrivelse over de fire Dyder som forestilles Kongen, *Prudentia, Justicia, Temperantia, Fortitudo*, derpaa et *Corollarium. Princeps jus appellandi tollere potest. Louanii* 3 Febr. 1678. — Denne Thesis var omgivet af sex Engler, hvoraf ikkun fire ere tilbage, ligeledes malt af *Dav. Teniers.* Til samme og foregaaende Malerie hörte endnu et tredie Stykke, som alle udgiorde blot eet Malerie, der blev fundet for faa Aar siden i et Nonnekloster (beguinage) i Mechelen, og er

i sin Tid ikke blevet fremsendt til Spanien, rimeligen fordi Döden bortkaldte *Don Juan af Austrien* kort efter den unge *Carls* Tronbestigelse.

No. 97. DAVID TENIERS DEN UNGE.

LEOPOLD.

Nysommeldte tredie Stykke forestiller Hovedbeskytteren Erkehertug *Leopold* malt i Medaillon, holdende Commandostaven i den höire Haand og klæd i Harnisk. Denne Medaillon er anbragt paa et Skiold med Krone over, som Fama svævende i Luften holder op; neden under udbreder sig et Landskab og foran lidt Buskværk alt i *Teniers's* sædvanlige Tone, men Skioldet, Kronen og den hele Grupe, der omgiver Portraitet, er saa rask kastet ud, og saa kiækt pakket paa, at man seer, hvormeget han var skikket til den store Stiil, om han havde fulgt den. *Leopolds* Portrait findes ligeledes paa det för omtalte Titulkobber til vor Forfatters Værk, dette aldeles liigt, men lidt yngere. — L. 16 T. h. 11½ T. b.

No. 98. DAVID TENIERS DEN UNGE.

AMOR CHYMIST.

Hos alle store Kunstgenier træffer man Originaliteter, der undertiden mere ved den sindrige Maade, hvorpaa Tanken er fremsat, end ved Tankens egen Værd opvække vor Forundring. Vor Digter for at sige os, at Elskov koster Penge, at vort Guld smeltes i Amors Luer, har saaledes ladet Amor slippe ind i en Chymist's Værksted, Amor har kastet Bue og Kogger, staaer ved et Bord og tæller Penge. Ved Essen sees to andre, een puster, og en anden kaster med Tangen Penge i Smeltediglen. Over Kaminen staaer en Stumpe Lys, under Loftet hænger en Glaskugle, og paa en Hylde til Venstre sees adskillige Redskaber. Foran til Höire staaer en Træebænk, hvorpaa en Flaske og et hvidt Klæde, der saa ganske forraade Mesteren. Om *Teniers* har havt i Sinde at forstikke sig bag *Rubens*, ved Lighed af sindrig Tanke, Colorit, Liv og lette giennemsigtige Pensel, saa röber han sig dog kiendelig i den sölvklare Tone, som saa meget anprises i hans bedste Arbeider, saavelsom i Tegning og Characterer. — T. 14 T. h. 11⅓ T. b.

No 99. ABSHOVEN?

At denne Mester er *D. Teniers* første Discipel have vi allerede seet. Af Samvittighed over at forlede den mindre erfarne Kunstelsker vover jeg ikke at tillægge Mesteren men Lærlingen, hvis Arbeider saa ofte forvikles, denne sande Forestilling af flamsk Bondevæsen; thi da Dommen over dette Stykke, der har tilhört en kunstkyndig Canoniks Cabinet i Brüssel, har været ligesaa forskiellig som Antallet af de mange Kiendere, der have yttret deres Grunde, snart at Landsbyen i Fiernen og de smaae Figurer med alle Potter, Kar, Urter og Kreature paa Forgrunden vare af Mesteren; medens Luft, Huse og Figurer vare af *Abshoven*, og snart at Alt var af Mesteren, og snart alt af *d'Hondt* o. s. v., saa har den almindelige Mening af hine Kunstkiendere, at hverken *D. Teniers den gamle* eller *Abraham Teniers* kunde have frembragt saa sandt saa skiönt et Arbeide, bragt mig til hellere at tilskrive Lærlingen end Læreren det, skiönt det er ham værdigt, og blev solgt for hans Arbeide, ligesom det og er mærket med hans Navn. — Det være nu af den ene eller den anden eller af begge tillige, saa formindsker dette ikke Ar-

beidets Fortieneste og den Sandhed, hvori det flamske Bondevæsen er forestilt lige til Racen af Sviin og den Griis, der render med Guleroden. Höns og alle Kar ere saa ganske *Teniers's*, og naar den Tanke er *Abshovens*, at Kiellingen ved sin Rok endnu maa knurre paa sin Mand, inden han gaaer, og maaskee advarer ham ikke at komme fuld hiem, og han i sin sande flamske Dragt med Spaden paa Nakken og Ölkruset i Haanden standser i sin Fart, for at höre, hvad hun endnu har at sige, saa fortiener han næsten Navn af den anden *Teniers*, saavel i Henseende til Tanken som til Tegningens Rigtighed og Penselens Lethed. — L. 22½ T. h. 26 T. b.

No. 100. ABSHOVEN.

CHYMISTENS LABORATORIUM.

Her see vi atter et Arbeide i den *Tenierske* Stiil, og en Materie, han ofte selv har behandlet. Giennem et gothisk Vindue falder Lyset ind paa Værkstedet, hvor den gamle Chemist staaer og puster ad sin Ild. Den sædvanlige lærde Forvirring af Distilleerhatte, Kar, Krukker, Præparater og Böger omringe Oldin-

gen. Til Höire sees Tre, hver ved sit Arbeide, en at stöde i Morter o. s. v. Under Loftet hænger en udstoppet Lacerta, og giennem en Luge kigger en Mand ind. — Dette Arbeide saa vel udfört i sin vidtlöftige Detail, og hvor Lyset er saa vel fordeelt, vilde være dobbelt saa skiönt, om ikke den mörke Bund havde slaget igiennem og fordunklet Forestillingen. — L. 24 T. h. 30 T. b.

No. 101. JAN VAN BOCKHORST, kaldet LANGHEN JAN.

Descamps melder T. II. pag. 170 omstændeligen om denne fortræffelige Kunstner, der föddes i Münster 1610 og lærde under *Jacob Jordaens*, at han tegnede og componerede skiönt, og malede snart i *Rubens's* Maneer og snart i *van Dycks*, dog nærmede han sig i Farvesmeltningen oftere til den sidste, og kom ham saa nær, at han kan sættes ved Siden af ham, en Lovtale, som Artisterne selv tilstode ham, at hans Fruentimmerhoveder ere tækkelige, Mandshovederne fulde af Character, at der er megen Kraft, Udtryk, Harmonie og en skiön Holdning af Lysdunkel (clair-obscur) i hans Arbeider. Han opregner en Mængde anselige Stykker malte for Kirker og Stiftelser, og som Cabinetstykker ere derved blevne sieldne, saa har rimeligen af denne Grund

Le Brun anfört ham blot i sit Register, medens hans Arbeider betales liig *van Dycks*. Saaledes viser *Gerard Hoets* Catalog T. III. pag. 376. at hans *Ester for Ahasuerus* blev allerede i Aeret 1764 solgt til 700 holl. Gylden.

HYRDERNES TILBEDELSE.

En Colonne af Architectur i Baggrunden udgiör den Stald, hvor Hyrderne kom at tilbede Christus. Paa en Krybbe belagt med Straae er udbredt et Klæde, hvorpaa hviler den Nyfödte, som fremvises af Moderen; men her maa dog anmærkes, at den nederlandske Aand har næsten altid formindsket Naturen, ligesom den italienske har forstærket den, naar et Barn skulde forestilles, de af Nederlænderne undtagen, som have studeret i Italien. Bag hende staaer Joseph, og foran Krybben nærmer sig paa Knæe med bange Ærbödighed en gammel Hyrde, klæd i Skind; ved ham staaer en Hyrdinde med et Melkekar paa Armen, trækkende sin frygtsomme Sön frem for at vise ham det nyfödde Gudmenneske, medens en tredie paa Knæe meddeler hende sin Henrykkelse. Det er ufornödent at give Forklaring over Tegning, Colorit og Udtryk, hvor Alt er Udtryk, Handlings Eenhed og Harmonie. Den gamle Hyr-

de, Drengen og de tre andre Figurer ere saa meget i *van Dycks* Tegning og Colorit, at nogle Konstdommere have tillagt denne dette Arbeide, medens andre tillægge hiin det, paa Grund af Gudmoderens mindre ædle Character, og endelig, fordi Oxens Hoved er saa ganske i *Jordaens* Maneer, at man kiender Disciplen i Læreren. Ikke mindre henrives man over den Sandhed, man finder i Asenets haarrige Hoved, Hyrdernes bundne Höns, Hunden og de övrige Biting — alt udfört med Kunstnerens lette, visse og dristige Penselströg. — L. 46 T. h. 58 T. b.

No. 102. JACOB VAN ARTOIS og PETER BOUT.

Denne ansete Landskabsmaler föddes i Brüssel 1613, man troer ham Discipel af *Wilders*, men han studerede især Naturen, fornemmelig i Skoven Soignies nær Brüssel, hvor han opholdt sig meest for ikke at lade den mindste Naturting undgaae hans Pensel; derfra dette Liv i hans Træer, som synes at bevæges af Vinden. Han valgte sig den store Maneer, og gav sine Arbeider en stærk og kraftig Colorit efter *Titians* Exempel. Ved nöie Venskab med *Teniers* prydede denne undertiden hans Landskaber med Figurer, oftere bleve de malte af *Bout.*

Hans Person og Forstand vare ligesaa höit agtede, som hans Arbeider bleve dyrt betalte, men desuagtet döde han dog fattig, da han omgikkes de Store, og tracterde höit. Da mange af hans Arbeider ere blevne saa mörke, at man lidet eller intet kan skielne, saa er Prisen paa hans Landskaber meget forskiellig, de klare sælges til 50 Louisd'or.

EN EGN VED BRUSSEL.

Paa förste Plan af dette Landskab seer man en Jæger med sine tre Hunde at lægge an paa et Par Ænder, som svömme i et Vand, strax ved staaer en Anden og en Dreng. Til Höire sees nogle frodige Træer, og paa en Bakke en Landsbyekirke fremragende mellem Skoven. Paa den anden Side af Vandet staaer en Hytte under et stort Træe; op til Huset er stablet Brænde, og foran samme sysle Folk med nogle Træestykker, længere borte seer man en Port som over en Broe. I Dalen til Venstre sees atter et Kirketaarn og i Fiernen atter andre og Part af en Bye. Meget som den nederlandske Horizont er blaa saavel ved Landenes Fladhed som ved de mange Dunster, der opfylde Atmosphæren, saa er dog denne og flere Mesteres Arbeider, hvilket og gielder med *Albanis* og flere Italieneres, blevne alt for stærke i denne Farvetone,

en Følge af, at de andre Farver have forandret sig, medens Ultramarinen ved for stor Paalægning nu slaaer igiennem uden nogensinde at tabe sin Glands. I Övrigt hörer dette Stykke med Rette til et af hans skiönne Arbeider. — L. $18\frac{1}{2}$ T. h. 33 T. b.

No. 103. BERTHOLET FLEMAEL eller FLAMAEL.

Föddes i Lüttich 1614. Efter at han havde studeret hos uberömte Mestere, gik han til Rom og Florents. Derfra drog han til Paris, hvor han malede i Carmeliter og Augustiner Kirkerne, samt en Sal i Thuillerierne; men Födepletten kaldte ham tilbage; der arbeidede han for Kongerne af Frankrig og Sverrig, samt for Fyrsten Statholder, Biskop af Lüttich. Han döde som Chorherre af det paulinske Collegium 1675, da han ved en Dispensation af Paven havde erholdt Tonsuren, uagtet han ikke forstod Latin. Han havde et fortreffeligt Genie, megen Ild og Nöiagtighed. Hans rigtige Tegning er de störste italienske Mestere værdig, og hans Farve ypperlig. Efter hans Tegning blev Dominicaner og Carthauser Kirkerne i Lüttich opförte.

CHRISTUS BEGRÆDT AF ENGLENE.

Christi Legeme er udstrakt paa en Grav, bedækket med et hvidt Klæde; en Engel hol-

der hans Hoved, en anden paa Knæe ved hans Födder er nedkastet i den dybeste Bedrövelse, Taarene rinde ned paa hans Kinder; bag Graven seer man to andre Engle ifærd med at oplöfte hans Kors. Grunden i Maleriet er et mörkt Landskab, der indgyder Sörgmodighed. Det er malt i *Poussins* Stiil, siger Beskrivelsen over Galeriet i Düsseldorph, hvor selvsamme Composition findes stukket under No. 71, 4 à 6 Tommer större end dette, der har tilhört et ophævet Kloster i Lüttich, og er saa nöie hiint liigt, at enten maa *Flemael* have igientaget det samme Æmne for dette Kloster, eller maa det være hans berömte Discipel *Lairesses* Arbeide, vanskeligst at fastsætte, hvor Lærlingen er ligesaa duelig som Læreren; thi var det ikke for den Engels uferdeelagtige Character, der bærer Christi Hoved, saa vilde det neppe have været *van Dyck* uværdigt. — L. 40 T. h. 32½ T. b.

No. 104. GERARD LAIRESSE.

Denne mærkelige Kunstner er föd i Lüttich 1640, lærte under den berömte *Bertholet Flemael*, studerede *Nic. Poussin* og *Piedro Testa*, giorde sig tidlig berömt ved sin store Stiil, prægtige Plafonds, sindrige allegoriske og historiske Malerier, men uhel-

digviis overlod han sig til Udsvævelser, og mistede sit Syn 1690. Dette store Genie blev derfor ikke uvirksomt, men holdt ugentligen Forelæsninger for Artisterne, og nedskrev ved Characterer, som hans Sön forstod, sine Grundsætninger i Kunsten, der bleve udgivne i 2 Bind med Kobbere. *Le Brun*, der har prydet den anden Tome af sit Værk med *Lairesse's* Buste, som den förste med *Rubens's*, siger p. 41, hvor han giver en simpel Pröve af hans Compositioner: "*Lairesse* er uimodsigeligen det skiönne-"ste Genie, som Malerkunsten kan fremvise. Hans "Kierlighed for Antiken bestyrkede hos ham den "store Stiil, som ikkun synes at have tilhört Græ-"kerne. Indbildningskraft, Poesie, Varme henrev "hans Genie, og giorde ham undertiden ucorrect i "Tegningen, da han ei havde besögt Italien, men "dette spores ei i hans flittige Arbeider. Hans *Kon-"gernes Tilbedelse*, som er i Grev *Stragonoffs* Cabi-"net i Rusland, blev solgt for 10,000 Livres; hans "*Abraham, der imodtager Englene*, af *Bramkams* Ca-"binet, og er i Paris, blev kiöbt for 8000 Livres etc." *Le Brun* anbefaler derefter til alle Kunstens Dyrkere *Lairesses* ovenmeldte Værk, som han har formaaet *Jansen* at oversætte. Dette Værk findes mellem Cabinetets trykte Sager.

JEROBOAM OFRER TIL GULDKALVEN.

Nærværende Composition er alt for riig paa Materie og Udtryk til at beskrives her i

al sin Detail, det er Kong Jeroboam, der bereder en anselig Offerfest til Guldkalven; han staaer paa Alterets överste Trin paa den höire Side i Forestillingen, omringet af Offerpræster, nogle med Rögelsekar, andre med Ved, Guld og Sölvkar, Knive og Öxer, ved Siden deraf en til Offer bestemt Vædder; Alle bekrandsede og berusede af Glæde over Festens Henrykkelser. Paa venstre Haand kommer frem ledsaget af Stridsmænd det store Offer, Oxen i Procession prydet med rige Tepper og omvundne Horn, under Musik af Piber m. v. I Baggrunden sees en simpel Architectur og Guldkalven opreist paa Toppen af en höi Colonne, synlig endog for Byen Bethel, som viser sig i Fiernen. Men under disse Tilberedelser, medens Rögen allerede opstiger fra Alteret, kommer Propheten til, der forkynder, at der skal födes en Sön af Davids Stamme, *Josias*, som skal opofre paa dette Alter alle de Præster, som der bragde Rögelse. Den forbittrede Jeroboam har udrakt sin bydende Haand til en af sine Hövidsmænd at paagribe Propheten. Allerede sees Hövedsmanden at kaste sig över sin Hest og truende at ville udföre Befalingen, men Alteret revner, og Kongens nysudstrakte

bydende Haand er nedfalden visnet til Vidne om Spaadommens Sandhed. Hvilken Rædsel i Kongens Aasyn, hvilken forstummet Skræk i de Omstaaendes Ansigter og Gebærder! thi Miraklet, der er nys skeet, er alene kommet til de Nærmestes Kundskab, medens de Övrige forblive i deres forskiellige Syssel og Glædesruus, hvilket giver Forestillingen en mangfoldigere Afvexling. *Lairesse*, der selv har foreskrevet, at en Forestilling ikke maatte overskride tolv Personer, med mindre Ämnet udfordrede det, maa saaledes forlade sin Regel, i det han fremstiller en Folkefest, hvor alt er i Bevægelse: men i al denne Grupe af omtrent tredive Handlende er ingen Forvirring, kun idel Handling og Character, der staaer i Forbindelse med Ämnet, hvis Eenhed derved ingenlunde lider. At dette Arbeide ikke er udfört med den Fiinhed, man træffer i nogle af hans Værker, er en Følge af Ämnets fyrige Bevægelser, der maatte udföres med al den Ild, der tilhörte Sammensætningen og dens aandrige Forfatter, thi som Tanken er, saa er Udtrykket; det dristige, kraftige Penselströg bliver saaledes en Forstieneste i et Stykke, som i et andet vilde være en Mangel, men det er

ogsaa dette, som adskiller det store Genie fra det snevre, det indskrænkede. Paa et Trin til Alteret staaer Malerens Anagram *G. L.* — L. 56½ T. h. 68 T. b.

No. 105. GONZALES COQUES og JOHAN WILDENS.

Gonzales Coques blev föd i Antwerpen 1618, studerede hos den gamle *Ryckaert*, men fulgte snart *van Dyck's* Stiil, efter hvilken man gav ham Rang, han döde 1684. — *Le Brun* giver os et Mönster T. I. p. 36, der kommer vort Stykke meget nær, og siger: "*Gonzales* havde en kostbar, stor og let Pen"sel; Coloriten i hans Hoveder og Hænder var af "en forunderlig Friskhed. Hans Malerier ere sield"ne i Frankrig. *Genzales* kan ansees som en Di"scipel af *van Dyck*, da han meest fulgte hans Ma"neer i det Smaa. *Wildens*, *Wouters* og *Sneyders* "have malt Landskaber i hans Malerier. Jeg har "seet et Malerie af *Teniers*, hvor *Gonzales* havde "malt de fornemste Hoveder, og man kan ikke dri"ve Kunsten videre. Det Malerie, hvoraf vi her gi"ve Kobberet, var i Hr. *de Juliennes* Samling. *Gon"zales's* Værker sælges til 3000 Livres og derun"der, efter deres Beskaffenhed. De ere for nærvæ"rende Tid sieldne, fornemmelig i store Samlinger, "men findes oftere hos Private, da de fleste ere "gangne til Engeland." — Paa den over Labistraatens

Cabinet i Antwerpen i Juni 1804 holdte Auction blev solgt et Stykke af 6 Figurer, Landskabet af *Emmelraet* for 1500 Gylden. Landskabet af dette er af de grundigste Sagkyndige tillagt *Lucas Achtschelling*, ogsaa stemmer dette overeens med andre af ham mig bekiendte Arbeider, og er ganske værdig det store Navn, denne i sin Tid indlagte sig for Colorit, Træer, Forgrunde, Vand m. v., men da han döde i Brüssel Aar 1620, saa seer man let, at han ikke kan have arbeidet med *Gonzales*, der föddes 1618. Jeg er derfor tilböielig til at tillægge *Rubens's* berömte Medhielper i Landskabet *Wildens* dette Arbeide, med mindre man kunde opvise nogen *Gonzales's* Forgænger, der saa nöie arbeidede i hans Maneer, at man, ved at sætte dette ved Siden af hiint med de 6 Figurer nys anförte Stykke, ikke kunde tvivle om deres fælles Oprindelse.

FAMILIESCENE.

Dette Stykke forestiller en Familie af ti Personer, viist paa Forgrunden af et Landskab, just som Manden med sit Gevær paa Armen synes at sige Farvel for at gaae paa Jagt, et Par Börn lege endnu med Hunden. Deres Costumer og Paaklædning svare til Tidsalderen som Charactererne til Folket, der sikkert er Portrait; men sieldne og höit agtede som *Gonzales's* Arbeider ere, saa synes mig dog

stedse at finde hans Ansigter noget fiirkantede. Træernes Bark, Vandets Klarhed, Skovens Giennemsigtighed og kort Landskabets skiönne Sandhed foröger Arbeidets Værd. — Lærred 48 T. h. 60 T. b.

No. 106. JOHAN FYT.

Ved Aar 1625 blev han föd i Antwerpen, malte med udmærket Færdighed döde og levende tamme og vilde Dyr, Fugle, Frugter og Blomster. Hans Tegning er meget god, hans Penselströe snart lette, snart raske og fulde af Ild. Hans skiönneste Arbeider ere ved omtrent 1644. *Rubens's* og *Jordaens's* Værker forögede han med sit Talent. Hans Arbeider ere meget agtede, og findes i stor Mængde i Nederlandene, siger *Descamps* T. II. pag. 362, men for nærværende Tiid ere de med de fleste andre gode Mesteres blevne heel sieldne ved Opkiöb af Fremmede.

ET FRUGT- OG VILDTSTYKKE.

Saavidt Beskrivelsen lader slutte, er dette anfört af *Gerard Hoet;* en Hare ophængt til en Colonne, liggende paa en blaa Flöiels Pude, paa samme en Vildand, en Kurv med röde og hvide Druer, Færsken, Pærer, en Qvæde hvorpaa en Flue m. v., en Agerhöne, Melon o. s. v. Det Hele er klart og kraftigt malt, og er det

ikke *van Huysums* Frugter og *Weeninx's* Haar og Fiær, saa er det nær dem begge, og fortiener Plads mellem de bedre Malere i denne Stiil. — L. 31 T. h. 42½ T. b.

No. 107. ANTON FRANTS v. d. MEULEN.

Föddes i Brüssel 1634, lærte hos Bataillemaler *Peter Snayers*, og blev ved hans store Talent kaldet til Paris af *Colbert* for at male Ludvig den 14des Feltslag og Beleiringer. Han fulgte Kongen i alle sine Felttoge, og malte under hans Öine alle forefaldende Batailler og Beleiringer. Hans Landskaber, Fierner og Luft ere af en klar og söd Farve; han döde i Paris 1690. — "Han er" siger *Le Brun* T. II. p. 76. "en fortreffelig Componist, og meget grundig "i Perspectivet: hans Tegning er fiin og rigtig, hans "Heste stærke og sirlige, hans Bladeværk stort og "altid sandt, hans Figurer correcte og fulde af Ud-"tryk. Han er sand og fiin Colorist som *Teniers*, "hans Jagtstykker og Batailler i Smaat sælges til 2 "à 300 Louisd'or."

EN BATAILLE.

Nærværende Bataille hörer hen til hans större Arbeider, og viser följeligen mindre den nysomtalte Finhed, men ogsaa derved desmere Kunstnerens frie og raske Maneer. Paa

den förste Plan foran et Landhuus omgivet med Træer foregaaer Hovedhandlingen, en Fægtning med Tyrker, bestaaende af en talrig Grupe, mangfoldigen afvexlet, og halv indhyllet i Rög af Pistolilden; Malerens sædvanlige gule og hvide stærke Heste dele Krigens Skiebne, snart i at rase frem i Stridens Hæftighed og snart i at falde. Paa den anden Plan sees atter en Vrimmel af stridende Ryttere, og atter længere borte Krudtvogne m. v. der vedholde indtil Fiernen. — Characterernes Udtryk, Bladværk og det Övrige sammenligne man med ovenanförte Kunstdom! — Paa Stykket finder man hans Monagram *F. v. M.* — L. 42½ T. h. 61½ T. b.

No. 108. JOH. FRANCISCUS MILLET, kaldet FRANCISQUE MILE.

Föddes i Antwerpen 1643, lærte hos *Lorents Franck*, fulgte i Særdeleshed *Poussin*, giorde sig berömt i Holland, Flandern og Engeland, og nedsatte sig i Paris, hvor han blev Professor ved Academiet, og döde der 1680. — *Le Brun*, der T. II. p. 99. giver os en Pröve af hans Arbeider, siger: "de, som "veed at sætte Priis paa Kunsten, vil finde i *Milé* "de guddommelige Grundsætninger, der besielede

"den sublime *Poussin*, den förste Landskabsmaler i "Verden; overalt Kunsten forædlet ved Skiönheden "af antike Monumenter: han saae ikkun Naturen i "det Store, og bekymrede sig mere om en fortryl- "lende Virkning end om en Detail af hver enkelt "Gienstand etc." Han anslaaer hans bedste Arbeider til 1200 Livres.

ET ARCADISK LANDSKAB.

Dette Landskab viser paa Forgrunden til Höire nogle store Træer, ved hvilke gaaer en Vei, der betrædes af adskillige Personer i forskiellige Stillinger. Til Venstre sees en Architectur, foran hvilken to Popelpile. Veien löber forbi en Dam, hvori speiles den paa Soelsiden liggende Park med Indhegning og Bygninger, giennem hvilken Soelstraalerne falde, farvende en i Fiernen fremragende Klippe. — Soelskinnets kraftige Virkning, og det Udtryksfulde i de skiönne Figurer, bekræfte *Le Bruns* Dom, og före ham hen til *Poussins* Stiil, der er saa forskiellig fra en *Ruysdael*, *Hobbema* eller *Wynants*. — L. 24 T. h. 39 T. b.

No. 109. PHILLIP ROOS, kaldet ROSA DI TIVOLI.

Sön af *Joh. Henr. Roos* i Otterdorf, föd 1655.

Hans tidlige Ungdom röbede sig ved saa stort et Anlæg til Kunsten, at Landgreven af Hessen-Cassel sendte ham for sin Regning til Italien, men han forglemte sin Velgiører. I Rom ægtede han den berömte Maler *Hyacinth Brandis* Datter mod Faderens Villie, og nedsatte sig i Tivoli, hvorved han i Italien fik Navn af *Rosa di Tivoli.* Her underholdt han mange Dyr for at kunne male efter Naturen. Han förte et liderligt Liv, og begegnede ovenmeldte Landgreve, der paa sin Giennemreise i Rom önskede at see ham, med megen Uhoflighed. Taht i Udsvævelser og Skiænkehuse endte han sine Dage i Rom Aar 1705. — Denne Maler arbeidede med en utrolig Hurtighed; hans Pensel er stor og dristig, hans Sammensætninger vise god Dömmekraft; Landskab, Luft og Alt röbe en Maler, der nöie har giort sig bekiendt med Naturen. — Hans Arbeider ere stedse sögte, saa vidner *Descamps* T. III. p. 310. o. fl. Han har raderet overmaade fiint, og hans Blade ere höit skattede.

ET VILDT LANDSKAB.

I en Biergklöft i Læe af en Klippe hviler en bedaget Hyrde med sin Hiord. Paa forreste Plan staaer hans Hund, en Geed og to liggende Væddere, paa den ene af hvilke hviler et Faar sit Hoved, bag disse sees flere. Giennem Biergklöften aabner sig Udsigt til forskiel-

lige Höider, Ruiner og Buske, som ende i dunkle Bierge. Det er altsammen Natur dristigen henkastet med en Rigtighed i Tegning, en Sandhed i Udtryk og Colorit, som er paafaldende; men jeg föler det tillige saa strængt og barskt, at det opvækker ikke en af de behagelige Fölelser, man söger i Naturens Beskuelse. Imidlertid tiener det til Mönster paa Mesterens Stiil. — L. 30 T. h. 24 T. b.

No. 110. PETER VAN BLOEMEN.

Föddes i Antwerpen omtrent 1649, fik Tilnavn af *Standardo*, opholdt sig længe i Rom hos sin Broder *Julius Frants van Bloemen*, kaldet *Orizonte:* der uddannede han sig til Rigtighed i Tegning og de övrige Egenskaber, som characterisere hans Arbeider, der ere rigt sammensatte af Ruiner, faldne Statuer, Caravanner, Feltslag, österlendske Dragter o. desl.; især malede han Heste vel. Han sögte siden tilbage til sit Fædreneland, og blev Directeur af Academiet i Antwerpen 1699 og döde 1719. — *Le Brun* giver os T. III. p. 3. et Kobber og siger: "*van Bloemens* "Malerier ere hverken sieldne eller kostbare; men "da jeg har seet nogle overmaade skiönne, har jeg "troet ikke at burde forbigaae i Taushed en Kunst"ner, som har aflagt Pröve paa hans udmærkede "Talenter i hans Kunst, og hvis Arbeider fortiene

"al Kunstelskerens Opmærksomhed; jeg har ikke seet "hans Arbeider solgt over 7 til 800 Livre."

EN LEIR ELLER MARKET.

Denne capitale Composition forestiller paa förste Plan adskillige Heste i forskiellig Stilling, nogle forspændte, andre staaende ved deres Karre med Seletöiet paa, blant hvilke en hviid, som Ridderen lader skoe hos Fanesmeden, der har sine Telte opslaaede ved Foden af nogle Ruiner, og hvor han har et Par Köer og en Geed. Paa anden Plan sees atter fire Heste, en Karre og en Mængde Telte med videre til et Market henhörende Luften er god, Sammensætningen vel tænkt, Tegningen rigtig, og Perspectivet vel iagttaget; men jeg finder ikke Coloriten kraftig. Han har malt dette Stykke 56 Aar gammel, da man paa Teltet finder hans Monagram *P. v. B.* 1705. — L. $28\frac{1}{2}$ T. h. 37 T. b.

No. 111. GODEFROI eller GODFRED MAES.

Blev föd i Antwerpen 1660 af hans Fader af samme Navn, hvis Grunde han fulgte, men især de store Mesterstykker, han der fandt for sig i Kirker og Cabineter. Af de mange Arbeider han compo-

nerede for Tapisseriefabriken i Brüssel nævner man især de fire Verdensparter, mesterlige i alt. *Descamps* siger T. IV. pag. 17, at man lignede hans Arbeider med *Rubens's*, at han blev Directeur af Academiet Aar 1682, at man ingen Tvang finder i hans Tegning, at hans Draperie er altid i lette Folder og simpelt, at hans Couleur er fortræffelig, hans Pensel let og bestemt o. s. v.

ABBEEN EDMUNDUS FORESTILT DEN HELLIGE FAMILIE.

Paa en grundig Kienders Autorité tillægger jeg *G. Maes* dette Arbeide, skiönt det af mange andre sande Kunstkiendere har været tillagt snart *Langen Jan* eller *Bockhorst* og snart *van Dyck* som *Rubens's* Discipel, og Stykket fuldendt af den sidste. Men som de Sidstes Arbeider betales til saa umaadelig en Priis, har jeg fundet det voveligt bestemt at tillægge dem denne Product, ihvorvel den Engel, der fremstiller Biskoppen Edmundus for den hellige Familie, er ganske i *van Dycks* Stiil, saavel som Edmundus selv, ogsaa Maria med Barnet er en Blanding af hans og *Rubens's* Maneer, hvilken sidste især kiendes i de dristige Penselströg i Josephs Ansigt og de Hoveder, som pryde den Armestoel, hvori Christus med

sin Moder lader sig see siddende paa en Forhöining under et optrukket Gardin ved Siden af en Colonne. Inden for denne Trone aabner sig et Landskab, over hvilket udbreder sig Lyset af den frembrydende Soel, et skiönt Sindbillede paa den christelige Læres velgiörende Virkninger. Landskabet ligner i Maneer meget *van Uden*, der gierne fuldendte dette Partie for *Rubens*. Men hvad enten nu dette Stykke er af de sidstnævnte Mestere, eller af *Maes* eller *Bockhorst*, saa vise Plan, Tegning, Draperie, Colorit og den dristige Pensel den store Mester. I Övrigt er Æmnet et nyt Beviis paa Geistlighedens Stolthed, der ikke alene i Portrait vil pryde Kirken, men lader sig med sin Bispestav presentere af en Engel til den hellige Familie, og bringer Jomfrue Maria til at aabne sig en Straale af himmelsk Melk fra hendes hellige Bryst. — Dette Stykke har tilhört et Abbedie i Flandern, hvis Biskop Edmundus rimeligen har været, men saa meget som han herved har sögt at forvisse sig en lille Udödelighed, saa har han dog ikke ganske naaet sit Maal, i det hans Efterlevende ikke have viist ham den Opmærksomhed, at tilföie hans Livs og Præsteskabs Alder; thi

paa Foden af Forhöiningen læses med store Bogstaver: *Edmundus a pascuis terræ quiescat in pascuis coeli. Ao. ætatis — professionis — sacerdotii.* — L. 37 T. h. 41 T. b.

No. 112. CASPAR PETER VERBRUGGHEN og MATHIAS TERWESTEEN.

Descamps melder i T. IV. p. 122, at Academiet i Antwerpen tæller imellem sine Directeurer fire af dette Navn; denne föddes der 1668, og rimeligen af hans Faders Skole hentede den Berömmelse, der endog gik forud for ham til Holland, hvor han nedlod sig i Haag 1706, skiönt han Aar 1691 var udnævnt Directeur for Academiet i Antwerpen. Der prydede han *Fagels* Palais med Blomsterarbeider, og Historiemaleren *M. Terwesteen* benyttede sig af ham til at berige hans store Arbeider med Frugter og Blomster. Da han blev til Aars, vendte han tilbage til Antwerpen, men han havde tilsat, hvad han havde fortient. Han havde, siger *Descamps*, en stor Maneer i hans Blomster, som han malte i Plafonds og Værelser; han vidste at grupere og colorere med megen Kunst. Hans Penselströg er let og passende til det Fag, den giver Fyrighed uden Arbeide eller Möie; men han har ikke *van Huysums* Sammensmeltning og Finhed; han anförer adskillige Stykker, hvor Figurerne ere af *Terwesteen.*

I denne Krands af vel gruperede Blomster, prydet med et Par Sommerfugle og en Guldsmed, fremstiller en Medaillon St. Johannes den Döber med sit Lam siddende i et Landskab, malt af *M. Terwesteen.* Stykket er undertegnet *Casper P. Verbrugghen.* f. Aarstallet er udslidt. — L. 22 T. h. 15 T. b.

No. 113. C. LE BRUN og VAN REGEMORTEL.

Dette og *Vermeulens* ere de eneste nyere Arbeider, jeg har indlemmet i Samlingen, forvisset, at begge vil giennem Sekler beholde deres Priis; det sidste for sin skiönne Natur, og dette for sin flittige Kunst. Som Tilbeder af *van der Heydens* kostbare Finhed og magelöse Udförelse af hver mindste Detail i Bygninger, Mure, Tagstene og Brolægning, opofrede denne Antwerpianer *C. Le Brun* sig ganske paa dette Taalmodigheds Arbeide, og naaede sit Mönster i Finhed, skiönt ikke i Blödhed og Harmonie, dog man maatte have seet *van der Heydens* Arbeider friske for at dömme med Vished, siden et Par Sekler saa meget bortsmelte det Raae i Farverne. Imidlertid satte *Le Brun* over sin Dör: *her boer den udödelige van der Heydes Efterfölger*, og som han var overspændt i Griller om Kunsten og sin egen Person, skiönt meget vanför, og drev Alting til Yderlighed, saa tabte han Forstanden, og har

saaledes ikkun udfört faa Arbeider; men ved nogen Bedring i hans Forfatning sögte han at finde lidt Ophold ved at retouchere beskadigede Malerier. I denne Tilstand levede han endnu for to Aar siden, stedse stolt af at see hans faa og meget sieldne Arbeider höit betalte. — Dette havde han fuldendt for en Canonicus, efter hvem jeg kiobte det, men da Maleren har troet at ville overgaae sit Mönster *van der Heyden* i selv at male Dyr og Figurer i sit Arbeide, som sielden lykkes Architecturmaleren, saa lod jeg hans uheldige Dyr og Mennesker erstatte ved de skiönne Figurer, som heri nu findes malte af den berömte Landskabsmaler *van Regemortel* i Antwerpen, der tillige bragte Tonen i Forgrunden i Harmonie med Figurer og det Hele, som *Ad. van de Velde* fordum formildede det kolde i *Wynants's* Arbeider.

ET GOTHISK SLOT I ET LANDSKAB.

Til Höire viser sig i Stykket et gammelt gothisk Slot med mange uregelmæssige Tilbygninger og Taarne efter den Tids Brug. Man særskiller i Bygningerne hver Muursteen, Kalklinier og Revner, og man kan tælle Skiferne, hvormed Husene ere tækkede, en Nöiagtighed, der i hvor dyr den end kiöbes hos Hollænderne til 3 à 4000 Gylden et Stykke, dog er unaturlig og overdreven, siden den ved Afstanden

ikke kan skielnes i Naturen, men man maa höilig beundre Fliden og Taalmodigheden, der frembragte et Arbeide, som man ved förste Öiekast antager for Mosaik. — Et vidt Landskab med Byer og Taarne aabner sig i Fiernen. Til Venstre staaer en straatækt Hytte og et Træe af lige Finhed. Paa Stængene om Hytten læses: *C. Le Brun.* fec. Antw. 1784. — De skiönne Figurer og Kreature, der ere *Adr. van de Velde* værdige, ere malte af *van Regemortel* 1804. — T. 16 T. h. 22 T. b.

DEN ITALIENSKE SKOLE.

Docti rationem artis intelligunt indocti voluptatem.

QVINTIL.

ROM.

No. 114. GIULIO PIPI, almindeligen GIULIO ROMANO.

Som *Raphaels* fornemste Skolar og Medhielper maa man ansee *Giulio Pipi*, der föddes 1492, og döde 1546 i Mantua. Uden at man kiender hans förste Dannelse saae man ham paa eengang staae frem som *Raphaels* udvalgte Yngling, med hvem han bestandig var, og hvis Stiil han trofast fulgte, saalænge *Raphael* levede, men efter dennes Död afkastede hans fyrige og rige Indbildningskraft snart det Herredömme, som Lærerens Genius havde udövet over ham. "Hans dybe Kundskaber i Historien og Fablen,

"hans sindrige Allegorier, en stor Maneer, udmær-"ke ham, siger *D'argensville*, blant de meest berøm-"te Malere. Hans Ideer vare ædle og ophöiede, "og det Hele af hans Figurer meget correct. Der "var mere Ild i hans Malerier end i *Raphaels*, men "gierne paa Gracernes Bekostning, man seer endog "ofte overdrevne Stillinger." Han fulgte mere Anti-ken end Naturen, hvis Sandheder han sielden raad-spurgte; hans Kiödfarve gaaer for meget over i det Brunröde og hans halve Tinter i det Sorte. "Men "denne Ild" siger *Fiorillo* Tom. I. p. 132. "forledte "ham ikke sielden til Udsvævelser, og han lagde "derved den förste Grund til det Manirerede eller "Kunstlede i Malerkunsten." — Han blev siden kal-det til Mantua, hvor hans fyrige Aand fandt en fri Mark for sig saavel i Architectur som i Malerie. Mellem disse nævnes især Giganternes Fald, der in-deholder den meest sælsomme Composition og de dristigste Stillinger af nögne Figurer. — Da han i Særdeleshed opofrede sig paa at studere antike Sta-tuer og Basrelieffer, saa har ingen havt större Kund-skaber i Medailler, Cameer og udgravede Stene, hvoraf og hans Cabinet indeholdt en stor Samling. Det var rimeligen af disse han hentede den Lyst at udföre obscene Arbeider, af hvilke fire og tive ble-ve stukne af *Marc Antonio Raimondi.*

BACCHUS og ARIADNE.

Fablen fortæller, at da Theseus havde for-

ladt Ariadne paa Naxos, kom Bacchus til, og fandt Midler til at tröste hende. *Amplexusque et opem Liber tulit. Ovid. met. Lib.* 8. Disse udtrykkes alt for kiendelig i en Camée, en grön Jaspis, stukket i *monumens du culte secret des dames romaines etc. a Caprée* 1784. — I Efterligning af denne, saavidt Omstændighederne tillade det, har Forfatteren her forestilt Ariadne siddende hos Bacchus, med det ene Been over ham, hvilende paa Hovedet af hans Leopard; med den höire Haand peger hun frem som for at sige, *der seiler han den trolöse, men jeg er tilfreds.* Bacchus, i det han omarmer hende, holder hendes nedfaldne Gevandt over begges Hoved, og ved sin spændte Stilling tilkiendegiver sin Heftighed. Viinranker og Frugter, Forfatteren egne i Maneer, vise sig ved Bacchus's Side. — Tegning, Colorit, Figurenes Störrelse og Ariadnes Character ere ganske overeensstemmende med hans bekiendte Musernes Chor eller Dands, för i Florents, men nu i Museum Napoleon i Paris, malt paa en forgyldt Grund. — — Pergament 10 Tom. h. 8 Tom. b.

No. 115. GIULIO PIPI, eller GIULIO ROMANO.

VERTUMNUS og POMONA.

Fablen fortæller i Almindelighed om Vertumnus, at han blev forelsket i Pomona, og under forskiellige Skikkelser besögte hende. — Man giör ham til Gud for Haverne, og dersom man skal troe Ovid, saa var han en af Toscanens gamle Konger, der gav Underviisning i at dyrke og plante Viinranken. — Man seer her Vertumnus sidde med Ryggen mod en Bygning, ved Siden af hvilken sees en Buegang eller Lövsal, foran samme staaer en *hermes hortensis* eller den indianske Bacchus, mod hvilken han sætter sin Fod. Over hans höire Arm og Liv hænger et höirödt Gevandt, og Haanden hæver han for at modtage et Granatæble, som Pomona rækker ham, hvorpaa hans stærke og kraftige Aasyn er henrettet. I dette Hoved og dets Udtryk gienkiender man *Raphael*, saavelsom i det særdeles ildröde Draperie i dette Arbeide som i foregaaende. Pomona med sit antike Hoved omvundet med en Blomsterkrands dreier sig om til Vertumnus for at række ham sin Frugt, lænende sin höire

Arm og Haand, hvori hun holder et Haveredskab, paa ham. — Lövværket af Buegangen, Viinblade og Frugter, liig foregaaende Stykke, sees igientaget i hans Hercules's Opammen i Orleans's Galerie Pl. 87, saavelsom i Jupiters Barndom Pl. 126 og Bacchus's Födsel Pl. 176, hvor foruden den övrige Stiils Lighed endnu forekomme stærkere Pröver paa Fordreielserne af hans Legemer, der dog efter Kunstens strængeste Domme bevare Tegningens Rigtighed, og vise dybe Kundskaber i Anatomien. Det tillades mig herved at giöre en Bemærkning, som jeg ingensteds mindes at have fundet; at denne Mester saavelsom hans Lærer *Raphael*, *Leonard da Vinci* i hans Colombine f. E. o. fl. have viist en særdeles Fliid i Udförelsen af de Blomster, Vexter, Frugter eller andre Biting, hvormed de have prydet deres Arbeider, medens de Sildigere sögte blot ved lette Anströg at tilkiendegive Bitingene. — Pergament 10 T. h. 8 T. b. — Disse tvende Stykker have tilhört Hertugen af Richelieu, og ere meget rare.

No. 116. RAPHAELS SKOLE.

MADONA MED DEN SOVENDE JESUS og St. JOHANNES.

Hvo Forfatteren var til dette Arbeide, vo-

ver jeg ikke at fastsætte, siden Malerne af samme Stiil vare mange, og faa ere kiendte, om de endog ikke nærmede sig indbyrdes saa meget; men den höie Baggrund med Architectur og smaa Figurer i forkortet Perspectiv vise dets Alder, som Tegning, Character, Colorit og Biting godtgiöre den Classe, hvortil jeg har henfört det. Æmnet har *Raphael* selv udfört paa Træe 25 T. h. 18 T. b. og findes i *Filhols* Udgave af Museum Napoleon 37 Hæfte No. 217, dette meget liigt i Composition, skiönt ei i Characterer og övrige Plan. Imidlertid er selv denne Lighed et nyt Beviis for Stykkets Slægtskab, der forestiller den hellige Jomfrue i liden Natur staaende med den ene Haand om St. Johannes, medens hun med den anden löfter Slöret op for at vise ham den sovende Jesus. Jomfruens Blik er Andagt og moderlig Ömhed. — Hos *Raphael* er den lille St. Johannes selv henrevet i Tilbedelse, her synes han at ville meddele andre sin Glæde. Marias Stilling er ædel og bestemt. Et mörkt Slöer, broderet i Kanten, er kastet over hendes gule Haar, og hænger ned paa begge Sider; hendes Kiortel, der slutter saaledes, at Legemets Contourer vise sig, er kantet om Halsen med en

fiin Fletning. — Coloriten er skarp og forraader Skolen. Paa Forgrunden sees adskillige Vexter, som i *Giulio Romano's* Arbeider, og i det höie Perspectiv nogle Figurer let henkastede, Bygninger og en Fierne. Det vilde neppe være formasteligt at tiltroe *Giulio Romano* dette Arbeide som en Product af hans förste, strænge Maneer, da hans Colorit endnu var mörk, imidlertid skal dets Stiil tiene til Mönster i det Fölgende paa det Forfald, hvori Roms Skole siden geraadede fra sin förste oprindelige Reenhed og Simpelhed. — Lærred ganske i Oval 42 Tom. i Giennemsnit.

No. 117. GIROLAMO MUTIANO.

Föddes i Egnen af Brescia Aar 1528. Han gik til Venedig for at studere *Tintoret* og de andre store Mestere af denne Skole; men han gik derefter til Rom, hvor han giorde sig fuldkomnere; han nedsatte sig der, og blev en duelig Tegner. Hans Hoveder ere udtryksfulde og hans Colorit kraftig. — Han prydede gierne sine Malerier med Baggrunde af Landskaber, noget i den flamske Stiil, undertiden og Architectur, naar Æmnet udfordrede det. "Denne Maler" siger *Fiorillo* T. I. p. 159. "giver os "atter et Exempel, hvormeget den personlige Cha"racter har ofte Indflydelse paa Smagen i Kunsten.

"*Girolamos* Sindsbeskaffenhed var alvorlig, betænk-
"som og ærbar, derfor fandt han og störst Tilfreds-
"stillelse i fortrinligen at forestille Personer af den-
"ne Egenskab." Han döde i Rom 1590.

DEN HELLIGE NADVERE.

I et Værelse af en antik Architectur med Vinduer paa begge Sider höitideligholdes den hellige Nadvere. Christus i Midten for Bordet sidder under et optrukket Gardine, omgivet med en Gloria; op til hans Bryst ligger hans elskede Discipel; hver af de andre synes fordybede i alvorlige Betænkninger over den forestaaende Forandring; kun den trolöse Judas böier sig smigrende frem mod sin forraadede Lærer, der rækker ham Brödet, medens denne tredskeligen skiuler sin Pung. Foran Bordet staaer en Steenvase med Flasker. Stillingerne har han afvexlet med megen Fliid, maaskee endog for megen. Draperiet er stort og rummeligt, og Coloriten uden Tvivl for levende, ofte en Fölge af at male paa Kobber, hvor Farverne vanskeligere indsmelte og forene sig. — K. 9 T. h. 11½ T. b.

No. 118. DOMINICO FETI.

Denne Maler var föd i Rom 1589; han gik ud

af den berömte *Cardis* eller *Civoli's* Skole for at følge Cardinal *de Gonzagua* til Mantua, hvor han dannede sig efter *Giulio Romano's* Værker, saavel i en stolt Tegning som i de skiönne Characterer; men hans Ophold i Venedig befordrede meget hans Fuldkommenhed i Coloriten. Ved hans Tilbagekomst til Mantua beholdt Hertugen ham ved sit Hof, hvor han udarbeidede mange Malerier, nu adspredte i Europas Cabineter, hvor de ere höit agtede. Skade at han overlod sig saa meget til Vellyst, at han blev henrevet i sin bedste Alder Aar 1624.

EN SOVENDE MUNK.

Naar Ordsproget siger, at intet er Döden saa liigt som Sövnen, saa seer man dette Ordsprog bekræftet i nærværende Forestilling af en Olding, der hviler södt i Sövnens Arme, hans brede Pande, halv skaldede Hoved, tynde Haar og graa Skiæg udtrykke ligesaa meget Ærværdighed, som de övrige Træk ved Munden, under Öinene og paa Kinden tilkiendegive Rolighed, Tilfredshed. En sort Kappe skiuler Armene, saa at intet tiltrækker Öiet uden det Væsentlige, men ogsaa dette er udtrykt med en Sandhed, som maa opvække Forundring. Muligen torde det være Portrait af en bedaget Munk. — L. 19 T. h. 15 T. b. i Oval

No. 119. PIETRO BERETTINI, almindeligen PIETRO DA CORTONA.

Navnet *Cortona* fik han af Byen Cortona, hvor han var föd 1596. Han burde altsaa været fört hen under den florentinske Skole, dersom han ikke havde sögt *Baccio Ciarpi's* Skole i Rom, hvor han studerede de store Mönstere, og vandt et saa stort Navn for hans Tid, at han endog blev kaldet *Corona de Pittori*, Kronen for Malerne, med mange Lovtaler, som *D'argensville* og flere give ham. Men *Fiorillo* anmærker T. I. p. 192 skarpsindigen imod ham. "At "omendskiöndt han kom tidlig til Rom, saa under- "kastede han sig dog ikke i nogen Henseende det "Mindste af Hovedmönsteret *Raphaels* Skole. Han "var original, og dannede sig en Stiil, der var ind- "rettet til at behage Mængden. Hans Maneer ud- "bredede sig saavel i Rom som i Toscana; begge "Skoler vare ganske anstukne af den Indflydelse, "hans Tilhængere havde, og alle rigtige Forestillin- "ger om Kunsten forfalskedes i Italien. I Rom fandt "han dog Vanskeligheder i Begyndelsen, ikke ved "Nyheden af hans Stiil, men ved *Sacchis* Fiendskab. "Imidlertid forsamlede han dog en stor Skole." — Han fuldendte en Mængde Arbeider i Fresco og Olie, gav Tegning til mange Kirker, Capeller og Monumenter, og efter at have giort sig berömt i Venedig, Lombardiet og flere Steder, endte sine Dage i Rom 1669.

HYRDERNES TILBEDELSE.

Denne store Composition af omtrent tredive Figurer i termineret og coloreret Skitse, viser strax, ihvorvel det store Malerie rimeligen kan have været bestemt til en anselig Plads, at Forfatteren ikke har været giennemtrængt af den store Følelse, som det Simple vel udtrykt indgyder; imidlertid har han dette tilfælles med *Rubens* og de störste Genier, hvis Ström af Ideer synes at oversvömme sine egne Bredde. — Under Ruinerne af en antik Architectur sidder den hellige Moder paa en Forhöining med Barnet paa Skiödet, der synes smilende at vende sig mod den tilbedende Mængde. Joseph staaer ved Siden, opholdende det Lindklæde, hvori han var svöbt, og taler til Folket, som i forskiellige Udtryk af Ærbödighed, Henrykkelse og Tilbedelse strömme til, nogle bringende Offer. Bag Joseph staaer Oxen. En talrig Grupe af Engler fylder Luften med Lovsang og Harpeklang. Ved de foran den Nyfödde nedstyrtede Ruiner og antike Urne med Relief af Amourer, har Maleren formodentlig, foruden at vise sin Kundskab i Architecturen, villet tilkiendegive, at Jesu Komme skulde nedkaste Hedningernes Lærdomme.

Geniets Fylde, Gruperingens Afvexling, forenet med den frie Tegning og Udförelse, bære umiskiendelige Fortienester af sin Originalité. — L. 27 T. h. 21 T. b.

120. PIETRO BERETTINI DA CORTONA.

Vi havé allerede flere Gange anmærket, at Malerne ofte igientage et og samme Æmne, skiönt gierne med Forandringer. Vi see atter et Exempel herpaa i denne fuldendte og colorerede Skitse forestillende

HYRDERNES TILBEDELSE.

Maria sidder her i Midten fremvisende Barnet svöbt i et Klæde liggende paa Straae, bag hende staaer Joseph ved Oxen, foran Grupen sees to Hyrder og to Hyrdinder i Tilbedelse at bringe deres Offer. Tre Engler svæve i Skyerne og nogle Hoveder i Skyggen. — Samme Composition i det Store har været i Rom, som sees af det Stykket vedhæftede Kobber, stukket i Rom af den berömte *Cornelius Blomaert*, der föddes 1603 og döde i Rom. — Fra dette Kobber afviger vort Malerie i to Figurer til Höire, af hvilke Hyrden er i en an-

den Stilling og Hyrdinden anbragt ved hans Side isteden for i Baggrunden, ogsaa afvexle nogle Biting, saavelsom Formen, der i vort Malerie er ovalt, medens det andet i lang Fiirkant, saa at vort synes at være hans förste Tanke; ogsaa vise Biting af Lammet, Baandet holdt af Englene, hvorpaa ingen Inscription er, o. m., at det er Skitse; men jeg skulde endog have været tilböielig til at troe, at dette var en anden Malers afvexlede Studering efter *P. da Cortonas* Malerie, naar jeg ikke saae den frie Pensel, og end mere den samme Colorit og Maneer som i foregaaende talrige Composition med den Forskiel, der altid viser sig imellem Farverne paa Kobber og Lærred. — K. 15 T. h. i Oval paa 9 T. b.

No. 121. GIAMBATISTA SALVI, kaldet IL SASSOFERRATO.

Johan Baptist Salvi blev föd 1605, skal have faaet förste Undervisning af hans Fader *Tarquinio*, derefter uddannede han sig videre i Rom under *Dominichino*, *Guido* og *Albani;* "den sidste" siger *Fiorillo* "nærmede han sig meest ved en vis Flid i "Udförelsen. *Sassoferrato* arbeidede kun i det Smaa, "men hans Hoveder og halve Figurer kan i Henseen-

"de til den sirlige Udförelse og tillige ædle Udtryk "ganske sættes ved Siden af *Carlo Dolcis* Værker. "Han har i det Hele en meget behagelig Colorit; "dog bemærker *Lanzi*, at han i Localfarverne fal- "der lidt i det Haarde. *Fueslin* siger efter det flo- "rentinske Museum: næsten alle hans Malerier ere "hinanden lige; de ere smaa og forestille gierne Ma- "doner af lige Tegning og lidt forskiellig Maneer, "da han ligesom *Bassano* var vant til at copiere sig "selv. I St. Sabinas Kirke i Rom seer man et stort "Malerie af ham, der i Henseende til Delicatesse "er *Corregio* og *Carlo Dolci* liigt. Hans störste Ar- "beide er en Altertavle i Cathedralkirken i Monte- "fiascon."

EN BEDENDE MARIA.

Et tyrkeblaat Slöer, omgivet af en guddommelig Straale, indhyller den Andægtiges Hoved, kastende en Skygge over Pande, Öine og Part af den venstre Kind, hvilket altsaa sees blot i halvt Lys, det övrige af Ansigtet, Part af Halsen og de oprakte Hænder sammenfoldede i Bön ere i fuldt Lys. Characteren er ædel; Öine og Mund bebude en söd Hengivenhed, en hiertelig Tillid. — Det Hele tilsammentaget er skiönt, udtryksfuldt og tiltrækkende, men ogsaa *Lanzis* Bemærkning om Localfarverne synes her bekræftet. Og i Over-

eensstemmelse med Ovenanförte maa jeg tilföie, at Maleriehandler *Beichman* i Antwerpen eier et andet dette fuldkommen liigt, som han tillægger *Carlo Dolci*, for hvilket hans Priis er 300 Louisd'or. — L. 17 T. h. 14 T. b.

No. 122. CASPAR DUGHET, i Almindelighed CASPAR POUSSIN.

I Rom föddes han 1613 af fransk Herkomst; han blev Discipel og siden Svoger af *Nicolas Poussin*, hvorved han kom til at bære hans Navn. Han studerede de store Naturscener til en höi Grad af Fuldkommenhed. Til Skueplads i hans Forestillinger valgte han gierne Udsigter ved Rom, eller Egnene af Tivoli, Albano og Frescatti, saa at Alt deri aander fortryllende Havers Skiönhed. "Men han 'var dermed ikke tilfreds" siger *Fiorillo* T. I. p. 199. "at han skildrede den blot livlöse Natur; han vidste "ved de mangfoldige Virkninger af Belysning, eller "ved Vind, Regn og Torden at give Alting Liv og "Bevægelse. Han og *Claude Gelée* eller *Lorain* ere "de allereneste i deres Fag i Henseende til den "Sandhed, hvormed de vidste henrivende at udtryk-"ke Solens Virkning til forskiellige Timer paa Da-"gen, den kölende Luft o. s. v. Gav han endog Bla-"denes Form megen Afvexling (en Egenskab, der "af de nyere Landskabsmalere meget forsömmes, "da de agte alene paa Masserne), saa forekaster man

"ham dog med Rette, at han i Hensigt til Farven, "der overhovedet faldt meget i det Grönne, giorde "sit Buskværk alt for eensformigt. Da han var Di- "scipel af en saa indsigtsfuld Mester som *Nicolas* "*Poussin*, saa er det ikke at undre over, at man "overalt i hans Landskaber træffer det sirligste Valg "og en ved lærd Dannelse ophöiet Aand. — I de "Bygninger, hvormed han prydede sine Landskaber, "iagttog han en Character passende med det Land, "han vilde forestille, hvad enten Scenen var henlagt "i Italien, Grækenland eller Ægypten; men gav og- "saa sine Figurer en höiere Interesse, end de flam- "ske og hollandske Malere med deres bestandig "igientagne Hyrder m. v. — Han valgte dertil Fore- "stillinger af Historien eller Mythologien, og giorde "paa denne Maade sit Landskab til Baggrund for et "lidet historisk Malerie. Ere endog Figurerne ud- "förte med uefterlignelig Fliid, saa forstyrre de dog "paa ingen Maade den almindelige Roe, end mere "naar Beskuerens Öie har mættet sig nok paa disse "yndige Höie, bedækkede med Poppeler, Plataner "og Böge, saa stiger han först ned til de levende "Væsener, der give Aanden riig Næring, i det de "rive ham hen i en fremmed, heroisk eller fabel- "agtig Verden, og vække hos ham Erindringen om "de skiönneste Steder hos Alderdommens Digtere." Han arbeidede med megen Lethed, og döde 1675. *Fiorillo* sætter *Salvator Rosa* som den förste Land- skabsmaler, *Caspar* som den anden og *Claude Lor- rain* som den tredie.

ET LANDSKAB.

Forgrunden forestiller en Dal, i hvis Midte sees en antik Fontaine med Bassin af hugne Steen. Vandet rinder ud af en Rad Klipper til Höire i Vandkummen, hvorfra det skummende snoer sig giennem Dalen. Til Venstre paa en Brink, under Skyggen af höie Træer, ligger et Fruentimmer, og en Mand med sin Stav, nögen, men med Gevandt i den antike Stiil; sikkert et Træk af den gamle Historie. I lige Linie med disse tvers over for Kilden ligger en anden i samme Costume, der saavel som tvende Fruentimmer, der fylde deres Krukker i Vandkummen, have deres hele Opmærksomhed henrettet paa de tvende Personer, medens en tredie Pige, der ikke kan see de hvilende, vender sig med Krukken paa Hovedet opmærksom om mod de tvende Fruentimmer, som forundret over deres Stirren. — Herfra hæver Landet sig gradeviis, mesterligen afvexlet ved Höider, Affald og Klöfter. Til Höire paa anden Plan reiser sig en Række antike Bygninger med Taarne af forskiellig Form og Störrelse, Arcader o. s. v. Partie af et Kloster i Nærheden af Rom. Nogle Folk gaae ind mod Klosteret. Bag samme kneise nogle Pop-

peler, og til Venstre aabner sig et vidt udstrakt Landskab, afvexlet til det Uendelige med Byer, Vand, Træer, Buske, stigende fra een Höide til en anden, indtil Öiet tilsidst taber sig i Dunster, som indhylle de fierneste Bierge, over hvilke den hede Eftermiddagssoel endnu kaster sine ildröde Straaler, der forgylde hele Horizonten, og giöre Dunsterne giennemsigtige. — Kunstdommeren har allerede saa nöie characteriseret Mesteren, at det er overflödigt at tilföie mere om Arbeidet, men blot igientage, at han maae have arbeidet med den meest underfulde Lethed, da alle disse Gienstande ere blot forskiellige Farver henkastede saa löselig, at Lærredet viser sig giennem de klare Toner, medens de i behörig Afstand ved et ligesaa harmonisk Luftperspectiv, som et sieldent Linearperspectiv frembringe en vidstrakt Scene af fortryllende Egne. — L. 23 T. h. 29 T. b.

No. 123. GIOVANNI FRANCESCO ROMANELLI.

Föddes i Viterbo Aar 1617, og blev en af de Disciple, som bidrog til at give *Pietro da Cortona's* Skole Anseelse i Rom, dog havde han havt förste

Undervisning af *Dominichino*, men igiennem den förste erhvervede han sig i kort Tid ved sine skinnende Talenter Tilnavn af *Rafaellino*. Cardinal *Barbarini* blev hans ivrige Beskytter, og da han saae sig nöd til at flytte til Paris, foreslog han sin Yndling, der havde afslaaet Kongen af Engelands Indbydelse, til Cardinal *Mazarin* at lade ham male det Arbeide, han vilde have udfört i sit Palais. Han fik tre tusende Rigsdaler til Reisen, malede Ludvig den fiortendes og Dronnings Portraiter, og vendte nogen Tid efter tilbage til Rom, betynget med Æresbevisninger og Rigdomme. Men Malernes især *Cortona's* Misundelse reiste sig imod ham, forbittret over, at hans Discipel var bleven forvandlet til hans Medbeiler, og næsten fordunklede ham, saa at *Romanelli* besluttede at vende tilbage til Paris, hvor han malede *les bains de la Reine*, Dronningens Bade i det gamle Louvre. Kongen belönnede ham höimodigen, og udnævnte ham til Ridder af St. Michel. Derfra vendte han tilbage til Italien, for at afhente sin Familie til Frankerig; men han döde Aar 1662. *Fiorillo*, der ikke nægter hans Lærer *Cortona* Yndigheder, siger T. I. p. 194. om dennes Stiil: "*Ro*-"*manellis* Kunst var ganske Maneer eller Kunstlen, "han malte bestandig uden Forberedelse ud af Ho-"vedet, og tog derved hverken nögne Modeller, el-"ler virkelige Draperier, eller paa nogen anden Maa-"de Naturen til Raads."

DRONNING CHRISTINA BEKRANDSET AF VISDOMMEN.

Historien lærer, at Dronning Christina af Sverrig, keed af Regieringens Byrder, afstod sin Trone Aar 1654, antog den catholske Lære, og valgte sit Ophold i Rom, hvor hun döde. Man seer her Christina, knælende ved Foden af en antik Trone, paa hvilken Visdommen sidder, holdende sin Landse i den ene Haand, medens hun med den anden vil sætte Viisdomskrandsen paa Hovedet af den Dronning, der havde Styrke nok til at nedlægge Krone og Scepter, som tvende Genier, siddende paa Trinet, nys have imodtaget. Bag Christina staaer en Opvarterske og en Neger. Ansigts Charactererne nærme sig ganske til *Cortona's*, og uagtet man seer bekræftet *Fiorillo's* Dom saavel i Henseende til Tegning som Draperie, saa er der dog noget saa skiönt i Coloriten af de Genier, noget saa delicat i Christinas Character og Stilling, skiönt kunstlet, at man ynder Arbeidet, uagtet det er et nyt Beviis paa, hvormeget Roms Skole nu havde vanslægtet fra sin Stiils Reenhed. I Övrigt sporer man Plafondmaleren i de stærke Forkortninger og Frescomaleren i Glandsen af Coloriten, da dette

var hans Hovedfag, og Cabinetstykker fra hans Haand ere heel sieldne. Til Höire aabner sig Landskab. — L. $45\frac{1}{2}$ T. h. 37 T. b.

No. 124. FILIPPO LAURI.

I Aaret 1623 saae han Lyset i Rom; hans Fader *Balthasar* var fra Antwerpen, og som Discipel af *Paul Brill* havde nedsat sig i Italien. Denne, efter at heve passeret *Carosellis* Skole, forlod sin förste Maneer, og opofrede sig paa at male smaae historiske Stykker i Landskaber; men uden at kunne regnes mellem Roms förste Malere, erhvervede han sig megen Agt, da han tegnede vel, og var yndig i hans Character; han malede derfor og Figurer i mange Landskaber af *Claude Lorrain* og *Salviousse;* men han var uliig i sin Colorit, der ofte var enten for svag eller for stærk, saa dömmer *D'argensville*, og man sporer stedse den flamske Stiil i hans Arbeider. Han döde i Rom 1695.

EN MAGDALENA.

Afsides under en Klippe i et eensomt Landskab ligger her den angergivne Magdalena nögen udstrakt paa en Matte med et grovt Gevandt om Livet, hendes gule Lokker hænge ned paa hendes Bryst, hun hviler sit Hoved paa den höire Arm, stirrende mod Himmelen;

ved Siden af hende sees Korset, et Dödningehoved og hendes Urne. Tegningen af hele Figuren er skiön, men Gevandtet alt for tungt og stödende. Alvorlighed er udbredt over den hele Dal, giennem hvilken skummer en Bæk i forskiellige Fald overskygget af et mörkt Træe. Længere tilbage sees Buskeværk og endelig en nögen Klippe. — L. $20\frac{1}{2}$ T. h. $34\frac{1}{2}$ T. b.

No. 125. SALVIOUSTE eller SALVIOUCHE og PHILIP LAURI.

Denne Maler skal være föd i Frankerig, men da han dannede og nedlod sig i Rom, kan man ikke henföre ham til nogen anden Skole, fornemmelig da ingen anden Forfatter end *Le Comte* i hans *Cabinet des singularités d'architecture, peinture, sculpture et gravure. Bruxelles* 1702. T. III. giver videre Kundskab om ham; saa anförer *Fueslin*, som siger: "hans Værker bestaae i Söestykker og Architecturer. "Man seer i hans Malerier Fierner, der efter *Clau-*"*dius Geleés* Smag ere fyldte med Dunster; nogle "ere sirede med Figurer af *Jan Miel;*" andre af *Philip Lauri*, som ogsaa prydede *Claudius Geleés* eller *Lorraines* Arbeider. Han levede i Rom ved 1660.

RUINER VED EN SÖEKYST.

Paa Forgrunden viser sig en Plads, hvor

man seer adskillige Folk, til hvis Venstre staaer en dunkel Massa af en nedfaldende Entrée med Vaser, til Höire begynder en Colonade i Ruiner, der löber langs ud med Söebredden, og ender i mindre Bygninger og Bakker. I Midten aabner sig en viid Udsigt til Söen, hvor et Skib ligger indhyllet i Dunster, som bortfierne alle Gienstande, og forlænge Perspectivet. Farvetonen falder for meget i det graa, som giör Forestillingen kold, og Forgrundens alt for mörke Farve betager Harmonien; i Övrigt er Tegningen god, Perspectivet vel iagttaget, og Dunsterne mesterlige. De skiönne Figurer skal være af *Phillip Lauri.* — Lærred 27 T. h. 47 T. b.

No. 126. CARLO MARATTA.

Camerano i Ancona saae ham föddes Aar 1625. Fra den förste Barndom röbede han Lidenskab for Malerkunsten; elleve Aar gammel kom han til Rom, hvor han blev sat i *André Sacchi's* Skole, og forblev der i nitten Aar, studerede stedse *Raphaels* og *Carracci's* Værker, og overtraf alle andre hans Medstuderende saa meget, at han blev kaldet *Carluccio d'Andrea;* men dette Binavn forandrede snart haus Avindsmænd til *Carluccio delle Madonine*, som om hans Kræfter ikke gik videre, end til at male smaae

Mariabilleder. Aar 1650 fremstillede han sit første offentlige Arbeide, en Jesus i Krybben, og nu opregnes saa mange andre, som bleve udførte af hans Haand for Paver, Cardinaler, Ludvig den fiortende, Carl den anden af Spanien o. fl. — *D'argensville* siger om hans Stiil: "hans Compositioner ere for-"standige, deres Plan skiön og vel giennemtænkt; "hans Udtryk sande og afvexlede, hans Hoveder "ædle og yndige, fornemmelig i hans Madoner og "Engle, som gav Anledning til, at man sagde, de "syntes malte med en guddommelig Haand. Dette "forenet med en klog Udförelse, en stor og rumme-"lig Maneer i hans Drapering, en delicat og kraftig "Farve, og en blöd Sammensmeltning af Farver, "fört af en let og sindrig Pensel, have udmærket "denne Maler, og givet ham Ret til at sættes mel-"lem de bedste Artister af den romerske Skole." — Og man kan föie til, hvad og *Fiorillo* anmærker, at han blev en nye Stötte for den romerske Skole, der var sunken dybt fra sin forrige Höide. — Under Innocents den ellevte maatte han efter Pavens Befaling bedække Brystet paa en hellig Jomfrue af *Guido*, men for at skaane saa helligt et Arbeide, overmalte han det med Liimfarve og Pastel, som med en Svamp kan borttages. Da Gesandterne fra Kongen af Siam kom 1689 til Rom forærede nysnævnte Pave dem mellem andre Kostbarheder en Madona med Barnet af *Maratta*. Mellem den store Mængde Arbeider af denne Mester nævner *Fiorillo* især det store Malerie i St. Carlo al Corso, og siger

T. I. p. 185. om et Kobberstik efter en Tegning af *Maratta*, forfærdiget for Marchese del Carpio, hvilket nu er meget rart. "Denne Tegning, der er en "stor Skole for de unge Kunstnere, forestiller et "Academie, hvor allehaande Professorer ere beskieftigede med Studier nodvendige for Maleren, af Geo"metrie, Perspectiv, Anatomie, Tegning, Colorit o. "s. v. Under disse Kunster læser man: *Tanto che "basti* (saa meget som behöves). Paa den anden "Side seer man den Farnesiske Hercules, Medicei"ske Venus, Apollo o. s. v. med Underskrift: *Non "mai abastanza* (aldrig nok), da man aldrig nok "kan studere Antiken og det Nögne. Endelig lade "Gratierne sig see i Skyerne, og derunder læser man: "*Senzo de noi ogni fatica è vana* (uden os er al Möie "tabt). — Da Innocents den tolvte besteeg den pa"velige Stoel Aar 1693, blev *Maratta* sat over Vati"canet. Ogsaa malte han under denne Regiering "det henrivende Malerie ved Indgangen af St. Peters "Kirke. Allerede forud havde han opfrisket *Raphaels* "Malerier i Farnesina, og under Pave Clemens den "ellevte, der blev valgt Aar 1700, paatog han sig "med störste Forsigtighed at forbedre *Raphaels* Ar"beider i Vaticanet, hvorfor han Aar 1704 blev sla"get til Ridder af Christus Ordenen. Endelig döde "han, overvældet med Æresbevisninger, Aar 1713. — "*Richardson* siger, som man kaldte Brutus den sidste "Romer, saa kan man med Föie tillægge *Maratta* "Navn af den sidste Maler af den romerske Skole." *Fiorillo* beviser dernæst Urigtigheden af den Dom,

nogle have fældet om *Maratta*, at han skulde have befordret den maniererede Stiil i Rom, en Bröde, hvori de mange, der deels dannede sig efter ham, deels efter andre, gjorde sig skyldige, men han ikke.

MADONA MED DET SOVENDE BARN.

I fuld Legemsstörrelse indtil Knæerne sidder her den hellige Moder, holdende op i begge Hænder et Floer, hvormed hun vil bedække sin sovende Sön, der hviler op til hende, liggende paa en Seng. Tækkeligen böier hun sit yndige Hoved ned over den slumrende Uskyld, giennemtrængt af den stille Fryd, som himmelsk Reenhed og moderlig Fölelse alene kan indgyde. Det er en Adel og Skiönhed, forenet med inderlig Södhed, der röber Fortrolighed med *Raphaels* Aand. Alt er let, lyst og ætherisk; ingen stærke Farver eller Skygger; et graat Slöer, hæftet i hendes Haar, slynger sig til begge Sider ned om hendes Hals over en lyseröd Tröie, bag hvilken hænger en blaa Kappe kastet over hendes Skiöd. Hendes fine Hænder og Arme, der staae levende frem uden nogen kiendelig Modsætning af Farver, vise mere Studering af Antiken end af *Raphael*, hvis Hænder, som *Mengs* og *d'Azara* have an-

mærket, vare gierne for fyldige. Jesus sover med den ene Haand under Kinden, den anden hvilende paa Puden, og synes at have tabt en Rose. En tryg Sövn hviler södt over det hele fyldige lille Legeme, der vidner om Sundhed og Styrke; hvert Ledemod er lösnet, hver Muskel nedspændt, og som Tegningen i Forkortningerne især udmærker sig, saa ere og Contourerne mesterligen afrundede uden nogen mærkelige Skygger. Under den venstre Lillefinger bliver man vaer et Træk af Originaliteten, en *Repentir*, som man kalder det, et förste Udkast til Fingeren, som han ved Rettelsen mere har hævet. Man seer udtrykkelig af det hele Anlæg af lette Farver og delicate Character, at Maleren har villet give sin Forestilling et klart og transcendentalsk Udtryk, liig *Guido's* Maria Himmelfart i Düsseldorphs Galerie; thi uagtet hans store Undertegning paa Baandet ved Barnets Haand *Carolus Maratta pinx.* 1697 viser, at han har villet tilkiendegive, hvad han kunde udrette 72 Aar gammel, saa kan man dog ikke tilregne denne hans Alder nogen Aftagen i Kraft, siden vi nys saae, at det var just ved denne Tid, han malte sit overtræffende Arbeide i St. Peders Kirke. At

de Franske og andre efter dem urigtigen kalde ham *Maratti*, viser ei alene *Fiorillo*, men hans Underskrift herpaa. Hverken Düsseldorph eller Louvre's Galerier eie noget af denne Mester, skiönt som dette, der har tilhört Hertugen af Richelieu; Galeriet i Dresden eier en anden Madona med det sovende Barn, under No. 45, kiöbt ved Grev Algarotti af Marattas Arvinger, stukket af *J. Daullé* og dette vedhæftet; men uagtet Barnet og Madonas Stilling kommer dette nær, saa viger det dog saavel i Störrelse, som i Ynde. Hiint er 19½ T. h. og 15 T. b. dette er 43 Tom. h. og 33 Tom. b. begge paa Lærred.

No. 127. GIANPAOLO PANNINI.

Johan Paulus Pannini var föd i Piacenza 1691, lærte hos *Benedict Lutti* i Rom, for hvem han maatte udföre de Partier af Architecturen, som han behövede i sine historiske Arbeider; dette gav ham Anledning til at forfölge den Art af Kunsten, som siden giorde ham saa meget berömt; han copierede derefter nogle Malerier af *Dominicus Roberti*, der i denne Kunst havde den höieste Rang i Rom, og gik siden frem, siger *Fiorillo* T. I. p. 217. til stor Roes, fornemmeligen ved de skiönne smaae Figurer, hvormed han prydede sine Perspectiver og Landskaber.

I de pavelige Palladser i Turin, Mayland og Sardinien sees hans skiönne Arbeider, der ligeledes sögtes meget af de Engelske. Efter Mariette i Paris, siger *Fueslin*, bleve solgte 21 af hans Tegninger, som löb sig til 4394 Livres. — Museum i Paris eier 7 Malerier af denne Mester. Efter sammes Catalog skal han være död i Rom 1764, men *Fiorillo* fastsætter hans Död Aar 1745.

RUINER AF EN ARCHITECTUR.

Paa Forgrunden hæver sig en Bue halv i Ruiner, begroet med Vedbende og krybende Vexter; ved Opgangen til Venstre staaer paa en Sokel en antik Urne med Basreliefs. Bag denne Bue löber i en Runding en Colonade indsluttende en Plads, hvorpaa staaer en Obelisk med Indskrift og Relief paa Soklen, sikkerligen tilkiendegivende fortiente Mænds Minde. Muligen har Maleren villet betegne nogle Ruiner ved Carthago; thi man seer en ærværdig Figur, nögen med Gevandt, siddende halv skiult af Soklen ved Indgangen, der maaskee betyder Marius, som flygtede til Africa, hvor han af Cinna og Sertorius blev opsögt, og fört tilbage til Rom, for at imodtage sit syvende Consulat, og man seer her Historiens Sindbillede i en qvindelig Skikkelse med Annaler un-

der Armen, pegende frem mod Helten til tvende Mænd i Costume, ledsagede af en romersk Soldat. Op til Soklen, hvor Helten sidder i Skyggen, stirrende paa de Kommende, staaer atter en romersk Soldat, som vogtende den Fundne, og holder Samtale med en Kone og et Barn. Længere borte komme to andre, hvis Opmærksomhed synes henrettet til samme Gienstand. Hvad enten nu dette eller et andet har været Componistens Æmne, saa er der ligesaa kiendelig Character i Personerne, som Tegningen er fortræffelig, og Penselen delicat. At *Pannini* i övrigt har efter System givet sin Colorit en rödagtig Tone i Skyggerne for at undgaae den Haardhed, der fandtes i *Vivianis* Arbeider er anfört af Hr. *La Vallée* i Beskrivelsen af Kobberet No. 249 i Museum Napoleon, 42de Hefte. S. 6. *Filhols* Udgave. — L. 27 T. h. 23 T. b.

No. 128. ANDREA LUCATELLI.

Om deane Mesters Levetid ere Skribenterne uenige, saa vise *Fiorillo*, *D'argensville*, *Fueslin* o. fl. Selv *Lanzi* forvirrer ham med *Pietro Lucatelli*, i det samme han selv kalder ham *Andrea*. *Hagedorn* siger, at han döde i yderste Elendighed i Rom 1741;

men det stemmer kun lidet med *D'argensville*, som sætter *J. P. Pannini* som hans Lærling. Vi henholde os derfor blot til hans Kunst, om hvilken *Fiorillo* T. I. p. 202 siger: "imellem de i Rom ind-"födde Kunstnere traadde dog frem *Lucatelli.* Hans "Landskaber have overmaade skiönne Masser, han "forstod at give sine Træer Afvexling i en ganske "nye Smag og at anbringe artige Figurer i sine Ma-"lerier i Stiil af de hollandske Bondescener eller de "saa kaldte Bambochader, hvilke han og fortræffe-"ligen udförte." — Og *D'argensville* siger T. I. p 81: "Han giorde sig berömt i Landskabsmaleriet. Han "vidste ved en særdeles Kundskab om det Klardunk-"le og ved en glimrende Colorit at udtrykke med "Sandhed Dagens Klarhed og Solens Virkninger. — "Barken og Lövværket af hans Træer tilkiendegive "de forskiellige Arter. Hans Skyer synes bevæge-"de af Vindene. Hans Vand har en Klarhed og "Friskhed, som forundrer."

ET LANDSKAB.

I en stor Tykning af frodige Træer, som udbrede til begge Sider deres stærke Toppe svævende af Vinden, falder i Midten en Cascade, over hvis laveste Leie nogle sees at vade. Paa Brinken til Venstre holder en Hyrde Samtale med en siddende Hyrdinde, ved hvis Side staaer en Hund og fire Faar. Paa

anden Plan sees inde i Skoven under Lye af höie Træer en Straaehytte, hvor en Mand med sin Hund kommer til. Paa den anden Side af Skoven ligger en Bye, ganske oplyst af Solen, som bryder sine Straaler giennem Kirketaarnet. Solens Klarhed bestraaler endog en fiernere Horizont, og forgylder Skyerne, som synes ildröde at rulle ind mod Toppen af de ranke Træer og skarpe Klipper, som vise sig til Venstre. Det er et Lövværk kraftigt og afvexlet som *Caspar Poussins*, en Hede som hos *Both*, og et Soelslag tvers igiennem Skoven som hos *Hakkert*. Museum Napoleon eier kun eet, som ikke taaler at sættes ved Siden af dette. — L. 32 T. h. 42 T. b.

FLORENTS.

No. 129. LEONARDO DA VINCI.

Denne store Mand var föd i en Flække Vinci i Toscana Aar 1444, og blev en af de faa Malere, der forenede megen Belærelse i Mathematik, Hydraulik, Architectur o. m. med Malerkunsten, som hans Afhandling, der stedse er i Anseelse, viser.

For Hertug *Ludvig Maria Sforza* forfærdigede han den berömte hellige Nadvere i Dominicanernes Refectorium af S. Maria delle Grazie, hvilket er fortræffelig stukket af *Morghen.* Hans uendelig fine Pensel og flittige Udarbeidning giorde hans Værker sieldne og meget höit skattede, da han undgik Kulde uagtet Finheden. *Fiorillo* opregner derfor en Mængde Copier udarbeidede af ansete Mestere for at tilfredsstille Liebhabere. Men det vilde være nödvendigt at tilföie mange og vigtige Træk om denne saa sieldne Kunstner, dersom jeg tillige kunde fremvise en ligesaa sikker Pröve paa hans Kunst. Træt af Rivalité med *Michel Angelo*, og rimeligen giennemtrængt af *Raphaels* Fortienester, der da arbeidede i Vaticanet, modtog han Kong Frants den förstes Indbydelse, og gik til Frankerig ved 1515. — Sygdom og Alder forböd ham at arbeide, og han döde i Kongens Arme den 2den Mai 1519, til stor Sorg for Monarken og Tab for Kunsten. Vort kongelige Kunstkammer eier en ægte *Leonard da Vinci.*

CHRISTUS og MARIA.

At *Leonard* har malt en sublime Christus af den störste Character er anfört af flere, en anden *Frelseren med Jordkuglen i Haanden* i Kongen af Frankrigs Samling, men om disse tvende smaa Stykker just derfor ere udförte af hans Pensel, fordi de ere ham tillagte paa

Grund af den store Christus-Character, den fine Udförelse og övrige Lighed i Stiil, vil jeg selv henstille i störste Tvivl, om man endog vilde, at det var af hans förste Tiid, deels da Arbeidet er saa smaat, at det er vanskeligt at dömme, og deels da vi lære, at der findes i Mayland saa skiönne gamle Copier af hans Arbeider. — Dette være nu af hvem det vil, saa bærer det Seklers Mærke, og er udfört af en sielden Mesterhaand. *Christushovedet* 15 Linier langt er omgivet med en gylden Straale; hans lysebrune Haar falder glat ned bag Öret, og hænger i Krölle paa Halsen. Den lyse, brede Pande forkynder Visdom og Storhed i Tanker; Adel og Höimodighed straale fra hans klare Öine, der hæve sig under en skarp Bue af fremstaaende Öinebryne. Paa hans Kinder udbreder sig Kraft, og paa hans Læber hviler Sædelighedens höieste Udtryk, et kröllet guulbrunt Skiæg omfatter Hagen. Over hans blaa Tröie er kastet en röd Kappe; den venstre Haand lægger han paa Kloden, hvis Cirkler löbe sammen i et Kors; paa den höire Haand ere de tre Fingre oprakte i en lærende Stilling. Det er en stor og höi Ideal af Menneskeslægtens guddommelige Velgiörer udfört med en

Kraft og Finhed lige sieldne i Olie paa saa engt et Rum, som 2 Tomer 9 Linier höit, og 2 Tomer bredt, i Oval paa heelt Elfenbeen, der, i Form af en Æske, slutter som Laag og Daase med sin Pendant *Maria*, der ikke bærer hiin höie oplöftede Character, men udtrykker blot andægtig Hengivenhed, stirrende fremad, som i Haab af et tilbedt Gode. Et blaat Slöer hænger fra hendes Hoved ned over hendes Skuldre, og begge Hænder oprækker hun sammenlagte, som om hun sagde: *Mig skee som Herren vil.* — At denne Elfenbeens Daase, der indeholdt saa skiönne Monumenter af Kunsten, har været bestemt til helligt Brug i et Huus-Capel, eller til en Andægtig at bæres i Lommen, maa man slutte af Formen, men jeg har nu bestemt den til Kunsten ved at udsætte dens skiulte Skiönheder for Lyset, begge indfattede i een Ramme.

No. 130. ANDREA DEL SARTO.

I Florents föddes *And. Vannuchi*, som var hans egentlige Navn, Aar 1488. Efter en maadelig Skoleundervisning dannede han sig selv efter *Leonardo's* og *Michel Angelo's* berömte Cartons, og naaede saa höi en Grad af Fuldkommenhed i Kunsten, at

"man maa" siger *Fiorillo* T. I. p. 319. "sætte ham "lige med Italiens meest berömte Malere. Mellem "hans mange Arbeider i Florents anförer han især "to i Serviter Klosteret, der udmærke sig ved Fore- "ningen af *Michel Angelo's* Dristighed og *Leonardo's* "söde og lærde Pensel. Desuagtet forekaster man "ham dog, at hans Compositioner mangle den for- "nödne Ild og Besieling." — Henrevet af nogle af hans Arbeider kaldte Frants den förste ham til Frankerig Aar 1518 med betydelig Lönning; men Kierligheden til hans Kone, hvis Billede altid forekommer i hans Malerier, bevægede ham til igien at forlade Frankerig, men han lovede Kongen snart at komme tilbage, og paatog sig at indkiöbe for Kongen Arbeider af Italiens berömteste Mestere; hvortil de fornödne Summer bleve ham udbetalte. Men *Andrea's* Glæde at see sig tilbage i Florents bragde ham til at forglemme sin Velgiörer og fortære hans Penge. For sildig indsaae han sin Feil, og forsögte siden forgieves at tilfredsstille Kongens billige Fortörnelse. Blant andet malte han et overordentlig skiönt Billede, *Abrahams Offer*, bestemt til Kongen, men denne vilde intet meer höre om ham, og Stykket er nu, efter at have gaaet giennem mange Hænder, i Galeriet i Dresden. At *Andrea del Sarto* copierede Leo den 10de af *Raphael* saa mesterlig, at selv *Giulio Romano*, der da var hos Hertugen i Mantua, tog Copien for Originalen, er anfört i Indledningen. Det fortiener at anmærkes, at da Florents Aar 1529 blev erobret, og en Hob Soldater

havde forstyrret Kirken og Taarnet, hvorefter de kom til Refectorium, bleve de saa overrumplede af et Værk af *del Sarto*, den hellige Nadvere, at de bleve staaende i Beundring, og havde ikke Hierte at berøre det med Ödelæggelsens Haand. *Andrea* blev bortrevet af Pesten i Florents Aar 1530.

ABRAHAM VIL OPOFRE ISAC.

Skiönheden af dette Arbeide saavel i Tegning og Character, som i Colorit og Penselens Finhed gave Kunstkienderne i Brüssel Leilighed til at tillægge det saa forskiellige Mestere, endog Ridder *van der Werff*, at jeg bragte det med flere, som för meldt, til Museum Napoleon, hvor Hr. *La Vallée* efter egen og fleres Dom erkiendte det for at være af den florentinske Skole af *Andrea del Sarto*, men at det havde lidt meget. At denne Mester andensteds har behandlet samme Æmne, saae vi nys, og vil man sammenligne Kobberet No. 8 i Dresdens Galerie T. I. hvis Original er 7 Fod paa 5 Fod, saa seer man den störste Lighed i Characterer og Stillinger, saavidt Forskiellen af Störrelse og Plan tillader det. Her ere heller ingen Biting, hverken Engel eller Vædder eller hans Tyende, men blot Isac med bagbundne Hænder og et Gevandt om Livet, sid-

dende nögen paa Knæe med Hovedet holdt af Faderen op mod sig selv, medens Abrahams höire Arm udstrakt med Dolken i Haanden er beredt til at udöve den overnaturlige Lydighed, i det samme Öieblik en Röst fra Himmelen henriver hans Opmærksomhed, og udbreder en Spending over hans Aasyn, som man kan see, men ikke beskrive. Vilde man drage Paralel mellem hiint Stykke og dette, saa troer jeg at see den Forskiel, at Maleren har i dette grebet det allerförste Öieblik, da Rösten begyndte at lade sig höre, derfor heller ingen Biting; thi her sidder Isac nedböiet med lukte Öine som med Döden paa Læberne; i hiint er Engelens Budskab allerede forkyndet, og Vædderen der, derfor seer Isac fremad med opslaaede Öine som i Haab om Befrielse. Baggrunden heraf er en Klippe, under hvilken röger allerede Veddet paa Alteret; paa Forgrunden nogle Stykker Træe og Vexter, til Höire Udsigt til et Landskab malt i den florentinske Tone. — L. 17 T. h. 13½ T. b.

VENEDIG.

No. 131. GIOVANNI BELLINO.

Johan og *Gentil Bellin* vare begge Sönner og Lærlinge af deres Fader *Jacob*, den förste, som var den yngste, angives at være föd 1422 eller 1424 og död 1512 eller 1514, og overtraf sin Broder. Han nærmede sig mere end hans Forgængere den gode Smag, der til den Tid giorde betydelig Fremgang overalt i Europa. Dog var det egentligen til Forbedring i Colorit og Harmonie, at den venetianske Skole indskrænkede sig. "Hvad Tegning angaaer" siger *Fiorillo* T. II. p. 14. "saa viser han i det Nögne "Symmetrie, Kundskab om Anatomie og Perspectiv, "men det er blot Efterligning af Naturen. En stor "Deel Skribentere og Kunstdommere begaae mod "*Bellin* den samme Uret, som man giorde mod *Pe-*"*rugino*, i det man tilstaaer denne ingen anden For-"tieneste, end at have været *Raphaels* Lærer, og hiin "at være *Georgiones* og *Tizians*. — — *Johan Bellin* havde lært *Antonello* af Messina Kunsten af at male i Oliefarve under Forevending at lade ham male sit Portrait, en Kunst, som den anden ligeledes havde tilsneget sig hos Opfinderen *Jan de Bruges* i Flandern, men den befordrede mærkeligen *Bellins* Rygte, i det den forskiönnede hans Colorit. Efter *Rudolfi* siger *Fueslin*: "Omendskiönt han er den för-"ste af den venetianske Skole, der forbedrede hans "Forgængeres törre Maneer, saa er der dog en slet

"Smag i hans Tegning, Stillingerne tvungne og en "slavisk Efterligning af Naturen; men hans Ansigts- "træk ere henrivende, og i hans Malerier er en god "Farve. Hans fleste Malerier ere Forestillinger af "den hellige Jomfrue, og Portraiter, som overtraf "alt, hvad man kiendte til den Tid. Han döde i "sit 90de Aar."

KONGERNES TILBEDELSE.

Man seer her Maria siddende i halvt Corpus, mindre end Naturen, fremholdende Jesus paa sit Skiöd; ikkun Hovedet af de tre Vise sees, den förste skaldet og skiægget med en Guldkiede om Halsen, frembydende en Vase, bag ham en morisk Konge med Turban, holdende et Guldkar, og ved denne den tredie Konge med Krone paa Hovedet og Haanden under Kinden. Baggrunden skal forestille et Landskab. — Hvad *Rudolfi* har sagt om de skiönne Ansigtstræk bekræftes fuldkommen ved dette Arbeide, der uagtet dets synlige Ælde er saare vel bevaret. Der er sand Skiönhed i hvert Hoved især, hvad enten det er blot Efterligning af Naturen eller Ideal. Ogsaa Tegningen er ret god, og Coloriten skiön. Malt paa et heelt Stykke Træe bag paa meget ormædt. 19 T. h. 21½ T. b.

No. 132. TIZIANO VECELLIO.

Var föd i Pieve, Hovedstedet for de syv Menigheder i Cadore paa Grændsen af Friaul, Aar 1477. Han blev underviist i Græsk og Latin, men viste saadant et Anlæg til Malerkunsten, at allerede i hans tiende Aar satte hans Fader *Gregorio* ham i *Bellins* Skole. Her lærte han Kunstens Grundsætninger, men begyndte snart for sig selv at udföre Altertavler, hvori han efter den Tids Brug udförte mange Billeder af levende Personer. At han drog stor Fordeel af at följge *Giorgiones* nye Maneer, medförer ikke, at han var hans Discipel, som *Vasari* har troet, og *Ridolfi* afbeviist. — Især udbredtes hans Roes ved de Frescomalerier, han udförte i de Tydskes Varemagasin i Venedig, hvis Façade var allerede malt af *Giorgione*, og da *Tiziano's* beholdt Prisen, lagde Misundelse Grund til *Giorgiones* Fiendskab, der varede til hans Död. Han gik derfra til Padua, og ved hans Tilbagekomst til Venedig maatte han udföre mange ufuldendte Værker af *Giorgione*, der döde 1511, blant andre Keiser Frederic den förste for Födderne af Pave Alexander den tredie, i dette anbragte han en Mængde Portraiter, allehaande Costumer og Anachronismer af Personer, som havde levet til forskiellige Tidsaldere, men det Levende i hver Gienstand og den store Virkning skal have opvakt Forundring. *Tizian* begav sig derefter til Ferrara, hvor han udarbeidede forskiellige Malerier for Hertug Alphonsus; til denne Tid saae

man og fra hans Haand det berömte Christushoved, der blev kaldet *della moneta*, hvor Pharisæeren viser Christus Skattens Mynt, som nu udgiör en af de störste Prydelser i Dresdens Galerie. Her sluttede han det nöieste Venskab med *Ariosto*. Aar 1530 gik han til Bologna til Keiser Carl den femtes Kroning, og malede Keiseren; det samme igientog han 1532, da Monarken slog ham til Ridder, udnævnte ham til Pfalzgreve, og gav ham en betydelig Pension paa Kammeret i Neapel; en tredie Gang maatte *Tizian* male Keiseren i Asti i Spanien, da han var kommen seierrig tilbage fra Afrika. *D'argensville* beretter, at da Keiseren en Dag fandt Fornöielse i at see ham male, og Maleren tabte en Pensel, som Monarken ikke holdt sig for god at tage op, blev *Tizian* forlegen, og giorde ham mange Undskyldninger, hvortil Keiseren svarade, at *Tizian* fortiente nok at have en Cesar til sin Tieneste. Da dette skaffede ham mange Avindsmænd, svarede Fyrsten dem, at han kunde giöre Hertuger og Grever, men ingen uden Gud kunde giöre en Mand som *Tizian*. Derefter udförte han en stor Mængde historiske og andre Arbeider i Venedig, hvoraf mange ere fortærede ved Ildebrand; adskillige af disse bleve malte paa Senatets Befaling, hvorfor han fik en aarlig Lön af 400 Scudi. Men det er egentligen der, at man endnu skal söge at kiende denne store Mester i al sin Omfang som Historiemaler, Colorist og Landskabsmaler, hvor hvert Træe med sine Blade bærer sin Character, men nu, siger *Fiorillo*

T. II. p. 72. söge de nyere Malere i dette Fag blot at tilvejebringe stor Virkning ved store Masser uden at tilkiendegive Form og Art af Blade og Træer. — Da *Tizian* i övrigt ikke har studeret Antiken, hvortil han ingen Leilighed havde, men blot valgt det skiönneste i Naturen, saa paastaaer man, at det overvættes Skiönne i hans Engler og Börn, som blev fulgt af *Poussin*, er draget af nogle antike Basreliefs, som findes under Orgelet i Kirken Santa Maria de Miracoli. *Raphael Mengs*, der i sit för anförte Værk stedse förer *Tizian* til Mönster for Coloriten og det Sande, som *Corregio* for Harmonien og det Yndige og *Raphael* for Tanken eller Udtrykket, siger, i det han taler om nogle af hans Arbeider i Madrid: Afsætningen af Tinterne er saa beundringsværdig, at jeg i denne Art aldrtg saae noget skiönnere i Verden, og man skielner det kun i at sammenligne dem indbyrdes med Opmærksomhed; enhver for sig synes at være Kiöd, og alles uendelige Forskiellighed forener sig i een herskende Tone. "Denne Be"mærkning" siger *Fiorilto* pag. 74. "har jeg giort „over hans Venus i Florents, som man har tallöse „Copier og Kobberstik af. Naar man betragter den "ganske nærved, saa synes den malt med en eneste "Farve, og man bemærker saa at sige hverken Lys "eller Skygge deri, men jo meer man træder tilba"ge, og nærmer sig den sande Afstandspunkt, i hvil"ken Billedet bör sees, des mere afrunder alt sig, "og giör sig löst fra Overfladen, og da bemærker "man tydelig den forunderlige Kunst i den store

"Behandling af Halvtinter, hvorpaa den hele Virk-"ning beroer." — Ogsaa af de i Madrid værende mange Arbeider nævner endnu *Mengs*, som lige skiönne, hans Bacchanaler og de legende Börn; begge, siger han, har ingen ringere Mester end *Rubens* copieret, men de kan ansees som en Bog oversat i det flamske Sprog, der igientager alle Originalens Tanker, men har tabt alle dens Yndigheder. — I hans höiere Alder blev *Tizian* altid stor, altid sig selv liig. "Det er sandt" siger *Fiorillo* p. 76. "man "finder ikke i hans sildigere Arbeider hiin Sammen-"smeltning af Tinter, hiin Henpustning, hvortil han "udförte hans förste Arbeider; Partierne deri ere "mærkelig og stærk betegnede med kiække og me-"sterlige Penselströg. Dette have nogle kaldet *Ti-"zians* anden Maneer, men da han levede næsten "et heelt Aarhundrede, saa har han fulgt sin og "Tidens Fremgang. Et af hans sidste Arbeider, si-"ger han videre, en Maria Bebudelse i Kirken St. "Salvator, var malt saa let, at da den, der havde "bestilt det, vilde bestandig ikke troe det fuldendt, "saa retoucherede *Tizian* det hist og her, for at til-"fredsstille ham, og skrev derpaa *Titianus fecit fecit.*" Han opholdt sig fem Aar i Tydskland; og Galerierne i Wien, Dresden og München have Overflödighed af hans skiönne Arbeider. "Hans Malerier" siger *D'argensville* T. I. pag. 179, som han udtrykker sig "af hans anden Maneer, vare mindre fuldendte, "og giöre ikke deres Virkning uden langt fra, isteden "for at de, der ere udförte i hans bedste Alder, og efter

"Naturen, vare saa fuldendte, at man kan see dem "nær ved som længere borte. Hans store Flid var "skiult ved nogle dristige Anströg, som han anbrag- "te siden efter, for at dölge den Umage, han gav "sig for at giöre sine Arbeider fuldkomne." — Denne store Mester blev bortrevet af Pesten Aar 1576, 99 Aar gammel, begrædt af mange og besiunget af Italiens störste Digtere. Hans personlige Character var Munterhed, overladt til Glæde i Omgang med hans Venner og det smukke Kiön. En af hans Maitresser, som han forskielligen malte tillige med sig selv, hedde *Violante*, ogsaa hans Datters Portrait kiender man. Men en af hans nöieste Venner var den berömte *Aretino*, og man har beskrevet de muntre Forsamlinger, han holdt i hans skiönne Have uden for Venedig. I övrigt stod han i venskabelig Forbindelse med mange fremmede Lærde. — *Fiorillo* siger i Henseende til hans Stiil pag. 84: "At "omendskiöndt man i hans Omrids ikke finder den "idealske Skiönhed eller en lærd Prangen med Musk- "lernes Mechanismus, saa udtrykte han dem dog ved "deres yderste Virkning paa de smidige Kiöddele. — "Maaskee betragtede han og disse Idealer, da han "var Naturen saa stærk hengiven, som glindsende "Lögne. Og dog er der Sirlighed og Rigtighed i "Formen af hans Fruentimmer, og i de mandige "Figurer noget Storartet, Grandiost, og i Börn over- "træffer han Alle ved en vis ukunstlet Ynde og Nai- "veté. Men Coloriten er egentligen den Deel, hvori "ingen kan overtræffe ham, og da den i sin höieste

"Fuldkommenhed ikke kan skilles fra det Klardunk-
"le, saa har dog *Tizian* naaet den uden at have
"studeret det i sine förste Grunde som *Corregio*. —
"De Hemmeligheder, som *Corregio* besad heri, sy-
"nes *Tizian* at have opdaget mere ved tro Afbild-
"ning af Naturen end ved en bestemt Undersögelse.
"Han bekræftede den af *Giorgione* allerede antagne
"store Grundsætning, at man, for at forestille Na-
"turen i et Malerie med Sandhed, ikke altid maa
"afmale den Gienstand, man har for sig, med blind
"Nöiagtighed; men at man, for at give den tilbör-
"lig Rundhed for Tilskuerens Öine, maa tage noget
"bort og föie andet til af hvad, man seer i Natu-
"ren, ved Hielp af det Klardunkle. Efter denne
"Grundsætning sögte han ved Kiödpartierne at und-
"gaae de alt for dunkle Masser og stærke Skygger,
"skiöndt de tit forekomme i Naturen, thi om de
"endog skyde Figuren frem, saa tabes dog derved
"Blödheden. — *Tizian* lod derfor Lyset gierne falde
"höit ind paa hans Billeder og bestryge Overflader-
"ne, hvilket satte ham i Stand til at holde de store
"Partier i forskiellige Grader af Halvtinter; de yder-
"ste Dele betegnede han altsaa derved stærkere og
"kraftigere, end de maaskee viste sig i Naturen, og
"de malte Gienstande kom mere levende og ange-
"nemme frem, om man saa tör udtrykke sig, end
"man seer dem i Virkeligheden. For at pröve det-
"te undersöge man kun *Tizians* Hoveder, og man
"vil finde, at han stedse sögte at concentrere den
"störste Kraft i Öine, Næse og Mund, medens han

"lod alt det Övrige i en söd Ubestemthed, hvorved "det Hele fik Liv og Rundhed; men denne Kunst, "at forstærke eller formindske Skyggerne er ikke til- "strækkelig til at frembringe den forönskede Virk- "ning, naar den ikke er understöttet af Farvegiv- "ningen. De, som tilskrive Klarheden i hans Ar- "beider til Förelsen af hans Pensel og tyk Paalæg- "ning af Farver, tage feil; thi han betiente sig af "meget klar Grunding, og pleiede at holde det Hele "ved Anlægget meget lyst, og i det han lagde een "Farve paa en anden, frembragte han en Virkning "som af et giennemsigtig Slöer; samme Maade fulg- "te han i de dunkle Partier, og giorde dem derved "transparente og kraftige, et Kunstgreb, som andre "siden have misbrugt. Han overströg sine Arbeider "med en Fernis, en Sag, som Italienerne ikke al- "mindeligen følge; maaskee lærte han det i Tydsk- "land eller af en eller anden af hans flamske Discipler. "Ved at lægge den sidste Haand paa Arbeidet pleie- "de han undertiden at viske det med Fingerne, hvil- "ket da havde mere Virkning, end om han havde "giort det med Penselen. — At han tænkte meget "over Kunsten, beviser mellem andet og hans saa "bekiendte Regel, at man ved Foreningen af adskil- "lige Gienstande til een Grupe bör have Formen "af en Viindrue for Öine, paa hvilken man bemær- "ker de skiönneste Exempler paa Lys og Skygge, "den behageligste Runding, og paa nogle Steder "giennemfaldende Lys, som brækkes af de store

"Massers Eensformighed." — Han har efterladt sig adskillige Breve, og skal i sin Ungdom have skrevet Poesier paa Latin.

PORTRAIT AF EN VENETIANSK RAADSHERRE.

Uagtet foregaaende Characteristik torde opvække Forventning om et Exempel paa den skiönneste Colorit, siden denne er Mesterens Hovedtræk, saa viser dog Mönsteret intet höiere end et Mandsportrait, men ogsaa det er ægte, og ingenlunde af de ringere eller lette, som han i sin sidste Tid affærdigede. Man seer heri hans fulde Kraft, skiönt ikke hans förste fine udarbeidede Maneer. Museum i Paris fremviser flere af hans Arbeider, blant hvilke Kong Frants den förste, Hippolite o. a. hvori man nærved seer næsten intet uden de grove Traade af Lærredet, medens Figuren kommer frem ved behörig Afstand; det samme slog mig ved to eller tre i det forrige Galerie i Düsseldorph, som i Begyndelsen bragte mig til at troe, at Arbeiderne havde lidt, indtil jeg siden lærte at kiende Mesterens Maneer. Den Uerfarne torde antage det samme om dette, fordi Grunden hist og her viser sig, ihvorvel det i Sammenligning med hine bör

ansees meget fuldendt, ligesom og det Hele tilsammentaget viser, hvor skiönt det er udarbeidet, og hvor kraftig Forestillingen er af denne venetianske Raadsherre, der staaer op mod et Bord, med et Törklæde i den höire Haand, medens den Venstre, holdende en Bog, hviler paa Bordet, hvorpaa staaer et Uhr, hvis Top er en Hane, Sindbilledet paa Aarvaagenhed; hans Dragt er en sort vatret Moers Samaria; hans runde Pande og skarpe Öine sammentagne med det sorte Haar og stærke Skiæg, der omfatter Munden og hele Hagen, give Characteren en Styrke, som den ranke Stilling en Værdighed, der ere lige paafaldende. Hvad *Fiorillo* nys anförte om Halvtinter og den concentrerede Kraft i Hovedpartiet sees nöie bekræftet i det Hele; ligesom man og i det Enkelte i Haanden paa Bordet sporer, hvad der dannede *van Dyck*, der i dette Partie og i Portraitet i Almindelighed saa höilig udmærkede sig — L. 39 T. h. 31½ T. b.

No. 133. GIACOMO PALMA, kaldet IL VECCHIO, eller DEN GAMLE PALMA.

I Aaret 1540 föddes han i Bergamo og döde 1588. "Han traadde ind i *Tizians* Skole, siger

"*D'argensville*, men uden at naae sin Lærers Fin-"hed og Blödhed i Penselen, nærmede han sig dog "saa meget hans Maneer, at man valgte ham til at "fuldende *Tizians* efterladte Arbeider, hvilket han "giorde med Held. *Palma* er mere agtet ved For-"eningen af Farverne, ved deres Sammensmeltning "end ved en dristig og rigtig Tegning og Tankernes "Adel. Han giorde Alt efter Naturen, og fuldendte "omhyggeligen de mindste Smaating i hans Arbeider, "fornemmelig Draperiet." — *Fiorillo* siger Tom. II. p. 95.: "Han havde en correct Tegning og megen "Blödhed i Coloriten, hvorved han aldrig blev Na-"turen utroe. *Zanetti* slutter sin Dom over ham "med disse Ord: de störste Skiönheder i hans Vær-"ker ere Döttre af andre Mesteres Skiönheder, og "han vinder i Roes, jo meer han nærmer sig de "store Forbilleder, som han saa ivrig studerede." — Han blev kaldet den *gamle Palma* til Adskillelse fra *Giacomo Palma*, hans Brodersön, föd i Venedig 1544, almindeligen kaldet *den unge*.

VENUS MODER.

I Legems Störrelse hviler her Elskovsgu-dens Moder halv liggende op mod en Klippe paa et rigt Teppe, bræmmet med Guldfrynd-ser og vidt udbredt; tankefuld har hun hen-kastet sin höire Arm, medens den venstre er slynget om hendes vingede Sön, der rider paa

hendes Knæe, og stötter sin Haand til Moderens Bryst. Hans skielmske Mine forkynder hans Seier, ogsaa ligger hans Kogger ligegyldigen henslængt under Teppet. Som *genitrix* er Gudindens Hoved smykket med Ædelstene og Öreringe, og i hendes skiönne blide inderlig söde Aasyn ligger netop saa meget af Modersorg, eller tankefuld Ömhed, som er tilstrækkelig til at hensmelte vort Hierte til Deeltagelse uden Blanding af Smerte. I det ringeste virkede det altid den Fölelse hos mig, og jeg troer end mere, at denne inderlige Character betager al det Anstödelige, som den strængeste Blufærdighed torde söge i den blottede Stilling. At Legemsbygningen er stærk stemmer deels med den stærke Natur, som mange italienske Malere valgte, og deels med Characteren som Moder. En Tidsrække af henimod halvtredie Sekel har ikke formaaet at udslette denne Blödhed i Colorit, denne Sammensmeltning af Farver, som Kunstdommerne nylig anpriste hos vor Forfatter, thi man seer hvert Lem afrundet og fremstaaende, og hele Legemet at hæve sig, som om det var adskilt fra Grunden. Paa Toppen af Klippen til Venstre ligger en rund Fæstning,

til Höire en Bye og Krigstaarne, omgivne med Mure, hvor man seer Folk gaae ind; disse Middelalderens Bygninger og denne höie Baggrund, der höre hans Tidsalders Stiil til, træffes man i flere af hans Arbeider, blant andre i Erkehertug Leopolds Galerie af *David Teniers* S 121, et Arbeide, der nu er i Wien; men end nærmere dette i alle Henseender er en *Venus og Amor*, som findes S. 28 i det Orleanske Galerie, hvor Venus rækker ham Pilen. Tegning, Character, Stilling og Biting svare saa nöie til dette, som Æmnets Forskiellighed tillader det, og i Henseende til Ansigtstræk og Lemmernes Styrke finder man endnu större Lighed i *Venus, der kæmmer sig* i samme Galerie S. 61. Alle ere lige sieldne Arbeider i vor Tidsalder. — L. 48 T. h. 52 T. b.

No. 134. GIACOMO DA PONTE, kaldet BASSANO.

Af det Sted, hvor han föddes 1510 af *Francesco da Ponte*, der var Stifter til en talrig Malerfamilie, af hvilken denne var den meest skinnende ved sit Talent. Efter at have lært de förste Grunde af sin Fader, blev han sendt til Venedig til *Bonifacio Veneziano's* Skole, hvor han studerede efter *Giorgiones*

og *Tizians* Grundsætninger. Efter hans Faders Död foretrak han, uagtet Fyrstens Indbydelse, sin Födeby Bassano, som hans Medborgere skiönnede saa meget paa, at Senatet skiænkede ham 1531 store Privelegier og Fritagelse for Skatter. Hans landlige Levnet havde stor Indflydelse paa hans Kunstsmag, og forförte ham til at anbringe Huusdyr endogsaa i værdige Forestillinger, og hans Huusfolk bleve hans Modeller. Nogle tillægge ham fire Manerer, men *Fiorillo* bestemmer T. II. pag. 112. "at det er kun "egentlig Fremskridt i Kunsten og blot en forandret "Mechanismus i Arbeidet. Den förste Epoke, der "kun varede kort, viser sig ved en Sammensmelt-"ning af Tinterne og en stor Rundhed, fuld af Aand "og Forstand. I den anden betiente han sig af en-"kelte Streger med en fuld og sikker Pensel og var-"me og lyse Tinter; denne Maneer er idel Sand-"hed, Natur og malerisk Ild, og langt skiönnere og "fuldkomnere end den förste." Han anförer af hans berömteste Arbeider Exempler paa begge, og giver stedse den sidste Fortrinet. Hans Jesu Födsel i Bassano ansees som Mesterværk, og er ved en Raadsbeslutning 1674 forbudet at flyttes fra sit Sted. Uagtet hans Lyst til Landlevnet besögte han dog undertiden Venedig, og sluttede der nöie Venskab med *Tintoret*, *Paul Veronese* og *Carracci* paa deres Ophold der. — Man fortæller den Anecdote, at da En plagede *Tintoret*, fordi hans Portrait ikke var liigt, skal Maleren i sin Harme have svaret ham: "gaae "da, naadige Herre, og lad dem male af *Bassano*,

"han maler saa godt Fæe." — *Bassano* döde 1592, efterlod sig fire Sönner, alle Malere, og en talrig Malerfamilie eller Skole, der saa nöie fulgte hans Maneer, at det er vanskeligt at adskille Lærlingens Arbeider fra Lærerens, fornemmelig naar de af ham vare terminerede.

FORKYNDELSEN TIL HYRDERNE.

At Maleren kar valgt dette og lige Æmner, hvor han kunde anbringe hans Huusdyr og Huusfolk, ja endog igientaget samme Æmner, have vi allerede seet. I et Landskab, hvor nogle Træer, Klipper og Maanen i Horizonten vise sig, lader en Engel sig see i Luften, oplysende ved sin guddommelige Glands den hele Egn og Hiord, i det han med begge udstrakte Arme forkynder Frelse og Velsignelse til Jorden. Et Par Hyrder sees sovende, de andre staae henrykte stirrende paa det underfulde Syn, alle saavel som Hiord, Hund og Huusgeraad bestraalede af det himmelske Væsen. At Italienernes Huusdyr afvige i Art som i Udförelse fra Hollændernes eller Nederlændernes betager ikke Forfatteren den Roes, der har været ham tillagt i dette Fag, og man maa ligesaa meget beundre hans jevnt udbredte

Lys til netop at giöre hver Gienstand synlig i sand Harmenie, som den raske, dristige Pensel, den maleriske Ild, hvormed det Hele er udfört, hvilket er den anden Maneer, der nys af *Fiorillo* blev saa meget foretrukken, og som saa meget nærmer sig Naturen, at han kalder den *idel Sandhed*, en Dom man sikkert vil istemme, dersom man i rette Afstand vil betragte Atbeidet igiennem Haanden, afsondret fra fremmed Lys. Man sammenligne dette Stykke med de i Dresdens Galerie stukne under No. 13 og 14, 2den Tome, hver af omtrent 3 Fod paa 2 Fod, hvoraf i det ringeste det förste er af hans förste Maneer, og man vil tilkiende dette en Plads mellem hans capitale Arbeider. Det har tilhört Hr. Justitsraad *Groves* Cabinet. — L. 48 T. h. 64 T. b.

No. 135. PAOLO CAGLIARI, kaldet PAUL VERONESE.

Af Staden Verona, hvor han föddes Aar 1532. Kunstens Grundsætninger begyndte han med at modellere under hans Fader, *Gabrielle Cagliari*, som var Billedhugger; men Malerkunsten tiltraadde han under *Antonino Badile;* snart overtraf han sin Lærer, og begav sig til Mantua, hvor han udmærkede

sig fremfor de andre veronesiske Malere, endelig nedsatte han sig i Venedtg. Uagtet alle hans store Forgængere i denne Stad, saa vandt han saa meget Prisen for alle andre i de offentlige Arbeider, at man tilkiendte ham et Ærestegn af en Guldkiede. Han opholdt sig derefter nogen Tid i Rom, hvor Kunstens store Arbeider prægede sig dybt i hans Bryst. Mellem den utrolig store Mængde Værker, som dette frugtbare og ædle Genie frembragte, nævnes især fire, nu værende i Paris, hvoraf de tre förste og elleve andre bleve ved Krigens Skiebne bragte fra Italien; det förste er Bryllupet i Cana, 20 Alen bredt, forestillende omtrent 120 Figurer i de meest synderlige Costumer og Stillinger, da levende Konger, Dronninger, tyrkiske Keiser, Cardinaler og andre anselige Personer i Portrait, endog Carl den femte med Ordenen af det gyldne Skind om Halsen. I den anbragte Concert spiller *Tizian* Alto, *Paul* selv Violoncello o. s. v. klædte i venetianske Dragter af Pantalons m. v. og venetianske Gebærdesprog og Stillinger. Det andet er Simeons Maaltid efter Matth. 26de Cap. og Marc. 14de Cap. Det tredie er Levis efter Luc. 5te Cap., og det fierde atter en Forestilling af Simeons Fest. Efter hvad *Fiorillo* anmærker fra troværdige Kilder, saa have de tre förste lidt saa meget ved Transporten, at de ikke kunde stilles offentligen til Skue, för de vare blevne reent udbedrede af franske Penseler, da hele Figurer vare afskallede. Man seer nu disse prægtige Arbeider saadanne, som de ere, opstillede i den

stoee Cupola af Indgangen til Museum Napoleon, men saa höit, uagtet Figurernes Middelstörrelse og Mængde, at man kan kun skielne lidet. Galerierne i Wien, Dresden, München o. fl. vidne, hvor overvættes frugtbar hans Pensel var, og dog ere hans Arbeider overmaade kostbare, fornemmelig Cabinetstykker, da de fleste ere store Compositioner. — "Hvad hans Stiil betræffer" siger *Fiorillo* T. II. p. 133. "saa kan man sige, at han havde de stærkeste For- "tryllelser i sin Magt, derfor fik han med Ret Titel "af en universal Maler. Naturens Gaver, hans egne "Studeringer og ikke nogen anden Mester havde "han at takke for sin Anseelse; thi hans originale "Stiil staaer ikke i Forbindelse med hans Tidsalders "Skoler. Hans levende Indbildningskraft og store "Lethed forledte ham til at fylde sine Compositio- "ner med Episoder, som have ved det förste Blik "den Virkning, at man troer at see flere Malerier "i eet. Han sögte ikke at frembringe nogen Effect "ved det Klardunkle, skiönt han vidste med stor "Forskiellighed i Draperier, Redskaber og skiön Ar- "chitectur i Baggrunden at forene en næsten ube- "gribelig Grad af Harmonie. I hans Hoveder er "megen Afvexling, da han meest betiente sig af Na- "turen, det eneste Middel til ei at forfalde i det Ma- "niererede. Han holdt ikke meget af det Nögne, "dog lade hans Figurer tydelig nok see Vendinger- "ne af et veldannet og let Legeme under deres rige "Klæder. Han var kiæk i Anbringelsen af hans "Tinter, der ere friske og glindsende med klare og

"giennemsigtige Reflexer. Paa Grund af den for-"underlige Glands ved hans Farver kaldte hans Mis-"undere ham ikke ganske ugrundet en Miniatur-"maler. Det, hvori *Paul* er uovertræffelig, var Fri-"heden af hans Pensel, han maler just ikke Tingen, "men skriver den strax hen, og giver sine Værker "ved enkelte Penselströg ikke den sidste Fuldendel-"se, men han begynder og ender dermed. Især maa "man dadle hos ham hans utilgivelige Misbrug af "Costumer og af *lazzi*, det venetianske Gebærde-"sprog." — At han har fulgt *Albert Durer* i hans Draperier er noksom bekiendt.

DEN HELLIGE CATHARINAS FORMÆLING.

Legenderne nævne flere hellige Catharíner, af hvilke den af Alexandria er bleven Æmne for mange Maleres Forestillinger, der havde helliget sit Liv til Gud, men blev tvunget til at ægte en Fyrste efter Guds Tilskyndelse, og henbragte saaledes ti Aar i Kummer, indtil hun igien traadde tilbage i den hellige Orden. Man seer derfor St. Catharina med et Diadem paa Hovedet knælende at modtage af den lille Jesus Ægteskabsringen. Jesus sidder paa sin Moders Skiöd, bag hvilke staaer en Engel med en Palmegreen i Haanden. Ved Siden staaer en Stridsmand med en knortet

Spydstage i Haanden og en Sabel paa Siden, maaskee tilkiendegivende den hæftige Fyrste; andre ville, at det skal betyde St. Christopher, men det synes Sablen at modsige, i hvor meget end Forfatteren tillader sig Brud mod Costume. Nok, denne mærkelige Figur skal være *Paul Veronese* selv, og findes i de fleste af hans Værker. Handlingen gaaer for sig under et Træe, og bag Grupen aabner sig et Landskab med nogle Ruiner, en sielden Baggrund i hans Arbeider. Man sammenligne Tegning, Colorit, Draperie, Costume og Glacering med ovenstaaende Characteristik! Dette Æmne maa meget have behaget denne Mester, da han saa ofte har igientaget det, skiönt hver Gang med nogen Forandring, hvorpaa *David Teniers's* Udgave af Leopolds Galerie förer Exempel. Endog i Museum Napoleon sees et dette meget liigt i Störrelse og alt, men ikke nær saa flittigen udarbeidet eller saa vel conserveret under No. 927. Dette blev solgt med Labistraetens Cabinet i Antwerpen 1804. see Catalog No. 36. — K. 11 T. h, 16 T. b.

No. 136. PAUL VERONESES SKOLE.

SALOMONS DOM.

Naar man veed, hvor meget *Benedetto Cagliaro*, *Paul Veroneses* Broder og Efterfölger, og *Carletto Cagliaro*, *Pauls* Sön, uagtet han döde 26 Aar gammel, kom deres Mönster og Veileder nær, foruden flere ansete Mestere af samme Skole, saa tager man i Betænkning at fastsætte, at det er af denne eller hiin, fornemmelig da deres Arbeider forvirredes med Mesterens, og deres Familiestiil (om jeg maa bruge det Udtryk) gav dem et saadant antaget Firma, at man finder flere Stykker i Kirkerne underskrevne: *Hæredes Pauli Caliari Veronesis fecerunt*, som om det kunde være Landkort af *Homans Arvinger.* At dette Arbeide er af een af disse ansete Mestere, naar det ikke er af *Paul Veronese* selv, viser Plan, Characterer, Costume, Draperie m. v. — Den vise Kong Salomon, som dömmer mellem de tvende Mödre, der begge paastaae det levende Barn, og frakiende sig det döde, at Barnet skal hugges i to lige Dele, sidder her paa en Trone med Diadem paa Hovedet, klæd i en höiröd Kappe foret med Hermelin. Hans Mine og Stilling

er værdig og ædel. Foran ham sidder en Krigsmand paa det ene Knæe med Barnet i den ene Haand og Sablen i den anden, stirrende paa Kongen, for at afvarte hans Befaling. Til Kongens Födder kaster sig den ængstelige Moder, anraabende: *giv det til hende! giv det til hende!* i det hun peger paa den falske Moder, hvis kolde og haarde Udseende forraader hendes Hierte. Bag disse staae to romerske Stridsmænd, til Höire af Kongen to Raadsherrer. — Baggrunden er Architectur med et optrukken Gardine. Paa Forgrunden ligger det döde Barn, hvis runde Conturer og hele ophævede Legeme röbe den store Mester, og med flere Kiendemærker ligne *Carletto Cagliari*, efter hans Lærer *Bassano's* Maneer. Foruden de skiönne Hænder viser Tegningens Rigtighed sig igiennem Draperiet, hvis Folder dog synes mindre rummelige og frie end hos *Paul Veronese.* At en jödisk Konge er klæd i Hermelin, at hans Krigsmænd bære romerske Hielme og Kyrasser, ere Feil mod Costumen, som characterisere Skolen. Samme Æmne har *Paul Veronese* udfört i det Arbeide, som findes i det Orleanske Galerie T. I. p. 164.; men man vil ved Sammenligningen finde, hvor meget dette har For-

trin i Udtryk, og Handlingen i Eenhed. — L. 22½ T. h. 26½ T. b.

LOMBARDIET.

No. 137. ANTONIO ALLEGRI, kaldet ANTONIO DA CORREGIO.

Föddes i Byen Corregio i Modena, efter nogles Angivende 1475, efter andres 1490, men *Fiorillo* retter Feiltagelsen ved at anföre en over *Allegri* i Corregio sat Indskrift, som siger, at han döde Aar 1534 i en Alder af 40 Aar; han maa altsaa være föd 1494. At denne, Stifteren af Lombardiets Skole og af en ganske nye Stiil, ikke har besögt Rom, eller havt Leilighed til at til at studere Antiken, fremlyser af hans Arbeider, saavel som af hvad, de bedste Critiker have anfört; thi *Winkelmans* Sætning om det sidste blev afbeviist af *Bracci*, og *Fiorillo* kan ikke letteligen anföre et stærkere Beviis mod *Mengs's* og deres Mening, der have troet, at han havde nærmet sig *Raphaels* Stiil, end naar han T. II. p. 259. fremsætter följende Paralel: "*Raphael* "var saa at sige en Fiende af Forkortninger, *Corre-* "*gio* var for denne Deel af Kunsten, der er saa föie- "lig for de blöde Vendinger, lidenskabeligen indta- "gen. *Raphael* opofrede alt for Udtrykket, *Corregio*

"alt for Harmonien. *Raphael* sögte Skiönheden i "en vis Adel, *Corregio* i en spögefuld Overgivenhed. "*Raphael* betiente sig stedse af et naturligt, aabent "Lys, *Corregio* tilveiebragte bestandig et kunstigt o. "s. v. S. 261. *Corregio* var et af de sieldne skaben- "de og oprindeligen rige Genier, der bane sig sin "egen Vei, og dog sikkert naae Udödelighedens Maal." *D'argensville* siger T. I. pag. 262.: "Han overgav sig "fornemmeligen til Yndighederne, hans Fruentim- "mer gav han et södt Udtryk og et Smiil saa beha- "geligt, at de opvække Vellyst; deres Paaklædning, "deres Haar indgive samme Fölelse, hans Draperier "i store og flydende Folder ere malte i en blöd Ma- "neer, og giöre deres Virkning nærved som langt "borte. *Winkelmann* siger i Indledningen af *Monumenti inediti*, hvor han taler om Fauner og Satyrer: "Faunernes Næse er mere indtrykt, dog mindre end "Börns Næser, og i Krogene af den lidt optrukne "Mund er udtrykt et södt Smiil. Denne Dannelse "giver dem et behageligt og barnligt Udseende, som "vi kunde kalde *Corregesco*, da et södt lille Smiil, "saavelsom en indtrykt Profil er en eiendommelig "Character ved *Corregio's* Hoveder." — Men for end mere omstændelig at commentere denne Mester, maa jeg uddrage enkelte Anmærkninger over hans Stiil og Colorit af *Oeuvres completes d'Antoine Raphael Mengs*, Paris 1786. 2 Vol. 4to. udgivet af *Chevalier d'Azara.* T. I. pag. 123: "*Corregio* kom elleve Aar "efter *Raphael*, og Kunsten var endnu i den samme

"Simpelhed. Han begyndte ogsaa ved blot at efter-
"ligne Naturen, men som han havde större Folelse
"for det Yndige end for Fuldkommenheden, saa
"holdt han sin Tegning fri for alle skarpe og vin-
"kelformige Partier. Ved at studere Lys og Skygge
"blev han vaer, at de store Masser bidrage til at
"give et Arbeide Ynde; han forkastede alle smaae
"Partier, forstörrede Formene, sögte at undgaae de
"lige Linier og de spidse Vinkler, og prægede der-
"ved sin Tegning med en vis Grandiosité, som just
"derfor ikke altid stemmer overeens med Sandhe-
"den. Hans Conturer ere afvexlede og bölgende,
"men hans Tegning er i Almindelighed ikke meget
"correct, skiönt stor og sirlig. S. 137. *Corregio* dan-
"net af Gracerne kunde ikke taale et alt for stærkt
"Udtryk. Naar han f. Ex. vil udtrykke Sorg, saa
"ligner det et Barn i Graad, der er færdig at lee,
"og det Skrækkelige ligner hos ham en ung elsk-
"værdig Piges Vrede. Hans Siel svömmede altid i
"behagelige Fölelser, og færdig at mangfoldiggiöre
"dem, blev det Yndige alene det, der rörde ham i
"hvad han vilde forestille. Han sögte mere at stille
"sine Figurer saaledes, at han kunde anvende store
"Masser af Lys og Skygge end at give dem Udtryk,
"med mindre det var et behageligt Udtryk, der ale-
"ne skyldes til hans Fölelse og ikke til Studering.
"S. 127. Hans Klardunkel uddelte han saaledes, at
"det störste Lys og den stærkeste Skygge ikke viste
"sig uden paa en enkelt Deel af hans Malerier. —
"Han gik ved et umærkeligt Fremskridt fra en Far-

"ve til en anden, ved at lægge den mörkegraa ved "Siden af den sorte, og den lysegraa ved Siden af "den hvide, saa at der altid hersker stor Södhed i "hans Arbeider. Jeg slutter, fortsætter *Mengs* S. 151. "med at sige, at den Maler, som vil finde den bedste "Smag, skal hente den i at studere disse fire Mo- "deller, nemlig: i *Antikerne* Smagen for det *Skiön- "ne* *); i *Raphael* Smagen for *Udtrykket* eller *Tan- "ken*; i *Corregio* Smagen for det *Yndige* og *Har- "monien*, og i *Tizian* Smagen for *Sandheden* eller "*Coloriten*. — *Chevalier d'Azara* föier til T. II. p. 256. "*Corregio's* Colorit er meget skiön, dog lidt for tyk. "Tonen er i Almindelighed lidt bruun, som hans "Lands Folk. Hans Kiöd synes for fast, hvilket "kommer af de guul- röd- og grönagtige Farver, "hvoraf hans Halvtinter (*demie teintes*) bestaae. — "Han har viist meget Genie i hans Forkortninger. "Jeg forestiller mig, at han i smaae Modeller af Vox "udförte det Æmne, som han vilde componere, og "at det er ved dette Middel, at han har fundet dis- "se forskiellige Forkortninger. Saa lidet holdt han "af den lige Linie, at han har saa at sige aldrig "giort et Hoved, som jo viser sig i Forkortning, "snart nedenfra opad, snart ovenfra nedad. — End- "videre taler *Fiorillo* S. 271, efterat have beskrevet

*) Skiönhed har han difineret S. 81 saaledes: Den uendelige Viisdom har givet Mennesket et blot synligt Begreb om Fuldkommenhed, det er, det vi kalde, Skiönhed.

"hans tvende store Cuppel Arbeider, især om *Cor-*
"*regio's* Nat, der er i Dresdens Galerie, og St. Hie-
"ronymus, der nu er i Museum Napoleon. For
"dette Malerie böd Kongen af Portugal 40,000 Du-
"cater, det blev siden transporteret fra Domkirken
"i Parma til Colorno under Bedækning af 24 Gre-
"naderer, og forblev der i Kunstacademiet til 1797,
"da de Franske erobrede det. Foruden de af Por-
"tugals Konge budte 40,000 Ducater, har en En-
"gelskmand end mere budet 16000, og Frederich
"den Store af Preufsen i Aaret 1792 25000 Sechi-
"ner. — I Sandhed, siger han, har Magdalenas Fi-
"gur uefterlignelig Gratie og Henrykkelse, der dog
"grændser lidt til det Blöde, og en vis Kielenhed,
"som maaskee er Levning af hendes foregaaende
"Stand. — *Annibal Carracci* skriver fra Parma Aar
1580 til sin Fætter *Ludevig Carracci*, i det han
sammenligner dette Arbeide med *Raphaels* hellige
Cecilia i Bologna (nu ogsaa i Paris): "Ved Gud,
"jeg vilde ikke bytte een af disse Figurer med dem
"i den hellige Cecilia. Er denne Magdalenas Yn-
"dighed, der med saa megen Kielenhed lægger sit
"Hoved paa den smukke lille Frelseres Skiöd, ikke
"langt skiönnere end hiin hellige Magdalena hos
"*Raphael?* Denne skiönne Olding, den hellige Hie-
"ronymus, er han ikke större og tillige ömmere
"end hiin St. Paulus, der forhen forekom mig som
"et Underværk, og nu synes mig saa haard og skarp,
"som om den var af Træe." — Efter Hr. *La Vallées*
mig nys givne Forsikring har den spanske Ambassa-

deur, *Chevalier d'Azara*, paa sin Konges Vegne budet Keiser Napoleon to Millioner Livre for bemeldte Malerie, 6 Fod 4 Tom h. 4 Fod 4 Tom. b., det findes stukket i *Filhols* Udgave af Museum No. 79, hvor *La Vallée* i Beskrivelsen siger, at efterat dette Stykke var indsluttet i Fredstractaten, lod Hertugen af Parma byde General Bonaparte en Million for Sammes Afstaaelse, men han afslog Tilbudet. — — "*Fiorillo*, der siden efter anförer og commenterer "over *Corregio's* meest bekiendte Arbeider, taler om- "stændelig om *Corregio's Io* og *Leda*, der havde "tient til Vinduesskierm i Dronning Christinas He- "stestald, og efter at være af hende bragt til Rom, "faldt tilsidst i Hænderne paa Hertugen af Orleans, "Frankerigs Regent, hvis Sön af Religionsscrupler, "og rimeligen forledt af en fanatisk Munk, lod dem "begge, som *Mengs* forsikrer, skiære i Stykker, ja "endog Hovedet af *Io* forbrænde. I denne sörgeli- "ge Forfatning bad den bekiendte Maler *Charles* "*Coypel* Hertugen om Tilladelse at studere Levnin- "gerne, og efter *Coypels* Död bleve de stillede til "offentlig Auction, sammenlappede og solgte til Kon- "gen af Preufsen til en höi Priis. *Leda*, som var "skaaren i tre Stykker, og hvis Hoved var forbrændt, "blev tilslaget en vis *Pasquier* for 16050 Livres, og "overdraget Maleren *Lyen* at bringe i Stand. *Io's* "Restauration paatog sig Maleren *Collins*, og begges "Istandsættelse blev i Vers besungen af Ridder *Saint* "*Germain Matinel.* Begge Malerier sees nu i Gale- "riet af Sanssouci."

MAGDALENA.

Det er bekiendt at *Parmegianino*, *Shedoni*, *Annibal Carracci* og *Albani* have nöie studeret *Corregio*, og de to förste især kommet ham nær, *Shedoni* i de naive Hoveders tækkelige Böininger og stærk paalagte Farver, men ingen har naaet hans höie Relief, det er: den harmoniske Overgang fra hans store Masser af Lys til hans store Masser af Skygge, der paa eengang skyde Gienstanden frem, ligesaalidet som Sammensmeltningen af Kiödfarverne; thi Figuren synes snarere skabt eller udgravet end malt; det aander, siger *Mengs*. Fra disse umiskiendelige Mærker og foregaaende vidtlöftige Characteristik vil Beskueren, uden endog at have seet andre af *Corregio's* Arbeider, blot ved at sammenholde dette med enhver anden Mesters i Samlingen, dömme om denne angerfulde Magdalena, der sikkert forener i sig meget af Mesterens störste Egenskaber. — Under en Grotte, som kaster sit grönne Skiær ned paa den klare Pande, sidder Magdalena i sin elskværdige Anger med sine store tindrende Öine, vendte mod Himmelen; hendes indskaarne Profil og optrukne Mund udtrykke en inderlig Södhed, Elskelighed midt i hendes

Sorg; ogsaa Öreringen og den Rad Perler paa hendes Arm vidne om, at hun endnu ikke ganske har forladt Verden, men er i sin Omvendelses Morgenröde. — Den höire Arm læner hun over paa en Flade under Klippen, hvor hendes Urne staaer i Skyggen, og giver ved denne stærke Böining Legemet den tækkeligste Stilling; hendes brune Lokker hænge paa begge Sider ned over hendes blotte Barm, der indsluttes af de skiönne Arme og fine Hænder, böiede over hinanden ind imod Brystet. I hendes nedfaldne Linned og Klædebon gienkiender man Mesterens tykke Farvepaalægning. Man seer, at det hele Lys falder alene paa Störstedelen af Ansigtet, paa det höire Haandled og det Fremstaaende af den venstre Skulder og Arm; det övrige sees i halvt Lys frembragt under den sindrige Forkortning ved Reflex. Og jeg anmærker herved, hvad det övede Öie selv vil blive vaer, at i disse halve Anströg paa venstre Side af Halsen havde dette kostbare Stykke lidt af Ild, og var oversmurt af en barbarisk Haand. I denne Tilstand eiede jeg det i nogen Tid, indtil jeg efter megen Beraadslag betroede det til den fortiente Maler *J. Laurent* i Brüssel, der borttog det Overmalte

med en samvittighedsfuld Varsomhed, ikke at saare det Originale, og ved at finde derunder de oprindelige Tinter puncterede det Manglende til den Harmonie, hvori det nu befindes; men Lykke, at Masken som Hovedsagen, og de övrige væsentlige Dele ikke vare rammede samme Ulykke. — Ved at sammenligne denne Magdalena med en anden af *Corregio* i Hertugen af Orleans's Galerie, see Pl. 161, vil man ikke betænke sig paa at give denne Fortrin saavel i Tegning, som i Udtryk og Ynde, og ved at jevnföre den med hans *noli me tangere* i samme Værk T. II. p. 44. vil man finde den samme Ansigtscharacter, samme Inderlighed, samme Ynde og söde Böining i Magdalena, i det hun med sin Krukke paa Jorden nærmer sig Frelseren; det samme gielder om nysanförte i Paris værende Magdalena, her vedhæftet i Kobber. Jeg vil alene föie til, at af de i Louvre værende sex Arbeider var det ikke Mesteren muligt at concentrere al sin Kunst i det Store, eller frembringe det Liv og den Kraft, som i et enkelt Stykke; jeg finder derfor, at det enkelte St. Johannes Hoved, som sees sammesteds under No. 759, udmærker sig fortrinlig ligesom denne Magdalena

ved den blændende Sammensmeltning af Farver og det Kiöd, der saa meget nærmer sig Livet, at man troer at see endog Vandet i Öiet. Samme saavelsom dette, og alle de i Dresden værende Malerier af denne Mester, ere malte paa Træe, den lille liggende Magdalena undtagen, der er malt paa Kobber. — T. 23 T. h. 18 T. b.

No. 138. FRANCESCO MAZZOLA, kaldet IL PARMEGIANINO.

Denne mærkværdige Mand nedstammer af en Familie *Mazzola*, eller som nogle skrive det *Mazuoli* eller *Mazzolini*, der hörer til de ældste i Parma. Efter *Affo* skal *Francesco* være en Sön af *Filippo Mazzola dall' Erbete*, og föddes 1503. De förste Grundsætninger har han rimeligen hentet af Fader eller Slægtninge, da mange af denne Familie dyrkede Kunsterne; men det er öiensynligt, at han begyndte med at danne sig ganske efter *Corregio*, hvortil han saa meget mere havde Leilighed, som *Corregio* omtrent Aar 1521 blev kaldet til Parma, for at male i den hellige Johannes's Kirke; men *Francesco* havde allerede i sit sextende Aar fuldendt et Arbeide, Christi Daab, til alles Forundring. — *Fiorillo* siger T. II. pag. 345 om vor Forfatter: "Efter "Aaret 1522 udförte han i Olie Madona med Bar-

"net og den hellige Hieronymus og Bernardin, et "virkeligen udmærket Værk i Capellet af Klosteret "della Nunziata i Parma. Dette skiönne Malerie "kan tydeligen forestille os *Parmegianinos* Maneer, "der var hans egen, för han studerede i Rom den "udödelige *Raphaels* Værker, da han endnu ikke "havde fæstet sit Öie paa nogen anden end paa det "Henrivende det Liflige i *Corregio*. Men han gior- "de saa store Fremskridt i Kunsten, og *Raphaels* "Værker havde saa store Virkninger paa hans Indbild- "ningskraft, at man i Rom, da hans Arbeider der "kom i Omlob, paastod i Almindelighed, at den "nys hensovne *Raphaels* Siel var vandret ind i *Maz-* "*zola's* Legeme. — I Grunden, siger *Fiorillo* videre, "forbandt han med en dyb Kundskab en særdeles "rigtig Tegning. Jeg kan ikke misbillige *Algarottis* "af *Mengs* bekræftede Dom, at *Francesco* ofte be- "stræbte sig for en vis sögt Gratie, der grændser "til Kunstlen, og jeg finder heller ikke Behag i, at "han misbruger Slangelinierne, og forvikler Lem- "merne i hans Malerier. Men denne Kunstner har "saa uendelig megen Fortryllelse, at jeg ikke kan "andet end indrömme ham Plads under de faa store "Kunstnere. Rigtig föier *Scanelli* til, hvor han taler "om hans sammensmeltede skiönne Maneer: Man "skulde troe, han af *Corregio's* Værker i Lombar- "diet og af *Raphaels* i Rom havde öst hver beun- "dringsværdig Gratie og Finhed, og i Kraft af hans "skaberige Aand skaffet sig en tredie eiendommelig "Maneer; hvad Lethed, Ild og skiödeslös Yndighed

"betræffer, har han overtruffet enhver nok saa for-"træffelig Maler, og fortiener derfor med Rette, for-"nemmelig i Henseende til hans rigtige Tegning og "sieldne Maneer, at sættes næst efter *Corregio* mel-"lem de störste Malere, som Lombardiet har frem-"bragt." — Fra Aaret omtrent 1523, efter at Pave Clemens den syvende var sat paa den hellige Stoel, sögte han Rom, hvor han erhvervede sig denne store Stiil og dette store Rygte. Her var det i Aaret 1527, at han, uagtet Byens Blokering, forblev rolig i sit Kammer og fuldendte sin Madona, i det Erobrerne traadde ind, og bleve forbausede ved hans uforstyrrede Mod, men han maatte tilsidst söge Bologna. Her udförte han mange Værker, blant hvilke mærkes især en hellig Rochus, dette fandt *Ludevig Carracci* selv værdig at copiere; ogsaa hans berömte *Madona della Rosa*, der nu er i det Dresdener Galerie. Endnu maa jog nævne et Arbeide, der for nærværende er i Paris, om hvilket *Scaramuccia* fortæller, at *Guido*, der engang blev tvunget til at tilstaae, om han gav dette eller *Raphaels* hellige Cecilia Fortrinet, efter lang Overveielse skal have raabt: "*Parmegianinos* hellige Magretha." — Stykket forestiller en Madona med Barnet, den hellige Magretha, Benedict, Hieronymus og en Engel, det er malt 1529. Endelig tillægger man ham Opfindelsen af at stikke i Kobber med Skedevand, men *Fiorillo* anmærker, at *Albert Dürer* havde allerede 1512 stukket en hellig Hieronymus i hiin Maneer, paa en Tid da *Francesco* neppe var ni Aar gammel. Han döde 1540.

MADONA MED CITRONEN.

Denne Benævnelse giver jeg dette sieldne Arbeide til Adskillelse fra de tvende andre af samme Mester, *Madona della Rosa* i Dresdens Galerie, og *Madona dal collo longo* af Galeriet Pettí, men nu i Paris, med hvilke denne kan sættes i Ligning i Henseende til Stiil, Skiönhed og Störrelse. Man gienkiender heri den Maneer, som Kunstdommerne oventil saa meget oplöftede; *Raphael* forenet med *Corregio* i en tredie Stiil; den förstes stærke Udtryk, strænge Stilling og Tegning, og den sidstes Harmonie og Sammensmeltning af Farver. — Foran et rödt Gardine sidder Madona, liig en Minerva, i stor og kraftig Legemsstörrelse med Barnet liggende paa sit Skiöd. I den höire Haand holder hun op en Citron, som Jesus rækker efter; med den venstre spiller hun med hans skiönne Fod, böiende sit Hoved ned over ham. Den simple Hovedprydelse af hendes glat opstrygede guulröde Haar, sammenbundet i Fletninger med mellemstukne Pynt, svarer til den höie og aabne Pande, der med de store Öine, regelmæssige Næse, Mund og Hage udgiöre en Character, som forkynder en guddommelig Rolighed, den Siels Storhed, der fri for al Liden-

skab seer ned til Mönstret for al Uskyld og sædelig Lyksalighed; thi en Gudsmoders Fölelser kan ikke være blandede med Frygt. — Hendes stærke Bryst er bedækket med en graa Kiortel, over hvilken er kastet en blaa Kappe. Draperiet er frit og stort som hele Tanken af Billedet. Hænderne indtil Neglene ere tegnede til en Fuldkommenhed, som sielden sees uden i de gamles Billedstötter. Jesus, der holder en Frugt i den höire Haand, ligger udstrakt, hvilende paa en Pude. Formen af hans Legeme indtil Hænder og Födder er ualmindeligen skiön og stræng som Antiken. Hans kröllede Hovedhaar og forstandige Mine vise, at han er et overnaturligt Væsen; kort det Hele er stort tænkt, *Raphaelsk* Aand i Tegning og Udtryk. Coloriten derimod bærer kiendelig Præg af *Corregio's* Tone, stærk Lys og Skygge, en höi Relief, en kostbar Finhed uden Törhed, fyldige Contourer, en Sammensmeltning af Farver, som skaffer en Harmonie, der giör alting levende, samt de grönne Tinter, der saa meget characterisere *Corregio*, og som forsvinde ved Afstanden; saa at man i dette Arbeide seer bekræftet den Dom, som af *Scanelli* nys blev anfört. Mærkeligt er det, at den hele

blaa Farve i Draperiet har kastet sig, og er bleven skioldet overalt. Ogsaa *Corregio's* Blaa og Grönne har forandret sig, som anmærket af flere. Rimeligen have de fundet Ultramarinen for stærk, og denne har ikke kunnet modstaae Tiden. For at sammenligne denne Madona med ovennævnte Madona della Rosa henvises til Dresdens Galerie No. 3. og man vil finde samme Stiil og Characterer med den sædvanlige Forandring i Stillingerne. Om denne Donna della Rosa anförer *Affo* i *Mazzola's* Levnetsbeskrivelse, at Maleren först havde villet forestille en Venus og Cupido, men siden ved at tilsætte nogle Prydelser og Forandringer omdannede hende til en hellig Jomfrue. Nærværende Donna derimod svarer i sin Stilling til sin Hensigt, og kan ansees for noget af det Störste og Skiönneste, der gik ud fra hans Haand. Men liig som denne Jesus er hiin i Donna della Rosa, saa er han endnu nærmere den, der i T. II. Pl. 29 af Orleans's Galerie sætter Ringen paa Fingeren af den hellige Catharina, en næsten alt for moden Character for den barnlige Alder, men Idealen om det Overnaturlige taaler ingen Grændser. Dette Stykke maa være malt i Rom, för *Parmegianinō* drog tilbage til sit

Födested, altsaa omtrent ved Aar 1530, da det er blevet skiænket af Paven til en Labistraeten, i hvis Familie i Antwerpen det stedse siden som en hellig Skat er forblevet, indtil 1804, da Familien er uddöd, og Stykket kommet i min Besiddelse. — T. 45 T. h. 34½ T. b.

No. 139. GIROLAMO MAZZOLA, eller MAZUOLI?

MADONA med JESUS og JOHANNES.

Ansees efter *Affo* for Broder og efter *Vasari* og *Carlo Dolci* for Fætter til *Francesco* eller *Parmegianino*, hvis Discipel og Efterfölger han var. Forfatteren til dette Arbeide har jeg angivet ved et Spörgsmaalstegn, fordi jeg ikke har kunnet komme til den Vished, jeg önskede, uagtet dette var blant de Malerier, som jeg under Artiklen *van Mol* meldte at have bragt til Museum Napoleon, for at underkaste dem Kunstdommernes Censur, men da nogle vare af den Tanke, at det var af *Parmegianino* i hans förste Tid, da han blot fulgte *Corregio's* henrivende og liflige Maneer, för han endnu havde besögt Rom, hvor han traadde ind i *Raphaels* Stiil, og andre, at det torde være af

Ludevig Caracci i Efterligning af *Corregio*, og atter andre, at det var *Parmegianino's* Discipel *Girolamo Mazzola*, og det muligen er hverken af den ene eller den anden, da Italien har eiet saa mange Mestere, hvis blotte Navne men ei Arbeider have trængt igiennem til os, saa vilde jeg hellere tilstaae min Uvished, end paa vaklende Domme forlede til Urigtighed. Men det er vist, at dette kom mig giennem samme Vei i Hænde som de tvende af *Shedoni*, og lige med dem i italiensk Ramme, höie Conservation og ormædte Træe vidne, at de have deelt lige Lod. *Fiorillo* siger T. II. p. 356. at *Girolamo* lagde Haanden paa adskillige af *Parmegianino* efterladte ufuldendte Malerier, at han havde malt ved 1566 et af de skiönneste Frescomalerier. "At han bestræbte sig for at "naae sin Broder, men har fornemmeligen sögt "at komme *Corregio's* Maneer nær, seer man "især af det skiönne Malerie i Dresdens Gale"rie, der forestiller den hellige Georg knælen"de for Madona med Barnet i Armene, hvil"ket i Composition og Udförelse forraader *Cor*"*regio*'s Efterligner, samt de hellige tre Kon"gers Tilbedelse, en stor Altertavle i Parma, "nu i Paris." Da saaledes denne Mesters Ar-

beider ere sieldne uden for Parma, som ogsaa anmærkes i Dresdens Galerie, saa henförer jeg til sammes Kobber No. 4, der vil vise Ligheden med vort Arbeide, der forestiller den hellige Jomfrue, fra hvis Öie lyser Inderlighed, Berusning, om jeg saa tör udtrykke mig, af moderlig Glæde, i det hun stirrer paa sin himmelske Sön, der, holdt imellem hendes Hænder, er færdig at springe fra hendes Skiöd for at modtage en Lilie, som rækkes ham af den lille Johannes. Det skiönne Barnlige i hans Aasyn, Johannes's glade Hengivenhed, Forkortningen i Stillingerne, Coloriten og den höie Relief, hvori enhver Figur staaer frem, vise, hvor meget Forfatteren har studeret *Corregio*, ligesom Madonas Character, flettede Hovedpynt, Paaklædning og Hændernes Form nærme sig *Parmegianino*, skiönt det hverken i Tegningens Rigtighed eller Penselens Bestemthed kan naae ham. — L. 16 T. k. 12 T. b.

No. 140. SOFONISBA ANGUISCIOLA, med Tilnavn LOMELLINA.

"Jeg vilde" siger *Fiorillo* T. II. pag. 416. "giöre "det smukke Kiön Uret, om jeg forbigik den be"römte Kunstnerinde *Sofonisba* med Tavshed. Hun

"var föd af en adelig Familie i Cremona Aar 1530. "Hun modtog de förste Grunde af Kunsten under "*Bernard Campi*, siden under *Gatti*, og giorde saa "stor Fremgang i kort Tid, at hun underviste tre "af hendes Söstre. Til Portraitet opofrede hun sig "især, og havde naaet saa stort et Navn, at Kong "Phillip den anden af Spanien indböd hende ved "Hertugen af Alba 1559." Her malede hun den ganske kongelige Familie o. fl. Kongen giftede hende med en Brudegave af tolv tusende Ducater og en aarlig Pension af fire tusende Rigsdaler, siger *D'argensville*, til *Fabricio de Moncada* af Sicilien. Efter dennes Död ægtede hun *Lomellina* af den höieste Adel af Geneve; og da hun, svækket af Arbeide, tabte tilsidst Synet, saa fandt hun en Glæde i at underholde sig med Artisterne om Kunstens Vanskeligheder, forenet med Anmærkninger, som hendes Erfaring havde forskaffet hende. Den berömte *van Dyck* ansaae sig lykkelig at have höstet Frugt af hendes Samtaler, og igientog ofte, at han havde hentet mere Lys til at giöre sig fuldkommen i sin Kunst af en blind Kone, end af at studere de störste Mesteres Arbeider. Hun döde endelig Aar 1620.

MADONA MED BARNET.

At nærværende Madona ikke er en idealsk Skiönhed, men blot et Portrait, synes tydeligt. Moderen seer ned med rolig Hengivenhed paa hendes spæde Barn, der sover paa hendes

Skiöd, opholdende med begge Hænder det Slöer, som skal skiule hans Legeme. Dyb er hans Sövn, og Rolighed hviler over hans Uskyld. Coloriten er behandlet med en Delicatesse, Penselströget med en Blödhed og Lemmernes Contour med en Finhed, som röber den spæde qvindelige Haand; og dersom man finder en Lighed mellem dette Barnehoved og *van Dycks*, saa maa man söge den i den Beundring, han yttrede over hendes Læresætninger. Hendes Arbeider forekomme meget sielden uden for Italien, og det er alene paa Autorité af en meget kunstkyndig Romer, at dette er hende tillagt. — L. 21½ T. h. 19 T. b.

No. 141. LUIGI eller LUDOVICO CAARACCI?

Föd i Bologna 1555, död 1619. Uagtet *Ludevig* med Rette kan ansees som Hovedet for den Carracciske Skole, der igien oprettede den sande, ædle og correcte Stiil i Italien, forsaavidt han lidt ældere banede Veien for sine Fættere, *Agostino* og *Annibale*, saa er han dog saa nöie knyttet med dem, at jeg for Kortheds Skyld henviser til Artiklen om den sidste for Hovedsagen Stilen. Samme vil vise, hvor nær disse Mestere komme hinanden og følgelig, hvor

vanskeligt det er endog for den övede Kunstkiender at adskille dem med Vished, naar det ikke er ved enkelte Træk af Former, Ansigtstræk eller Sligt. Imidlertid maa jeg endnu anföre et Træk, som *Fiorillo* synes at behandle omstændelig. "Medens *Ludovico* var beskiæftiget med at udföre forskiellige store Arbeider i Piacenza, som varede i fire Aar, fik han Efterretning om *Annibales* Död, som gik ham dybt til Hierte. I Rækken af de udödelige Arbeider, som fylde Italiens Stæder, fandes hans sidste Arbeide i Bologna, Maria Bebudelse, Maria og Engelen, begge colossalske af Störrelse, for at opfylde en Halvbue i Cathedralen. Da Arbeidet var færdigt, underkastede han det at bedömmes af en vis Lærd *Don Fernante Carli*, som höilig bifaldt det; men hvad enten Synet havde slaget *Ludovico* feil, eller han ikke kunde mere rette Arbeidet, saa bebreidede hans Avindsmænd ham bitterlig, at de Folder af Draperiet, som vare kastede over Engelen, forvildede saaledes det Nögne, at det venstre Been saaes der, hvor det höire burde vise sig; men Ærgrelse over denne Feil og hans Avindsmænds Bitterhed kostede *Ludovico* Livet Aar 1619."

St. HIERONYMUS'S OPVÆKKELSE.

At denne Helgen i det fierde Aarhundrede efter Christus udmærkede sig fortrinlig ved Lærdom og adskillige Skrifter, hvoraf nogle

ere opbevarede, bestreed antagne Sætninger, og efter mange lærde Reiser begrov sig i en Örken for roligen at giennemgrandske sine Sætninger, inden han paa nye vilde træde op imod sine Modstandere, dette lærer Historien. Legenderne have tillagt ham Attribut af en Löve, rimeligen som et Sindbillede paa hans Mod, og Engle, der komme ned fra Himmelen, for at vække ham af hans fordybede Grandskning. Det er i denne Stilling man seer ham liggende i Hulheden af en Klippe, hvilende sin venstre Arm paa en opslagen Bog, i det trende himmelske Væsener, den ene med en Basun, nedladende sig i Skyer, kalde ham op til Virksomhed. Den Klarhed, som omgiver dem, bestraaler hans graa Isse; med Henrykkelse oplofter sin höire Haand mod det himmelske Syn, og er i Bevægelse med at reise sig. Hans Öine tindre af hellig Ild og Iver, og det synes, som selv hans lange Skiæg og Hovedhaar hæve sig af denne Opflammelse. Ved hans Födder ligger hans Löve, og seer hen paa ham som med Opmærksomhed. Helgenens Hoved er mesterligt for Kraft og Udtryk, Englenes i Klardunkel ikke mindre delicat og kunstforstandig, ligesom Holdningen i den hele Tone

er særdeles harmonisk. Carracciernes Aand fremlyser tydelig af det hele Arbeide, og da det i General-Consul *Groves* Cabinet har været *Ludevig* tillagt, saa har jeg saa meget mere havt Aarsag at forblive derved, som det svarer noget nær til Characteren i hans Nedtagelse af Korset i det Orleanske Galerie, see Pag. 173; men uden denne Angivelse skulde jeg trygt have tillagt det hans berömmelige Discipel *Dominichino*, der oftere har behandlet dette Æmne; man sammenligne dette med hans St. Hieronymus i det Orleanske Galerie pag. 38. 18 T. h. 14 T b. og man vil træffe samme Stiil, samme Characterer lige indtil Lövens; det samme gielder om hans Haandtegning, som tilhörer vor Samling, men om ikke alle Dele af dette Arbeide stemmede saa nöie med *Dominichino* indtil den særdeles Ild og Kraft i Helgenens Aasyn, der saa meget er *Dominichino* egen, saa vilde det dog være uforklarligt, at et saa selvtænkende og dybsindigt Hoved skulde oftere udsætte sig at igientage et Æmne, som allerede var behandlet af hans Lærer; thi, at han forfattede sit udödelige Arbeide, St. Hieronymus's Communion, efterat *Agostino Carracci* havde fuldendt sin, er rimeligen, ei alene for-

di han vilde pröve sine Kræfter mod hiin, men maaskee mere, fordi han synes saa ganske at have indtænkt sig denne Helgens Character. Dette være nu af den ene eller den anden, saa formindsker det ikke Arbeidets Værd, Skade, at det har lidt noget paa den ene Engel. — L. 23 T. h. 19 T. b.

No. 142. ANNIBALE CARRACCI.

Saae Lyset i Bologna 1560, kastede Syenaalen, som hans Fader, der var Skræder, vilde have holdt ham til, og greb Penselen, hvortil hans Fætter *Ludevig Carracci*, der allerede var en habil Maler, troligen veiledte ham, han studerede desuden *Raphael* og den strængeste Stiil. Uden nogen videnskabelig Dannelse, som han endog yttrede Ringeagt for, giorde han Kiempeskridt i sin Kunst, men laae stedse i Uenighed med sin Broder *August Carracci*, der dyrkede Videnskaberne ivrigere end Kunsten, og bebreidede *Annibal* sin Uvidenhed; *August* holdt Omgang med udsögte Mænd, *Annibal* med den ringeste Stand. I en Alder af tive Aar giorde *August* sig berömt ved mesterlige Kobberstik, og til samme Tid frem-tillede *Annibal* sine förste offentli-Arbeider, tvende Altertavler, der bleve haardt critiserede af hans samtidige Avindsmænd, som ikke fölte, eller vilde föle Storheden af hans simple Forestillinger og Strængheden i hans Stiil. Dette trykte

hans Mod, men de besluttede begge at forfölge deres Bane, og besögte fornemmeligen *Baldis* Academie, hvor der tegnedes efter det Nögne. Men deres Uenighed vedblev, og tilsidst reiste de efter *Ludevigs* Tilskyndelse. *Annibal* gik til Parma, (som vi saae under *Corregio*) siden til Venedig: herefter vandt *August* Prisen for *Annibal* ved hans hellige Hieronymus's Communion, der nu er i Paris, sikkerlig, siger *Fiorillo* pag. 512. hans fortræffeligste Værk, hvori man sporer hans Studium efter *Paul Veronese* og *Tizian.* Da saaledes disse tre *Carracci* havde bragt deres Stiil og Rygte til en stor Höide, tilböd Cardinal Odoardo Farnese *Ludevig* at udmale hans Galerie i Rom, men denne undskyldte sig paa Grund af det meget Arbeide, hvormed han var beladt i Bologna, og foreslog sine Fættere *Annibal* og *August.* De begave sig derpaa til Rom, arbeidede sammen i nogen Tid, og uagtet *August* overtraf sin Broder i Opfindelse af digteriske Ideer, saa forlod han dog Arbeidet og Rom paa Grund af den vedvarende Uenighed, der herskede imellem dem. I 8 Aar fuldförte *Annibal* dette Arbeide, og fik sin Fætter *Ludevig* overtalt til at giöre en Reise til Rom Aar 1602 for at see det, men ved en spansk Hofmand *de Castros* Indflydelse i Cardinalens Huus blev *Annibal* bedraget, og fik kun 300 Scudi for sit lange Arbeide, som var 10,000 værdt, hviiket saa dybt nedtrykte hans Gemyt, at han vilde ganske have nedlagt sin Pensel, var han ikke bleven opmuntret i Selskab med hans Discipel *Albani* til at paatage

sig et nyt Arbeide i en Kirke ved Piaza Navona. Men hans Mismod havde nedbrudt hans Helbred, og Lægerne raadede ham at söge den sundere Luft i Neapel; ogsaa der utaalmodig sögte han tilbage til Rom, hvor han döde 1609. — "Förend vi forlade "Malerne *Carracci*" siger *Fiorillo* p. 524. "synes det "mig vigtigt at tilföie noget over deres Stiil. Da de "i deres Studier fulgte den samme Vei, som *Lude-* "*vig* aabnede dem, saa kan man ikke opdage no- "gen væsentlig Forskiel i deres Maneer, og jeg er "tvivlsom, hvem jeg skal give Fortrinet. Seer man "saaledes *Ludevigs* Værker i Bologna, *Annibals* i det "Farnesiske Galerie, i Dresden og Frankerige, *Au-* "*gusts* Bartholomæus i Orleans's Galerie og hans Hie- "ronymus's Communion i Paris, saa staae vi der "tvivlraadige; hver Sammenligning bliver langt bor- "te, alle have stræbt efter et og samme Maal, alle "have naaet det, alle besidde en fuldendt, kraftfuld "Tegning, en ualmindelig Styrke i Coloriten, en "Adel, et fuldkomment Udtryk, en beundringsvær- "dig Kundskab i det Klardunkle — kun i Valget af "Formerne synes *Annibal* i det Farnesiske Galerie "at have havt det Antike mere for Öinene: der- "imod forstod *Ludevig* i Almindelighed at give sine "Hoveder mere Södhed og Skiönhed. Blandt deres "Skolarer finder man de störste Genier, som en *Do-* "*minichino*, en *Guido*, en *Albani* og en *Lanfranco*.

HVILEN I ÆGYPTEN.

Paa Forgrunden af et Landskab sidder den

hellige Jomfrue med Barnet paa Skiödet; moderlig Omsorg viser sig i hendes Aasyn, ligesom den lille Jesus siddende seer om med en overnaturlig Blidhed. Udstrakt paa Jorden hviler Joseph sig paa sin Bylt, foran ham staaer en Krukke og bag hende græsser Æselet. I Fiernen til Höire sees nogle Bygninger, foran hvilke et Vandsted, til Venstre en Tykning af Træer, hvis Lövværk, saavelsom Tonen i Luften, og den Raphaelske Strænghed og Rethed i Stillingerne, characterisere Mesteren, og adskiller ham fra hans Lærling *Albani*, til hvem nogle ved förste Öiekast have tillagt dette Arbeide. Samme Æmne og omtrent af lige Störrelse, men forandret i Stillingerne, har han udfört i det, som findes stukket i det Orleanske Galerie, see 2den Tom. pag. 79. — L. 15 T. h. 12 T. b.

N. 143. ANNIBAL CARRACCI.

NEDTAGELSEN AF KORSET.

Denne store Alvorsscene forestiller i et passende Mörke, thi det var endog Aften efter den hellige Historie, en Grupe af syv Mænd og tre Qvinder, der alle trænge sig sammen

til Gienstanden for deres fælles Smerte og Tilbedelse. Joseph af Arimathia, der havde erholdt Tilladelse af Pilatus til at nedtage Christi Legeme, og kiöbt et Linklæde, staaer paa en Stige, lænende sig over Korset, for at nedhisse Christi Legeme i Klædet. Christi Ansigt viser, at han er nys död, og död stor og rolig. Det livlöse Legeme synker ned i den naturligste men og vanskeligste Forkortning, mesterligen udtrykt ved de sammenfaldende Mavemuskler. Johannes paa den ene Side og andre Discipler paa den anden understötte Legemet. Maria Magdalena bærer hans Been trykte op til hendes Kind. I Skiödet af Maria Jacobs Moder, der vender sit bedrövede Ansigt mod den hensovede Ven, ligger udstrakt Jesu Moder nedsunken i Sorg. Foran ligger et Dödninghoved, ved den ene Side sees et Træe, ved den anden Gravstedet. Det stærke Udtryk i hver Character, den mesterlige Tegning, den forstandige Grupering, og den kraftige Colorit end- og indtil det Klardunkle, hvori Magdalena sees, vise Forfatteren, hvis Arbeider stedse vinde ved igientagen Studering. Næsten samme Characterer og samme Æmne, men större og noget forandret har han udfört i det, der

sees i Orleans's Galerie. T. II. Pl. 66. — Lærred $20\frac{1}{2}$ T. h. $16\frac{1}{2}$ T. b.

No. 144. ANNIBAL CARRACCI.

THOMAS'S VANTROE.

I en langt kraftigere og stærkere Tone seer man her forestilt Christus staaende med Korsets Fane i den venstre Arm, fremholdende den höire for at tilbyde Thomas sin aabne Side, som denne knælende stikker tvende Fingere i. Medlidende seer Christus ned paa ham som rört over hans Vantroe, og stærk Forundring og Forbauselse hersker i Aasyn og Gebærder af de fire Discipler, som ere Vidner til denne Scene. Kraftigt og udtryksfuldt som dette end er forestilt, saa er det dog at beklage, at Farverne have kastet sig saa meget i det Mörke, en Mangel, man oftere bliver vaer ved denne Mesters Arbeider, uden at den formaaer at forringe deres sieldne Værd. — L. 17 T. h. 11 T. b.

No. 145. AGOSTINO CARRACCI?

Vi have allerede under Navnet *Carracci* seet denne Skoles store Fortienester, og hvor nöie disse

tre Mænd vare forenede i Stiil som i Slægtskab, jeg vil derfor blot anföre det, som er egent for *Agostino's* Character. "Han forenede" siger *Fiorillo* T. II. p. 505. "med det ædleste Sindelag en ualmindelig "Skarpsindighed og mangfoldige videnskabelige Ind-"sigter, som han daglig berigede, og som gave hans "Genie en fortræffelig Rettelse. Ingen Deel af Phi-"losophie, Mathematik, Geographie, Astrologie, Hi-"storie og Digtekunst blev ham ubekiendt. Alle "disse Videnskaber dyrkede han med Held" — I det Academie, som disse Mænd oprettede i Bologna, var det derfor og *Agostinos* Sag at foredrage de theoretiske Dele af Malerkunsten, Bygningskunsten, Perspectivet, Anatomien o. s. v, og undertiden nedlagte han Gravstikken, som han fulgte meest, for at gribe Penselen og Malerbrettet. Hans Mesterstykke, den hellige Hieronimus's Communion, der nu er i Paris, har jeg andensteds berört. Af Græmmelse over den Ulighed i Tænkemaade og Misforstaaelse, som var mellem ham og hans Broder *Annibal*, forlod han med Smerte det Farnesiske Galerie og Rom; ved hans Tilbagekomst til Parma blev han kaldet til Hoffet, men hans muntre Sindsstemning havde forladt ham, og uophörlig bedaaret i det Haab at finde Mennesker efter sit Hierte, sank han stedse meer i den dybeste Tungsindighed, og endte sin Löbebane i en Alder af 43 Aar 1601.

CHRISTUS PAA KORSET.

At dette Arbeide er af den Carracciske

Skole, behöver ikke Beviis, naar man kiender det mindste til den, men at det er af *Agostino*, har jeg betegnet med et Spörgsmaalstegn; thi jeg har ikke anden Autorité for mig end en reisende Kienders grundede Argumenter og min egen Overbeviisning, at ingen af de andre, til hvem jeg ellers maatte henföre det, kunde skrive, om jeg maa bruge dette Sprog, saa correct en Stiil, saa lærd en Forestilling, saa udtryksfulde Tanker og saa harmoniskt et Foredrag. Det er maaskee fra disse Kiendemærker, at man har villet tillægge det den philosophiske Maler *Raphael Mengs*, men man maa da have tabt af Sigte, at dette Arbeide forraader et Par Sekler, giver andre Characterer og en anden Colorit. Vi have hört *Fiorillo's* egen Dom om Vanskeligheden at adskille, eller give nogen af disse tre *Carracci* Fortrinet, og det samme gielder med de af deres Lærlingers Arbeider, der opsvingede sig til et ligesaa berömmeligt Navn. Dette prægtige Christushoved er f. Ex. ganske i *Guido's* Maneer, ogsaa Legemets Colorit. Man sammenligne det med hans *Ecce homo* og *mater dolorosa* i Orleans's Galerie T. II. p. 10, og man vil finde lige Character; det samme har Sted med den knælende

Magdalena her, der næsten ganske igientaget, skiönt i det Större, findes i Dresdens Galerie T. I. No. 22. Men med alle disse Ligheder, der ikke ere saa usædvanlige hos Disciplen, tör jeg ikke tillægge *Guido* Arbeidets övrige Character. Christus er naglet til Korset, ikke som sædvanlig giennem Hænderne, men giennem Pulsaarerne, der snart maatte udtömme Livskræfterne. Födderne ere heller ikke naglede over Kors, men som Critiken lærer, hver for sig; de fremstaaende Knæe synes at vise, at Korset har havt en *sella* eller udstaaende Bret til Hvilepunkt for Legemet. Omskriften Jesus fra Nazareth Jödernes Konge, staaer paa Hebraisk, Græsk og Latin. Tegningen af Ckristi Legeme med Muskler og spændte Sener bærer Vidnesbyrd om den grundigste Kundskab i Anatomien og det Nögne, ligesom Kiödfarven i Coloriten. Christi store og ophöiede Ansigtscharacter, der midt under Dödens Pinsler bevarer en guddommelig Klarhed, synes med Öinene vendte mod Himmelen at raabe: *Fader, jeg befaler min Aand i dine Hænder.* — Paa den ene Side af Korset staaer hans Moder med oprakte sammenfoldede Hænder, forstummet i Sorg og Tilbedelse, ved hende hans el-

skede Discipel Johannes, udtrykkende mere öm Smerte end heftig Sorg; paa den anden Side sees Maria Magdalena paa Knæe med den ene Haand udstrakt, og holdende i den anden et Törklæde op mod sit Ansigt; man seer, hun er qualt i Graad, hun kan ikke græde mere, men beder; bag hende staaer Maria, Cleophas's Hustrue, hylende med Hænderne over Brystet. Paa Forgrunden ligger et Dödninghoved og nogle Been. Simpel er Forestillingen, hver Character for sig udtrykt paa det kraftigste og i en Harmonie med Hovedgienstanden, der stedse giör den herskende. Penselens udmærkede Finhed sees i Hænder og Ansigtstræk; Draperiets store og rummelige Folder forene sig med sammes alvorlige Farver, der uden en eneste skiærende Tone stemme nöie med Scenens Alvorlighed; thi man seer Formörkelsen er foregaaet, og udbreder over Horizonten en natlig Dunkelhed, giennem hvilken skimtes de romerske Stridsmænd til Hest, og Egnen; men for at vise, at dette Mörke var et Under, har Digteren giort baade Solen og Maanen synlige, skiönt uden Virkning, og den sidste fuld, passende til Paaskefesten; kort, saa harmonisk er den hele Tone i Coloriten,

at man tilsidst troer at see hele Handlingen forestilt i et alvorligt Halvmörke, og hver Gienstand dog at komme frem i sit rette Forhold. Skade, at Tiden hist og her har virket paa dette Arbeide, og begyndt at afskalle enkelte Farveströg. — L. 33 T. h. 26½ T. b.

No. 146. BARTHOLOMEO SCHEDONI.

Der stedse af de Franske og siden af de fleste andre kaldes *Schidone*, blev föd i Modena 1560, og skaffede sig Ret til en særdeles Rang mellem Kunstnerne. "Denne fortienstfulde Maler" siger *Fiorillo* p. 532. "lærte vist nok Kunstens Begyndelsesgrunde "i den Carracciske Skole, men sögte især at efter- "ligne *Corregio*, og har maaskee været heldigst i at "naae denne Mesters lette og söde Stiil. Modena "opviser adskillige af hans Malerier. *Vedriani* an- "förer flere. I Dresdens Galerie beundrer man en "Madona med Barnet, Johannes og Joseph. Ogsaa "for Marini arbeidede han, men fornemmelig for "Hoffet i Parma malte han Adskilligt til det Farne- "siske Galerie, der nu befindes i Capo del Monte i "Neapel. *Schedoni's* Malerier ere sær sieldne, ri- "meligen er hans store Spillelyst deri Skyld. Und- "tager man Bologna, Modena og Piacenza, saa kun- "de faa andre Steder opvise Værker af hans Pensel. "Dette er saa meget meer at beklage, som han hö- "rer under de lifligste Malere, og kan undertiden

"forvirres med *Corregio.* Man troer, at han döde af "Grämmelse over Tabet af en anselig Sum, han "i een Nat forspilte, og som han havde erholdt for "et Malerie. Han endte sine Dage Aar 1615 i Par- "ma. *Fulvio Testi* har forherliget hans Minde ved "et Digt, og *Scanelli* med flere Skribentere tale paa "det meest ærefulde om *Schedoni's* Fortienester." — *Couché*, Udgiveren af det Orleanske Galerie, siger pag. 1, hvor man finder stukket det eneste af vor Mester i denne talrige Samling, en hellig Familie, kun i halvt Corpus og blot 13 T. h. og 10 T. b ligeledes malt paa Træe. "*Schedoni's* Haandtegninger "og Malerier ere sieldne og kostbare. Dog findes "der nogle i Neapel af det Farnesiske Galerie, mal- "te for Prints Ranuce, hvis Maler *Schedoni*, var."

CARITAS eller ALMISSE.

Nærværende er i det Smaa, maaskee end- og Prototypen, hvad hans Caritá i Capo del monte er i det Store, stukket af *Robert Strange*, forestillende en blind Mand barbenet og ledt af en yngre Bettler, der modtager i Almisse, det eneste Bröd, som en fattig Kone, der selv har en nögen lille Dreng ved Siden af sig, og bag sig sin Moder, godmodig rækker. Hovedfiguren er 13 Tom. höi, og man kiender saavel i de kraftige og sammensmeltede Farver *Corregio's* heldige Efterligner som i den særde-

les yndige Böining, hvori hun udtrykker sin Medlidenhed og den Sorg, at hun ei kan give meer. Forfatteren maatte have besiddet et følsomt Hierte for at udtrykke saa megen Følelse i den Givendes Character, og en levende Indbildningskraft for at give hver af de Handlende saa naturlig en Stilling. Den Blinde röber sin Tilstand, som alle hans Lige, i at dreie sig bort fra Hovedscenen, hvori de ikke kan tage Deel. Hans Leder derimod staaer taknemmeligen henvendt mod Giveren. Den gamle Moder seer med en rört Nysgierrighed ned paa sin Datters Velgiörenhed, og den lille Dreng med bare Been og korte Skiorte seer med Barndommens Sorglöshed rolig og tilfreds ud paa Verden, og med en Naiveté, som Copiisten forgieves skal stræbe at efterligne, fordi Billedet alene ligger i Forfatterens Siel. — Der er desuden noget saa blödt, saa böieligt i hver en Bevægelse, noget saa kraftigt og harmonisk i Coloriten, foruden den correcte Tegning, at Öiet gierne kommer tilbage paa samme Gienstand. Grunden er Architectur, og ved Indgangen sees opslaaet et Par Brætter eller Bekiendtgiörelser. Dette Stykke, der uagtet sin Ælde er i den höieste Conser-

vation, fordi det ikke ofte har forandret Eiere, er ved Statsomveltninger sluppet ud af et anseet Galerie i Neapel, og fandt sin Vei til Brüssel, hvor jeg erhvervede det, som det er, i sin italienske Ramme. — T. 15 T. h. 11 T. b.

No. 147. BARTHOLOMEO SCHEDONI.

BARNDOMMENS NYTTIGE ANVENDELSE.

Den samme lette, kraftige og liflige Pensel forestiller her et siddende Pigebarn i heel Störrelse, holdende i venstre Haand sit Fibellræt overende paa Skiödet, hvorpaa læses Bogstaver, *oratio dominica* og *Pater noster qui es in coelis*. Pegefingeren paa venstre Haand bringer hun op imod Munden som för at tilkiendegive den Opmærksomhed, hvormed hun lærer sin Lectie. Paa Skiödet ligger hendes Halsklæde eller Gevandt; hun er klæd i en blaa Kiortel uden Ærmer, saa at den höire Arm viser hendes grove Linned og Haanden, der hviler paa Gevandtet; ved Siden staaer hendes Syekurv. Om Hovedet har hun bundet et Törklæde. Bag hende staaer hendes Broder, som om han lyttede til hendes Læsning. I Baggrunden, bestaaende af Architectur, sees mellem

Colonaden et Par gamle Fruentimmer; men Hovedpersonens besynderlige Naiveté og nysselige Vittighed giver en Interesse, som man træffer i faa Idealer, og som meget characteriserer denne Mester. Man sammenligne Tegning, Colorit, Draperie og Alt med foregaaende, og man gienkiender den samme Aand. — Det er mærkeligt, at nærværende Stykke, der endnu er mere ormædt end foregaaende, og i Övrigt ligesaa fuldkommen conserveret, har havt samme Skiebne som hiint, da de begge med et tredie faldt mig i Hænderne; ogsaa befindes det at være stukket, i det ringeste Hovedpartiet, af *Robert Strange* 1781 med Paaskrivt, som viser, at Stykket var da i Kongens Galerie i Neapel. (*E tabula Bartholomei Schedoni in pinacotheca regia Neapolitana conservata*). Om dette Malerie, der er langt fuldstændigere og mere naivt, end Kobberet vedhæftet Maleriet, er det af Kobberstikkeren anförte, forkortet og forringet under Gravstikken, saavel for at spare Arbeidet, som for blot at udtrykke Kobberstikkerens tilföiede Symbolum: *Inprimis venerare Deos*, eller det er en större og mere udförlig Composition af samme Mester, vil jeg ikke vove at fastsætte, men det förste er kun alt

for almindeligt. Nok, det er et kostbart Præg af denne sieldne Mesters Talent. T. 22 T. h. 14 T. b.

No. 148. MICHELANGELO MERIGI, eller AMERIGI DA CARRAVAGGIO.

Bekiendt under det sidste Navn af en Flække i Mailand, hvor han fødtes 1569. Fra den tidlige Ungdom af viste *Michelangelo* meget Genie for Malerkunsten, men aldrig studerede han de store Kunstneres Arbeider, og lod sig nöie med tro og slavisk at efterligne Naturen, uden at giöre mindste Valg mellem det Skiönne eller det Hæsselige. Vel giorde han *Georgione* til sit Mönster, men han gik til Rom, og blev af Armod nöd til at arbeide nogen Tid hos *Chevalier Arpina;* snart efter begyndte han at arbeide for sig selv, og copierede Naturen saa nöie, at man troede, alting levede. For endnu mere at modsætte sig *Arpina's* Maneer, forlod han endog *Georgiones* Colorit, og faldt paa den sære Tanke, ikke alene at lade Lyset i sit Arbeidskammer falde ovenfra ned for at fremstille Alt med et skarpt Lys og skiærende Skygger; men han malte endog Værelset sort, saa at ingen Reflex fandt Sted, blot store dunkle Masser med lidet straalende Lys. Denne store Virkning henrev de unge Malere i Rom, og gav ham et stort Navn, medens de ældre kaldte ham en Kieldermaler, fordi hans Æmner vare mestendeels hentede fra slige Steder, og paastode, at

han hverken besad Duelighed, eller Rigtighed i Tegning. Han blev især efterlignet af *Manfredi*, *Valentin* o. fl. og vilde have draget med sig Carraccernes Skole, havde ikke hans slette Tegning og Æmner advaret dem. I Övrigt var hans Sindsbeskaffenhed, som hans Talent, haard og skarp. Med Kaarden i Haanden forsvarede han sin Stiil, som sine Grundsætninger. En Modstander faldt og for ham i Tvekamp, og han flygtede til Neapel. Her dannede han mange Skolarer, reiste siden til Malta, kom i Fængsel, slap ud, og naaede Sicilien. Frygtende for sine Fiender vilde han söge tilbage til Rom, men blev overfaldet og saaret i Ansigtet, som tilligemed andet befordrede hans Död 1609.

TO LAZARONI.

Dette Stykke tiener til en sand Pröve paa *Carravaggio's* almindelige Stiil, saavel i Character, som i Tegning og Colorit. Det forestiller to siddende Lazaroni eller Folk af den nederste Classe, der opföre Musik, den ene paa Mandola, den anden paa Mandolino, for at accompagnere deres Sang. Den Sandhed og Natur, der hersker i deres Character, Stilling og Costume, giver Stykket Interesse, om der ellers kan være noget Interessant ved Lazaroni, og viser endog hen til den mörke Vraa,

hvori han har truffet sine Helte, thi de ere neppe synlige; maaskee er det og ved Tiden, som saa mange andre Mesteres Arbeider, blevet dunklere, i det Farverne have kastet sig, og den mörke Grund slaaer igiennem. Det er stukket af en ubekiendt, og Kobberet findes Stykket vedhæftet. Det anmærkes, at her paa det kongelige Kunstkammer findes en *Carravaggio* af sielden Fuldkommenhed, næsten værdig *Salvator Rosa.* — L. 34 T. h. 50 T. b.

No. 149. GIOVANNI LANFRANCO.

Parma frembragte denne Mand 1580. Marchese *Scotti* satte ham i Skole hos *Agostino Carracci*, der da opholdt sig i Parma, hvis Grundsætninger han fulgte, uagtet han stedste havde *Corregio's* Arbeider for Öine. Da *Agostino* og *Annibal* gik til Rom for at udarbeide det Farnesiske Galerie, saa begav han sig ogsaa hen til dem, og blev modtaget med Venskab og Anbefaling til Cardinal Farnese, der skaffede ham Arbeider og Bekiendtskaber. Han udförte saaledes store Værker i Kirker og Loger, blant hvilke især nævnes Cuppelen i den hellige Andreas's Kirke della valle; denne er en himmelsk Glorie, der ansees for den skiönneste efter *Corregio's* i Parma, og anföres af *Fiorillo* som et beundringsværdigt Mesterstykke paa Farvernes Fordeling, Tinternes For-

smeltning og Kraften af det Klardunkle. Ogsaa udförte han et Arbeide i St. Petri Kirke, hvorefter Pave Urban den 8de udnævnte ham til Ridder af Christus-Ordenen. Men det var egentlig i hans Frescoarbeider, at han besad denne Glands, og *Fiorillo* anmærker T. II. pag. 549, overeensstemmende med *Mengs*, at hans Fordeling af Lys og Skyggemasser var blot en Glands, og ikke grundet paa Kunstens rigtige og svære Grundsætninger. Ogsaa siger *Dargensville* T. I. p. 301. Klardunklet vel fordeelt og understöttet af en kraftig Colorit, en sikker Pensel förd af en let Haand, ere Træk, som udmærke denne Maler. Man bebreider ham, at han undertiden er ucorrect, og at han forfalder lidt i *Carravaggio's* Smag. Han döde i Rom 1647.

AGAR FORVIIST AF ABRAHAM.

Fiorillo anmærker T. II. pag. 540. i hans lange Afkandling om *Carravaggio's* Stiil, at den ogsaa almindeliggiorde den Brug i historiske Arbeider at male halve Figurer. I denne Störrelse seer man her Agar i sin Forviisnings Öieblik; hun synes allerede at være gaaet, og at vende sig om, for endnu at sige Abraham, hvormed har jeg uskyldige fortient saadan Medfart? hendes Ansigt er smukt midt i hendes Sorg, der er ædel og talende; de stride Taarer paa hendes Kinder og de forgrædte Öine

opvække Medlidenhed med hendes Skiebne; den höire Arm har hun slynget om sin Sön Ismael, der skraaler i Barnets vilde Sorg; i den venstre opholder hun sit Halsklæde for at aftörre sine Taarer. Gamle Abraham med sit ærværdige Udseende fremrækker sin kraftige Arm, som for at overtyde hende om Nödvendigheden af denne Beslutning, og ved Siden staaer Sara med begge Hænder fremrakte som for at paaskynde hendes Bortgang. Baggrunden er Architectur og Træer. Dette Arbeide, der er ligesaa kraftigen udfört, som det er vel tænkt, er i mange Aar bekiendt i Brüssel i et anseet Cabinet under *Carravaggio's* Navn; men da man hverken i Nederlandene eller Holland maa i Almindelighed vente sig Smag for eller Kundskab om italiensk Kunstaand, saa har man rimelig paa Grund af de stærke Skyggemasser tillagt ham det, uden Hensyn til, at dette ædle Udtryk, disse udtænkte Characterer og disse værdige Stillinger ikkun stemmede lidet med *Carravaggio's* Aand. Agars Character her stemmer desuden meget med Marias i *Lanfranco's Couronnement de la vierge* i Museum Napoleon, og atter der findes vort Æmne forskiellig anlagt i hans

Agar og Ismael i Örken. — Lærred 34 Tom. h. 39 Tom. b.

No. 150. GUIDO RENI.

Guido saae ogsaa Lyset i Bologna Aar 1575 og döde 1642, foretrak Malerkunsten for Musiken, hvori hans Fader havde underviist ham, og blev sat i *Dionysius Calvart's* Skole, men snart gik han over til *Carraccis*, og sluttede der Venskab med *Albani*, hvilket, vi under hans Artikel see, ikke varede længe, men blev endelig ganske ophævet ved deres paafölgonde Ophold i Rom. Ved den Anseelse, hvori *Merigi* eller *Carravaggio* paa den Tid stod, mere maaskee end af Smag for denne Kunstners Maneer, faldt han paa at efterligne hans Stiil, og malede nogle Stykker ganske i *Carravaggio's* Methode men i en ædlere Character. Rygtet om *Guido's* Kunsttalent udbredede sig mere og mere; han arbeidede og i Rom med ualmindeligt Bifald, fornemmelig, da han forstod at give sine Hoveder en vis Lethed og en Adel, der var ham egen. Derfor udförte han og for Cardinal *Borghese* den berömte Aurora, som hörer hen under de skiönneste Frescomalerier i Rom, og som er stukken af *Frey* og siden af *Morghen*, ja endog skaaren i en Ædelsteen. Tvende Capeller, det ene paa Monte Cavallo, det andet i St. Maria Maggiore prydede han med Værker af hans Pensel. I disse seer man en Adel i Ansigtstrækkene, som han alene kunde udtrykke, og ingen overtræffe. At

opregne alle de mærkelige Arbeider, hvorover *Fiorillo* udbreder sig, vilde blive for vidtloftigt, jeg vil derfor indskrænke mig til hvad, han bestemmer i Henseende til hans Stiil p. 563. "Ustridigen bestaaer "*Guido's* störste Talent i den overordentlige idealske "Skiönhed, hvormed han besielede Ansigterne paa "hans Figurer. Det lykkedes ham ved hans ivrige "Studering at tilveiebringe disse Characterer i Efter- "ligning af Niobes og hendes Döttres Marmorbille- "der. Hans Gamles og Apostlers Ansigter valgte "han af den skiönne Natur, da Antiken ikke giver "Mönstre paa religiös Begeistring. For at afbilde "de övrige Dele af Legemet fulgte han og den "skiönne Natur, uden at giöre sig fuldkommen ved "Antiken, en Sag, der undertiden ikke stemmer med "Skiönheden af hans Hoveder. Hans Kiödfarve fal- "der gierne noget i det Gulagtige, men er behage- "lig; hans Colorit er liflig, men uden paafaldende "Styrke. I at kaste sine Klædefolder bemærker man "megen Skiönhed i Formen, undertiden betiente "han sig og af *Albert Durers* Ideer; dog mangler "han Harmonie med det övrige Hele og i Characte- "ren af det Stof, hvoraf de bestaae. Overhovedet "har hans Drapering Malernes Feil af den romer- "ske Skole. Ubegribeligt synes det, at han med "den dybeste Kundskab af Luftperspectiv forbandt "saa liden Indsigt i Linieperspectivet. Formodentlig "har han lært det förste ved Övelse, men det andet, "der kræver Studering af de strængeste theoretiske "Regler, har han forsömt. Med Alt dette maa

"*Guido* tælles mellem de udödelige Malere. Han "förte, siger Forfatteren forud, alting ud med lette "Penselströg, saa at jeg næsten kunde sige, at han "tegnede med Penselen. — Han föier til, at *Annibal* "*Carracci* var muligen mere avindsyg over *Guido's* "Lykke end over hans Talent, da denne, hengiven "til Spil, tabte meer i een Aften, end *Annibal* for- "tiente i et heelt Aar. Imidlertid skriver *Annibal* "til sin Fætter *Ludevig: Jeg nægter ikke, at Guido* "*er en duelig Mand, fornemmelig i Henseende til en* "*vis Liflighed og Værdighed, hvilke han besidder af* "*Naturen som eiendommelige og uefterlignelige Ga-* "*ver; men Albani og Zampieri ere ikke mindre kost-* "*bare Kunstnere, og naar de og ikke fuldende deres* "*Værker med hiin henkastede Lethed, saa vise de der-* "*imod en dybere Indsigt.*" — *Fiorillo* giendriver der- efter den almindeligen antagne Mening, at *Guido* har havt tre forskiellige Manerer, nemlig *Carra-* *vaggio's*, hans egen, som den fuldkomneste, og en- delig den sidste blege og svage Maneer; men disse stride blot om Meningen af Ordet Maneer; thi *Fio-* *rillo* anseer den förste som blot Efterligning, og den sidste som en Følge af hans Spillesyge, der opofre- de Kunsten for Nödvendigheden i störste Hast at tiene Penge til at nære hans ulykkelige Lidenskab, foruden den Virkning, samme maatte have paa hans Gemyt. Men vil man endog udelukke hans Arbei- der i *Carravaggio's* Stiil fra hans Maneer, saa er der dog langt större Kraft, mere Lys og Skygge, en anden Tone i hans saa meget berömte *massacre des*

innocents, de uskyldige Börns Drab (nu i Paris) end i alle hans andre der og i det Düsseldorphske Galerie værende Arbeider. Ogsaa *Dargensville* siger p. 288, at han i nogen Tid fulgte *Carravoggio's* Maneer; og det kræver vist det nöieste Kiendskab med Mesterens Pensel for at gienkiende ham i Arbeider af saa forskiellig en Tone, som er det, der gav Anledning til at adskille dem i tre Manerer.

CHRISTUS SOM LÆRER.

Fromhed, Forstand og Klarhed lyse frem fra denne aabne Pande og disse blide Öine. Den sammentrykte Mund, der saavelsom Næsen og Hovedets övrige Form er dannet efter Antiken, saavidt den jödiske Character tillader det, synes at udtrykke en Reenhed, der er den störste Sædelærer værdig. Et kort kryllet Skiæg omgiver Hagen, og et guulbruunt Haar flyder mildt ned i lette Lokker paa Skuldrene. Over en lyseröd Underkiortel er kastet en blaa Kappe, som han opholder med den venstre Haand, medens han med de tre oprakte Fingre paa den höire sees at ville understötte sin Lære. *Fiorillo's* Anmærkning, at hans Penselströg vare saa lette, at man næsten kunde sige, at han tegnede med Penselen, characteriserer Forfatteren i dette Arbeide ligesaa

meget som Hovedets Skiönhed og viser hen til hans bedste Tid. Denne Buste er malt i Ovale paa Lærred 23 T. h. 19½ T. b. og er mig venskabelig overladt af Hr. *Vanbree*, förste Professor ved Academiet i Antwerpen, i hvis Samling den har tient ham selv og mange Studerende til Mönster. En Magdalena af lige Stiil og Störrelse, höit anpriset, sees i Orleans's Galerie T. I. Pl. 91.

No. 151. GUIDO RENI?

SIBYLLA.

Dette characteristiske Qvindehoved, der udtrykker noget saa sieldent noget Suurseende, en stræng Alvorlighed, der grændser til Barskhed, er tillagt *Guido* mere for Hovedets Form og mærkelige Rundhed end for Coloriten, imidlertid nærmer det sig meget den kraftige Maneer, hvori han har malt ovenanförte *de uskyldige Börns Drab;* ogsaa har han i det saavelsom i flere, blant hvilke en Madona med Barnet i det Orleanske Galerie T I. Pl. 171, ladet Lyset falde oven fra ned, som *Tizian*, for at give Ansigtets Contourer des större Rundhed, hvilket tillige med de under Öiet faldende stær-

ke Skygger foröger Characterens Alvorlighed. Haaret og det Övrige forraade en let og bestemt Pensel, og om man troede snarere at burde henföre det til den venetianske Skole, saa tör man i det ringeste antage, at dette Arbeide, rimeligen et Sibylla Hoved, er et prægtigt Studium af en stor Mester. Örering, Halsbaand, Haaret, der i *Tizians* Maneer er kiemt tilbage og sammenbundet i en Dusk, ere som Biting behandlede med en kunstforstandig Ligegyldighed, medens hele Udtrykket og Kraften ligger som hos *Tizian* i de Dele af Ansigtet, som udgiöre Characteren. — Lærred limet paa Træe $15\frac{1}{2}$ T. h. $13\frac{1}{2}$ T. b.

No. 152. FRANCESCO ALBANI.

Denne Kunstner föddes i Bologna 1578, og döde 1660. Fra den tidlige Ungdom var han en nöie Ven af *Guido Reni*, der i *Calvarts* Skole havde den Forretning at rette *Albani's* og andre yngere Lærlingers Arbeide, men snart giorde denne saa store Fremskridt, at *Guido* fik Nag til *Albani*, og denne nærede ikke mindre Avind mod hiin *Guido* gik over til den Carracciske Skole, derefter fulgte *Albani* ham, og det varede ikke længe, för de kappedes med hinanden i offentlige Arbeider, og derved forögede deres Jalousie. *Albani* formaaede siden *Guido* at gaae

til Rom, da *Annibal Carracci* udarbeidede det Farnesiske Galerie, men der kom atter Splid imellem dem, som siden blev uforsonlig. Foruden *Albanis* mange bekiendte Arbeider i den hellige Jacob Spaniers Kirke i Rom og saa mange andre fortiener især at nævnes Galeriet Verospi, som han udarbeidede med sin Hielper *Sisto Badalocchi.* — *Fiorillo* siger S. 573: "Skiönt *Albani* udmærkede sig ved en utal"lig Mængde store og beundringsværdige Værker, saa "bleve andre ham dog foretrukne paa Grund af, at "hans Malerier vare af ringere Omfang Hans Fo"restillinger af Venus, af Diana, af Nymfer, af "spögende Kierlighedsguder, som han og virkelig fo"restillede i Engleskikkelser, vandt eenstemmigt Bi"fald. Han havde med sin anden Hustrue meer end "tolv Sönner, der tiente ham til Forbilleder. Men "hvad der især smertede vor Kunstner var, at han "daglig blev sat tilbage for *Guido* i Værdighed af "Ideer, for *Guercino* i Coloritens Kraft, for *Zampieri* "i riig Opfindelse, og endelig for *Lanfranco* i Pen"selens Dristighed, og dog hörer *Albani* under de "störste Malere." Dernæst fortæller *Fiorillo* om det fortryllende Landskab, som vor Kunstner havde fuldfört for Cardinal Barberini, bestemt til Kongen af Engeland, hvori Figurerne, nemlig en Scene af Bacchus og Ariadnes Fabel, skulde udföres af *Guido;* men da denne ikke saae sig i Stand til at give sit Partie en svarende Kraft og Skionhed, saa forgik tilsidst Taalmodigheden ham, og han overströg det

hele Landskab med en stor Pensel. — Endelig anmærker *Fiorillo* S. 575 om hans Stiil: "Hans Tegning er uden mindste Feil, rigtig og fuldkommen, "hans Farve ualmindelig söd, fortryllende og behagelig. Alle hans Værker have noget behageligen "tiltrækkende for mig. I Opfindelsen var han mere "Digter end Maler. Rigdommen af hans Phantasie "var uudtömmelig, naar den gik ud paa Galatheer, "Kierlighedsgudinder, Gratier o. s. v. I Forestillingen af Amoriner har ingen kunnet naae ham. Aldrig forsömte han Harmonien, som han paa det "strængeste iagttog. Rigtigen dömmer *Passeri*, at "*Albani* stedse forestillede Himmelen i sin Glands, "Træerne i deres grönne Smykke, Bækkene i deres "Roe, Flora i sin Pragt, de menneskelige Ansigtstræk i himmelsk Glæde, og har i alle sine beundringsværdige Malerier stedse iagttaget en fuldkommen Harmonie og en höi Overeensstemmelse."

HVILEN I ÆGYPTEN.

Paa Forgrunden af et Landskab hviler Uskyldighedens Sindbillede forestilt i den hellige Jomfrue, der giver sit guddommelige Barn Die, siddende overende paa hendes Skiöd. — Tækkelig böier hun sit Hoved ned over ham fuld af himmelsk Reenhed og inderlig Moderlighed. Det fyldige Barns Skiönhed forener sig med dets stærke Trang til Næring efter den

besværlige Reise. Maria er klæd i Rödt med et blaat Slöer eller Kaabe kastet tilbage fra hendes Hoved og nedhængende til Jorden. Ved Siden af hende sidder betænksomme Joseph med Haanden under Kinden, en Bog paa Skiödet, stirrende paa den lykkelige Moder med en stræng Opmærksomhed. Ved hans Födder ligger en Bylt. Men Rigdommen af Mesterens Phantasie, som *Fiorillo* nys udtrykte sig, satte her bag Maria tvende Engler, henrykte Vidner til hendes Lyksalighed, der have mere idealsk Englelighed og Södhed saavel i Aasyn som i Hænder, Gebærder og Stilling, end nogen anden Maler kunde frembringe. Men den samme höie Opfindelse lader endog et tredie himmelsk velgiörende Væsen lede det Kreatur til Vandstedet, som bar den hellige Moder og Barnet til denne Hvileplæt. Ogsaa Luften er fuld af glade beskyttende Engle. Under et Palmetræe svæve tvende. Over den hellige Familie komme frem tre himmelske Hoveder, og til Höire bære Skyerne et glad Væsen med sin Violin, og tvende, som synge af deres Bog. Frodige Træer og Vexter paa begge Sider af Forgrunden aabne Udsigt til et vidt og skiönt Landskab, der giennem forskiellige Höider

ender sig i fierne Bierge, bedækkede med en Luft, som er sielden hos denne Mester, da den oftest gaaer over til det mörke Blaa. — Men uden at give dette Stykke for höi Fortieneste maa det dog være sagt, at man i alle denne Mesters skiönne Arbeider, der pryde Museum Napoleon, otte og tive i Tallet, neppe finder eet, som forener saa megen Skiönhed og Harmonie i det Hele i Figurer og Landskab. — L. 24 T. h. 30 T. b.

No. 153. DOMINICO ZAMPIERI, kaldet DOMINICHINO.

Blev föd 1581 og döde 1641. *Dominico*, der havde forladt Videnskaberne, hvortil han var bestemt, for at studere Kunsten under *Calvart*, hvor han traf *Guido*, *Albani* o. fl., faldt engang paa den Tanke at copiere et af *Agostino Carraccis* Kobberstik, men som *Calvart* hadede denne Skole, forjog han *Dominichino*, der strax gik over til *Carracci*. Her spaaede *Agostino* ham en blomstrende Bane, medens hans Medskolarer kun satte liden Tillid til hans Duelighed, men han studerede hemmelig, især Menneskenes Lidenskaber, som han antog for Liv og Aand i Malerierne; derfor blev og Börns Uskyldighed, Oldingers Svaghed, Fruentimmernes Deeltagelse vigtige Gienstande for hans Studeringer. —

Ludovico Carracci havde den Vane hver anden Maaned at opgive sine Skolarer Materie til en Composition af Historien eller Mythologien. Tre Gange bleve Tegninger kronede, hvis Forfatter, uagtet den nöieste Undersögelse, blev ubekiendt. Tilsidst udfandt *Agostino*, at Ynglingen *Dominichino* var Manden, og denne tilstod det skielvende. Fra denne Tidspunkt vandt han alles Agtelse, og især sluttede han et nöie Venskab med *Albani;* derfor fulgte *Dominichino* ham sex Maaneder efter, at *Albani* var gaaet til Rom til *Annibal Carracci*, der imodtog ham med Varme, og brugte ham ved det Farnesiske Galerie. *Annibal* anbefalede ham siden at male et Arbeide i den hellige Georg's Kirke, for at kappes med *Guido.* Ved dette Ophold i Rom fandt hans Talenter en stor Velynder i Monsignor *Aguchi*, en Bologneser. Hans Rygte steeg, og med dette Begierligheden efter hans Arbeider; snart prydede han Cardinal *Aldrobandinis* prægtige Villa i Frescati, snart Cardinal *Farneses* Capel i Abbediet til Grotta Ferrata. Paa Marchese *Giustinianis* Anmodning sirede han hans Slot i Bassano med et Galerie, og malede endelig i Kirken *della Carita* sit udödelige Malerie, den hellige Hieronymus's Communion, hvilket nu befindes i Museum Napoleon. For dette underfulde Arbeide maatte han tage til Takke med 50 Scudi, for at holde den rige *Guido* Stangen, da hans Ven *Annibal Carracci* var ikke mere. For at kiende dette Mesterstykkes Indhold og Fortieneste vil jeg henvise til *Fiorillo* S. 580. Det være alene sagt, at

af de fire förste Stykker i Rom var dette anseet som det andet i Rangen, næst efter *Raphaels* Transfiguration eller Forklarelse, som nu ogsaa befindes i Paris. Intet Under derfor, om den dybsindige *Nicolas Poussin*, henrykt i at copiere dette Mesterstykke, kyssede Mesterens Haand af Ærbödighed, da denne, henrevet over *Poussins* Følelse for Arbeidet, gav sig tilkiende som Forfatter, og fældede Taarer af Glæde. — Det vilde være uden for min Plans Grændse at opregne alle hans övrige store Arbeider og Fortienester, endog i Landskabet og Architecturen, ligesom og hans Forfölgelse og Skiebne; nok han endte sine Dage i Neapel Aar 1641, ikke uden Formodning af Forgift, og lod en Kuppel ufuldendt. Om *Dominichino's* Stiil siger *Fiorillo* S. 588: "Ustri-"digen hörer denne Kunstner under de grundigste "Malere af *Carraccernes* Skole; thi foruden det, at "han studerede Naturen i alle dens Værker, danne-"de han sig efter de störste Kunstneres fuldkomne "Mönstere, og vidste klogeligen at laane sine For-"mer fra Laoccons Statue, fra Gladiateuren og an-"dre antike Mesterværker. Det lykkedes ham at "naae Udtrykket i saa höi en Grad, at han i den-"ne Deel af Kunsten tager den förste Plads efter "*Raphael.* Beriget med disse overordentlige Kund-"skaber lykkedes det ham og at oplive sine Værker "med en skiön, kraftfuld og naturlig Colorit. — — "Men uagtet man i mange af hans efterladte Arbei-"der bliver vaaer en Fylde af Gratie, forenet med "den skiönneste Tegning og den fuldkomneste Colo-

"rit, saa synes dog Udtrykket at have været hans "fortrinligste fastsatte Maal; ja man fortæller, at "*Annibal Carracci*, der pludselig kom ind til ham, "fandt ham ganske uden for sig selv, da han var i "Begreb med at male en af de Dievle, der martre- "de den hellige Andreas. Saa stærk var hans Aand "igiennemtrængt og opflammet af de hæftigste Fø- "lelser, för han udkastede noget, altid uefterligne- "ligt i Fuldkommenhed og Storhed."

PYRAMUS og THISBE.

Ovidius fortæller os i sine Forvandlinger disse ulykkelige Elskeres Kierlighedshistorie. Babylonieren Pyramus havde sat sin Elskerinde Thisbe Stevne, og da hun i sin Flugt for en Löve tabte sit Slöer, som Löven sönderrev og tilsölede med Blod, og hendes Elsker, der fandt samme, troede hende at være blevet Rov, saa dræbte han sig selv. Thisbe finder sin Elsker i denne Tilstand, og stikker sig selv med samme Dolk, for i Döden at forenes med ham. Paa Forgrunden i et Landskab sees Pyramus udstrakt död, og Thisbe knælende ved hans Side at giennembore sit Bryst. Over Pyramus's höire Laar ligger det ulykkelige Slöer, som kostede begges Liv. Skiön er hendes Stilling,

Tegning og Colorit, men endnu mere mesterlig er den Forkortning, hvori Pyramus's Legeme viser sig, upaatvivlelig et sieldent Mönster paa vanskelig Tegning. Ved at see samme nær ved troer man Hoved og det venstre Knæe forenede i eet, men ved at træde længere tilbage forlænger Figuren sig, og disse henkastede Penselströg udgiöre et heelt Legeme. — Paa den venstre Side viser sig en Architectur med Colonade og smaa Vexter; til Höire et stort Træe og Buskeværk; paa anden Plan en Deel Bygninger og et Krigstaarn, og atter længere borte andre Bygninger med Taarn. Tilsidst hæver sig en Række Bierge, som bestraales af Solen, der ogsaa farver Skyerne ildröde. Man finder i det Hele den Aand, der henrev og dannede *Nicolas Poussin*, et stærkt Udtryk, stræng Tegning, stor Simpelhed forenet med en forstandig Plan og en behagelig Colorit, og jeg maa igientage, at om man ellers kiender *Poussin*, saa seer man i denne Stiil Prototypen for hans Arbeider. I Orleans's Galerie findes flere Landskaber af denne Art. — Lærred 23 T. h. 28 T. b.

No. 154. GIOVANNI FRANSESCO BARBIERI, kaldet GUERCINO DA CENTO.

I Aaret 1590 blev denne Mand föd i Cento, hvor han hentede de förste Grunde under *Benedetto Gennari.* Allerede Aar 1616 oprettede han der et Academie til at tegne efter nögne Modeller, der sögtes af mange Lærlinge. En Tidlang studerede *Barbieri Tizians* Arbeider i Venedig, ogsaa i Bologna de störste Mestere af denne Skole, hvor især tvende Arbeider af *Ludevig Carracci* saa meget henrev *Barbieri*, at han pleiede at sige, at det var de Bryster, hvoraf han havde suget den förste Melk. — *Fiorillo* indrömmer ham vel dette S. 624, men anseer ham dog for især at have havt *Michel Angelo Amerigi* til Formaal. "Hine store Skyggepartier, "Virkningen af Soellyset i hans Forestillinger for- "raade *Carravaggio's* Ideer, som han dog stedse for- "ædlede. Naar *Merigi* frembragte Harmonien ved "det Mörke, saa sögte derimod *Guercino* ved den "störste Kunst harmonisk at forene de meest leven- "de og meest modsatte Farver. Hvor vanskeligt sligt "et Foretagende er, kan alene den indsee, der selv "er praktisk Kunstner, og veed at före Penselen. — "*Barbieri* forstod saaledes at giöre sig *Merigis* stær- "ke og kraftfulde Maneer til sin egen, men han "overtraf denne Kunstner i de livlige Tinter, en "rigtigere Tegning, meer Gratie og Værdighed, for "hvilke Egenskaber han ustridigen har sine uafbrudte "Studeringer efter *Ludevig Carracci's* Værker at tak-

"ke. Den förste Maneer, som denne Kunstner be-"tiente sig af, udmærker sig derfor ved en forfærde-"lig Kraft, ja endog ved noget frygteligt, thi det "lykkedes ham at skaffe den fuldkomneste Harmo-"nie i den meest levende Tone af de mangfoldigste "Farver, uden at dæmpe deres Kraft i ringeste Maa-"de ved en Middelvei, enten som *Merigi* ved Af-"sætning i det Dunkle, eller *Barrocci* ved Klarhed." *Fiorillo*, der ikke antager den almindelige Mening, at Malerne forandre deres Maneer, lader det dog gielde i Henseende til denne, naar han siger: "Om "*Guercino* kan man derimod med Rette paastaae, at "han har forbyttet sin Maneer, da den förste tyde-"lig udmærker sig ved en dristig, fuld Pensel, og "store henkastede Streger, men den anden ved nöie-"re Studering og en fiin, net Pensel." — *Fiorillo* udbreder sig derefter omstændelig over den sidste Maneer som en Efterligning af eller Kappen med *Guido*, men giver den förste Fortrinet som oprindelig og naturlig, medens den sidste var forfeilet, og nærmede sig ingenlunde *Guido's* liflige, smægtende og tilsidst englelige Physionomier. At opregne hans mange og store Arbeider i Bologna, Mantua, hvor han blev slaget til Ridder, i Rom og flere Stæder, ligger uden for dette Arbeides Grændser; jeg vil alene tilföie, at af disse eier nu Paris otte og tive. Efter *Guido's* Död forlod *Guercino* Cento, og nedsatte sig i Bologna, hvor han döde 1666.

MADONA MED BARNET.

Et heldigere Æmne kan Maleren ikke let have valgt sig, deels fordi Religionen altid ærede denne Tanke, om den endog var slet udfört, deels fordi en smuk Moder med hendes Barn er en af de tækkeligste Forestillinger i Naturen, og deels fordi enhver Maler kunde canonicere sin Kones eller Venindes Portrait ved at give hende denne Stilling. Heraf de mange Madoner, som ikke have andet Guddommeligt end Stillingen og Navnet. Nærværende vilde saaledes rettere fortiene Navn af blot en Moder med sit Barn; thi Characteren af begge er den almindelige Natur, et sandt italiensk Qvindehoved med en stærk Dreng, men begge forestilte med al den Nysselighed (Naiveté) man kan tænke. Moderen indslutter ham saa naturligt, saa huldt, som muligt, i sine Arme, og seer om, som om hun vilde sige til Verden, see! hvor lykkelig jeg er. Drengen rækker sin Moder om Halsen, fuld af Glæde og Styrke, og der er noget saa södt, saa tækkeligt i Stilling og Characterer, at man henrives, og forglemmer, at det er kun den simple Natur, man seer udtrykt; men det som især fortiener Opmærksomhed er den livelige

Colorit, de skiönne Tinter og den delicate Pensel, der forene sig med saa megen Kraft, at man skulde troe, det var malt af *van Dyck* i den Maneer, han fulgte i Italien. Dette Stykke har passeret i Justitsraad *Groves* Cabinet for en *Solimene.* — L. 23½ T. h. 18 T. b.

No. 155. CARLO CIGNANI.

Blev föd Aar 1628 af en anselig Bolognesisk Familie, og efter at have giort i kort Tid udmærket Fremgang traadde ind i den berömte *Albani's* Skole. *Fiorillo* siger T. II. p. 649: "Hans Skarpsin"dighed overtydede ham snart, at til en fuldkom"men Kunstners Dannelse er det ikke nok blindt "hen at fölge sin Lærers Fodspor, men meget meer "at samle og tilegne sig de mangfoldige adspredte "Skiönheder i Naturen og hos de störste Mestere. "Han lagde sig derfor efter at studere *Tizian's*, *Gui*"*do's*, *Corregio's* og *Carraccernes* Værker, og vidste "at skabe sig en eiendommelig Maneer, hvori man "befinder en meget nöiagtig Tegning og stor Kraft i "Coloriten. Hans förste Arbeider forskaffede ham "strax en stor Anseelse, da de vare udförte i en "ganske anden Aand, end man var vant til, derfor "fik han og en utallig Mængde Arbeider bestilt, saa"vel af sit Fædreland som af udenlandske Stæder, "hvilket hindrede ham fra at anvende den Opmærk"somhed paa at naae Fuldkommenhed, som ellers

"vilde have bragt ham til den höieste Spids. Paris's "Dom gjorde ham berömt i Livorno, to betydelige "Frescomalerier i Bologna." Siden udförte han mange andre store Arbeider, hvori især udmærkede sig Börn, skiönne i Character og Colorit, som om de vare af *Corregio's* Haand. For Hertug Ranucio den anden i Parma malede han et Værelse i et Lysthuus, hvor han anbragte en ualmindelig Gratie. — *Cignani* blev ved sine mange Fortienester udnævnt til Greve og Ridder. Han forflyttede sit Academie til Forli, da han der fik betydelige Arbeider at udföre. Derefter blev han paa Livstid valgt til Directeur for det i Bologna oprettede Clementinske Academie, og efter mange andre vigtige Arbeider endte sine Dage 1719. — "Naar man nöie undersö- "ger *Cignanis* Maneer" fortsætter *Fiorillo* pag. 654. "saa finde vi i samme en Blanding af de skiönneste "Dele af *Corregio*, *Tizian*, *Guido* og *Carracci*, uden "at den passer sig til nogen af de Benævntes Metho- "de. Han fulgte ingen Mester i Særdeleshed, men "blev stedse original. Han besad videre et egent "Talent, hvormed Naturen og havde begunstiget "*Corregio*, og som ikke lader sig fatte i nogen Regel, "nemlig at forestille Figurerne i en sparsom Plads, "forstörret paa en beundringsværdig Maade. *Cignani* "iagttog en ualmindelig Rigtighed og Gratie i Con- "tourerne, valgte det Skiönneste af Naturen, og for- "enede det med de meest udsögte Dele af de stör- "ste Mestere. Hans Colorit udmærker sig ved stor "Kraft, som han dog ingenlunde tilveiebragte ved

"Masser af Skygger; men hans Belysning er stedse "tydelig, klar og forstandig."

JOSEPH'S KYDSKHED.

Enhver kiender af Skriften denne Historie, der vist nok er fremsat mere for at vise Josephs strænge Sæder, end for at udsætte Potiphars Hustrues Skröbelighed. Men da ikke alt det, der er antageligt paa eet Sted, just derfor er samme paa et andet, saa har man ikke uden Aarsag bebreidet mange store Malere at have valgt sig dette Æmne, der stedse maa saare Kiönnets Blufærdighed. Imidlertid anmærker Udgiveren af Galeriet i Dresden, see No. 46, hvor Potiphars Hustrue er forestilt ganske blottet, at Forfatteren har mange Gange malt samme Æmne, skiönt hver Gang paa en afvexlende Maade. Ogsaa er dette forskielligt i meget fra hiint og flere af ham ved Kobberstik bekiendte; men i Joseph's Character og Stilling seer man dog næsten det samme som i det i Dresden, ligesom og i Colorit, Draperie og det stærke blussende Udtryk i hendes Öine og Kinder, der saa meget röbe Mesteren. Hendes stærke Bygning viser, at hun er ikke mere i sin förste Ungdom; med den höire Haand

griber hun i hans Kappe, medens hun rækker op den venstre, som for at bruge en blidere Overtalelse. I hans Aasyn og Stilling er udtrykt Forfærdelse og Frygt mere end den uböielige Sædelighed, den strænge Dyd; men det er og lettere for Maleren at udtrykke en hæftig Følelse, end philosophisk Ophöielse over al Lidenskab, ligesom det og er historisk rigtigt, i det Joseph berettes at have flygtet, en Følge af Frygt. — L. 34 T. h. 43 T. b.

No. 156. CARLO CIGNANI.

EPONINA og SABINUS.

De græske og romerske Historiker berette, at Sabinus, der havde eftertragtet Regieringen i Rom, maatte for at undgaae Vespasians Forfölgelsr, skiule sig i en Hule i ni Aar, hvor hans Hustrue Eponina, en Dame af stor Dyd og en sielden Skiönhed, hemmelig besögde ham, og avlede Tvillinger ved ham, som hun opdrog i denne Hule, indtil de tilsidst bleve opdagede og bragte for Vespasian, der dömte dem til Döde. Dette er den almindelige Fortolkning af dette allegoriske Malerie, mere paa Grund af Hulen og Eponinas skiönne

Skabning, end af den mandlige Figurs Character; thi efter den at slutte, særdeles da han har en Stav i Haanden, og han saavel som hun har Hyrdens Skind, har jeg anseet ham for Hyrden *Faustulus*, der gav sin Hustrue *Laurentia* eller *Louva*, Romas og Romulus, der bleve fundne paa Tiberens Bredde, at opamme. Vil man indvende, at det ene Barn er saa stort imod det andet, at de ikke kan ansees for Tvillinger, saa gielder denne Anmærkning mod begge Fortællinger, og saa troer jeg stedse at kunne tilföie, at foruden det, at een af Tvillinger er gierne den stærkeste, saa bör og Romulus tilkiendegives ved en fortrinlig Kraft. De samme fire Figurer har *Cignani* udfört i hans Jacob og Rachel med to Börn af lige Störrelse med dette, af den kongelige Samling fra Saxen, som blev solgt i Amsterdam 1765 for 720 Gylden, see *G. Hoets* Catalog Tom III. p. 419. — Paa Forgrunden i Lye af en Klippe og Træer viser sig halv liggende en nögen qvindelig Skabning, bedækket blot over Livet med et Skind; hendes flettede Haar hænger ned i Lokker paa hendes Skuldre, med den höire Haand omfatter hun det ene Barn, som lægger Haanden paa hendes Bryst, den venstre

hviler paa Skulderen af den stærkere Dreng, der læner sig paa sin Moder og holder frem et Æble, som deres Opmærksomhed synes henvendt paa. Bag ved i Skyggen sidder en stærk mandlig Figur med et Skind om Livet, holdende en Stav i sin Haand. Til Höire er en Udsigt til Mark og Bierg. Man gienkiender i denne ranke og skiönne Qvindefigur *Albani's* hans Lærers Tegning, ligesom man i Contourer, Colorit og Belysning seer de Characterer, som *Fiorillo* nys tillagde ham, og som vise den visse og kraftige Pensel mere end möisommelig Fliid. Dette Malerie tilhörte Labistratens Cabinet i Antwerpen solgt 1804. — Lærred 55 T. h. 75 T. b.

No. 157. MARCO ANTONIO FRANCESCHINI.

Saae ogsaa Lyset i Bologna 1648, fik de förste Grundsætninger i Kunsten af *Giovanni Maria Galli Bibbiena*, men uddannede sig videre under Veiledning af *Carlo Cignani*, der var *Albanis* Lærling og följelig af Carraccernes Skole. Her giorde han saa stor Fremgang, at *Cignani* benyttede sig af ham saavel til at udkaste Malerier, som til at fuldende Arbeider i Fresco og i Olie. Siden arbeidede han med *Cignani* i Forli, og blev ved Venskab og Ægte-

skab i hans Familie knyttet med ham i de fasteste Baand. *Fiorillo* siger S. 663: "Jo meer jeg beun-"drer *Franceschinis* mange henrivende Værker, jo "mere troer jeg i ham at blive vaer den sidste Flam-"me af Carraccernes Skole." Han opregner siden en stor Mængde vigtige Arbeider, som han udförte med sine Discipler i Modena, Genua og Rom, hvor Pave Clemens den ellevte udnævnte ham til Ridder af Christus-Ordenen, en Værdighed, han dog ikke vilde giöre Brug af, saa længe hans Lærer *Cignani* levede. I Rom stiftede han et nöie Venskab med *Carlo Maratta.* Han afslog siden efter Indbydelser af Churfyrsten af Pfalz og Kongen af Spanien. — Til den sidste gik i hans Sted *Luca Jordano.* — "Hvad hans Maneer angaaer" fortæller *Fiorillo*, "saa ligner den, fornemmelig i hans förste Arbeider, "hans Lærers *Cignani's*, dog dannede han sig med "Tiden ved en vis Liflighed i Colorit og Södhed, en "nye ham eiendommelig, der vandt almindeligt Bi-"fald. Man kan i Övrigt ikke nægte, at man jo "bliver vaer i alle hans Værker for megen Lighed i "Physiognomierne, Hænder, Födder, Stillinger og "fornemmelig i Barnefigurer, der stedse see ud som "Tvillinger, og dog fortiener *Franceschini* vor störste "Höiagtelse, i det dsn sidste Virkning af Carraccer-"nes Skole viser sig hos ham. Han döde 1729.

DIANA.

Om ikke skiön saa dog rask og kraftig staaer her frem Jagtens Gudinde i legemlig

Störrelse indtil Knæerne. Paa hendes lysebrune Haar hæver sig Halvmaanen; den venstre Arm er udstrakt for at holde Buen, den höire Haand förer hun op over Skulderen for at tage frem en Piil af Koggeret, som hænger i et Belte paa hendes Axel; denne Bevægelse saavelsom Ansigtets Character har han hentet af Statuen, nu i Paris. Det höire Bryst er blottet, det venstre bedækket med et Dyreskind, i Form af en Tröie. Som hendes Stilling er rask og dristig, saa er hendes Aasyn kraftfuldt og alvorligt, dog lyser Huldskab frem af hendes Öie. Tegning og Colorit maae bedömmes efter den Stiil, som Kunstdommerne have tillagt ham. — L. 38 T. h. 26 T. b.

No. 158. FERDINAND GALLI BIBIENA og HERMAN SCHWANEVELT.

Denne berömte Architect og Maler födtes i Bologna 1657, lærte af hans Fader *Gio Maria Galli*, *Albani's* Discipel, gik siden over til *Cignani's* Skole, opofrede sig derefter til Architecturen, og gav sig i Tieneste hos Hertug Ranucio Farnese, som udnævnte ham til sin förste Maler, hvor han forblev 28 Aar. Men Keiser Carl den förste kaldte ham til Wien, hvor han nöd höieste Agt, som Keiserens förste Ma-

ler og Architect. — *Dargensville* siger: "Alle de De-"corationer, som i hans Tid bleve giorte i Italien, "vare af hans Opfindelse. Man finder i hans Cabi-"netstykker en skiön Plan og en stor Kunstforstand "i Farven. Faa have lignet ham i Perspectivets "Virkning, i de skiönne Masser af Lysdunkel (clair-"obscur) og i Theater-Decorationerne.

LANDSKAB.

Dette Stykke viser en Udsigt i Italien, hvor paa den förste Plan sees en Peristyle og Indgang til en Bygning med Colonner af den corinthiske Orden, deels hele, deels i Ruiner, begroede med Buske. Foran samme staaer en Statue i Bronze, forestillende Apollo med sin Lyre, opreist paa en Piedestal med Inscription. Man finder der adskillige Personer i forskiellige Beskiæftigelser, belæssede Muler, Hunde og nedfaldne Bygningspartier. Mod Söen sees en Triumphbue med Udsigt til Fartöier og Landet paa den anden Side Söen, hvor en Bye viser sig paa Kysten, bag hvilken reise sig Bierge i Fiernen indhyllede i Dunster. De skiönne Figurer ere af *Herman Schwanevelt*, kaldet *Herman d'Italie*, der opholdt sig længe i Italien. — L. 34 T. b. 27 T. h.

NEAPEL.

No. 159. GIUSEPPE RIBERA, kaldet SPAGNOLET.

Denne angives af nogle at være föd 1593 i Gallipoli i Italien af en spansk Fader, af andre föd 1589 i San Filippo i Kongeriget Valenza; men da hans Fader tidlig satte ham i *Merigi's* eller *Carravaggio's* Skole i Neapel, hvor han dannede sig, saa henföres han med Rette til den neapolitanske Skole. Derefter gik han til Rom, hvor han i Kunstens förste Værker fandt det Modsatte af hvad, han havde lært hos *Carravaggio*, dog stræbte han at nærme sig deres Fuldkommenheder; siden studerede han den guddommelige *Corregio's* Arbeider i Modena og Parma. Ved hans Tilbagekomst til Neapel malte han et Kirkestykke, hvori man sporer *Corregio's* Maneer, men han faldt snart tilbage til hans Læremesters Grundsætninger. *Ribera* havde imidlertid den Lykke at blive Hofmaler og Kunstbestyrer hos Vicekongen i Neapel, Hertugen af Ossuna, hvorved han skaffede sig saa stor Indflydelse, at endog *Dominichino* blev et Offer for hans Misundelse. Paven gjorde ham til Ridder af Christus-Ordenen, og Academiet St. Lucas i Rom optog ham til Medlem. — Efter den Opstand, som tog Sted i Neapel, sendte Philip den fierde sin naturlige Sön *Don Juan* af Austrien til Neapel 1648 for ved hans personlige Elskværdighed og Talenter at vinde Adel og Borgere

tilbage. Den forfængelige *Ribera* var een blant de förste, der indsmigrede sig hos Fyrsten, og indbad ham til en Lystighed i sit Huus. *Don Juan* kom, giorde nöie Bekiendtskab med hans ældste Datter Maria Rosa, en af de störste Skiönheder i Neapel, förte hende til sit Palais og derefter til Palermo i et Kloster. Denne Vanære kastede *Ribera* i den dybeste Tungsindighed, og han forsvandt af sit Huus 1649, uden at nogen hörte mere om ham. *Fiorillo* anförer följende Bemærkninger om hans Stiil T. II. p. 808: "Over *Spagnoletto's* Stiil har *Paolo de Mattei* "fældet en rigtig Dom. Det lykkedes ham, siger "han, ved en sand og kraftfuld Colorit at tilveiebrin"ge en Fortryllelse, der sætter Beskueren af hans "Værker i Forundring. Det bliver meget mere paa"faldende, naar man betænker, at han udförte alt "med en uefterlignelig Nöiagtighed, paalagde meget "stærk Farverne, og behandlede dem saa kyndig, "at han visde Musklernes Gang med Penselströg, "og det ei alene i de store Dele af Legemet, men "og indtil Fingrene og Nægle, som han magelös ud"forte." — At *Joseph Ribera* maa ellers have næret mörke Tanker i sit Bryst, synes de fleste af hans Arbeider at vise, i det de indeholde skrækfulde, gyselige Scener, Eremiter o. s. v. i dem alle maa man beundre Udtryk og Colorit, men hans Smag var hverken ædel eller behagelig, saa dömmer *Fueslin* ham efter *Domenici*, og föier til, at han raderede nogle Blade, udförte med megen Forstand, og at

ingen forstod den Kunst, at give hver Streg et Udtryk, bedre end han.

DEN UDSVÆVENDE OG MORALISTEN.

At denne forlorne Sön er kommen tilbage fra hans Udvandringer i Forlystelsernes Egne viser hans Stav; træt, afkræftet og halv nögen sidder han der, fremvisende det udmagrede Legeme, skarpe Kravebind og blotte Muskler. Lede og Keedsomhed over den strænge Irettesættelse, som Moralisten giver ham, herske i hans Aasyn, og han söger Tröst i at caressere sin troe Følger Hunden. Moralisten staaer ved Siden af ham, udstrækkende sin demonstrerende Haand og stirrende paa ham, i det han söger at overtyde ham om hans Vildfarelse. Udtryk, Colorit, Muskler indtil Fingere og Nægle ere bedömte i Critiken; jeg vil derfor alene föie til, at man sielden træffer et Arbeide af denne Mester saa flittigt udmalt. — Dresdens Galerie indeholder nogle meget gode. og det Orleanske Galerie *Jesus mellem de Skriftkloge* Tom. I. pag. 22. der udmærker sig ved flittig Behandling. — Lærred 48½ Tom. h. 35 Tom. b.

No. 160. SEBASTIANO CONCA.

I Aaret 1676 eller 1680 födtes denne Kunstner i Gaeta, studerede sexten Aar hos *Solimena*, og gik 1706 til Rom, hvor han til det almindelige Bedste oprettede et privat Academie i sit Huus. Hans Malerier vandt stort Bifald, hvorfor han og arbeidede meget for Clemens den ellevte, der ophöiede ham til Ridder af Christus-Ordenen. Aar 1739 paatog han sig forskiellige Arbeider for Academiet St. Lucas. Rom og andre Italiens Stæder ere fulde af hans Arbeider. Endelig blev han kaldet til Neapel, hvor mange Neapolitanere og Sicilianere bleve dannede i hans Skole. Han döde 1770.

St. SEBASTIAN.

Denne Helgen er forestilt som en ung, kraftfuld Mand, igiennemboret som sædvanlig med en Piil, og bunden til et Træe. I hans Aasyn hersker vist nok Martyrens, Troens Rolighed, endog næsten til Smiil; men maaskee har Componisten, for at udtrykke denne, tabt lidt for meget af Sigte den Lidelse, der er uadskillelig fra Martyrens Tilstand; dog det er kun et Maaskee. — To Englehoveder komme frem over Træet for at bringe den uskyldige Lidende himmelsk Tröst, og det er vel denne, der udbreder den blide Roe over hans Aasyn.

Tegningen er skiön og kraftig, Coloriten harmonisk, og Englehovederne af en fortræffelig Virkning. — L. 57 T. h. $26\frac{1}{2}$ T. b.

DEN SPANSKE SKOLE.

No. 161. BARTHOLOME STEPHAN MURILLO.

Föddes i Pilas i Spanien nær Sevilla Aar 1613. Efter at han havde lært hos *Johan de Castillo* og *Velasquez de Silva* fik han Tilladelse til at studere de i Escurial værende kongelige Malerier, hvor især *Tizian*, *Rubens* og *van Dyck* bleve hans Mönstere, efter hvem han dannede sig en Maneer ham selv egen, i hvilken han udförte fortræffelige Arbeider, der udmærkede sig ved Liflighed i Colorit og Rigtighed i Tegning. Et af hans bedste Malerier forestiller St. Thomas af Villanuova, der giver Almisse, og sees i Capucinerkirken i Sevilla. En fiin og angenem Pensel, en udmærket Colorit, stor Kundskab i Lys og Skygge, en naturlig, henrivende Maneer giöre hans Arbeider stærk sögte i Italien, Frankerig og Engeland, hvor de betales til meget höie Priser. Denne er den almindelige Dom om ham, men naar man seer hans fine sammensmeltede Arbeider, fornemmelig Börn og qvindelige Figurer, hvor alt er

naturligt lige indtil Örekastet, der synes at være af et levende Væsen, og man saa seer de Bedre og pialtede Fattige, der mætte sig paa en Melon, rense sig for Utöi, eller sligt uædelt, som var hans Yndlingsstiil, saa falder man i Forundring, at det kan være samme Mester, og atter i det Smaa troer man at see en tredie Mester. Jeg erindrer ingensteds at have truffet dette anmærket, men Forskielligheden af disse tre Afændringer, for ikke at sige Manerer, slog mig saa mærkelig i Museum i Paris, hvor man har Exemplerne for sig, at jeg ikke troede at burde forbigaae det, ihvorvel det samme torde gielde om andre Mestere. Han döde 1685.

SPANSK KIERLIGHEDS-ERKLÆRING.

Et spansk Udtryk skal være Nöglen til Forstanden af dette Stykke, der forestiller en Hyrde drikkende af et Vandrör anbragt i en Klippe; Hyrdinden lige törstig kommer til med sin Hyrdestav i Haanden, og holder sin Skaal under Röret. Efter det Begreb Critiken gav os, söger man ikke sublime Tanker eller ædelt Valg, men Natur, skiön Colorit og forstandig Fordeling af Lys og Skygge, der troligen forener sig i dette Arbeide, som jeg förer nærmere hen til hans anden Afændring end til den förste. — L. 34½ T. h. 29 T. b.

No. 162. BARTH. ST. MURILLO.

JESUS LÆRER AT LÆSE.

Maria sidder paa en Stoel med en Bog paa Skiödet, foran hende staaer Barnet Jesus meget opmærksom paa hvad, hun lærer ham, pegende sig frem i Bogen. Ved Siden læner Joseph sig med begge Hænder paa sin Stok, som i Forundring over Barnets Fattevne. I Skyerne komme ned fem Engle henrykte af Glæde over denne Scene. Paa Gulvet ved Siden af Maria staaer hendes Syekurv, fuld af Töi, og bag hende er optrukket et Gardine. — Den fine Pensel seer man kiendelig i dette Arbeide, men den Forskiel, jeg anmærkede om hans smaae Arbeider, forekommer mig at bestaae meest deri, at disse savne de Halvtinter og Middeltoner, som sees i de större, og give dem saa meget Liv. Men ligesom Hænder, Ansigter indtil Englene i det Halvdunkle vise et fiint Anströg og Styrke i Coloriten, saa bære og Ansigtstrækkene Mærke af sand Natur, spansk national Character. Imidlertid ere slige smaa Arbeider af denne Mester meget sieldne og kostbare. — L. næsten 16 T. b. 20 T. h.

DEN FRANSKE SKOLE.

No. 163. NICOLAS POUSSIN.

Dette sieldne Kunstgenie saae Lyset i Andely i Normandiet Aar 1594, fik de forste Grundsætninger hos *Quentin Varin*, gik 18 Aar gammel til Paris, besögte de der meest ansete Skoler, men da han saae, at han der ikke kunde giöre stor Fremgang, saa besluttede han at studere nogle Malerier af *Raphael*, *Giulio Romano* og andre berömte Italiener. *Poussin* arbeidede siden i Provindserne, og giorde to Gange Forsög paa at giöre en Reise til Italien, men det mislykkedes ham indtil Aar 1624, da han havde faaet sammensparet en lille Sum til at faae dette længe forönskede Maal opfyldt. Adskillige ansete Mænds Beskyttelse i Rom lovede ham nogen Understöttelse, men ved deres Bortreise forsvandt ogsaa det Haab for ham, saa at han uden Velyndere fortsatte besværligen sine Studeringer med den berömte Billedhugger *François Quesnoy* af Brüssel, fornemmelig i Antinous s Statue. Ligesaa ivrig drev han Geometrie, Plastik, Optik, Perspectiv og alle Kunstens videnskabelige Dele. Munken *Matteo Zaccolinos* Manuscript over disse Videnskaber i Barberinis Bibliothek studerede han; den samme havde været *Dominichino's* Lærer; ogsaa Anatomien, som han i Paris havde lagt sig grundig efter under en Romersk Vundlæge, studerede han til större Fuldkommenhed, men især opofrede han sig utrættelig

paa *Dominichino's* Arbeider (see vor Afhandling om denne). Endelig fik han blidere Udsigter ved Cardinal *Barberini's* Tilbagekomst fra Spanien, og end mere ved den trofaste Yndest, som Ridder *Cassiano del Pozzo* fattede for ham, paa hvis Anbefaling han udförte et stort Arbeide for Vaticanet og for Ridderen selv forskiellige Sager, blant hvilke de bekiendte syv Sacramenter ere de meest beundringsværdige, nemlig: Daaben, den hellige Salvelse, den hellige Nadvere, Poenitentsen, den sidste Salvelse, Præste-Indvielsen og Ægtestanden. Disse Mesterstykker gave ham saa stor Anseelse, at han maatte male dem anden Gang for den store Kunstelsker Hr. *Chanteloup*, kongelig fransk Hofmester, men han behandlede sit Thema paa en anden Maade. Efter ham kom disse i Besiddelse af Hertugen af Orleans, og befindes nu i Engeland som Deel af dette Galerie, der med Undtagelse af den hollaudske og flamske Skole blev solgt af Hertugen til *Edward Walkers* af Brüssel for 1,400 000 Franker, og strax efter af ham med en betydelig Fordeel til Mr. *de la Borde*, der med en langt större Profit solgte det Hele til to Lords i Engeland, som atter ved at sælge stykkeviis vandt anselige Summer, efter at have beriget deres egne Cabineter med et udsögt Valg; de findes stukne i det Orleanske Galerie. Disse og slige Arbeider opvakte det Önske hos Cardinal *Richelieu* og flere at drage Forfatteren til Paris; i Fölge hvilket Kongen kaldte ham til sit Hof Aar 1639. Men Ulyst til at beslutte sig udsatte *Poussins* Afreise til Aaret 1640, da

han tiltraadde Reisen med ovennævnte Hr. *Chanteloup.* Snart blev han overvældet med Arbeider og kongelige Benaadninger som Overopsynsmand m. m. og en aarlig Lönning af 3000 Livre. Foruden adskillige Arbeider, som han udförte for Kongen, malede han og for Cardinal *Richelieu* et udmærket Stykke, Moses, der seer den brændende Busk, dette meget fine og flittige Arbeide, der i Henseende til Coloriten gaaer næsten uden for hans almindelige Tone, eier Kongen af Danmark i sit Galerie paa Kunstkammeret, og er en större Skat for Kunstsmagen, end man her i Almindelighed skiönner. Men lykkelig som *Poussins* Stilling syntes at have giort ham, saa blev hans Bestemmelse med at male Galeriet i Louvre tilintetgiort ved en Landskabsmaler *Fouquier* og en Bygmester *Mercier*, der begge troede, at det var hver af dem, der skulde staae for Stilen af Galeriet. Disse, forenede med *Simon Vouets* Partie, stræbte at undergrave *Poussin*, der allerede var utilfreds med Arbeider, der bleve ham paalagte, Titelblade til Böger, Caminstykker o. s. v. Imidlertid besluttede han at gaae til Italien for at afhente sin Kone, *Anna Maria Dughet*, Söster til den berömte *Caspar Dughet*, kaldet *Poussin*, og reiste med kongelig Tilladelse til Rom mod Slutningen af Aaret 1640. Hvor meget hans Ophold i Paris og Kunstsmagen der havde mishaget ham, sees af adskillige af hans Breve; han forblev derfor i Rom, overbeviist om, at ingensteds uden der bleve Kunstens sande Fortienester tilbörligen skattede. Ogsaa blev han

der modtaget med almindelig Glæde, fortsatte sine Cartons til Galeriet i Louvre, og paatog sig andre Arbeider uden at tænke mere paa Paris, hvortil han havde saa meget mere Föie, som hans Velynder Hr. *de Noyers* havde forladt Hoffet, og Cardinal *Richelieu* og selv Kongen snart efter döde. Blant hans Mesterstykker maae endnu nævnes hans hellige Johannes, der döber i Örken, malt for hans Ven *Pozzo*, men befindes nu i Museum i Paris. Aar 1665 döde denne Frankerigs störste Kunstner, der snarere burde henföres til den romerske Skole, end til Frankerigs, der hverken har synderlig anden Deel i ham end Födselen, og heller ikke skiönnede paa hans udmærkede Værd. Hans mange Venner i Rom begræd ham inderlig, og hans Levninger bleve hensatte i Stiftskirken til St. Lorenzo i Lucina. I Pantheon satte Grev *D'Agincourt* ham et Minde i Kunstnerens Buste i Nærheden af Mausoleerne over *Raphael* og *Annibal Carracci.* Men om jeg endog skal overtræde de Grændser, min Plan har fastsat, saa vil jeg hellere falde i Vidtlöftighed ved at uddrage af *Fiorillo* T. III. p. 142. end at forbigaae saa grundig en Critik over saa sielden en Mester. For at vise de Aarsager, som hindrede *Poussins* Værker fra at vinde Bifald i Frankerig, anmærker han: "*Poussin* "havde ved de dybe Studeringer, som fremlyse af "hans Arbeider, og ved hans heldige Efterligning af "*Raphael* og *Dominichino*, erhvervet sig saa stort et "Navn i Italien, at man med Rette kunde bolde "ham for den eneste efter *Raphael*, der var kommen

"de gamle Grækeres Stiil nærmest. Dette Rygte var "Aarsag, at han blev kaldet til Frankerig, hvor man "var vant til Phantasiebilleder af *Vouet*, *Blanchard* "og andre, fornemmelig af *P. P. Rubens*, der havde "malt det Luxemburgske Galerie for Maria af Me- "dicis. Det Luxemburgiske Galerie, ustridigen et "Mesterstykke i Hensigt til Opfindelse og Colorit, "havde desuden udslettet de sidste Spor af den gode "Smag, som han i Italien havde hentet af de bedste "italienske Mestere, og virkede med mere magisk "Kraft paa Nationens Smag end de herlige Antiker, "hvilke endnu nogen Tid beskyttede dem mod den "Udsvævelse af det Maniererede eller Kunstlede, hvor- "til de strax efter forfaldt. Hertil kom, at *Poussin* "pleiede at male sine Gienstande i mindre end halv "naturlig Störrelse, at han næsten altid udförte dem "i Olie, hvorved han berövede sig Leilighed til at "forstörre Stilen, og hæve den til det Grandiose, og "en for vidtlöftige Værker passende Behandling. — "Han var Mester i Idealiseerkunsten, men forstod "eller kunde ikke forene sig med Mechaniken. — "Hans Colorit var derhos mat og uden Kraft; thi "han holdt kun Udtrykket, Tankefylden, Rigtighed "i Tegning og nöie Iagttagelse af Alderdommens Co- "stume for Kunstens Grundcharacter, og er og, hvad "Costumen betræffer, forblevet classisk mellem de "nyere Artister. — Udrustet med disse Kunstens re- "ne og strænge Grundsætninger saa kunde han paa "de faa nær i Frankerig, der i Italien havde faaet "Sands for Kunsten, ikke regne paa et Hofs Gunst,

"der kun fandt Smag i vidtlöftige, glimrende Arbei-
"der, som paa eengang skulde frembringes efter Mo-
"narkens Lune. At Hoffet saaledes var uskikket til
"at föle det Höie i *Poussins* Kunstværker, hvorfor
"man og beskieftigede ham med Bogtitler og deslige
"Smaating, viste sig under Regentskabet saavelsom
"under Ludvig den 14de, der ikke kaldte ham til-
"bage fra Rom; ei heller sögte de mange franske
"Kunstnere, som til den Tid studerede i Rom, at
"danne sig efter *Poussin* eller lære af ham. Og det
"er först mod Slutningen af det sidste Aarhundrede,
"at Nationen blev opmærksom paa sin store Mands
"Fortienester. — S. 146. Hvad *Poussins* Character be-
"træffer, saa var han Mester i Udtrykket, og havde
"et udmærket Talent til at componere sine Scener
"ganske i den Raphaelske Aand, dog adskiller han
"sig fra ham deri, at alle hans Forestillinger röbe
"Lærdom. Han holdt meget af Episoder, og uagtet
"de staae i nöie Forbindelse med Hovedsætningen,
"og i sig selv ere fortræffelige, saa forstyrre de dog
"ikke alene det Heles Eenhed, men drage under-
"tiden Beskuerens Öie bort fra den egentlige Scene."
Fiorillo synes, at *Mengs* i sin Critik er gaaet for
vidt, i det han beskylder ham for at have affecteret
Belærelse, og at have componeret Stykker blot for
at prange med sine Kundskaber i de Gamle. — At
Poussin tillige fortiener et af de förste Steder som
Landskabsmaler er bekiendt, men han sögte ogsaa
der det Ophöiede, ikke duftende Höie, som *Claude*

eller *Berchem*, heller ikke Klipper, Skove og henrivende Vandfald, som *Salvator Rosa* eller *Ruysdael*, men gierne Sletter med pragtfulde Ruiner af ædel Architectur, Templer, Vandledninger, Mausoleer og andre Monumenter, som forkynde de Gamles Storhed, og som give hans Landskaber Ret til at fortiene Navn af heroiske. "Vist nok, siger *Fiorillo* "S. 149, blev han noget tilbage i Coloriten og den "behagelige Harmonie, og undertiden mangle hans "Værker en vis Ild, da han stedse vilde give dem "den höieste Fuldending efter de strængeste Regler, "og vilde udfore dem paa det flittigste; men dette "er ikke Tilfældet ved hans Tegninger og Skitser. "Overhovedet vilde en Kunstner, der som *Poussin* "havde saa dybt begrandsket Kunstens Philosophie, "og saae kun paa de sublime Former og paa Idealet, "ikke have ladet sig blænde ved Farveglands, eller "falde paa den Tanke at forene den livelige Virk"ning af Farvesmeltningen dermed. Det eneste *Pous*"*sin* eftertragtede, var Aands Frembringelse, en dyb "Tankeholdning, en Mangfoldighed af Affect og Li"denskab indflettet i passende Handlinger og Stillin"ger. Han vilde alene male for Sielen, alene sys"selsætte og tilfredsstille Forstanden, men ikke hen"rive Sindet med Farvepragt og Blændeværk. Han "var blot en philosophisk Maler, og derfor ere man"ge af hans Værker tit ikke andet end moralske "Rhapsodier, der, indhyllede i et digterisk Billede, "vække Beskueren til Eftertanke og tale til hans "Hierte. Saaledes malte han Menneskets Skiebne

"og Dödens Magt over al vor Lykke. Til at fore-
"stille dette greb han et arcadisk Landskab, i hvis
"Midte man seer adskillige sorgfrie Hyrder og Hyrd-
"inder hist og her i Gruper omkring en Grav. Een
"af Hyrderne peger paa Graven, hvorpaa Indskrif-
"ten lyder: *Et in Arcadia ego — ogsaa jeg levede*
"*i Arcadien.* — Hvilken rörende Forestilling; — —
Da *Poussin* var Lærd og Digter, stod han i Forbin-
delse med mange Lærde, men at han har efterladt
litterariske Arbeider synes ikke beviist, derimod eier
man endnu Tegningerne af ham til den förste ita-
lienske Udgave af Leonard da Vincis Afhandling over
Malerkunsten, hvilke og ere brugte til den af Hr.
de Chanteloup forfattede franske Oversættelse. Den
nye Udgave af 1803, meget forbedret ved Tillæg og
Anmærkninger af Hr. *Gault de St. Germain*, findes
mellem denne Samlings Værker, og indeholder i
Fortalen p. 8. *Poussins* Brev til Hr. *Bosse* over disse
Tegninger, hvor han yttrer sin Fortrydelse over Ud-
givernes Trolöshed at tillægge hans Navn alle Teg-
ningerne, medens han kun havde tegnet de menne-
skelige Figurer. Ved denne Hr. *Bosse* menes maa-
skee efter den franske almindelige Maade at omska-
be Navne, *Poussins* Ven *del Pozzo.* — Ihvorvel det
allerede er anfört, hvor lidet man maa vente sig
Colorit eller Farveglands hos *Poussin*, saa maa jeg
dog tilföie, at netop af denne Aarsag vinde endnu
hans Arbeider ikke almindeligt Bifald ved förste Öie-
kast uden hos dem, som have Sands for hans höiere

Formaal, men det som værre er, nogle have kastet sig saa meget i Farverne, og giort den mörke Grund saa giennemskiærende og herskende, at man neppe kan adskille Gienstandene. Exempler herpaa sees i den Mængde, der pryde Galeriet i Louvre saavelsom Versailles. Af denne Aarsag sagde stedse en stor Kunstkiender: *meget som jeg elsker og beundrer Poussin, saa vil jeg hellere see ham i et godt Kobber end i hans egen Dragt.* Imidlertid ere nu for Tiden hans Arbeider overmaade höit skattede og sieldne. Nys blev efter Marquis of Landstown solgt Hvilen i Ægypten, neppe meer end tre Figurer, for 500 Guineer.

CHRISTUS BYDER AT UDKASTE GARNET.

Til at udtrykke denne Forestilling har Maleren anlagt Scenen paa Bredden af Genezarets Söe, hvor Christus staaer med trende af hans Discipler udstrækkende sin höire Arm og Haand mod Söen, i det han byder Simon, *far ud paa Dybet, og kaster eders Garn for at drage en Dræt.* Simon, der allerede er traadt ud i Baaden, og staaer med den ene Fod paa Kanten, medens han endnu holder fast ved Fortöiningspælen, synes at sige: *Mester! vi have arbeidet den ganske Nat, og fik intet; dog paa dit Ord vil jeg udkaste Garnet.* Simons hele

Stilling er Udtryk; ikke mindre paafaldende er den Fiskers Character, der sætter Foden imod for at holde Baaden ind ved sin Baadshage; bag disse staaer i Baaden en tredie. — Hvormeget Forfatteren har studeret og tænkt sig ind i Athen's Skole af *Raphael*, seer man især af den Discipels Character, der staaer ved Siden af Christus; alt er Kraft i hans Aasyn, der ligesaa meget udtrykker Forandring som hans oplöftede Haand. Paa den anden Side af Genezarets Söe ligger paa en Klippe en Fæstning eller Bye, omringet med Muur og firkantede Krigstaarne med takkede Brystværn. Mærkeligt er det i Henseende til Costumens Strænghed, at Fæstningen er rund, en Form som Asiaterne gierne fulgte, saaledes Seringapatnam en Ovale o fl. Under Byen paa Bredden gaae et Par Folk, i Söen ligger en Baad, langt ude sees en Seilbaad. Over Byen end höiere Klipper, der löbe ud langs med Söen og udgiöre Horizonten. Luften er som sædvanlig graa, stærk mærket, Söen meget naturlig, og Coloriten i hele Stykket ualmindelig klar og kraftig. — Lærred 30 T. h. 30 T. b. i Cirkel.

No. 164. NICOLAS POUSSIN.

MALER-PROCESSIONEN.

At *Poussin* var ligesaa stræng i Sæder som dyb i Grundsætninger, har man med Grund almindeligen antaget fra den philosophiske Stiil, der er fört i alle hans Arbeider, dog fritager ikke Hr. *La Vallée* i hans Critik over *Poussins* Venus og Mars ham for at have været anstödelig mod Sæderne i dette Arbeide, see *Filhols galerie complette du musée Napoleon.* 44de Hæfte No. 259. Om han saaledes i dette Stykke har brugt Satirens Svöbe mod en eller anden Maler, der maaskee kan have forfulgt hans Anseelse med Nid, eller maaskee villet revse den mellem mange Artister fordum herskende Drikkelyst, eller hvad nogle have antaget, har malt denne Scene i Skierts over een af hans Venner, der engang kan have overladt sig for meget til Glæden, lader sig ikke nu bestemme; men sindrig er Satiren og forstaaelig. — Paa en Bænk under et Par store Træer sover en Maler sin Ruus ud med Haanden under Kinden; ved hans Födder sees en aldrende Mand i den blotte Skiorte, syngende efter et Partie Musik i den höire Haand, og stirrende

henrykt paa Processionen, der anföres af en ung Herre, som i Farcens sande Tone marcherer gravitetisk foran Malerens Insignier, hans Staffelie, Malestoel (*chevalet*) der behængt med Passer, Treangel, Malerbræt og Stok bæres höitidelig af en anden, som synes at være Broder til den förste; en næsvis Dreng, klædt i blaat, giör sig lystig, en anden har kastet sig ned paa Jorden for at see op paa den trygtsovende Helt, paa den anden Side af hvilken sees en Dreng at spille paa sin Flöite, nok en böier sig ned over Maleren som i en spottende Medlidenhed; een bærer hans Farvelade, en anden en Ramme, og Troppen sluttes med en, der bærer Malerens Vandringsstav, tilsammen tolv Figurer, fortræffeligen gruperede. — Tegningen er saare mesterlig, og skiönt det Hele er saa let henkastet, at det snarere kan ansees for en fuldendt coloreret Skitse, saa sees dog Legemernes Omrids og Böininger saa fuldkommen giennem Draperiet, at man skulde troe, Legemerne vare först udförte, og Paaklædningen siden lagt oven paa. Coloriten characteriserer ikke mindre Mesteren end det Övrige, skiönt den er muntrere og mindre mat end sædvanlig. Landskabet, hvori Scenen er

anlagt, er ham ikke mindre egent, de livlige store Træer med deres frodige udbredte Grene; Biergene med deres Affald i Fiernen, og især den graa med stærke lyse Partier mærkede Luft. — L. 18 T. h. 28½ T. b.

No. 165. JEAN LE MAIRE.

Denne Mand blev til Forskiel paa *Jean Le Maire le petit*, der arbeidede i Rom efter *Poussins* Udkast, almindeligen kaldet *Le Gros Lemaire*, undertiden gaaer han og under Navn af *Le Maire Poussin.* — Han var föd i Dammartin Aar 1597, fik de förste Grunde i *Vignon's* Skole, og reiste til Rom, hvor han forblev atten Aar. Han udmærkede sig ved architectoniske Arbeider. Efter hans Tilbagekomst til Paris 1633 malede han forskiellige Perspectiv-Udsigter med saa stor Sandhed, at han bedrog Mennesker og Dyr. *Fiorillo* fortæller T. III. S. 157, at han forfærdigede for Cardinal *Richelieu* en Buegang saa skuffende, at Fuglene vilde flyve der igiennem, og stödte deres Hoveder mod Fladen. *Le Maire* gik anden Gang til Rom 1642 i Selskab med *Poussin* og *Le Brun*, men vendte siden tilbage til Paris, hvor han fik et Arbeidskammer i Thuillerierne, og döde 1659. Hans Arbeider fornemmelig, naar de forestille Marmorets blændende Farver og Aarer, holdes i höi Priis.

RUINER AF ARCHITECTUR.

Uagtet denne Mester ingenlunde prunker med stærke, afstikkende Farver, men snarere klæder sit Æmne i en lys og let Dragt, der hos den Ukyndige om Kunstens Vanskelighed og Delicatessen i Udtrykket torde kaldes mat og kold, saa fremstaaer dog hver Gienstand i en mærkelig Relief og et optisk Bedrag ved hans store Kundskab i Linearperspectivet. — Man seer her det Indere af en Cupola eller Pantheon i Ruiner, hvis brede Form afrunder sig, og fremskyder Cornicher og Decorationer, jo mere man seer derpaa. Til Venstre viser sig en Colonade og Figurer i Relief, under hvilke et Løvehoved sprudler Vand i et Basin, hvis ovale Form og den derpaa anbragte Löve i Relief lige meget skuffe Öiet. Paa Forgrunden sees et Par Figurer, hvis Tegning, Stilling og Stiil vise, hvor meget Forfatteren har fulgt sin Samtidiges *Poussins* Maneer, hvilket rimeligen har foranlediget, at man tillagde ham hans Navn. — L. $30\frac{1}{2}$ T. h. $26\frac{1}{2}$ T. b.

No. 166. JEAN JOUVENET.

Var föd i Rouen 1644, dannede sig fornemmelig i Paris uden at besöge Italien. At Naturen havde

givet ham heldige Gaver til Kunsten, vise mange af hans Arbeider, men man seer og i dem alle den sande franske Tone, saavel i den maniererede Tegning og Udtryk, som i den flaue Colorit. Imidlertid roser *Dargensville* ham T. II. pag. 526 for de fleste til en stor Mester nödvendige Egenskaber paa Coloriten nær, hvori han tilstaaer, han falder noget i det Gule, hvilket *Voltaire* tilskrev en Feil i hans Öie, medens *Algarotti*, see *Fueslin* pag. 33). siger: "at hans Tegning var slet valgt, hans Compositioner "tvungne og uden Genie." Han blev lam i den höire Haand, malte endnu noget med den venstre, og döde 73 Aar gammel.

IPHIGENIES OPOFRELSE.

Ovid har fortalt os, at Iphigenie, Agamemnons og Clytemnestras Datter, var bragt til Alteret for at ofres til Diana, men at Gudinden förte hende bort, og satte en Hind i hendes Sted. Det er denne Scene Forfatteren forestiller os, eller rettere den, at Diana vil udföre den; thi endnu sidder det bestemte Offer Iphigenie paa en Forhöining af nogle Trappetrin ved Foden af Alteret, kastende et bönligt, bedende Blik op til den guddommelige Befrier, der lader sig see i Skyerne. Paa Alteret læner sig den bedrövede, hylende Moder,

og ved Siden staaer den skiæggede Agamemnon med udbredte Hænder og Öine tindrende af Haab til den skinnende Guddom for sin Datters Frelse. Diana hvilende paa Skyer holder i sin höire Haand Buen, og peger med den venstre paa Hinden, som dristig löber sin Bestemmelse i Möde. Ved Foden af Alteret sees trende Offerpræster bekrandsede med Laurbær at tilberede Ofringen, af hvilke den ene har allerede Sværdet halv uddraget, i det han bliver Gudinden vaer; bag disse staae Stridsmænd. Imidlertid er Planen i denne Composition vel udtænkt, Ansigtscharactererne overhovedet heldige og vel udtrykte, men at Stillingerne ere manierede eller kunstlede, Diana undtagen, der er udfört med Lethed og Blödhed, er et næsten væsentligt Kiendemærke paa den franske Skole, og tiener til Beviis paa dens almindelige Stiil. — Lærred 33 Tom. h. 26 Tom. b.

TILLÆG.

SEBASTIAN DEL PIOMBO, kaldet VENEZIANO.

Under No. 70 er Carl den dristiges Portrait tillagt *Antonio Moro* og *del Piombo* hensat i Tvivl. Siden Sammes Trykning er min Formening ved flere sammenstödende Oplysninger bestyrket, at *del Piombo* er Forfatteren, saa at jeg troer at burde forflytte dette skiönne Arbeide hen under den venetianske Skole. Man sammnnligne f. Ex dette med Portraitet af *Bandinelli* No. 257 i *Filhols* Udgave af Museum Napoleon, og man vil træffe samme Maneer, Kraft, Finhed og Colorit. Mærkeligt er det, at ved at see dette Kobber, der nys kom mig til Hænde, vaagnede paa eengang alle de Ideer, som jeg ved der at studere denne Mester, havde da fattet om Forfatteren til dette Arbeide. — Uden derfor bestemt at angive *del Piombo* som Forfatteren, anförer jeg alene, at *del Piombo* studerede under *Bellino* og *Georgione*, var i Rom *Michelangelo's* Ven og *Raphaels* Avindsmand, arbeidede især i Portraitet, og döde 1547, 62 Aar gammel Hans Arbeider regnes mellem de Kostbareste. Og naar *Georgione* har malt Carls Billede, saa er det let forklarligt, at en saa fiin og kraftig Pensel har villet pröve sine Kræfter for at maale sig med sin Prototyp og bevare Ligheden af en saa sielden Mand.

Haandtegninger i Portefeuille.

No.

1 til 24. Blant disse fire og tive Blade af adskillige enten ubekiendte eller uvisse Forfattere gives nogle af sand Fortieneste og lærerige for Tegneren.

25. *François Boudouins*, föd i Brüssel 1660, et Landskab.

26. *Barth. Breenberg*, föd i Utrecht 1620, Ruiner i et Landskab.

27. *A. van den Heuvel*, Crayers Discipel, Hyrdernes Tilbedelse, tegnet 6te August 1659. I god flamsk Stiil bringer Een en Varmepotte til Christus, en anden skienker Melk og en tredie spiller paa Sækkepibe for ham.

28. *Jean Millé*, vor Frants Millet's Sön, Christi Himmelfart. Tegning til hans Altertavle i St. Gedule i Brüssel.

29. *P. P. Rubens*, tvende Udkast til Landskab, et paa hver Side af samme Blad.

50. *F. van der Meulen*, en Bataille, heel udfört.

31. 32. *Bouchardon*, Billedhugger, föd 1698 i Frankerig. To Hoveder.

33. *Ant. de Dieu*, Discipel af Carl Le Brun, levede endnu i Paris 1710. Allegorisk Tegning.

34. 35. *Pierre Mignard*, föd 1610. To allegoriske Tegninger.

36. *Eustace le Sueur*, föd 1617. En skiön sovende qvindelig Figur.

37 til 40. *Servandoni*. Fire anselige Compositioner, Sabiner-Rovet, Christus og de tre Marier etc.

41. *Giacomo da Ponte* eller *Bassano*. To Hoveder.

42. *Cecco Bravo* eller *Montelatici*, döde 1661. En Figur.

43. *Carlino Dolce*, föd 1616. Et delicat Hoved.

44. Angelique og Medore, skiönt: Mesterens Navn tabt.

45. Christus der bærer Korset, stor og termineret Tegning af en Ubekiendt.

46. 47. To meget skiönne allegoriske Tegninger. Mesterens Navn tabt, uden Tvivl af *Dominichino*.

48 til 51. Fire Compositioner af Fablen, tegnede men Pennen til den störste Fuldkommenhed, af en meget berömt Mester, hvis Navn jeg har forglemt. Det Düsseldorphske Galerie eier nogle af hans Tegninger, som der höit agtes.

52. *Annibal Carracci*, Maria staaende med Barnet.
53. *Annibal Carracci*, den hellige Familie, Elisabeth og St. Johannes.
54. *Annibal Carracci*, den hellige Familie og en Engel.
55. *Annibal Carracci*, en Satyr.
56. *Annibal Carracci*, en stærk Mands Figur.
57. *Annibal Carracci*, et Landskab med et antik Castel, hvis Navn findes tegnet derpaa.
58. *Giulio Romano*, Bacchus's Triumph, en riig og vild Sammensætning paa tre Stykker, af hvilke det nederste Bacchanternes Dandes om Priapus meest characteriserer Mesteren — rar.
59. *Zampieri* eller *Dominichino*, St. Hieronymus i Meditation, da tre Engler fra Himmelen vække ham — meget rar.
60. — — Bacchus i fuld Glæde ridende paa en Tönde, paa den ene Side Cupido medende med sin Piil, paa den anden en Bacchant saa indspireret, at hun spiller med venstre Haand paa sin Baſs; meget gammel og rar. Mesteren uvis; Lövværket ligner *Giulio Romano's*, Udtrykket og Maneren *Dominichino's*.
61. *Michel Angelo Buonarotti*, en meget riig allegorisk Composition af henved tredive Figurer, flittig udfört, mærket *M. Ansilo.* — meget rar.
62. 63. To indfattede Tegninger af botaniske Vexter fra Terra firma, den ene *Sitularia crassifolia*, den anden *Westea hirsuta*, indförte i Flora Mexicana, begge udförte med en næsten

magelös Finhed og Sandhed af en ung Mexicaner *Athanasio Echeverria* i Porto-Rico Aar 1797. Han var Maler i det lærde Selskab, som for spansk Regning bereiste en Deel af den Verdenspart under *Martin de Sessé*.

Figurer.

Gyps.

1. *Capitol Venus*, formet efter Originalen i Rom, som nu staaer midt i Musernes Sal i Museum Napoleon. Uden Tvivl det eneste Exemplar her i Danmark. 5 Fod 4 Tommer fra Toppen af Haaret til Fodsaalen.

Metal.

2. En mandig Figur i Stilling af en Athlet, kaldet *Michelangelo's Anatomie*, i det den tegnet og componeret af *Michel Angelo Buonarotti* viser det menneskelige Legems Muskler og Aarer blottede, efter at Huden er aftrukket. I de fleste Tegne-Academier har man denne Figur formet i Gyps for at docere de Studerende Anatomie, men i vort Kunstacademie findes den neppe. Denne Bronze er saa meget rarere, som den er modelleret og stöbt af Michel Angelo's berömte Discipel, *Juan da Bologna*, Billedhugger og Bygmester, der modellerede de berömteste Mesteres Arbeider

i bagt Leer, og erhvervede sig et Rygte, der ikke veeg for hans Lærers ved alle de Værker, hvormed han fyldte Rom, Florents, Genua og Bologna. Han döde i Florents 1608, 84 Aar gammel. Figuren er 17 Tommer höi, regnet fra Hælen af det udstrakte Been til Knæet, og derfra langs Siden op til Issen. — Fastgiort paa en Træepiedestal.

3. Den bekiendte Gladiateur med Skiold, 15 Tommer höi fra den udstrakte Hæl langs Ryggen til Issen; fastgiort paa en Træepiedestal. — Dens Alder og Forfatter mig ubekiendt.
4. Dito dito.
5. En Kriger eller Feltherre staaende paa begge Been i en bydende Stilling med et barskt Udseende og sammentrukne Öinebryne. Sikkert efter en Antik som Characteren udviser, udfört sirlig indtil Aarer og Nægle paa Födderne, af en fiin og mörkere Metal, rimeligen af den samme *Jean de Bolagne.* Næsten 15 Tommer höi, taget fra den venstre Hæl langs Ryggen til Issen; skruvet paa en Metal Piedestal.
6. En Bacchante staaende paa Tærne i al den Fordreining af Legemet, som hörer Begeistringen til; men hvad enten Forfatteren har studeret de Gamle eller *Giulio Romano*, som saa gierne behandlede disse Æmner, saa har han lige meget forfeilet dem begge, da hans Arbeide savner baade Rigtighed i Tegning og

Udförelse i Modellering, men da hele Figuren med sin runde trappeformige Piedestal er een Blok Metal, der veier meget, saa torde dette Arbeide være et af den nyere Kunsts förste Producter, förend enten *Michel Angelo* tegnede eller *Jean de Bologne* modellerede. 14 Tommer fra Hæl til Isse.

7. Vanskeligere er det, hvad man skal tage denne halv menneskelige Figur for, der har Hoved af en Apis, hvoraf dog det ene Horn er brækket, klæd i Costume af gamle spanske Krigere; men foruden Sablen ved venstre Side har han tillige ved höire en Dolk med Knive og en Taske. I Haanden en Stav. — Om en Prototyp til denne Bronze har været en Idol i Procession, brugt mellem det nordlige Afrikas sildigere Sönner, der endnu havde Traditionens og Billedernes Indtryk af Læren om Isis og Osiris, er jeg ikke sagkyndig nok at bestemme med nogle, som have villet yttre en Mening. Min er alene den, at Figuren er en pudserlig Person mere skikket til at opvække Latter end Nytte for Kunsten, skiönt muligen bestemt til helligt Brug. — Imidlertid er Arbeidet gammelt og vidner om Raahed i Kunsten, men videre kan jeg ikke bestemme i Henseende til dets Alder. — Een Blok Metal med Piedestal 11 Tom. höi.

8. En Hest hvis Character jeg heller ikke kiender, den siges at være efter en Antik, som er mig

ubekiendt, at det ikke er efter de Venetianske er afgiort. At den er tyk og kort med opbunden Hale, afskaarne Örer og fulde Aarer i Hovedet er al den Character, jeg kan give, uden at være Kiender af de antagne Skiönheder ved dette ædle Dyr. 12 Tom. fra Næse til Hale, 11½ Tom. fra Fod til Öre, 6 Tom. fra Fod til Ryg. Fastgiort til en Træepiedestal. Dens svære Masse af Metal saavelsom Arbeidet synes at vise hen til Raaheden i Kunstens Alder.

Kobberstik og trykte Værker

deels henförte til Beskrivelsen over Malerierne, og deels anskaffede til at danne den studerende Kunstner.

Folio.

1. Den complete romerske Udgave af *Raphaels Loger i Vaticanet* *), bestaaende af:

   Perspectivet af det hele Galerie tegnet af *Camporesi*, stukket af *Joan. Volpato.*

   Giennemsnit af Galeriet, forestillende den ene hele Side med de tretten Loger og Piller i Stuccho og Arabesker, tegnet af *Camporesi*, stukket af *Joan. Ottaviani.*

   2 Döre med Decorationer, tegnet af *Camporesi*, stukne af *Joan. Ottaviani.*

*) Der gives en Parisisk Udgave formindsket, men heel maadelig i Sammenligning med Originalen.

13 Hvelvinger med sine Decorationer, i hver Hvelving et historisk Malerie af *Raphael.* dito dito.

14 Partier af Pillerne i Arabesk og Stuccho, hvert i fire Compartimenter. dito dito.

12 Dito i tre Compartimenter, tegn. af *Ludov. Teseo*, stukne af *Joan. Volpato.*

Tilsammen 43 dobbelte Blade foruden Titelkobbere.

2. Teste scelte da Rafaello d'Urbino da *Paolo Fidanza*, Roma 1763. 5 Tomer i eet Bind, 180 Kobbere. Uagtet Titlen nævner alene udsögte Hoveder af *Raphael*, saa gives der dog ogsaa nogle faa af *Guido* o. fl.

3. 4. Galerie du palais Royal, par *J. Couché*, gravée Paris 1786. Med de til i forrige Aar sidst udkomne Hæfter, hvortil nogle endnu kan ventes, da de fleste Tegninger vare fuldendte, inden Hertugen af Orleans solgte sit Galerie, indeholder dette Værk 46 Hæfter, 270 Kobbere i 2 Vol.; endogsaa Texten stukket i Kobber.

5. til 7. Galerie des peintres flamands, hollandois et allemands, ouvrage enrichi de 201 planches par *J. B. P. Le Brun*, Paris 1792 — 96. 3 Vol. Dette Værk, der har kostet Forfatteren 20 Aars Arbeide, og er mere en Critik end et Galerie, fortiener höilig at anbefales, sikkerlig det meest classiske af sit Slags i Europa.

8. Schilder-Thooneel van *David Teniers*, Schilder ende Camerdiender des Doorl. Princen Leopold. Guil. Artshertog, en Don Jan van Oostenr. Tot. Brüssel 1660. Dette Erkehertug Leopolds Galerie indeholder 163 Kobbere af italienske Malerier tegnede af D. Teniers og stukne af Forskiellige. De bedste Malerier befindes nu i Galeriet i Wien.

9. La galerie electorale de Düsseldorph a Basle, chès *Chretien de Mechel.* 1778. 2 Vol. hvoraf det ene indeholder Texten, det andet Kobberne i Smaat, saaledes som de vare placerede 358 i Tallet. Formaten omvendt.

10. Ægyptiske og Romerske Oldsager ved *Joh. Wiedewelt*, 1 Deel. Kiöbh. 1786. 27 Kobbere.

11. Algemeines Künstlerlexicon bei *Fueslin.* Zürich 1779.

Quarto.

12. Le Costume ou essai sur les habillements et les usages de plusieurs peuples de l'antiquité, par *André Lens* peintre, à Liege 1776. 160 Figurer paa 51 Plader. Forfatteren til dette lærde Værk lever endnu som förste Professor ved Kunstacademiet i Brüssel.

13. 14. Le grand livre des peintres ou l'art de la peinture par *Gerard de Laircsse*, traduit par *Jansen*, à Paris 1787. med 35 Plader. 2 Vol. (See S. 192. No. 104.)

15. Collection de 120 estampes d'après le cabinet

de Mr. *Poullain*, Paris 1781. Auctionsprisen over hvert Malerie eller Tegning findes tilföiet S. 23.

Octavo.

16. Galerie du musée Napoleon publiée par *Filhol*, Paris 1804. 46 Hæfter, indeholdende 270 Kobbere. Fortsættelsen udkommer, eet Hæfte maanedlig.

17. 18. Abrégé de la vie des peintres par *Dargensville*. Paris l'an 4. 2 Vol.

19 til 22. La Vie des peintres flamands, allemands et hollandois avec des portraits, par *J. B. Descamps*. Paris 1753. 4 Vol.

23. Traité de la peinture *de Leonard de Vinci*, par *Gault de Saint-Germain*, nouvelle edition ornée de figures d'après les originaux du Poussin et d'autres grands maitres. Paris 1803.

24. Dictionnaire portatif de peinture, sculpture et gravure avec un traité pratique des differentes manieres de peindre, par Dom *An. Jos. Pernety*. Paris 1757.

25. Description historique et chronologique des monumens de sculpture reunis au musée des monumens francais, par *Alex. Lenoir*. 6me edit. Paris An. 10.

26. Historische Levensbeschryving van *Petrus Paulus Rubens*, Ridder, Herre van den Steen etc. nevens eene nauwkunige opgave zyner Schilderyen. Te Amsterdam by *Joh. Smit* 1774.

27 til 29. Geschichte der zeichnenden Künste von *J. D. Fiorillo.* Göttingen 1798--1805. 3 B.

30. Cataloque des tableaux de la galerie imperiale et royale de Vienne, par *Chr. de Mechel.* Basle 1784.

31 til 33. Catalogus of Naamlyst van Schilderyen met derzelven Pryzen. Gravenhage 1752 openbaar verkogt in Holland von 26 Septbr. 1684 to den 21 Novbr. 1768 by *Gerard Hoet* and *Pieter Terwesten.*

34. Catalogus van het uitmuntend Kabinet Schilderyen, Tekeningen, Prenten etc. d. d. H. *Gerret Braamcamp* verkogt te Amsterdam 1771, met derzelven Pryzen, montenid Gulden 261,669. —

35. Catalogus van het Kabinet van Schilderyen naatgelaten door *Jan Gildemeester*, Consul General van Portugal, verkogt 1800 te Amsterdam met Pryzen-montant 167,141. Gulden 10 s.

36. 37. Catalogus der Tekeningen, Prenten, Schilderyen etc. van *Cornelis Ploos van Amstel*, verkogt te Amsterdam 1800. 2 Vol.

38. Notice des statues, bustes et basreliefs de la galerie des antiques du musée Napoleon. Paris An 12. contenant 240 No.

39. Notice des tableaux du musée Napoleon, avec suppl. contenant 1234 No.

40. Notice des tableaux, statues etc. de l'ecole francaise, a Versailles. An 10.

41. Notice des dessins, originaux, esquisses peintes au musée Napoleon. An. 10.

42. Explication des tableaux, statues, bustes etc. composant la galerie du senat-conservateur, palais Luxembourg. Paris 1805.

43. Catalogue du cabinet de tableaux de *G. F. de Verhulst*, a Bruxelles 1779. Priserne vedtegnede.

44. Catalogue du cabinet de tableaux de *François Pauwels*, a Bruxelles. vendu 1803. Priserne vedtegnede.

45. Catalogue d'une collection de tableaux provenant des maisons mortuaires de *M. T. Wittebol* de Mr. de *Labistraeten* et de Mr. *Werbrouch*. Anvers 1804.

46. Catalogue de la celebre collection de tableaux de Mr. *van Leyden* d'Amsterdam vendue chés A. Paillet et Delaroche a Paris 1804. Priserne vedtegnede.

47. Catalogue d'une reunion precieuse de tableaux italiens etc. ches Paillet et Delaroche a Paris 1805. NB. Denne skiönne Samling af italienske Mestere er neppe solgt endnu, da Krigen har afskaaret alle Commissioner fra Fremmede.

48. Explication des ouvrages de peinture, sculpture etc. des artistes vivans exposés au musée Napoleon. a Paris An 10.

49. Dito for Aar 12. — Disse tvende indeholde alle de Arbeider, som Frankerigs Artister have indstillet til Concurrence for Præmie ved de to sidste Expositioner.

REGISTER OVER MALERIERNE.

A.

	Side.
Abshoven? - - -	185
Samme - - -	186
Albani Francesco - -	320
Allegri Antonio, see Corregio.	
Amerigi, s. Carravaggio.	
Anguisciola s. Lomellina.	
Artois Jacob v. og P. Bout -	189
Asch Peter Jan v. - -	10

B.

Backhysen Ludolph - -	62
Samme - - -	63
Barbieri Giovanni Francesco -	329
Bassano Giacomo da Ponto -	262
Bassen B. v. - -	5

Beerstraten J. - - 86
Begyn Abraham - - 105
Bellino Giovanni - - 249
Berettino s. Cortona.
Bibiena Ferd. Galli - - 339
Biltius Johannes - - 24
Blick Daniel de - - 40
Samme - - - 41
Bloemaert Abraham - - 1
Bloemen Peter v. - - 203
Bockhorst Jan v. - - 187
Both Jean og André - - 55
Bout Peter s. Artois - -
Breughel de Velours s. Rottenhamer.
Brun Le og Regemortel - - 208

C.

Cagliari Paolo s. Paul Veronese.
Carracci Ludovico? - - 291
Carracci Annibal - - 295
Samme - - - 298
Samme - - - 300
Carracci Agostino? - - 300
Carravaggio Michelangelo da - 310
Cignani Carlo - - 332
Samme - - - 335
Colonia P. - - - 88
Samme - - - 91
Conca Sebastiano - - 344
Coques Gonzales og J. Wildens - 196
Corregio Antonio - - 272

Cortona Pietro da - - 220
Samme - - - 222
Coxcie Michel - - 122
Crayer Gaspard de - - 164
Samme - - - 167

D.

Dominichino s. Zampieri.
Doos Simon van der - - 107
Dughet Caspar s. Poussin.
Durer Albrecht - - 119
Dusart Cornelius - - 38
Dyck Anton van - - 104

E.

Eckhout Gerbrandt van der - 22
Elzheimer Adam - - 163

F.

Feti Dominico - - 218
Flamael eller Flemael B. - 191
Flink Govaert - - 26
Franceschini - - - 337
Fyt Johan - - - 198

G.

Gherardo delle notte s. Honthorst.
Gonzales s. Coques.
Guercino da Cento s. Barbieri.

H.

Hackert Jan og Adrian van de Velde 82
Hagen Jan van der - - 72

Helst Barthol. van der - - 43
Heyden Jan van der og Adrian van de Velde 84
Hoeck Jan van - - 147
Holbeen Hans - - 124
Honthorst Gerard - - 8
Samme - - - 9
Hoochstraten Samuel - - 60
Hooge Peter de - - 95
Huchtenburg Jan van - - 102

I.

Jardin Carl du og Ruysdael - 76
Jordans Hans - - 46
Jouvenet Jean - - 361

K.

Koninck Phillip de - - 26

L.

Laenen Christopher van der - 168
Lairesse Gerard - - 192
Lanfranco Giovanni - - 312
Langhen Jan s. Bockhorst.
Lauri Phillip - - 251
Samme s. Salviouste.
Lingelbach s. Wynants.
Samme s. Moucheron.
Lint Peter van - - 173
Lomellina Sofonisba Ang. - 289
Lucatelli Andrea - - 240

M.

Maes Godfred - - 204
Maire Jean Le - - 360

Malo Vincent - - 153
Maratta Carlo - - 233
Marcellis Otto - - 45
Mazzola Francesco s. Parmegianino.
Mazzola Girolamo - - 287
Meel eller Miel Jan - - 171
Meer Jan v. der de jonge - 112
Merigi s. Carravaggio.
Meulen Ant. Frants - - 199
Millet eller Milé Francisc. - 200
Mol Peter van - - 154
Mommers Henrich - - 104
Moro Anton s. 364 *og* - 126
Moucheron Fred. og Lingelbach - 65
Moucheron Isac og Em. de Wit - 66
Murillo Bartholomé Steph. - 345
Samme - - - 347
Mutiano Girolamo - - 217

N.

Netscher Caspar - - 92

O.

Ostade Adrian v. - - 37
Ottovenius s. Veen van.

P.

Palma Giacomo den gamle - 259
Pannini Gianpaolo - - 238
Parmegianino il - - 281
Piombo Sebast. del s. 126 *og* - 364
Pipi Giulio s. Romano.
Ponte Giacomo da s. Bassano.

Porbus Frants - - 131
Poussin Nicolas - - 348
Samme - - - 358
Poussin Caspar - - 225

R.

Raphaels Skole - - 215
Ravestein Johan van - - 2
Ravestein Arnold van - - 4
Regemortel s. Le Brun.
Reni Guido - - - 315
Samme - - - 319
Rembrandt Paul v. Ryn - 11
Samme - - - 15
Samme - - - 17
Ribera Giuseppe - - 341
Rokes Hendr. s. Zorg.
Romano Giulio - - 211
Samme - - - 214
Romanelli Giov. Franc. - 228
Romyn Wilhelm - - 100
Roos Phillip eller Rosa di Tivoli - 201
Rottenhamer Hans og Breughel - 157
Samme - - - 159
Samme - - - 160
Rubens Peter Paul - - 135
Samme - - - 138
Samme - - - 139
Samme - - - 140
Samme - - - 141
Ruysdael Jacob - - 67
Samme - - - 69

Ruysdael Jacob - - 70
Samme s. Carl du Jardin.

S.

Salvi Gianbatista s. Sassaferrato.
Salviouste og Phil. Lauri - 232
Sassaferrato - - - 223
Sarto Andrea del - - 245
Schalken Godfred - - 31
Schedoni Bartholomeo - - 305
Samme - - - 308
Spagnolet s. Ribera.
Stavern Jan Adr. v. - - 28
Steen Jan - - - 79
Steenwyck Hendr. den yngere - 6
Stoop Dirk - - - 54

T.

Tartuani - - - 114
Teniers David den unge - 174
Samme - - - 178
Samme - - - 179
Samme - - - 183
Samme - - - 184
Terburg Gerard - - 34
Samme - - - 35
Samme - - - 36
Terwesteen s. Verbrugghen.
Tiziano Vecellio - - 251
Tol Dominicus van - - 30
Thulden Theodor van - - 149

V.

Valck H. - - - 109

Vecellio s. Tiziano.
Vecchio il s. Palma.
Veen Octavio van - - 132
Velde Adrian v. d. s. Hackert.
Samme s. v. d. Heyden.
Velde Wilhelm v. d. - - 42
Vermeulen A. - - 117
Verbrugghen Casp. P. og Terwesteen 207
Verkolie Nicolas - - 116
Veronese Paul - - 265
Victors Jan - - - 23
Vinci Leonard da? - - 242
Vos Martin de - - 189
Vries Joh. Reyn. de - - 71

W.

Weeninx Jan - - 97
Werff Peter v. d. - - 111
Wit Eman. s. Moucheron Isac.
Wouters François - - 151
Wouwerman Phillip - - 50
Wynants Jan og Lingelbach - 48

Z.

Zampieri Dominico - - 324
Zorg Maartenzen - - 57

GETTY CENTER LIBRARY MAIN
N 5258 W51 W51 BKS
c. 1 West, Hans.
Raisonneret catalog over Consul West's s

3 3125 00361 7756